

Dolores Claiborne

Stephen King

"Ce-și dorește o femeie?"
SIGMUND FREUD

"R-E-S-P-E-C-T, află ce înseamnă pentru mine."
ARETHA FRANKLIN

— *Ce-ai întrebat, Andy Bissette? Dacă "înțeleg drepturile alea pe care mi le-ai explicat"?*

Dumnezeule! Ce-i face pe unii bărbați să fie așa *înțepați*! Nu, *tu* nu te necăji, ține-ți fleanca puțin și ascultă-mă. Am io o idee, că o să mă ascuți aproape toată noaptea, așa că ar trebui să te obișnuiești du asta. *Pen'că* am înțeles ce mi-ai citit! Arăt io ca și cum mi-aș fi pierdut capu' de când te-am văzut în piață? Asta era luni dup-amiază, dacă-ți mai aduci aminte. Ți-am spus io c-o să te ia naiba când o să vadă nevastă-ta că ai cumpărat pâinea aia veche de două zile, ești scump la tărățe și ieftin la făină — cum e zicala — și pun pariu c-am avut dreptate, nu?

Îmi înțeleg drepturile foarte bine, Andy; maică-mea nu creștea idioți. Și, Doamne-ajută, încă îmi înțeleg și responsabilitățile.

Orice zic poa'să fie folosit împotriva mea la tribunal, ai spus? Se mai întâmplă și minuni! Ai putea să nu mai rânjești așa, Frank Proulx. Oi fi tu acum un polițai tare, dar nu-i mult de când te-am văzut cum te jucai cu aia în nisip având același rânjet idiot pe față. Îți dau un mic sfat: când dai de-o vulpe bătrână ca mine, poți să termini cu rânjetu' ăla, fiin'că io po' să te citesc mai ușor ca pe-o reclamă la izmene dintr-un catalog *Sears*.

Și-acu', că v-ați distrat destul, putem începe. O să vă spun o droaie de-acu' încolo și probabil c-o să puteți folosi o *grămadă* în tribunal mai târziu, dac-o să vreți. Mișto e că aproape toți tipii de pe insulă știu deja și, oricum, mă doare-n juma' de cur — așa cum zicea bătrănu' Neely Robichaud când era matol. Iar asta se-ntâmpla cea mai mare parte a timpului, po' să zică toți ăia care-l cunoșteau.

Numa' că mă interesează totuși o chestie, de-aia am venit aici de bunăvoie. N-am omorât-o io pe târfa de Vera Donovan și vreau să vă conving de asta, indiferent de ce credeți acu'. N-am împins-o io pe afurisita aia de scară. Mă puteți închide pentru ălăalt, e-n regulă, da' nu-i nici un strop de sânge de-al curvei ăleia pe mâinile mele. Io-s convinsă c-o să crezi și tu asta după ce-o să termin, Andy. Totdeauna ai fost un băiat bun și cinstit în felu' tău, iar acu' ai ajuns un om de treabă. Numa' să nu ți-o iei în cap, că ai crescut ca oricare altu', cu o femeie care te spăla, îți ștergea mucii de la nas și te-ndruma pe calea cea bună, dacă tu o apucaai pe una greșită.

Și-ncă ceva înainte de-a începe: te știu pe tine, Andy, și pe tine, Frank, da' cine e femeia asta cu casetofonu'?

O, Doamne, Andy, *știu* că e stenodactilografă! Nu tocma' v-am zis că maică-mea n-a crescut idioți? Oi face io șaișase în noiembrie, da' încă mă mai duce bibilica. Știam că o femeie cu un cas și un carnețel de notițe e stenodactilografă. Mă uit la *toate* procesele televizate, chiar și la *Legea din Los Angeles*, unde se pare că nimeni nu-și poate ține hainele pe el mai mult de-un sfert de oră.

Cum te cheamă, scumpo?

De unde te tragi?

Iar tu termină, Andy! Ce-ai vrea să faci în noaptea asta? Îți făcuseși planu' să te duci pe plajă să vezi dacă poți prinde niscaiva tipi care adună scoici fără permis? Ar fi fost atât de palpitant, că ți-ar fi cedat inima, nu? Ei?

Așa. E mai bine acu'. Tu ești Nancy Bannister din Kennebunk, iar io-s Dolores Claiborne, de-aici, din Little Tall Island. După cum v-am mai spus, o să-ncep imediat povestea mea, până nu ajungem să ne omorâm unii pe alții, și-o să vă dați seama că n-am mințit nici măcar un pic. Să-mi spui dacă vrei să vorbesc mai tare sau mai rar. Nu tre' să fii timidă cu mine. Vreau să reții orice cuvânt, începând cu asta: acu' douășnouă de ani, pe vremea când Bissette, actualul șef al Poliției, abia se angajase și încă își mai mânca de sub unghii, mi-am omorât bărbatu', pe Joe St. George.

Ce te uiți de parcă ți-aș fi băgat degetele-n priză, Andy? Poți să te și cari, numa' să-ți închizi pliscu'. Da' nu știu de ce sunteți toți așa mirați. Știați că io l-am omorât pe Joe. Toată lumea din Little Tall o știe și probabil și juma' din populația de până-n Jonesport. Numa' că nimeni n-a putut s-o

dovedească. Iar io sunt acu' aici, recunoscând asta în fața lui Frank Proulx și a lui Nancy Bannister din Kennebunk, numa' din cauza târfei ăleia proaste de Vera, căreia i-a mai ieșit una dintre farsele ei tâmpite.

Da' bine că n-o să mai aibă cum să le mai joace de-acu' încolo. Cel puțin e o consolare, nu?

Mută casetofonu' ăla puțin mai aproape de mine, Nancy, dragă. Dacă e s-o facem, măcar s-o facem ca lumea, pe bune. Nu-i așa că japonezii ăia inventează cele măi *șmechere* chestii? Da, într-adevăr... da' presupun că amândouă știm că ce înghite el în cutia lui dulce mă poate băga într-o închisoare de femei pentru tot restu' vieții. Numa' că oricum n-am de ales. Jur în fața lui Dumnezeu că în-totdeauna am știut c-o să mor din cauza Verei Donovan, am știut de când am întâlnit-o prima dată. Și uite ce-a făcut, uite ce mi-a făcut blestemata aia de târfă bătrână! De data asta chiar mi-a tras-o nasol. Dar așa-i cu bogații ăștia, dacă nu te pot bate până mori, te sărută până te sufoci.

Ce?

O, drace! Dacă mă lași puțin în pace, Andy, imediat o să continui! Tocma' încerc să mă decid dacă s-o spun de la cap la coadă sau de la coadă la cap. Se poate să-mi dați ceva de băut?

Fi-ți-ar cafeaua să-ți fie! Ia-o pe toată și toarnă-ți-o pe mutră. Dă-mi doar un pahar cu apă, dacă ești așa zgârcit și nu-mi oferi măcar o înghițitură din băutura pe care o ai în birou. Io nu...

Cum adică de unde știu? Păi, Andy Bissette, cineva care te-ar cunoaște mai puțin ar spune că ieri ai coborât din copaci. Crezi că toată insula vorbește numa' de faptu' că mi-am omorât bărbatu'? Păi asta-i *veche*. Ei, mai ai tu ceva sânge în tine.

Mulțumesc, Frank. Erai și tu un băiat bun, numa' că nu se prea putea uita lumea la tine în biserică înainte de-a te învăța maică-ta să nu-ți mai faci biluțe din mucii. Drace, uneori îți băgai degetu' așa de adânc în naș, încât era un miracol că nu-ți scoteai și creierii afară. Și, mă rog, de ce naiba roșești? Parcă ar fi existat vreun copil care să nu-și pompeze din trompă puținică gelatină verzulie din când în când. Cel puțin tu erai atât dădăștept să-ți ții mâinile afară din pantaloni măcar în biserică, fiin'că sunt o grămadă de băieți care *niciodată*...

Da, Andy, *bine*, am s-o spun. Sfinte Sisoe, tu nu ți-ai scos niciodată puricii din pantaloni, nu?

Să-ți zic ceva: o să fac un compromis. În loc s-o spun de la cap la coadă sau de la coadă la cap, am de gând să-ncep de la mijloc. Și dacă nu-ți place, Andy Bissette, n-ai decât s-o treci pe lista ta neagră și să i-o trimiți duhovnicului.

Io și Joe am avut trei copii, iar când el a murit, în vara lu' 1963, Selena avea cînșpe ani, Joe Junior treispe și micu' Pete doar nouă. Joe nu mi-a lăsat nici măcar o bucată de hârtie să mă șterg la cur cu ea și numa' cu greu o găleată unde s-o arunc.

Cred c-ar trebui să te preocupe un pic de asta, Nancy. Sunt doar o femeie bătrână cu o fire cretină și gura spurcată, da' *asta* ți se-ntâmplă mai devreme sau mai târziu, când duci o viață așa idioată.

Unde rămăsesem? Încă n-am deraiat, nu?

A, da. Mulțumesc, dulceată.

Joe mi-a lăsat cocioaba aia amărâtă de lângă East Head și șase acri de pământ pe care nu creștea mai nimic, numa' niște tufe încâlcite de mure și ceva lemn bun de aruncat. Ce altceva? Stai să văd. Trei rable stricate: două camioane și un motor dezmembrat în bucăți, patru legături de lemne, o notă de plată la băcănie, alta la fierar, încă una la benzină și încă o notă la Pompe Funebre... Și vrei s-o știi p-aia tare? Nu era de nici o săptămână în pământ când sacu' ăla fără fund de Harry Doucette a venit cu o hârtie împuțită că Joe îi datora douăzeci de dolari pe un pariu de baseball!

Mi-a lăsat toate astea pe cap, da' crezi că mi-a lăsat și vreo nenorocită de asigurare? Nema! Ar fi fost o binecuvântare căzută din cer, după cum au mers lucrurile în continuare. O să ajung și acolo, da' vreau să spun că Joe St. George nu era un bărbat adevărat, ci un bolovan atârnat de gātu' meu. Mai rău, pen'că un bolovan nu se îmbată și nu vine acasă mirosind a bere ca să ți-o pună la unu noaptea. N-a fost ăsta motivu' pentru care l-am omorât pe ticălos, da' po' să-ncep foarte bine și de-aici.

O insulă nu-i un loc *propice* să omori pe cineva, vă spun eu. Pare că tot timpu' există careva de-l mănâncă-n cur să-și bage nasu' în treaba ta, și asta când îți convine cel mai puțin. De-aia am făcut-o când am făcut-o, și-o să ajung imediat și-acolo. Deocamdată spun numai că am făcut-o cu aproape trei ani după ce soțu' Verei Donovan a murit într-un accident de mașină pe lângă Baltimore, unde locuiau ei când nu-și petreceau verile la Little Tall. În zilele alea, Vera Donovan încă mai avea toate șuruburile strânse și bine lustruite.

Atunci, când Joe tăia frunză la câini și n-aveam nici un chior, ajunsesem la grea strâmtoare și mi-am dat seama că nu-i nimeni pe lume mai disperat decât o mamă cu grija copiilor ei. În perioada aia, m-am hotărât să-mi iau inima-n dinți și să caut o slujbă în Jonesport la băcăniile Shop and Save sau chelneriță în vreun restaurant, când brusc pisicuța aia s-a decis să trăiască tot anu' pe insulă. Majoritatea au crezut că i-a sărit o siguranță, da' io n-am fost așa surprinsă, pen'că oricum stătea o grămadă pe-aici.

Tipu' ăla care lucra atunci pentru ea, nu-mi aduc aminte cum îl chema, da' tu, Andy, știi despre cine vorbesc, masculu' ăla feroce care-și purta pantalonii strâmți pe cur să vadă toată lumea că are

coaiele mai mari decât ulcioarele lui Mason, m-a căutat și mi-a zis că Domnița (așa-i spunea întotdeauna, Domnița — ce tâmpit!) voia să știe dacă pot veni să-i fac menajul complet. Oricum îl făcusem pentru Donovan în toate verile din 1950 încoace și presupun că era normal ca ea să apeleze în primu' rând la mine, numa' că la vremea aia mi se păruse o adevărată mană cerească. Am acceptat și am muncit acolo tot timpu', până ieri după-amiază, când a picat pe trepte drept în capu' ei sec și cretin.

Ce făcea bărba-su, Andy? Parcă avioane, nu?

O, da. Cred că am auzit asta, doar știi cum vorbește lumea pe insulă. Ceea ce știu sigur e că erau înstăriți, teribil de înstăriți, și ea a pus mâna pe tot după ce-a murit el. Ei bine, în afară de ce-a luat guvernul, da' mă-ndoiesc să fi aflat cât aveau ei de fapt. Michael Donovan era dur ca o stâncă. Și viclean. Deși nimeni n-o să mă creadă, dacă te iei după cum a dus-o în ultimii zece ani. Vera Donovan era la fel de șmecheră ca el — și a rămas așa până în ziua când a murit. Mă-ntreb dacă a știut în ce rahat mă băga dacă nu murea de vreun mic atac de inimă în patu' ei. Am fost la East Head aproape toată ziua, am stat pe treptele alea ce dădeau să se dărâme și m-am gândit la o mulțime de lucruri. Mai întâi, mi-am dat seama că, spre final, Vera Donovan ajunsese mai puțin deșteaptă decât un sac cu fân, iar apoi mi-am adus aminte de povestea cu aspiratoru' și mi-am zis că poate totuși...

Da' nu mai contează acu'. Singuru' lucru care mai contează e că am picat din tigaia încinsă direct pe plită, și tare mi-ar plăcea să mă dau cu orice preț la o parte până nu-mi arde de tot curu'. Dacă oi mai putea.

La-nceput am fost menajera Verei Donovan, iar după-aia doamnă de companie plătită. Nu mi-a luat prea mult să-mi dau seama de diferență. Ca menajeră, mâncam rahat opt ore pe zi, cinci zile pe săptămână. Ca damă de companie, trebuia să-l mănânc tot timpu'.

A avut primu' atac în vara lui 1968, pe când privea la televizor Convenția Națională a Democraților. Fusesse unu' micuț și obișnuia să dea vina pe Hubert Humphrey. "Am văzut găoaza aia fericită de prea multe ori", spunea ea, "și mi-a plesnit un vas de sânge din pricina asta. Ar fi trebuit să știu c-o să se întâmple; ar fi putut tot așa de bine să fie Nixon".

Apoi, Vera a avut unu' mai puternic în 1975 și, de data asta, n-au mai fost politicienii ăia pe care a dat vina. Doctoru' Freneau i-a spus că e mai bine să se lase de fumat și de băut, da' ar fi putut să nu se obosească, fiindcă o pisicuță așa fandosită ca Vera Pupă-Mi-Obră-jorii-Din-Dos Donovan nu se înjosea să asculte un doctoraș de țară ca Chip Freneau, "lo o să-l îngrop", spunea, "și-o să bea un whisky cu sifon pe mormântul lui".

Pentru un timp, se părea că asta chiar o să se-ntâmple, el continuând s-o bată la cap, iar ea continuând să navigheze semeață precum Queen Mary. Apoi, în 1981, a avut prima zguduitură serioasă, iar masculu' feroce a murit peste un an, în urma unui accident de mașină pe continent. Asta s-a-ntâmplat când m-am mutat eu la ea, în octombrie 1982.

A trebuit? Habar n-am. Probabil că nu. Aveam asigurare sociabilă, cum îi spunea Hattie McLeod. Nu era prea mare, da' copiii pleaseră deja de mult — micu' Pete chiar de pe lumea asta, săracu' — și-mi permiseseam să pun câțiva dolari deoparte. Viața pe insulă fusese întotdeauna ieftină și era totuși mult mai bine decât pe continent, deși nu ca 'nainte. Ca atare, *nu cred că a trebuit* să mă mut cu Vera.

Da' ne obișnuisem una cu ailaltă. E greu să-i explici asta unui bărbat. Probabil că Nancy, cu carnețelele, penițele și casu' ei, înțelege, da' nu m-aștept s-o și spună. Ne obișnuiserăm una cu ailaltă așa cum se învață și doi lilieci să stea unu' lângă altu', atârnați cu capu' în jos în aceeași peșteră, chiar dacă nici pe departe nu sunt ceea ce s-ar putea numi prieteni. Și nu a însemnat o schimbare prea mare. Principala diferență a fost că mi-am pus în debara hainele de duminică lângă alea de casă, și asta pen'că, la sfârșitu' lui 1982, stăteam acolo toate zilele și aproape toate nopțile. Cu banii o duceam mai bine, da' nu așa de grozav încât să-mi cumpăr primu' Cadillac, dacă pricepi ce vreau să zic. Ha!

Cre' c-am făcut-o mai mult pen'că nu era altcineva disponibil. Ea avea un agent de afaceri în New York, un om pe care-l chema Greenbush, numa' că lui nici nu-i dădea prin cap să vină în Little Tall, ca ea să poată țipa la el de la fereastra dormitorului să se asigure că atârna cearșafurile cu șase cârlige, nu cu patru, nici să se instaleze în camera de oaspeți, să-i schimbe scutecele și să-i șteargă căcatu' de la curu' ei gras în timp ce-l acuza că-i furase biștarii din pușculiță și-i spunea c-o să-l bage la răcoare pentru asta. Greenbush doar tăia cecurile. Io curățăm tot căcatu' după ea și-i ascultam aiurelile despre pușculițe, cearșafuri și iepurași de praf.

Și pen'ce? N-aștept nici o medalie pentru asta, nici măcar o Inimă Roșie. Am înghițit o grămadă de porcării la viața mea, iar de ascultat am ascultat cu mult mai multe (amintiți-vă că am fost măritată cu Joe St. George șaispe ani), și nimeni nu m-a tras așa pe sfoară. Cre' că m-am mutat spre sfârșit cu ea pen'că nu mai avea pe altcineva: ori io, ori azilu'. Copiii ei nu veneau niciodată s-o vadă, ăsta era un lucru pentru care o compăttimeam. Nu că m-aș fi așteptat să stea acolo tot timpu', să nu credeți asta, da' nu vedeam de ce nu puteau să treacă peste cearta aia veche și să vină la ea pentru o zi sau chiar un weekend. Era o jigodie împuțită, asta-i sigur, da' era totuși *mama* lor. Și bătrână pe deasupra. Ei bine, acu' știu mai multe ca atunci, da'...

Ce?

Da, i-adevărat. Să mor dacă te mint, așa cum zic nepoții mei. N-ai decât să-l suni pe tipu' ăla, Greenbush, dacă nu mă crezi. Atunci când o să se răspândească vestea, și asta oricum se-ntâmplă pân' la urmă, o să apară un articol siropos în *Daily News* despre cât de minunat e totu'. Acu', io am noutăți pentru voi și nu-s deloc încântătoare. O porcărie de coșmar, asta e. Nu contează ce se va petrece aici, lumea tot va zice că io i-am înfipt în creieri să facă ce-a făcut și că dup-aia am omorât-o. Știu asta și o știi și tu, Andy. Nu-i putere pe lume și nici în ceruri care să-i împiedice pe oameni să se gândească la ce-i mai rău, când vor.

Ei bine, nici un blestemat de cuvânt nu-i adevărat. N-am forțat-o la nimic, iar ea sigur n-a făcut ce-a făcut fiin'că ținea la mine sau măcar mă plăcea. Cre' că *ar fi putut* s-o facă închipuindu-și că mi-o datora; în felu' ei, s-o fi gândit că-mi datorează foarte mult și nu-i era în fire s-o spună. Eventual să fi fost modu' ei de a-mi mulțumi nu pentru că-i schimbasem scutecele, da' fiin'că fusesem acolo în nopțile când ieșeau sârmele de prin colțuri și iepurașii de praf de sub pat.

Știu că nu-nțelegeți asta, da' veți pricepe. Vă promit că veți pricepe totu' înainte de a deschide ușa și de a pleca definitiv din cameră.

Ea era de trei ori jigodie. Am mai cunoscut io altele și mai mari, da' de trei ori e suficient pentru o femeie bătrână, care-și petrecea timpu' doar în pat sau în scaunu' cu roțile.

Primu' mod de-a fi jigodie consta în faptu' că nu se putea stăpâni. Vă amintiți ce v-am zis despre cârligele de rufe, că niciodată nu trebuia să prind cearșafurile cu patru, ci numa' cu șase? Ei, ăsta-i doar un singur exemplu.

Trebuia să faci lucrurile numa' într-un anume fel, dacă lucrai pentru doamna Pupă-Mi-Obrăjorii-Din-Dos Vera Donovan, și nu puteai uita vreodată asta, chiar de-ai fi vrut. Îți descria de la început până la sfârșit cum să faci o treabă și io vă pot spune că așa cum zicea ea se petreceau toate pe-acolo. Dacă uitai ceva, prima dată aveai parte de o scărmanăală. A doua oară îți tăia din salariu. Iar dacă uitai a treia oară, pân' aici ți-era, nu mai accepta nici o scuză și primeai un șut în fund, azvârlindu-te direct în stradă. Astea erau regulile Verei, și pe mine nu mă deranjau. Mi se păreau dure, da' cinstite. Dacă ți se spunea de două ori pe ce să pui cratița după ce-o scoteai din cuptor, *niciodată* nu trebuia s-o așezi pe pervaz să se răcească, așa cum procedează irlandezii ăia jegoși, și dacă tot nu reușeai să-ți aduci aminte, atunci aveai toate șansele să n-o mai faci în *veci*.

Trei boacâne, și te concedia, asta era regula și nu se admiteau excepții de nici un fel, așa că am lucrat cu o grămadă de oameni de-a lungu' vremii din pricina asta. În zilele-alea am auzit de multe ori spunându-se că să muncești pentru Vera Donovan e ca și cum ai trece printr-o ușă din aia, turnantă. Deci prima oară când m-am dus să lucrez la ea, adică în 1949, parcă intrasem în gura lupului. Da' nu era chiar atât de rea cum își imaginau unii. Dacă-ți deschideai bine urechile, puteai rămâne. Eu așa făceam, și masculu' feroce la fel. Însă trebuia să ai grijă tot timpu', pen' că era dură, pen' că știa mai bine ca ăilalți de-și petreceau verile pe insulă treburile de pe-aici și pen' că putea fi crudă. Chiar și atunci când o năpădiseră toate belelele mai avea puterea de-a fi a naibii. Pentru ea, era un fel de hobby.

— Ce faci aici? mi-a spus în prima zi de muncă. N-ar trebui să fii acasă să-ți îngrijești bebelușu' și să gătești o cină mare și bună pentru lumina vieții tale?

— Doamna Cullum e fericită să aibă grijă de Selena, da' numa' patru ore pe zi, am zis io. Nu pot decât juma' de normă.

— Jumătate de normă e tot ceea ce-mi doresc, așa cum cred că spune și foaia aia locală cu pretenții de ziar, veni imediat răspunsul, lăsând să se întrezărească limba ei ascuțită, chiar dacă de data asta nu se referea direct la mine, așa cum avea să se-ntâmples de-atâtea ori mai târziu.

În ziua aia tricota, dacă-mi aduc bine aminte. Femeia asta putea să tricoteze ca mașina, o pereche de ciorapi într-o singură zi nu era o problemă pentru ea, chiar dacă începea la zece. Da' spunea că trebuie să fie în toane bune.

— Da'mnă, am zis, așa-i.

— Numele meu nu e Da'mnă, a spus ea, lăsându-și lucrul deoparte. E Vera Donovan. Dacă te angajez, o să-mi spui doamna Donovan, cel puțin până când o să ne cunoaștem îndeajuns de bine, iar eu o să-ți spun Dolores. E clar?

— Da, doamnă Donovan, am zis io.

— Foarte bine, ăsta e un bun început. Acum vreau să-mi răspunzi la o întrebare. Ce cauți aici, Dolores, când ar trebui să ai grijă de propria-ți casă?

— Vreau să câștig ceva bani în plus pentru Crăciun. Mă hotărâsem dinainte ce motiv o să-i dau dacă mă întreabă. Iar dac-o să fiți satisfăcută și dacă mie o să-mi placă să muncesc pentru dumneavoastră, poate o să rămân puțin mai mult.

— Dacă ție o să-ți placă să muncești pentru *mine*? m-a imitat ea, apoi și-a dat ochii peste cap, ca și cum ar fi fost cel mai prostesc lucru pe care-l auzise în viața ei. Cum ar putea cuiva să *nu* îi placă să lucreze pentru măreața Vera Donovan? Bani pentru Crăciun. A făcut o pauză, uitându-se întruna la

mine, apoi a reluat și mai sarcastic: Hm! Bani de Cră-ciun!

Ca și cum ar fi suspectat că mă găseam în realitate acolo fiindcă se iviseră deja probleme în căsnicie când de-abia mi se scuturase grâul din păr, ea dorind numa' să mă vadă roșind și plecând ochii, pentru a se convinge. Așa că n-am roșit și n-am coborât privirea, cu toate că împlinisem numa' douășdoi de ani și fusese cât pe-aci. N-aș fi recunoscut în fața nimănui că *aveam* deja probleme, nici supusă unei torturi, nu. Banii pentru Crăciun constituiau un motiv suficient pentru Vera, nu contează cât de sarcastic ar fi vorbit ea, iar în sinea mea admiteam că totuși eram un pic strâmtorați cu banii în vara aia. Doar peste câțiva ani am putut recunoaște în sinea mea de ce mă dusesem atunci să întâlnesc leu' în propria-i vizuină: trebuia să găsesc o cale să recuperez ceva din banii pe care-i bea Joe în timpu' săptămânii sau îi pierdea la pocher vineri noaptea, la taverna lu' Fudgy de pe continent. În zilele alea încă mai credeam că dragostea bărbatului pentru femeie și a femeii pentru bărbat este mai puternică decât dragostea de băutură și de scandaluri, numa' că tocmai ultima se ridică la suprafață ca smântâna-n lapte. Am învățat destule însă în următorii zece ani. Școala vieții e grea uneori, nu?

— Bine, a spus Vera, o să ne dăm una alteia o șansă, Dolores St. George... Deși, chiar dacă reușești, îmi imaginez că peste un an-doi o să fii gravidă din nou, și atunci va fi ultima oară când te voi vedea.

De fapt, chiar atunci eram deja în două luni, da' torturată, și n-aș fi recunoscut-o nici p-asta. Am vrut o slujbă cu zece dolari pe săptămână, o obținusem și, vă rog să mă credeți, meritam și ultimul cent din ei. Am muncit pe brânci vara aia, iar când s-a apropiat Labour Day, Vera m-a întrebat dacă nu voiam să continui și după ce se-ntorceau la Baltimore. Cineva trebuia să aibă grijă tot anu' de-o casă atât de mare, ca să nu crape, știi, iar eu i-am spus că bine.

M-am ocupat de asta până c-o lună înainte de a se naște Joe Junior și m-am întors să muncesc când încă mai sugea. Vara l-am lăsat cu Ariene Cullum — Vera n-ar fi vrut un bebeluș care să urle în casă, în nici un caz —, da' când a plecat cu soțul ei, i-am adus, pe el și pe Selena, cu mine. Pe Selena o lăsam să stea singură, chiar dacă avea doi-trei ani, se putea avea încredere în ea. Pe Joe Junior îl luam cu mine în fiecare zi. A învățat să meargă în dormitoru' stăpânului, însă Vera n-a aflat niciodată.

La o săptămână după ce-am născut, m-a sunat (fusese cât pe-aci să n-o anunț, da' mi-am zis că, dacă mă credea nerăbdătoare să primesc un cadou, asta era exclusiv problema ei), m-a felicitat că am adus pe lume un băiat și apoi mi-a spus de ce mă sunase de fapt, îmi păstra slujba. Cre' că intenționase să mă măgulească, și chiar reușise. Aproape că nu putea exista un compliment mai mare pe care Vera l-ar fi putut face, și a însemnat pentru mine cu mult mai mult decât cecul de douășcinci de dolari pe care l-am primit prin poștă în luna decembrie a aceluia an.

Dură, da' și cinstită, ea era întotdeauna bossul în casă. Bărba-su oricum nu prea venea, poate o zi din zece, chiar și în timpul verilor, când ar fi trebuit să locuiască amândoi acolo, iar dacă venea, tot se vedea cine poruncește acasă. Probabil că el avea două sau trei sute de subalterni care dădeau cu fruntea în perete de fiecare dată când spunea "Poc", da' Vera comanda pe teritoriu' din Little Tall Island, iar dacă-l puneai să-și scoată pantofii ca să nu mai lase urme de noroi pe covoru' ei frumos, el se executa.

După cum spuneam, Vera căpătase stilu' ei de-a face lucrurile. Absolut întotdeauna. Nu știu de unde își lua ideile, da' *știu* că devenise de-a dreptu' obsedată. Dacă lucrurile nu erau făcute într-un anume fel, o apuca durerea de cap sau de burtă. Își petrecea atât de mult timp supraveghindu-ne, încât mereu mă gândeam că ar fi fost mai liniștită dacă ar fi îngrijit ea însăși de casă.

Trebuia ca toate căzile de baie să fie curățate cu Spic and Span, asta era una. Nu cu Lastoil, cu Top Job, sau cu Mr. Clean. Doar cu Spic and Span. Dacă te prindea curățând vreo cadă cu altceva, o pățeai.

La călcat trebuia să folosești un spray special pentru apretat gulerele cămășilor și ale bluzelor, în plus mai exista și o bucată de pânză pe care trebuia s-o pui peste guler înainte de a-l apreta. Pânza aia de tot rahatu' nu folosea la nimic, din câte pot io să vă zic, și cre' că am călcat zece mii de bluze și cămăși acolo, da' dacă ea intra în cameră și te vedea scrobindu-le fără pânza pusă deasupra, sau măcar atârând de scândura pentru călcat, o pățeai.

Dacă nu-ți aduceai aminte să dai drumu' la ventilatoru' din bucătărie când aveai ceva de prăjit, iar o pățeai.

Lăzile cu gunoi din garaj, asta era încă o problemă. Șase în total. Sonny Quist venea o dată pe săptămână să le ridice și menajera sau vreo cameristă, cine se găsea mai la-ndemână, trebuia să aducă lăzile înapoi în garaj imediat, chiar în *momentu'* când ăsta pleca. Și nu puteai doar să le înghesui într-un colț și să le lași așa; trebuia să le aliniezi două câte două de-a lungu' peretelui din dreapta al garajului și să pui capacele cu fața-n jos deasupra lor. Dacă uitai vreun mic amănunt, o pățeai.

Și apoi preșurile de pe praguri. Erau trei: unu' la ușa din față, unu' la terasă, altu' la ușa din spate, care avea înscris pretențios pe ea INTRARE DE SERVICIU, asta până anu' trecut, când m-am plictisit și l-am scos. O dată pe săptămână trebuia să le iau, să le așez pe-un bolovan din capătu' grădinii, po' să spun că la vreo patruzăci de metri în spatele piscinei, și să le bat ca să iasă prafu' din ele. Prafu' trebuia să se ridice în aer. Iar dacă o trișai, era în stare să te prindă. Nu se uita *de fiecare* dată când

băteai preșurile, da' de cele mai multe ori. Te urmărea de pe terasă cu un binoclu de-al lui bărba-su. Și încă un lucru: când aduceai înapoi preșurile, trebuia să le și aranjezi în așa fel încât BINE AȚI VENIT să nu stea de-a-ndoaselea. Adică oamenii să poată citi cuvintele înainte de-a trece pragu'. Pune un preș cu fundu-n sus pe verandă, și vai de tine.

Cre' că existau vreo cincizăci de lucruri ca astea Mai mult, când abia începusem să lucrez la ei, puteai auzi în magazinul universal o grămadă de înjurături la adresa lui Vera. Familia Donovan îi distra teribil. La vremea aia aveau multe ajutoare casnice și, de obicei, cea care înjura cel mai tare era vreo fată care fusese angajată cu juma' de normă și pe care o concediasse apoi fiin'că uitase de trei ori la rând o regulă. Spunea oricui voia s-o asculte că Vera Donovan era rea, cu o limbă ascuțită ca de viperă și țicnită în ultimul hal. Ei bine, poate că era țicnită sau poate că nu, da' io vreau să vă zic ceva: totuși nu pretindea luna de pe cer. Și după mine, cine poa' să-și aducă aminte care cu care se culcă în toate seriile alea siropoase de dup-amiază ar trebui să fie în stare să țină minte că tre' să curețe căzile de baie cu Spic and Span și să pună preșurile ca lumea pe praguri.

Iar acu' am ajuns și la cearșafuri. Asta era un lucru pe care niciodată nu aveai voie să-l ratezi. Trebuia să fie întinse perfect de-a lungu' sârmelor, așa ca tivurile să se potrivească, știți cum, și întotdeauna să fie prinse cu șase cârlige fiecare. Niciodată patru, doar șase. Iar dacă scăpai vreun cearșaf în noroi, nu-ți mai trebuia să aștepti a treia greșală. Sârmele fuseseră întotdeauna în curtea laterală, chiar sub fereastra dormitorului ei. Apărea la fereastră de fiecare dată și țipa la mine: *Șase cârlige, Doloare! M-auzi? Șase, nu patru! Le număr și am ochii la fel de buni ca-ntotdeauna!* Eu...

Ce-i, scumpo?

Prostii, Andy, las-o în pace. E o întrebare cinstită și un bărbat n-ar fi avut minte destulă s-o pună.

Îți spun io, Nancy Bannister din Kennebunk, Maine, da, își cumpărase și uscător de rufe, unu' mare și frumos, da' ne interzicea să punem cearșafurile în el dacă nu se prognozaau cinci zile de ploaie. "Singurul cearșaf care merită să stea pe patul unei persoane decente e cel zvântat afară", spunea Vera, "pentru că numai atunci miroase bine. Când îl suflă vântul, el prinde o adiere, o reține și apoi mi-reasma lui îți trimite vise frumoase".

Era foarte absurdă în legătură cu o grămadă de lucruri, da' nu și când venea vorba de mirosu' proaspăt al aerului curat din cearșafuri; aici îi dădeam dreptate întru totul. Oricine își poate da seama de diferența dintre unu' uscat la mașină și altu' bătut de un vânt calduț din sud. Numa' că mai existau și multe dimineți de iarnă cu zece grade și vântu' puternic ce venea din Est, direct de pe coasta Atlanticului, aducând umezeală. Iar în diminețile astea aș fi renunțat fără nici o ezitare la mirosu' ăla proaspăt. E o adevărată tortură să atârni pe sârmă cearșafuri pe o asemenea vreme friguroasă. Nu-ți poți imagina ce înseamnă asta până când n-o faci, iar după-aia n-o mai uiți în veci.

Ajungî cu ligheanu' la sârme, din rufe iese abur, primu' cearșaf e cald și-ți spui atunci, dacă nu te-ai mai îndeletnicit cu asta înainte: "Nu-i chiar așa de rău." Doar că după ce apuci să-l atârni pe primu', să-i aranjezi marginile și să-l prinzi cu cele șase cârlige, nu mai iese nici un abur. E încă ud, da' și rece. Degetele-ți sunt umede și pe *bune* reci. Tu treci la următoru', apoi la altu' și la încă unu', mâinile ți se fac roșii și înțepenesc, te dor umerii, buzele îți amorțesc de la ținut cârlige cu ele ca să poți mânui ca lumea și aproape tot timpu' minunea de cearșaf, da' cel mai nasol e cu mâinile. Dacă ți-ar amorți, ar fi una. De fapt îți dorești să fie așa. Da' ele se fac numa' roșii și, dacă ai multe cearșafuri, ajung de un roz-deschis ca marginile petalelor unui anumit crin. După ce-ai terminat, zici că-s gheare. Cel mai rău e că știi ce-o să se-ntâmpale când intri în cele din urmă înapoi în casă cu coșu' gol și te pocnește căldura. Încep să te-nțepe și te trec furnicături pe la încheieturile mâinilor, de parcă te-ar pișca un *milion* de albine. Aș vrea să reușesc să-ți descriu și ție, Andy, da' nu pot. Nancy Bannister arată ca și cum ar ști, măcar un pic, da' e o diferență imensă între a-ți atârna la uscat iarna rufele pe continent și a o face pe insulă. Când degetele încep să se dezghețe, parcă ai avea în ele un mușuroi de termite. Așa că le ungi peste tot cu o loțiune de mâini și aștepti să-ți treacă durerea, știind că nu contează cât de multă cremă folosești; pe la sfârșitu' lu' februarie pielea e atât de scorjită, încât crapă și începi să sângerezi dacă-ți strângi pumnul. Uneori, după ce-ai ajuns la căldură și chiar te-ai băgat în pat, te scoli în mijlocu' nopții gemând, cu durerea de mâini încă în minte. Crezi că glumesc? Poți să râzi dacă vrei, da' io nu pot, nici măcar așa, un pic. Aproape le și auzi, ca pe niște copilași care nu-și găsesc mama. Totu' vine din adâncu' tău, iar tu stai lungită și le ascuți, amintindu-ți mereu că o să te-ntorci din nou acolo, pentru același lucru, și nimic neputând-o împiedica, asta fiind o bucățică din munca femeii pe care nici un bărbat n-o cunoaște și nu vrea s-o cunoască.

Iar în timp ce tu treci prin toate chinurile astea, cu mâinile țepene, degetele purpurii, umerii durându-te, mucii curgându-ți din nas și formând țurțuri pe buza de sus, de cele mai multe ori, ea stă în picioare sau pe scaun la fereastra dormitorului, uitându-se la tine. Cu fruntea încrețită, colțurile gurii lăsate în jos și frământându-și mâinile, tensionată, de parcă te-ar fi asistat la o operație complicată într-un spital, și nu la agățat rufele pe sârmă, cu vântu' șuierându-ți pe la urechi. Poți s-o vezi cum se forțează să se abțină, încercând ca de data asta să-și țină pliscu' închis, da' după un timp nu se mai stăpânește, deschide fereastra și, aplecându-se mult în afara ei, cu păru' fluturându-i în vântu' ăla

înghețat, zbiară: *Șase cârlige! Adu-ți aminte să pui șase cârlige! Ai grijă să nu-mi zboare vântul până la capătul grădinii cearșafurile mele bune! M-auzi? Ai face bine, fiindcă mă uit la tine și le număr!*

Când venea luna martie, începeam să mă visez luând satârul cu care io și masculul feroce despicam lemnele pentru focul din bucătărie (asta până când el a murit, că după-aia o făceam singură, bucuria mea) și pocnind-o pe ticăloasă direct între ochi. Câteodată chiar mă imaginam lovind-o, în asemenea hal reușea să mă aducă, da' cre' că am știut întotdeauna că exista o parte a ei căreia nu-i plăcea să ție la mine la fel de mult pe cât detestam io s-o aud.

Ăsta era primu' ei mod de-a fi jigodie, nu reușea să se stăpânească. Dar era mai greu pentru ea decât pentru mine, în special după ce avusese atacurile alea. Acu' erau mult mai puține de spălat și de întins pe sârmă, da' ea rămăsese la fel de încrâncenată când venea vorba de subiectul ăsta, chiar dacă majoritatea camerelor din casă fuseseră încuiate, paturile pentru oaspeți dezgolate, iar cearșafurile împachetate, puse în pungi și stivuite în debara.

Cel mai greu putea să suporte faptul că, prin 1985, când zilele ei de glorie trecuseră, devenise total dependentă de mine. Dacă n-aș fi fost acolo s-o ridic din pat și s-o pun pe scaunul cu roțile, n-ar fi fost în stare să se miște. Vezi tu, mânca și bea în neștire, de la cinzeșnouă de kile prin 1960, ajunsese la vreo șaptesprezece și principalul câștig consta în grăsimea aia gălbuie și fleșcăită pe care o vezi la unii boșorogi. Îi atârna pe brațe și pe picioare, iar dacă trăgeai de ea, se întindea ca aluatul. Sunt unii care la bătrânețe se fac slabi ca un țâr, da' nu Vera Donovan. Doctorul Freneau spunea că fiindcă n-o mai țineau rinichii. Posibil, da' de multe ori mă gândeam că puneam pe ea numa' în ciuda mea.

Ca și cum grăsimea nu-nsemna nimic, mai era și pe jumătate oarbă. Din cauza atacurilor. Câteodată vedea, altă dată nu. Uneori putea să vadă puțin cu ochiul stâng și al naibii de bine cu ăla drept, da' cel mai des zicea că parcă ar avea în față o draperie groasă. Cre' că vă dați seama ce-o înnebunea, nu mai putea să supravegheze totu'. De vreo câteva ori a și plâns din cauza asta și, vă rog să mă credeți, foarte greu poți face pe cineva așa dur ca ea să plângă; chiar și după ce trecuseră atâția ani peste ea, tot dură rămăsese.

Ce-i, Frank?

Senilă?

Nu-s sigură, ăsta-i adevărul. Nu cred. Dacă da, precis nu în stilul pe care-l întâlnești la alți bătrâni. Și nu zic asta pen' că, dacă s-ar dovedi că era, judecătorul care se ocupă cu autentificarea testamentului ar putea să-și sufle bine mersi nasul el. Din partea mea n-are decât să se șteargă la cur cu el, io tot ce-mi doresc e să ies din mocirla în care m-a băgat. Da' tre' să spun că nu avea scăfârliă complet goală, nici măcar la sfârșit. Un sfert, poate, da' nu de tot.

Principalul motiv pentru care zic asta e că existau zile când se purta la fel de dur ca altădată. De obicei coincideau cu alea în care putea să vadă puțin și te ajuta s-o ridici din pat, chiar făcea doi pași până la scaunul cu roțile, în loc s-o cari ca p-un sac cu porumb. O puneam în scaun să-i schimb așternutul, iar ea se ducea la fereastră, aia care dădea înspre curtea laterală și împrejurimi. Mi-a spus odată că ar lua-o razna definitiv dacă ar fi nevoită să stea în pat toate nopțile și toate zilele, neavând decât tavanul din jur la care să se uite, și io am crezut-o.

Uneori devenea incoerentă, da, timp în care nu știa cine sunt și numa' cu greu cum o cheamă. În zilele alea părea o barcă dezlegată de țărm și lăsată în voia valurilor, se credea în 1947 dimineața și în 1974 după-amiaza. Da' avea și zile bune. Pe măsură ce trecea timpul se împuținau și o mai apucau din când în când mici atacuri, crize, cum le spun bătrânii. Zilele ei bune însă erau nasoale pentru mine, fiindcă trecea la vechile ei mizerii dac-o lăsam.

Reușea să fie a naibii, ăsta era al doilea mod de-a fi jigodie. Femeia aia putea fi tot atât de rea ca un câine turbat, când voia. Până și imobilizată în cea mai mare parte a timpului în pat, purtând scutece și chiloți din plastic, izbutea să fie afurisită în ultimul grad. Porcăriile pe care le făcea în zilele de curățenie sunt un bun exemplu pentru ce vreau să spun. Nu se-ntâmpla chiar în fiecare săptămână, da' jur că prea des joia, pentru a fi doar o coincidență.

Joia era ziua de curățenie. Casa e imensă, nu poți avea nici cea mai mică idee despre asta până nu te plimbi prin ea, da' cea mai mare parte-i închisă. Zilele în care o juma' de duzină de fete cu părul strâns sub bonete lustruiau într-o parte, spălau geamurile și curățau pânzele de păianjen din colțuri în altă parte rămăseseră cu douăzeci de ani în urmă. Uneori intram în camerele astea sumbre și mă uitam la husele puse pe mobile, gândindu-mă cum arăta locu' în anii cincizăci — pe vremea când se dădeau petreceri vara, lampioane japoneze în diferite culori lumineau pajiștea, oh, cât de bine îmi amintesc totu' — și mă apuca tremuratu'. Ați observat vreodată cum dispar culorile aprinse spre sfârșitul vieții? În final, lucrurile par în permanență gri, așa, ca o rochie spălată de prea multe ori.

În ultimii patru ani au rămas folosite doar bucătăria, salonul mare, sufrageria, sera ce da spre piscină, camera și patru dormitoare la etaj: al ei, al meu și două pentru oaspeți. Camerele de oaspeți nu erau încălzite așa mult iarna, da' le ținea bine îngrijite pentru cazul în care copiii ei ar fi venit cumva s-o vadă.

Chiar și așa, în anii ăștia veneau două fete din oraș să mă ajute în zilele de curățenie. De obicei le

schimba foarte des, da' din 1990 le păstrase pe Shawna Wyndham și Susy, sora lui Frank. Nu m-aș fi descurcat fără ele, numa' că tot munceam o grămadă, iar joia, la patru dup-amiază, când fetele se duceau acasă, abia mă mai țineam pe picioare. Cu toate că încă mai erau multe de făcut: călcatu', lista de cumpărături pentru vineri și cina Măriei Sale de gătit, păi da. Dracu' nu se odihnește niciodată, așa se zice.

Da' înainte de toate, îmi plăcea sau nu, trebuia să mă războiesc cu măgăriile ei.

Avea nevoile fizice destul de regulat. Îi puneam plosca la fiecare trei ore, suna ea după mine. În cele mai multe zile mai găseam și ceva solid în pișat, când mă chema dup-amiaza.

Numa' joia nu.

Nu *în fiecare* joi, doar în alea în care se simțea bine, atunci puteam să contez pe mult mai multă treabă — și p-un junghi în spate care mă ținea trează până la miezu' nopții. Chiar și un Superman ar fi cedat până la urmă. Am fost rezistentă ca un câțâr toată viața, încă mai sunt de altfel, da' șaișase e o vârstă. Nu te mai poți înhăma la muncă la fel ca înainte.

În loc să umple plosca la șase dimineața, în zilele de joi nu se pișa decât un strop. La fel și la nouă. Iar la amiază, în loc de urină cu ceva solid în ea, nu găseam absolut nimic. În clipa aia începeam să bănuiesc că o făcea special. N-aveam nici un dubiu în legătură cu chestia asta, doar când nu se căca nici miercuri dup-amiază.

Văd cum îți înăbuși zâmbetu', Andy, nu-i nimic, râzi dacă ai chef. Atunci nu era nimic de râs, da' toate astea s-au terminat și-i sigur adevărat ce-ți trece acu' prin minte. Cretina aia împruțită își făcea rezerve de rahat, de parcă și l-ar fi depus la bancă pentru dobânzi... Numa' că, vrând-nevrând, pe alea io trebuia să le ridic.

Îmi petreceam majoritatea dup-amiezilor de joi fugind pe scări, încercând s-o prind la timp și, uneori, chiar reușeam. Da' în orice stare ar fi fost *ochii* ei, la *urechi* n-avea nimic, și știa că niciodată nu le-aș fi lăsat pe fetele din oraș să dea singure cu aspiratoru' pe covoru' din salon. Iar atunci când auzea pornind aspiratoru', își răsuca manivela, dădea drumu' producției, iar contu' ei de căcat începea să plătească dividendele.

Apoi m-am gândit la un mod de-a o prinde. Zbieram la una dintre fete că acu' vreau să dăm cu aspiratoru' în salon, chiar dacă amândouă se aflau alături, în sufragerie. Dădeam drumu' pe bune la aspirator, da' în loc să fac curat, mă duceam la capu' scărilor stând cu un picior pe prima treaptă și cu mâna pe butonu' aparatului, ca un camionagiu ce se pune pe treabă așteptând motoru' să scoată scânteii ca să poată pleca.

O dată sau de două ori am ajuns prea devreme. Nu m-a ajutat cu nimic. Parcă aș fi fost descalificată într-o cursă de alergări pen' că n-am luat startu' ca lumea. Trebuia să ajungi acolo după ce motoru' i se ambala prea tare pentru a se mai putea opri, da' înainte să-i pocnească scutecu' și să-și verse încărcătura în pantalonii ăia mari din plastic pe care-i purta. Devenisem destul de bună cu timpu'. Oricine-ar reuși, dacă ar ști că altfel ar fi nevoit să care cele șapteștrei de kile ale bătrânei. Trebuia s-o scoți la capăt ca și cu o grenadă de mână amorșată, da' cu căcat în loc de schije.

Urcam în cameră, iar ea zăcea în patu' ăla ca de spital cu fața congestionată, pocnind din buze, făcând șanțuri cu coatele în saltea, cu pumnii strânși, și începea să urle: "Îhh! Îhhhhhhh! ÎHHHHH!", și po' să vă spun că tot ce-i mai lipsea erau niște fâșii de prins muștele bălăngănindu-se din tavan, plus un catalog *Sears* în poală pentru a se simți ca la maică-sa acasă.

O, Nancy, nu-ți mai mușca obrăjorii pe dinăuntru, mai bine descarcă-te și dup-aia îndură suferința și rușinea, cum se zice. În afară de-asta, oricum există *întotdeauna* și o parte hazlie a lucrurilor când vine vorba despre căcat. Întreabă orice copil. Po' să mă distrez și io un pic, acum, că s-a terminat, și asta-i cât de cât o consolare, nu? Nu contează în ce hal m-am înfundat în mocirlă, lupta mea de joia cu Vera Donovan și căcatu' a luat sfârșit.

Dac-o apucau pandaliile auzindu-mă când veneam? Ajungea într-un hal fără de hal de furie, ca un urs prins cu laba la miere într-un stup de albine sălbatice.

— Ce cauți *tu* aici? Întreba ea cu același ton vinovat pe care-l avea ori de câte ori era prinsă cu vreo boacăna, ca și cum s-ar mai fi dus încă la Vassar, Holly Oaks sau la alta dintre cele Șapte Surori la care o trimiteau părinții pe vremea când încă nu împlinise prea mulți anișori. Asta-i ziua de făcut curat, Dolores! Du-te și vezi-ți de treabă! Nu te-am sunat să vii și n-am nevoie de tine!

Numa' că nu mă speriam io așa ușor.

— Am crezut că ai nevoie de mine, spuneam. Că n-o fi Chanel număra' cinci parfumu' care vine dinspre fundu' tău.

Uneori chiar mă lovea peste mâini în timp ce dădeam la o parte pătura și așternutu'. Îți sărea în ochi că ar fi fost în stare să mă preschimbe în stană de piatră cu privirea fiin'că n-o lăsam în pace; își împingea buza de jos în afară ca un copilăș îmbufnat că nu vrea să meargă la școală. Deși nu mă sinchiseam io de toate astea. Nu Dolores, fiica Patriciei Claiborne. În trei secunde aruncam cearșafu' cât colo și nu-mi lua mai mult de cinci să-i dau jos chiloții și să-i smulg scutecul alea pe care le purta, în pofida faptului că mă lovea peste mâini. De cele mai multe ori o lăsa baltă după câteva încercări,

pen' că amândouă știam c-o prinsesem cu mâța-n sac. Toată povestea devenise atât de veche, încât dacă se pornea, restu' era o simplă rutină. Strecuram cu multă grijă plosca sub ea, apoi coboram scările și curățam covoru' din salon cu aspiratoru', de data. asta pe *bune*, nu avea decât să înjure ca un birjar și po' să vă zic că *atunci* nu mai părea o fetiță cuminte! Fiin'că, vezi tu, pricepea că pierduse partida și nu exista pe lume altceva să deteste mai tare. Rămăsese la fel de turbată să nu piardă, chiar dacă dăduse în mintea copiilor.

Așa s-au petrecut lucrurile o bună bucată de timp și începusem să cred c-o să câștig tot războiu', nu numa' vreo două bătălii. Ar fi trebuit să-mi închipui că n-o să fie așa.

Venise ziua de curățenie, asta se întâmpla cu vreun an și jumate în urmă, iar io eram pregătită să-mi pornesc cursa ca s-o prind din nou. Ajunsesse chiar să-mi placă într-un fel, mi se părea o mare reușită când o surprindeam la momentu' oportun. Bănuiam că plănuise un adevărat taifun de data aia, numa' să fi scăpat de mine. Existau toate semnele și ceva în plus. În primu' rând nu avusese numa' o zi bună, ci o întreagă *săptămână*, luni chiar mă rugase să-i pun suportu' pe mânerulele scaunului cu rotile ca să joace de una singură câteva runde de Big Clock, la fel ca pe vremuri. Mai mult, o ținuse mațu', de parcă fusese vrăjit de Dracu', și nu mai făcuse absolut nimic în ploscă de duminica trecută. Încât îmi închipuiam io că își băgase în cap ca în joia aia să-mi facă un imens cadou, ca pentru Crăciun, nu numa' niște mărunțișuri oarecare.

După ce, în dup-amiaza zilei ăleia de curățenie, am scos plosca de sub ea și am văzut că era uscată ca o farfurie, i-am spus:

— Vera, nu crezi c-ai putea să faci ceva acolo, dacă te-ai strădui un picuț mai tare?

— O, Dolores, mi-a răspuns, ridicând spre mine niște ochi albaștri ca în filme și inocenți ca ai unui mieluşel abia fătat, am încercat cât de tare am putut, atât de tare că m-a și durut. Cred că sunt constipată.

Am fost de acord cu ea.

— Posibil, da' dacă nu te faci repede bine, va trebui să-ți dau să înghiți o cutie întreagă de Ciocolax ca să te ușurezi.

— O, probabil că o să-mi treacă, a spus și mi-a aruncat un zâmbet.

Deja îi căzuseră toți dinții din gură și nu-și punea placa decât dacă stătea în scaunu' cu rotile, altminteri ar fi putut s-o înghită și să se sufocă cu ea în eventualitatea că ar fi tușit. Când zâmbea, avea fața ca un trunchi noduros de copac cu o scorbură în mijloc.

— Știi cum sunt eu, Dolores, întotdeauna am zis că trebuie să lași natura să-și facă treaba.

— Te știi io bine, am bombănit, întorcându-mă să plec.

— Ce-ai spus, dragă? m-a întrebat atât de dulce de parcă ar fi mâncat toată ziua numa' miere.

— Am zis că nu-mi mai pot pierde vremea p-aici așteptând să mai încerci o dată. Tre' să mă întorc la muncă. Azi e ziua de curățenie, nu?

— Zău, chiar e? mi-a răspuns ca și cum n-ar fi știut din primu' moment de când își deschisese ochii dimineața. Atunci dă-i bătaie, Dolores! Dacă simt că se întâmplă ceva cu burta mea, te chem eu.

Pun pariu c-o s-o faci, m-am gândit io, însă cu vreo cinci minute dup-aia. Da' n-am spus nimic, ci m-am mulțumit doar să cobor scările.

Am scos aspiratoru' din debara, l-am adus în salon și l-am băgat în priză. Da' nu l-am pornit imediat, ci am șters mai întâi prafu'. Le aveam așa de bine p-atunci cu astea, încât mă puteam baza pe propriile-mi instincte, așteptându-le să-mi șoptească la ureche când se apropia momentu' potrivit.

După ce s-a aprins becuțu' înăuntru', meu, am zbierat la Susy și la Shawna că voiam să dau cu aspiratoru' în salon. Am țiptat în așa hal, că m-au auzit și juma' dintre săteni, nu numa' Regina-mamă de la etaj. Am apăsăat pe butonu' de start și apoi m-am dus la capu' scărilor. Nu-i dădeam prea mult în ziua aia, treizăci, cel mult patruzăci de secunde. Credeam că abia se ține. Așa că am urcat la etaj și, ce să vezi?

Nimic.

Absolut nimic.

Cu o mică excepție.

Felul în care mă privea. Atât de calm și de dulce, cum nu vă puteți închipui.

— Ai uitat ceva, Dolores? a gângurit ea

— Îhî, am răspuns, am uitat să renunț la slujba asta acu' cinci ani. Haide, Vera, încetează.

— Cu ce să încetez, dragă? a întrebat, fluturându-și genele de parcă n-ar fi avut nici cea mai mică idee despre ce vorbeam.

— Să punem cărțile pe masă, asta voiam să spun. Zi-mi și mie o dată, ai nevoie de ploscă sau nu?

— Nu, mi-a replicat cu cea mai onestă voce. Ți-am mai *zis!*

Stătea acolo și zâmbea la mine. Nu scotea un cuvânt și nici nu era nevoie s-o facă. Pe fața ei se vedea exact tot ce-ar fi trebuit să zică. "Te-am prins, Dolores. Și de data asta te-ai ars."

Da' încă nu mă învinsese. Io *știam* că ținea în ea o cantitate imensă de produse ale intestinelor și că încă mai aveam o șansă a naibii de mare dacă reușeam să-i strecor plosca după ce și-ar fi dat

drumu', fiindcă n-ar mai fi putut să se oprească. Așa că am coborât scările, m-am așezat lângă aspirator, am așteptat cinci minute și apoi am urcat *din nou* la etaj. Numa' că de data asta n-a mai zâmbit când am intrat. Acum stătea întinsă pe-o parte, deja adormită... Cel puțin așa am crezut. Chiar mă convinsese. Mă prostise pe bune în față. Și tu știi cum se zice: de mă fraierești o dată, rușine să-ți fie; de mă fraierești a doua oară, rușine să-*mi* fie.

După ce-am coborât atunci, *chiar* am dat cu aspiratoru' în salon. Când am terminat, am strâns și m-am dus s-o verific. Stătea în pat, complet trează, cu pătura dată la o parte, cu pantalonii lăsați în jos până la genunchii ei grăsați și flascași și cu scutecele neatînse. Dacă făcuse mizerie? O, Dumnezeu! Patu' se umpluse de căcat, era căcat și pe covor, pe scaunu' cu roțile, pe pereți. Până și pe draperii. Arăta de parcă ar fi aruncat în jur cu el, așa cum se împroașcă unii pe alții copiii când înoată în iaz.

Dacă eram furioasă? Îndeajuns de tare, încât să mă trădez.

— O, *Vera!* Ah, ești o *TICĂLOASĂ!* am țipat la ea.

N-am ucis-o io, Andy, da' dacă aș fi avut de gând, în ziua aia aș fi făcut-o, după ce-am văzut câtă mizerie și câtă duhoare era în cameră. Am vrut într-adevăr s-o omor atunci, n-are nici un sens să vă spun minciuni despre *asta*. Iar ea se uita la mine cu expresia aia pe care o căpăta în perioadele când mintea i-o lua razna... Da' îi puteam întrezări drăcușoru' țopăindu-i în privire și în momentu' ăla m-am convins cu prisosință că mi-a făcut figura. Rușine să-*mi* fie, mă păcălise a doua oară.

— Cine e? a întrebat ea. Brenda, tu ești? Au scăpat iar vacile?

— Știi foarte bine că nu mai găsești picior de vacă p-aici încă din 1955! am țipat.

Am traversat camera cu pași mari, da' a fost o greșeală teribilă, fiindcă unu' dintre pantofi mi-a alunecat pe o grămăjoară de căcat și a fost cât p-aci să pic pe spate. Cre' că dacă s-ar fi întâmplat să cad, chiar aș fi omorât-o, nu m-aș mai fi putut stăpâni. Însă oricum scoteam flăcări pe gură și pucioasă pe urechi.

— Nu-i vina *mea*, a spus, încercând să imite vocea unei femei bătrâne și neajutorate, a cărei viață abia se ținea de un fir. Nu-i vina *meaaaaa!* Nu *văd* nimic, iar stomacul mi-e *atât* de agitat! Cred că o să-mi pierd mințile. Tu ești, Dolores?

— Sigur că-s io, drac împielit! am spus, încă zbierând din rărunchi. Îmi vine să te *omor!*

Îmi închipui că în acest timp Susy Proulx și Shawna Wyndham stăteau la picioru' scărilor, cu urechile făcute pâlnie, iar voi cre' că deja ați discutat cu ele și mi-au pus lațu' de gât. Nu-i nevoie să-mi confirmați, Andy, se vede pe fața ta.

Când a înțeles că nu mă fraierește deloc, cel puțin nu încă o dată, Vera a renunțat să mai încerce să mă convingă de faptu' că se găsea într-una dintre perioadele ei de senilitate și a trecut la atac. Probabil că o și înfricoșasem un pic. Privind acu' la toate astea, mă sperii eu însămi, da', Andy, să fi aruncat o privire în camera aia! Semăna cu o cină în lad.

— Probabil că o s-o și faci! a țipat. Într-o zi o *s-o faci* cu adevărat, zgrițuroaică bătrână, urâtă și rea! O să mă omori ca și pe bărbatu-tău!

— Nu, do'mnă, am spus. Nu-i chiar așa. Când o să fiu gata să-ți fac de petrecanie, n-o să mă mai chinui să pară un accident, o să-ți dau un brânci pe fereastră și dup-aia o să existe o ticăloasă mai puțin pe lume.

Am apucat-o pe după mijloc și am ridicat-o de parcă aș fi fost o Superfemeie. Vreau să vă zic că am simțit-o pe spatel meu în noaptea aia, iar a doua zi dimineață abia dacă mai puteam merge, atât de tare mă durea. M-am dus la vraciu' ăla din Machias și mi-a dat ceva de mi-a mai trecut un pic, da' niciodată de-atunci nu mi-am revenit de tot. Numa' că pe moment n-am simțit absolut nimic. Am ridicat-o din patu' ăla al ei ca și cum aș fi fost o fetiță pișăcioasă, iar ea păpușa pe care voiam s-o scot la plimbare. A început să tremure toată și doar faptu' că mi-am dat seama în ce hal de înfricoșată era m-a ajutat să-mi vin în fire, da' aș fi o mincinoasă împuțită dacă aș spune că nu m-a încântat cât de tare o înspăimântasem.

— *Aaaaaaah!* a țipat. *Aaaaaaa, nuuuuuu!* Să nu mă duci la fereastră! Să nu mă arunci afară, să nu îndrăznești! Lasă-mă jos! Mă doarre, Dolores! *AAAAAAAH! LASĂ-MĂ JOOOS!*

— Termină cu urletele astea, am spus și am trântit-o în scaunu' cu roțile îndeajuns de brutal încât să-i sară dinții din gură... dacă ar mai fi avut vreunu'. Belește-ți ochii la mizeria pe care ai făcut-o. Și să nu cumva să-mi zici că nu vezi, pen' că știu că nu-i așa. Admiră-ți opera!

— Îmi pare rău, Dolores, a spus ea și a început să se smiorcăie.

Da' io încă îi mai vedeam sclipirile jucăușe din ochi. Le zăream așa cum poți distinge uneori peștii în apa limpede, dacă te ridici în genunchi și te apleci peste marginea bărcii.

— Îmi pare rău, n-am vrut să fac mizerie, încercam doar să te ajut.

Așa zicea *întotdeauna* când se căca în pat și-l strivea un pic să se întindă în jur... deși în ziua aia se hotărâse pentru prima dată să picteze și pereții cu el. *Io doar încercam să te ajut, Dolores;* mințea de înghețau apele.

— Stai acolo și taci, am zis. Dacă nu vrei să prinzi viteză spre fereastra aia, sau una și mai mare spre bolovanii de jos, te-aș sfătui să mă ascuți.

Iar fetele din capu' scărilor nu pierduseră nici un cuvîntel al discuției, n-am nici cel mai mic dubiu. Da' atunci mi se urcase prea tare sîngele la cap ca să mă mai gândesc și la așa ceva.

Avea destulă minte să-și țină gura închisă, după cum îi spusese, da' era satisfăcută și, de altfel, de ce nu? Realizase ce-și pusese în gând, de data asta ea fiind aia care câștigase bătălia, și mi se părea clar ca bună ziua că meciul încă nu se încheiase, mai existau puncte de marcat. Am trecut la treabă, curățînd și aranjînd lucrurile să arate ca înainte. Mi-a luat aproape două ore și, cam pe cînd terminasem, spatele a început să mă sâcâie.

V-am povestit despre cearșafuri și am observat pe fețele voastre că m-ați înțeles cît de cît. E mai greu să-ți dai seama de murdăria pe care a făcut-o ea. Vreau să spun că nu mă dă peste cap căcatu'. Toată viața l-am curățat, așa că la vederea lui nu pic în cur. Normal că nu miroase ca un buchet de flori, da' tre' să ai grijă, pen' că are microbi, la fel ca și mucii, scuipatu' sau petele de sînge, numa' că se ia la spălat. Oricine a avut vreodată un copil știe că pata de rahat iese. Deci nu asta mă deranja cel mai rău.

Cre' că cel mai tare mă scotea din pepeni faptu' că ea avea un comportament atît de *crud*. Atît de *șmecher*. Aștepta momentu' prielnic, iar cînd i se oferea o șansă, își dădea drumu' la cît de multă mizerie și cît de *repede* putea, fiin'că știa că nu-i las prea multă vreme. O făcea special, înțelegeți ce vreau să spun? Își construia cu grijă planu' în momentele ei de luciditate. Lucru' ăsta îmi înțețoșa privirea și-mi îngreuna inima în timp ce curățam după ea. În timp ce dezveleam patu'; în timp ce luam salteaua, cearșafurile și fețele de pernă, toate pline cu căcat, și le azvârleam în coșul cu lenjerie; în timp ce frecam podeaua, pereții și geamurile; în timp ce dădeam jos perdelele și puneam altele curate; în timp ce-i făceam din nou patu'; în timp ce scrășneam din dinți, încercînd să-mi țin spatele la respect pe cînd o spălam, o îmbrăcam cu o nouă cămașă de noapte și apoi o transportam din scaunu' cu roțile direct în pat (ea neajutându-mă deloc, doar stînd pleoștită la mine în brațe ca o plăcintă de-o tonă, deși știam al naibii de bine că se găsea într-una din zilele ei bune și ar fi putut să mă ajute, dacă ar fi dorit); în timp ce ștergeam blestematu' ei de scaun cu roțile, trebuind să-l frec pentru că se întărise deja căcatu'; în timp ce făceam toate astea, aveam inima grea și privirea întunecată. Iar ea știa.

Știa și asta o făcea fericită.

Cînd m-am dus acasă în noaptea aia, am înghițit niște Aracin-3 pentru spate, m-am băgat în pat, chircindu-mă pîn' am ajuns ghem, chiar dacă mă durea, și am plîns încontinuu. Credeam că n-o să mă mai opresc. Niciodată, cel puțin de la povestea cu Joe, nu mă mai simțisem așa de nenorocită și fără speranță. Sau atît de îngrozitor de *bătrână*.

Crudă — ăsta era al doilea ei mod de-a fi jigodie.

Ce-ai spus, Frank? Dacă a mai făcut-o?

Ești al naibii de tare. A mai făcut-o în săptămîna următoare și încă una după. N-a mai fost chiar atît de nasol ca prima dată, pe de o parte pen' că n-a mai putut să-și păstreze așa multe rezerve, da' și fiin'că eram pregătită. Și după a doua oară am adormit plîngînd, deși, stînd lungită cu ochii în tavan și simțînd junghiu' ăla mizerabil în spate, mă hotărâsem să-mi dau demisia. Nu știam ce se va-ntîmpla după-aia sau cine va avea grijă de ea, da', în momentu' ăla, nu asta mă futea la creieri. Dacă e s-o luăm după cît mă interesa pe mine, putea foarte bine să dea ortu' popii în patu' ei căcăcios.

Încă mai plîngeam din cauza demisiei cînd m-a pocnit somnu', fiin'că reușise să scoată la suprafață tot ce exista mai rău în mine, da' după ce m-am trezit, supărarea mi se evaporase. Cre' că e adevărat ce se spune, cum că mintea nu-ți adoarme chiar dacă tu așa îți închipui; de fapt continuă să gîndească, ajungînd la un rezultat mai bun, fiin'că tu nu ești pe fază s-o umpli cu obișnuita înșiruire de nimicuri care trec printr-un cap legat de trunchi: ce treabă mai ai de făcut, ce să gătești pentru prînz, la ce program să te uiți la televizor, chestii din astea. Ar trebui să fie adevărat, că *motivu'* pentru care mă simțeam atît de bine era că mă sculasem din somn știind cum de reușea să mă tragă pe sfoară. Chestia care mă împiedicase să-mi dau seama mai devreme se datora faptului că o subestimaseam, îhî, chiar și io, care știam cît de vicleană putea deveni din cînd în cînd. Și odată ce i-am înțeles șmecheria, am priceput cum trebuie să procedez.

Mă durea să accept că era necesar să-i acord încredere uneia dintre fetele de joia, să dea cu aspiratoru' în salon, iar imaginea Shawnei Wyndham fîtîindu-se p-acolo îmi dădea ceea ce bunicu-meu obișnuia să numească "șerpișori pe șira spinării". Tu știi, Andy, în ce hal de neîndemînată e, ca de altminteri toți cei din familia Wyndham, numa' că ea îi depășește cu mult pe ălalți. Parcă i-ar fi crescut umflături pe tot corpu' de reușește să dărîme atâtea lucruri în cale. Nu e vina ei, o are în sînge, da' n-aș suporta s-o văd pe Shawna învîrtindu-se prin salon, cu toată sticlăria și porțelanurile de-acolo, abia așteptînd să fie dărîmate.

Numa' că tot trebuia să fac *ceva*, dășteptu' învață din greșelile altora, prostu' nici dintr-ale lui, și noroc că mă puteam baza pe Susy. Nu e chiar o balerină, da' în următoru' an ea a dat cu aspiratoru' pe covoru' din salon și n-a spart absolut nimic. E o fată bună, Frank, și n-ai idee cît de încântată am fost cînd m-a anunțat că se mărită, cu toate că băiatu' nu-i de p-aiici.

Cum o mai duc ei?

Ce-ai vrea să auzi?

O duc bine. Chiar foarte *bine*. Mă bucur pentru ea. Da' nu cred că are vreun scutec în perspectivă, nu-i așa? În zilele-astea s-ar părea că tinerii așteaptă până-s gata de plecare la azil ca să...

Da, Andy, *imediat!* Da' mi-aș dori să-ți aduci aminte că despre viața *mea* vorbesc io aici, despre blestemata *mea* de viață! Așa că de ce nu te trănțești tu înapoi în scaunu' ăla mare al tău, punându-ți picioarele pe birou și relaxându-te? Dacă o să te mai împingi în halul ăla, o să capeți hernie.

În tot cazul, Frank, transmite-i complimentele mele și spune-i că aproape i-a salvat viața lu' Dolores Claiborne în vara lu' 1991. Poți să-i zici și versiunea internă a furtunilor cu căcat de joia, și cum am rezolvat-o. Niciodată nu le-am spus ce se petrecea cu adevărat, tot ceea ce știau fiind doar că mă jucam de-a toreadoru' cu Maiestatea Sa Regală. Îmi dau acu' seama că de fapt mi-era *rușine* să le povestesc. Cre' că nici io nu suport înfrângerile mai mult decât Vera.

Zgomotul aspiratorului. *Asta* am priceput când m-am trezit din somn în dimineața aia. Ți-am mai zis că nu avea nimic la *urechi*, așa că sunetele scoase de aspirator îi sugerau dacă într-adevăr curățam salonu' sau stăteam numa' în capu' treptelor gata de start. Vezi tu, în caz că îl lași să funcționeze în gol, aspiratoru' scoate un anumit zgomot. Doar *uuuuu*, cam așa ceva. Da' în timp ce cureți un covor, scoate două sunete care urcă și coboară în rafale. BUUU, face când îl împingi. Și bzzz când îl tragi spre tine ca să mai dai o dată în același loc. BUUU-bzzz, BUUU-bzzz, BUUU-bzzz.

Voi doi, nu vă mai frecați creierii de pomană, mai bine uitați-vă la zâmbetu' de pe fața lu' Nancy. Oricine ar putea vedea pe mutrele voastre dacă ați dat cu aspiratoru' vreodată în viață. Iar în caz că ți se pare ceva important, Andy, probează-o pe propria-ți piele. O să auzi imediat diferența, deși mi-o imaginez pe Maria căzând pe spate dacă ar intra în camera de zi și te-ar găsi curățând covoru'.

Ce am priceput în dimineața aia a fost că ea nu se mai baza doar pe faptul că porneam aspiratoru', fiin'că își dăduse seama că nu era suficient. Asculta să vadă dacă sunetu' coboară și urcă, așa cum se-ntâmplă când chiar cureți ceva. Nu-și începea figura împutită până nu auzea BUUU-bzzz în rafale.

Ajunsesem înnebunită să-mi verific noua idee, da' nu puteam imediat, pen' că tocma' intrase într-una din perioadele ei sumbre și o vreme și-a făcut nevoile în ploscă sau, când n-avea încotro, în scu-tece. Și începuse să-mi fie frică că n-o să-și mai revină de data asta. Știu că pare ciudat, fiin'că era mult mai ușor de îngrijit când avea mintea înțețoșată, da' dacă îți vine o idee ca asta, atunci vrei s-o și verifici. În plus, mai simțeam și *altceva* pentru ticăloasa aia, nu numa' s-o strâng de gât. O cunoșteam de patruzăci de ani și ar fi fost tare aiurea să fie altfel. Odată îmi croșetase o cuvertură, asta se în-tâmplase cu mult înainte de-a se îmbolnăvi, da' încă o mai am pe pat și-mi ține de cald în nopțile friguroase din februarie când vântu' suflă înfiorător.

Apoi, după vreo lună, o lună jumate de când îmi venise ideea, a început să-și revină. Urmărea *Jeopardy* la televizoru' din dormitor și râdea de concurenți dacă nu știau cine fusese președinte pe vremea războiului dintre Spania și SUA sau cine jucase în rolul lui Melanie în filmul *Pe aripile vântului*. Și iar se apucase să mă hârâie cu posibila vizită a copiilor săi înainte de Labour Day. Păi da, că mă tocase la cap s-o pun în scaunu' cu roțile ca să se uite la mine cum atârnăm cearșafurile pe sârmă și să se asigure că le prindeam cu șase cârlige, nu cu patru.

A sosit și dup-amiaza de joi în care am scos plosca de sub ea uscată ca o farfurie și goală ca promisiunile unui comis-voiajor. Nu po' să spun cât de veselă am fost s-o văd așa. Și acu', între noi două; tu, vulpe bătrână și vicleană, mi-am zis. O să vezi tu pe dracu'! Am coborât scările și am chemat-o pe Susy Proulx în salon.

— Vreau ca azi să dai *tu* cu aspiratoru' aici, Susy, i-am spus.

— E-n regulă, do'mnă Claiborne, a zis ea.

Așa îmi spuneau amândouă, Andy, la fel ca majoritatea celor de pe insulă, din câte știu. N-am cerut-o explicit nici la biserică, nici în altă parte, da' așa era. Ca și cum s-ar fi gândit că fusesem mă-ritată cu un tip pe nume Claiborne, o rămășiță dintr-un trecut încâlcit ce mă acuza... Sau poate că-mi doream să cred că majoritatea nu-și mai aminteau de Joe, cu toate că-s convinsă de contrariu, și-n final nu contează prea mult, oricum ar fi; presupun că sunt îndreptățită să cred tot ceea ce am chef. Până la urmă, io am fost măritată cu nenorocitu' ăla.

— Nu mă deranjează, a continuat ea, da' de ce vorbești în șoaptă?

— N-are importanță, am spus, doar încercă să vorbești și tu așa. Să nu îndrăznești să spargi ceva p-aici, Susan Emma Proulx, nu cumva s-o faci.

A roșit exact ca un butuc pus pe foc, mi se părea de-a dreptul comic.

— De unde știi că mă mai cheamă și Emma?

— Nu-i treaba ta, am zis, stau pe Little Tall Island de nu-ți închipui câtă vreme și știu o mulțime de lucruri despre oamenii de p-aici. Tu ai grijă numa' cum dai din coate pe lângă mobila și porțelanurile doamnei "Dumnezeu", mai ales când te sprijini de ceva, și n-o să ai nici o problemă.

— O să fiu cât se poate de atentă, a spus ea.

Am dat io drumu' la aspirator, apoi am pășit în hol și, făcându-mi mâinile pâlnie la gură, am

zbierat:

— Susy! Shawna! Acu' o să dau cu aspiratoru' în salon!

Susy era chiar lângă mine, și vreau să vă spun că toată *fața* ei arăta ca un mare semn de întrebare. Mi-am fluturat mâna înspre ea, indicându-i să se întoarcă la treabă. Ceea ce a și făcut.

Am mers pe vârfurile picioarelor până la capu' scărilor și m-am așezat în vechiu' meu loc. Știu că pare o prostie, da' nu cre' că mai fusesem atât de emoționată de când mă dusesse tata pentru prima dată la vânatoare, la doispe ani. Mă simțeam cam în același fel, cu inima bătându-mi tare de parcă s-ar fi *întins* până-n gât. Vera avea în salon o grămadă de antichități valoroase și de porțelanuri scumpe, da' nu m-am gândit nici un moment la Susy Proulx, care se învârtea ca un derviș printre ele. Va puteți imagina una ca asta?

M-am forțat să rămân pe loc cât de mult, vreun minut jumate, cred. Apoi am zbughit-o. Iar când am năvălit în cameră, avea fața roșie, ochii mijiți, pumnii strânși, gemând: "*Îhhh! îhhh! ÎHHHHHHH!*" Și-a deschis repede ochii când a auzit ușa de la dormitor dată de perete. Oh, cât mi-aș fi dorit s-o pot filma, era nemaipomenit de hazliu.

— Dolores, pleacă imediat de-aici, a chițăit ea, încerc să trag un pui de somn și mi-e imposibil dacă tu dai năvală ca un taur cu coarnele înainte la fiecare douăzeci de minute!

— Bine, am spus, plec, da' mai întâi o să pun olița asta sub tine. Din câte miros, po' să zic că o sperietură e tot ce poa' să fie mai bun să-ți rezolve problema cu constipația.

Mi-a dat peste mâini și m-a înjurat, era în stare să înjure cu foarte multă ardoare când voia, și voia de fiecare dată când o trăgea cineva pe sfoară, da' nu i-am acordat nici o atenție. Am strecurat plosca sub ea încetisor ca o boare și dup-aia toate au mers strună. La sfârșit m-am uitat la ea și ea la mine și nici una n-a scos vreun cuvânt. Ne cunoșteam prea bine una pe alta, înțelegeți tu?

Așa, păsărică bătrână și urâtă, spunea fața mea, te-am prins din nou și-ți place grozav, nu?

Nu prea mult, Dolores, zicea a ei, da' nu-i nimic; dacă m-ai prins o dată, nu înseamnă c-o să *mai* reușești.

Cu toate astea, am reușit. Au mai fost câteva dezastre miciute, da' niciodată ca atunci când v-am povestit, de se mânjiseră cu căcat până și draperiile. Țăla a fost ultimul ei triumf. Apoi, perioadele de luciditate au devenit tot mai rare, iar când le avea, erau din ce în ce mai scurte. Nu-mi mai dădea junghiuri în spate, da' mă făcea să fiu tristă. Vera semăna cu o durere de măsele, numa' că mă obișnuisem cu ea, dacă înțelegeți ce vreau să spun.

Aș putea să capăt încă un pahar cu apă, Frank?

Mulțumesc. Vorbitu' îți face sete. Iar dacă ai lăsa sticla aia de whisky Gentleman Jim Beam să ia puțin aer, n-o să zic *nimănui*.

Nu? Asta-i tot ce poți s-aștepți de la cei ca tine.

Unde rămăsesem?

A, știu. La firea ei. Ei bine, al treilea mod de-a fi jigodie era cel mai rău dintre toate. Se purta ca o jigodie pen' că, fiind bătrână și tristă, n-avea ce să facă, doar să moară într-o cameră de la etaj pe o insulă, departe de locurile și oamenii pe care-i cunoscuse, cu care își petrecuse cea mai mare parte a vieții. Într-adevăr, nasol, numa' că își pierdea mințile încetu' cu încetu'. Și tot timpu' exista o parte a ei, conștientă că restu' ajunsese ca o faleză de pe malul unui râu, gata să se prăbușească la cea mai mică zguduitură.

Știi, se simțea foarte singură și n-am priceput, n-am reușit niciodată să-nțeleg în primu' rând de ce și-a aruncat trecutu' la coș venind să locuiască pe insulă. Da' îi era și teamă, iar asta o puteam înțelege. Chiar și așa, tot își mai păstrase o forță și o putere înspăimântătoare, ca o regină muribundă ce nu dă drumu' la coroană nici la sfârșit; ca și cum Dumnezeu însuși ar trebui să se roage ca să-și desfacă degetele unu' câte unu' de pe ea.

Avea zile bune, da' și proaste, po' să vă spun. Ceea ce numesc io izbucniri se întâmpla la trecerea de la o perioadă strălucitoare la una încețoșată sau de la o săptămână de confuzie la alta de luciditate. În timp ce se schimba, devenea ca și cum n-ar fi fost nicicum... iar o parte a ei o știa și p-asta. Atunci apăreau halucinațiile, dacă absolut toate *erau* halucinații, nu mai sunt atât de sigură cum am fost. Poate o să vă povestesc de ce, poate că nu, o s-aștept să văd io când ajung acolo dacă am chef sau nu.

Cre' că nu se petreceau toate în dup-amiezele de duminică sau la miezu' nopții; probabil că p-astea mi le aduc aminte cel mai bine pen' că domnea atâta liniște în casă, încât mă speriam îngrozitor când începea să țipe. Ca și cum ar fi aruncat cineva cu o găleată de apă rece ca gheața pe mine, în toiu' unei zile toride de vară; nu exista clipă în care să nu mă gândesc c-o să mi se oprească bătăile inimii când va începe să urle; nu exista clipă în care să nu-mi închipui c-o să intru la ea în cameră și o s-o găsesc pe moarte. Cu toate că lucrurile de care se speria n-aveau nici un sens. Vreau să spun că știam că-i e frică și de ce *anume* îi e, da' niciodată din *ce motiv*.

— Sârmele! țipa uneori când intram în cameră. Se zvârcolea în pat cu mâinile strânse, așezate între țâțe, cu gura întredeschisă și tremurândă, iar lacrimile i se scurgeau printre zbârciturile de sub

ochi. *Sârmele*, Dolores, oprește *sârmele!* Și întotdeauna arăta cu degetul spre același loc: scândura din colțu' opus al podelei.

Păi da, nu era nimic acolo, însă pentru *ea* era. Vedea toate sârmele alea ieșind din perete, traversând camera și înconjurându-i patu', râcâind podeaua... Cel puțin așa *credeam* că vede. Trebuia să fug în jos pe scări, să iau un cuțit de măcelărie din bucătărie și să mă întorc. Îngenuncheam în colț sau, dacă se comporta ca și cum ele ar mai fi înaintat, mai aproape de pat, pretindeam că le ciopârțesc. Făceam asta lăsând ușor lama pe dușumea, în așa fel încât să nu zgârii scândurile din lemn de arțar, până când încetau țipetele.

Apoi mă duceam lângă ea și-i ștergeam lacrimile de pe față cu șorțu' meu sau cu unu' dintre șervetele pe care și le ținea întotdeauna sub pernă, o sărutam o dată sau de două ori și-i spuneam:

— Așa, dragă, s-au dus. Am tăiat și ultima bucățică din sârmele alea afurisite. Uită-te și tu.

Își îndrepta privirea într-acolo (deși în momentele despre care vă vorbesc nu putea vedea deloc), mai plângea puțin, apoi mă strângea în brațe și zicea:

— Mulțumesc, Dolores. Am crezut că sigur or să mă înhațe de data asta.

Câteodată îmi spunea Brenda când îmi mulțumea; fusese menajera familiei Donovan în Baltimore. Alte dată îmi zicea Clarice, care fusese sora ei și murise în 1958.

În anumite zile, urcam la ea în cameră și-o găseam pe jumate dată jos din pat, urlând că avea un șarpe în pernă. Alteori stătea cu păturile puse peste față, zbierând că ferestrele concentrau razele soarelui și că avea să fie arsă. Câteodată jura că își simte părul din cap sfârâind. Nu conta că afară ploua sau că-ți băgai degetele în ochi de ceață, era absolut convinsă că soarele o va arde de vie, așa că trăgeam jaluzelele și o țineam în brațe până când se oprea din plâns. Uneori dura un timp lung până se liniștea, chiar și după ce tăcea, fiindcă o simțeam tremurând ca un cățeluș ce fusese chinuit de niște copii răi. Mă ruga încontinuu să mă uit la pielea ei și să văd dacă are vreo arsură pe undeva. Îi răspundeam mereu că n-are nimic și, după puțină vreme, uneori reușea să adoarmă. Alteori nu, pica într-un soi de transă, bolborosind cuvinte adresate unor oameni inexistenți. Câteodată vorbea franțuzește, asta neînsemnând *parlei vu franțuzăști*. Ea și bărba-su iubiseră Parisul și merseseră acolo de câte ori se putuse, cu sau fără copii. Când era veselă, depăna amintiri: cafe-barurile, cluburile de noapte, galeriile de artă și bărcile de pe Sena, și-mi plăcea s-o ascult. Vera povestea foarte frumos, când îți descria vreun lucru aproape că izbuteai să-l vezi.

Da' cele mai rele chestii — de ele se speria cel mai des — nu erau decât niște iepurași de praf. Știți despre ce vorbesc, ghemotoacele alea de scame pe care le strângi de sub pături, din spatele ușilor sau din colțuri. Ca gogoșile de iarba-cucului. Îmi dădeam seama că lor le venise rândul, chiar dacă nu putea să spună; de cele mai multe ori o calmam, da' nu-mi imaginam nici cel mai mic motiv pentru care o puteau înfricoșa atât de tare excrementele alea de stafii sau ce credea ea că sunt de fapt, cu toate că-mi făcusem în final o idee. Nu râdeți, mi-a apărut în vis.

Din fericire, iepurașii de praf n-o preocupau atât de des ca sârmele din colțuri sau ca arsurile de la soare, da' atunci când *i se arătau*, o încurcam nasol. Știam că sunt iepurașii de praf în clipa în care începea să țipe, chiar dacă mă găseam în camera mea la miezu' nopții, dormind cu ușa închisă. Iar dacă i se punea pata pe creier în legătură cu ălelalte...

Ce-i, scumpo?

O, nu-i așa?

Nu, nu-i nevoie să muți mai aproape micuțu' tău casetofon; dacă vrei să vorbesc mai tare, așa o să fac. În general sunt cea mai mare gaită din câte ai întâlnit vreodată — Joe spunea că își dorea să i se întărească bumbacu' în urechi când mă aflam io în preajma lui. Da' îmi dădea fiori felu' cum reacționa ea la iepurașii ăștia de praf, iar faptu' că am început să vorbesc mai încet dovedește că încă nu mi-a trecut. Chiar și acu', după ce-a murit. Uneori o dojeneam: "De ce te cobori la asemenea prostii, Vera?" Numa' că nu erau prostii, cel puțin nu pentru Vera. M-am gândit de nenumărate ori la cum o s-o mierlească din cauza iepurașilor ălor de praf nenorociți. Și cre' că nu m-am îndepărtat prea tare de adevăr, dacă stau mai bine să judec.

Ce începusem să zic e că atunci când i se punea pata pe creier în legătură cu ălelalte lucruri: șarpele din pernă, soarele, sârmele, țipa. Dacă apăreau însă iepurașii de praf, scotea niște urlete *asurzitoare*. De obicei nu cuvinte, doar zbierăte stridente, atât de lungi și de tari, încât ți se zbârlea pielea de pe tine.

Alergam într-acolo și o găseam smulgându-și părul din cap sau zgâriindu-se cu unghiile pe față și arătând ca o vrăjitoare. Cu ochii atât de imenși, aproape cât niște farfurioare de dulceată, și întotdeauna holbându-se la un colț sau altu' al camerei.

Câteodată putea să îngaime: *Iepurașii de praf, Dolores! O, Doamne, iepurașii de praf!* Altă dată nu era capabilă decât să plângă. Își acoperea ochii pentru câteva secunde cu mâinile, apoi privea iar. Parcă n-ar fi suportat să se uite și totuși nu se îndura nici să *nu* se uite. Și începea iar să-și sfâșie fața cu unghiile. Le tăiam întotdeauna cât mai scurt, da' tot îi dădea sângele aproape de fiecare dată, iar io mereu mă minunam cum de-i rezistă inima la o asemenea teroare, la cât de grasă și bătrână ajunsese

să fie.

Odată a căzut din pat și a rămas lungită pe jos, cu un picior îndoit sub ea. M-a speriat de moarte atunci. Am intrat în fugă și ea stătea acolo pe podea, lovind cu disperare scândurile și zbierând de dărâma casa. A fost unica ocazie, în toți anii în care am lucrat pentru ea, când l-am chemat pe doctorul Freneau în mijlocu' nopții. A *venit* tocma' din Jonesport, în barca cu motor a lu' Collie Violette. L-am sunat fiin'că mi-am închipuit că-și rupsese picioru' și așa ar fi trebuit să fie după cum și-l îndoise sub ea, ar fi putut să și moară din pricina șocului. Numa' că nu și-l fracturase, n-am idee *cum* de nu, da' Freneau mi-a zis că doar și-l scrântise, iar a doua zi a intrat într-una din perioadele ei bune, nemaiamintindu-și nimic din ceea ce se întâmplase. Odată, când părea a fi mai mult sau mai puțin în lumea reală, am întrebat-o despre iepurașii de praf, iar ea s-a uitat la mine de parcă aș fi fost sărită de pe fix. Nu-și dădea seama absolut deloc despre ce vorbeam.

După ce am pățit-o de câteva ori, am învățat ce să fac. Cum îi auzeam urletele asurzitoare, săream din pat și fugeam pe ușă, dormitoru' meu găsindu-se numa' la o cameră de-al ei, mai precis o debara. Țineam o mătură rezemată de perete în hol, și un fâraș, încă de când o apucaseră pentru prima dată pandaliile cu iepurașii de praf. Dădeam buzna înăuntru, agitând mătura de parcă aș fi vrut să-nfrunt o întreagă gașcă de bătauși și țipând (era singuru' mod prin care mă puteam face auzită).

— *Îi prind, Vera!* strigam io. *Imediat îi prind. Tu doar încearcă să-ți ții pliscu' închis.*

Și măturam în colțu' spre care se holba ea, trecând apoi și la ălălalt, ca să fiu sigură. Uneori, în momentu' ăsta, se calma, da' cel mai adesea începea să zbiească de sub pat ieșeau și mai mulți. Așa că mă așezam pe coate și pe genunchi, prefăcându-mă că mătur și acolo. Odată, imitația aia păcătoasă și grosolană de femeie idioată aproape că a căzut peste mine, încercând să se aplece ca să se convingă. Probabil că m-ar fi strivit ca pe o muscă. Ce tablou comic ar fi fost!

Altă dată am măturat fiecare locșor care o înfricoșa, i-am arătat fârașu' gol și i-am spus:

— Na, dragă, vezi? Am strâns tot ce te amenința.

S-a chiorât mai întâi la fâraș, apoi și-a ridicat privirea spre mine, tremurând din tot corpul, cu ochii înotând în lacrimi, ca bolovanii pe care-i distingi cu greu pe fundul râului, și mi-a șoptit:

— O, Dolores, sunt atât de *gri!* Atât de *scârboși!* Du-i de-aici! Te rog, ia-i de-aici!

Puneam mătura și fârașu' lângă ușa camerei mele, să le am la îndemână data viitoare, apoi mă întorceam s-o liniștesc. Să mă calmez și io, de fapt. Iar dacă aveți senzația că mă simțeam mai bine, încercați și *voi* să vă plimbați singuri într-un muzeu mare și vechi ca ăla, în toiul nopții, cu vântu' gemând afară și cu o femeie bătrână și țicnită înăuntru. Inima îmi bătea ca o toacă și nu-mi puteam recăpăta răsuflarea... Da' n-o lăsam să vadă în ce hal eram, pen' că și-ar fi pierdut încrederea în mine și unde-am mai fi ajuns atunci?

După majoritatea crizelor de genu' ăsta îi periam păru', se pare că o calma cel mai rapid. Plângea și se tânguia la început, uneori își încolăcea brațele pe după mine și mă strângea, îngropându-și fața în pântecele meu. Îmi aduc aminte cât de fierbinți îi deveneau fruntea și obrații, după ce trecea prin distracția cu iepurașii de praf, și cum mă uda uneori pe sub cămașa de noapte cu lacrimile ei. Biata bătrână! Cre' că nimeni dintre noi nu-și închipuie cum e să fii atât de în vârstă sau să te urmărească monștrii și să nu fii în stare să ți-o explici nici măcar ție însuși.

Câteodată, nici o juma' de oră de periat nu rezolva nimic. Continua să privească prin mine spre colțu' ăla, ținându-și respirația și scâncind. Ori își băga mâna în întunericu' de sub pat și apoi și-o trăgea brusc înapoi, de parcă s-ar fi așteptat să sară ceva la ea și s-o muște. O dată sau de două ori și *mie* mi s-a părut că văd o chestie mișcându-se acolo jos și a trebuit să-mi încordez tare fălcile ca să nu țin. Păi da, fusese numa' umbra mâinii ei, *știu* asta, însă vreau să vă spun doar în ce stare mă adusesese. Îhî, până și pe mine, io, care de obicei sunt la fel de cu picioarele pe pământ pe cât de mare am gura.

Atunci când nu mai era nimic de făcut, mă băgam lângă ea în pat. Brațele i se strecurau încet în juru' meu, până mă cuprindeau de tot, capu' i se așeza pe ceea ce îmi mai rămăsese din piept, iar *io* îmi puneam mâinile în juru' *ei* și o țineam așa până când o fura somnu'. Apoi mă furișam tiptil din pat, ușurel să n-o trezesc, și mă întorceam la mine în cameră. De vreo câteva ori, chiar am rămas la ea. Asta se întâmpla mai ales când mă trezea în toiul nopții cu țipetele ei — pur și simplu adormeam acolo.

Într-una din aceste nopți am visat despre iepurașii de praf. Numa' că în vis nu eram io, ci eram *ea* stând în patu' ăla de spital, simțindu-mă atât de grasă, că nu mă puteam întoarce de pe-o parte pe alta fără ajutor, și cu pântecele arzând până în străfunduri de la o infecție urinară ce n-avea să-mi treacă cu adevărat niciodată, după cum stătea ea tot timpu' jilavă acolo jos, fără nici cea mai mică rezistență la boli. S-ar zice că preșu' le ura bun-venit tuturor microbilor care voiau să intre, d-aia fusese pus cu fața-n sus pe prag, tocma' bine.

M-am uitat către unu' din colțuri și ceea ce am văzut semăna cu o căpățână din praf. Avea ochii dați peste cap și gura plină de dinți lungi ca niște colți. A început să vină înspre pat, foarte lent, rostogolindu-se, iar când s-a întors încă o dată cu fața spre mine, fixându-mă cu privirea, l-am recunoscut pe Michael Donovan, soțu' Verei. S-a răsucit a doua oară și de data asta chipu' i se transformase în al lu' *bărbatu-meu*, Joe St. George, strâmbându-se îngrozitor și cu o grămadă de dinți lungi din praf

clănțănindu-i în gură. După a treia rostogolire n-am mai remarcat să fi fost nimeni cunoscut, da' arăta teribil de *viu*, *înfometat* și voia să ajungă până la *mine* să mă mănânce.

M-am trezit brusc, cu o smucitură atât de puternică, încât aproape am căzut din pat. Se făcuse dimineață, iar soarele își arunca razele în fâșii pe podea. Vera mai dormea încă. Îmi udase toată mâna cu salivă, da' n-aveam putere să mă șterg. Stăteam acolo lungită, tremurând plină de transpirație, încercând să mă conving că revenisem la realitate și că totu' era bine, așa cum ți se întâmplă după un coșmar groaznic. O clipă am mai zărit jos, lângă pat, capu' din praf cu ochii mari și goi, cu dinții lungi. În asemenea hal ajunseseam. Apoi totu' a dispărut; podeaua și colțurile au devenit la fel de curate ca întotdeauna. Da' de-atunci m-am întrebat mereu dacă nu cumva ea mi-a *trimis* visu', dacă nu văzusem o parte din ceea ce își imagina *ea* de câte ori scotea răcnetele alea asurzitoare. Poate că inhalasem o frântură din spaima ei și mi-o însușisem. Credeți că lucruri din astea au loc și în realitate, sau numa' în revistele alea ieftine care se vând te băcănie? Habar n-am... Da' ceea ce știu e că visul m-a îngrozit până-n vârful unghiilor.

Oricum, po' să spun că zbierătele ei înnebunitoare din dup-amiezele de duminică ori din mijlocu' nopții constituiau al treilea mod de-a fi jigodie. Da' era în același timp și un lucru trist, foarte trist. *Toate* ticăloșiile ei aveau o notă de tristețe, deși asta nu mă împiedica să m-apuce uneori cheful' de a-i suci gâtul' ca unei găini, și cre' că oricine în afară de nenorocita aia de Ioana d'Arc ar fi simțit la fel. Probabil că atunci când Susy și Shawna m-au auzit urlând că vreau s-o omor în ziua aia, sau când altcineva ne-a ascultat aruncându-ne una alteia cuvinte urâte, ei bine, s-ar fi putut gândi că o să-mi suflec fustele și că o să dansez step pe mormântu' ei după ce, în sfârșit, o s-o mierlescă. Îmi închipui că deja unii dintre ei ți-au zis asta până acu', nu, Andy? Nu-i nevoie să-mi răspunzi, fața ta e foarte sugestivă. Ca un afiș. În afară de asta, știu cât de mult le place oamenilor să vorbească. Ne bârfeau pe mine și pe Vera, ieșiseră o grămadă de zvonuri despre mine și Joe, vreo câteva înainte ca el să moară, da' cele mai multe dup-aia. Aici, în provincie, cel mai interesant lucru pe care poa' să-l facă o persoană e să dea brusc ortu' popii, ai remarcat vreodată?

Deci am ajuns la Joe.

Întotdeauna m-a înspăimântat partea asta, da' cre' că n-are nici un rost să vă mint în legătură cu ea. V-am spus deja că l-am omorât, n-am chef să mă repet, da' ce-i mai greu abia acu' urmează: cum, de ce și când s-a-ntâmplat

M-am gândit foarte mult la Joe azi, Andy. Mai mult la el decât la Vera, ca să fiu sinceră. Am încercat să-mi aduc aminte în primu' rând de ce m-am măritat cu el și, la început, n-am fost în stare. După un timp m-a cuprins panica, la fel ca atunci când i se puneau piticii pe creier Verei că are un șarpe în pernă. Apoi mi-am dat seama ce mă împiedica: io scormoneam după dragoste, de parcă aș fi fost una dintre fetițele alea prostuțe pe care le angaja ea în iunie și le concedia înainte de mijlocu' verii pen' că nu respectaseră vreo regulă. Căutam iubirea dintre noi, da' nu existase prea multă, nici măcar în 1945, când io aveam optispe ani, iar el nouășpe și ni se așternea toată viața în față.

Știi care a fost singuru' lucru ce mi-a venit în minte când ședeam acolo, pe trepte, scremându-mă puternic să-mi amintesc despre dragoste? Că avea o frunte frumoasă. Stăteam lângă el în sala de clasă, pe vremea când eram împreună la liceu — asta se-ntâmpla în timpu' celui de-al doilea război mondial —, iar acu' mă gândesc la fruntea lui, la cât de netedă părea, și fără nici un coș. Îi ieșiseră vreo câteva pe obraji și pe bărbie, îi apăreau mereu puncte negre pe părțile laterale ale nasului, da' fruntea îi rămânea albă ca laptele. Mi-aduc aminte că îmi doream s-o ating... că *visam* s-o ating, ca să fiu sinceră, vrând să văd dacă era atât de catifelată cum credeam. Iar când m-a invitat să merg cu el la petrecerea liceului, am acceptat și am profitat de ocazie să i-o pipăi; nu exista nici o parte a ei să nu fie netedă și catifelată cum îmi închipuisem; păru' îl avea dat pe spate și atât de superb ondulat. Io i-atingeam păru' și fruntea în întuneric, în timp ce formația din sala de dans a hanului The Samoset cânta "Moonlight Cocktail"... După câteva ore de stat pe scările alea nenorocite, gata să se prăbușească în orice clipă, *asta* mi-a venit în minte, așa că vezi, tu, până la urmă fusese ceva acolo, *puțin*, da' fusese.

Ei bine, că după nu prea multe săptămâni, m-am trezit mângâindu-i nu numa' fruntea, și atunci am făcut greșeala.

Acu' să ne-nțelegem, nu încerc să spun că am sfârșit petrecându-mi cei mai buni ani din viață cu burdufu' ăla fără fund doar pen' că îmi plăcuse cum îi arăta fruntea în clasa a șaptea, când razele soarelui băteau câș pe ea. Pe naiba! Ceea ce încerc să zic e că asta-i toată dragostea pe care sunt în stare s-o revăd azi și că de-aia mă simt teribil de nasol. Să șed cu curu' pe treptele alea de lângă East Head și să mă strofoc după vremuri de mult trecute... asta-i o treabă a dracu' de grea. A fost prima dată când am priceput cât de ieftin m-am vândut, poate fiin'că am crezut că mai scump ar fi fost imposibil pentru una ca mine. Sunt *convinsă* că am îndrăznit pentru prima oară să mă gândesc la faptu' că meritam să fiu iubită mai mult decât ar fi putut iubi Joe St. George pe oricine altcineva, eventual cu excepția propriei lui persoane. Nu trebuie să vă închipuiți că o bătrână nemernică și rea de gură ca mine nu crede în dragoste, e singuru' lucru pe care pun preț *cu adevărat*.

Nu m-am chinuit prea tare cu motivu' pentru care m-am măritat cu el, deși tre' s-o zic și p-asta. Aveam în burtă o fetiță de șase săptămâni în momentu' în care am spus: "Da, până când moartea ne va despărți". Asta a fost principalu', restu' fiind obișnuitele idei prostesti; un lucru am învățat și io toată viața: motivele idioate duc la căsătorii idioate.

Mă săturasem să mă cert cu maică-mea.

Mă săturasem să mă bată la cap taică-meu.

Toate prietenele mele făceau același lucru, unele aveau deja căminele lor, voiam să fiu și io om mare ca și ele, mă săturasem să fiu o fetiță prostituată.

Îmi zisesse că mă dorește, iar io îl crezusem.

Îmi zisesse că mă iubește, iar io o crezusem și p-asta... După ce mi-a declarat-o, m-a întrebat dacă și io simt la fel pentru el, iar mie mi s-a părut politicos să spun da.

Eram speriată de ce mi s-ar fi putut întâmpla altfel, unde m-aș fi dus, cum m-aș fi descurcat, cine ar fi avut grijă de copil.

Toate astea or să arate tâmpite pe hârtie, Nancy, da' cel mai cretin lucru e că io cunosc o duzină de cucoane cu care am fost colegă la școală și care s-au căsătorit din aceleași motive, cele mai multe sunt încă măritate, rezistând eroic și sperând să le supraviețuiască soților lor, să-i îngroape și apoi să scoată pentru totdeauna mirosu' de bere al bășinilor lor impregnat în cearșafuri.

Până prin 1952 uitasem complet de fruntea lui, iar în 1956 deja nu mai aveam de-a face nici cu restu' corpului și cre' că am început să-l urăsc pe vremea când Kennedy o lua de la Ike, da' încă nu-mi trecuse prin cap să-l omor. Îmi ziceam că stau cu el fiin'că trebuia să existe un tată pentru copiii mei, dacă nu pentru altceva. Nu-i de răs? Da' asta-i adevăru'. Vă jur. Și mai jur încă un lucru: dacă Dumnezeu mi-ar mai oferi o a doua șansă, l-aș ucide încă o dată, chiar dacă ar însemna osândirea veșnică și focu' iadului; astea oricum mă așteaptă.

Cre' că toată lumea din Little Tall, în afara nou-veniților, știe că io l-am omorât, cea mai mare parte a lor bănuind și de ce, adică din cauza faptului că mă mângâia, numa' că ținându-și pumnii strânși. Da' nu de asta a sfârșit-o așa prost; adevăru' e că nu mi-a atins nici un firicel din cap în ultimii trei ani de căsnicie, indiferent ce zic alții. L-am lecuit de chestia asta spre finalu' lu' 1960 sau începutu' lu' 1961.

Până atunci da, mă bătuse destul de des. Nu pot nega. Și înduram, o recunosc și pe-asta. Prima dată se întâmplase în a doua noapte după ce ne-am căsătorit. Ne dusesem la Boston pentru un weekend ce reprezenta toată luna noastră de miere și ne cazasem la Parker House. N-am prea ieșit din cameră atunci. Nu eram decât un cuplu de țărănoi speriați să nu ne rătăcim. Joe spunea că nici de-al naibii nu vrea să cheltuiască pe taxi cei douăzeci de dolari, dați de părinții mei ca să ne distrăm, pen' că nu mai știa drumu' înapoi spre hotel. Dumnezeu, cât de dobitoc putea fi! Da' și io... O latură a lu' Joe care mie îmi lipsea (și-s încântată de chestia asta) era latura permanent suspicioasă a caracterului lui. Căpătase ideea că toată umanitatea se pornise împotriva-i și cre' că, probabil, de cele mai multe ori când se îmbăta, o făcea fiin'că i se părea singura cale de a-și adormi vigilența.

Nici asta nu-i de ici-de colo. Ce începusem să vă povestesc e că am coborât la restaurant în sâmbăta aia, am mâncat pe rupte și apoi am urcat din nou la noi în cameră. Joe avea mersu' destul de nesigur, din câte îmi aduc aminte, băuse vreo patru-cinci beri la cină ca să-i meargă mai bine la stomac cu cele nouă sau zece, câte dăduse pe gât în cursu' dup-amiezei. O dată ajunși în cameră, a rămas în picioare zgâindu-se la mine atât de mult timp, încât l-am întrebat dacă observase ceva în neregulă.

— Nu, a spus el, da' am văzut un bărbat în restaurant care se holba la rochia ta, Dolores. Aproape că-i ieșiseră ochii din orbite. Iar tu *știa* că se uită la tine, nu?

A fost cât p-aci să-i zic că până și Gary Cooper sau Rita Hayworth de-ar fi stat într-un colț, tot nu i-aș fi remarcat, apoi m-am gândit că n-am de ce să mă obosesc. N-avea nici un sens să discuți cu Joe când o lua la măsă; nu-ncerc io să vă mint, da' când m-am măritat, n-am făcut-o chiar orbește.

— Dacă un bărbat se uita la rochia mea, de ce nu te-ai dus la el să-i spui să-și închidă ochii?

Fusese doar o glumă, poate că încercasem să-i schimb starea de spirit, da' el n-a luat-o ca atare. Asta îmi amintesc. Joe nu știa de glumă absolut deloc, tre' să spun că n-avea nici un strop de simț al umorului. Era ceva ce într-adevăr nu cunoșteam la el; îmi imaginam că simțul umorului e ca un nas sau ca o pereche de urechi, că la unii funcționează mai bine decât la alții, da' că toată lumea îl posedă.

M-a înghățat, m-a răsturnat peste genunchii lui și m-a bătut cu un pantof la fund.

— Nimeni în afară de mine n-o să aibă nici cea mai mică idee despre culoarea chiloților de pe tine de-acu' încolo, Dolores. M-ai auzit? Numa' io!

M-am gândit că era un fel de joc al îndrăgostiților, el pretinzând că e gelos ca să mă flateze, așa de fraieră puteam fi p-atunci. Gelozie, într-adevăr, nimic de zis, numa' că dragostea n-avea de-a face cu asta. Mai mult asemeni unui câine care-și pune o labă pe os și mârâie dacă te apropii prea tare de el. Pe vremea aia nu știam, așa că mă împăcasem cu gându'. Mai târziu o înduram fiin'că aveam senzația că bătaia pe care i-o trage bărbatu' din când în când nevestei reprezintă o parte a căsniciei, nu una bună, da' nici să speli WC-urile nu e și, cu toate astea, majoritatea femeilor se apucă de chestia

asta imediat după ce rochia și voalul de mireasă au fost împachetate și puse în dulap. Nu-i așa, Nancy?

Și taică-meu o mai lovea uneori pe maică-mea, bănuiesc că de-aici mi-am cules și io ideea că nu-i nimic deosebit, ci doar un lucru pe care trebuie să-l suporti. Îmi iubeam foarte mult tatăl, și ei țineau teribil unu' la altu', da' putea fi și un om îngrozitor dacă i se îndoia căș păru' de pe cur.

Îmi aduc aminte odată, cre' că aveam doar vreo nouă anișori, când s-a întors după ce strânsese fână de pe pășunea lu' George Richards, lângă West End, iar maică-mea nu terminase de pregătit cina. Nu mai țin minte de ce, ci numa' ce s-a-ntâmplat după ce-a intrat pe ușă. N-avea decât șorțu' pe el (își scosese pantofii și ciorapii pe verandă pentru că erau plini de pleavă), iar fața și umerii îi fuseseră arse de soare până la carne vie. Cu păru' transpirat la tâmpile și un pai atârându-i deasupra sprâncenei dintr-o cută aflată exact în mijlocu' frunții, arăta înfierbântat, obosit și îngrozitor de șucărit.

A pășit în bucătărie, iar pe masă nu se afla nimic, numa' o vază cu flori. S-a-ntors spre maică-mea și a spus: "Unde mi-e mâncarea, cretino?" Ea și-a deschis gura, da' înainte de a apuca să zică ceva, i-a pus mâna peste față și i-a făcut vânt pe jos, într-un colț. Io stătusem în pragu' bucătăriei și văzusem totu'. El a trecut pe lângă mine, cu capu' aplecat și păru' căzându-i peste ochi — de câte ori văd vreun bărbat mergând în felu' ăsta spre casă, obosit după o zi de muncă și cu coșu' pentru mâncare în mână, mă gândesc la tata —, iar io mă speriasem. Am vrut să mă dau la o parte din calea lui, fiin'că simțeam că m-ar fi lovit și pe mine, da' aveam picioarele prea țepene. Nici vorbă de așa ceva. Doar m-a ridicat cu palmele lui calde și mari, m-a pus deoparte și și-a continuat drumu'. S-a așezat cu mâinile pe genunchi și capul plecat în jos ca și cum s-ar fi uitat la ele. La început, găinile au fugit, da' s-au întors după un timp și s-au apucat să ciugulească printre picioarele lui. Credeam că o să dea cu ele de pământ de-o să le zboare fulgii, da' n-a făcut-o nici p-asta.

Apoi am privit spre maică-mea. Încă mai stătea în colțu' ăla. Își pusese un prosop de vase peste față și hohotea în el. Avea brațele încrucișate pe piept. Asta îmi aduc aminte cel mai bine, deși nu știu de ce, cum brațele îi erau încrucișate pe piept, uite așa. M-am dus la ea și am îmbrățișat-o; mi-a simțit mâinile strângând-o și m-a împins înapoi. Dup-aia și-a luat prosopu' de pe față, și-a șters lacrimile cu el și mi-a zis să ies la taică-meu și să-l întreb dacă vrea un pahar de limonadă rece sau o sticlă de bere.

— Neapărat să-i spui că nu sunt decât două sticle de bere, a spus ea. Iar dacă vrea mai mult decât, să meargă la magazin să-și cumpere sau mai bine să nu bea deloc.

Am ieșit afară, i-am zis, iar el mi-a răspuns că nu vrea bere, da' că un pahar de limonadă i-ar prinde bine. Am fugit să i-l aduc. Maică-mea pregătea cina. Încă mai avea fața umflată de plâns, da' se-nvârtea ca un titirez, și în noaptea aia patu' a scârțâit ritmat, ca de obicei. Nu s-a mai vorbit nimic despre asta dup-aia. Așa ceva se chema corecție casnică p-atunci, făcea parte din atribuțiile bărbatului și, dacă stau mai bine să mă gândesc, îmi dau seama că maică-mea o merita, altfel nu i-ar fi aplicat-o niciodată.

Au mai existat vreo câteva ocazii când l-am văzut lovind-o, da' de asta uni amintesc cel mai bine. N-am observat să fi dat cu pumnul în ea, așa cum mă bătea Joe, da' odată a biciuit-o cu o pânză marinărească pentru vele și probabil că a durut-o foarte nasol. I-a lăsat dăre roșii care n-au dispărut toată dup-amiaza.

Nimeni nu-i mai spune corecție casnică în zilele astea, termenul ieșit din uz și, din câte vă pot zice, n-are decât să se ducă învărtindu-se, da' io am crescut cu ideea că atunci când femeile sau copiii sar pârleazu', e treaba bărbatului să-i aducă înapoi. Nu-ncerc să vă spun toate astea doar fiin'că așa se-ntâmpla pe vremea când eram mică, da' io aveam impresia că e-n regulă. Nu vreau să vă țin teorii, da' știu că atunci când un bărbat dă într-o femeie, asta n-are nimic de-a face cu corecția... Cu toate că l-am lăsat pe Joe să mă lovească foarte mult timp. Cre' că mă sictirisem prea tare de treburile de-acasă — de curățat pentru cei care locuiau aici doar verile, de crescut copii, încercând pe de altă parte să spăl mizeriile pe care le făcea Joe vecinilor — ca să-mi mai pun și problema asta.

Fiind măritată cu Joe — oh, la naiba! Cum e *orice* căsnicie, de fapt? Probabil că există mai multe feluri, da' nu-i una care să fie înăuntrul cum pare pe dinafară, po' să vă zic asta. Ce văd oamenii dintr-o căsnicie e una și ce se-ntâmplă în spatele ușilor e cu totu' altă mâncare de pește. Uneori e îngrozitor, alteori e caraghios, da' de obicei ambele în același timp.

Oamenii *cred* că Joe a fost un alcoolic care obișnuia să mă bată — pe mine și, probabil, și pe copii — când se îmbăta. Își închipuie că în ultima vreme o făcea prea des, așa că io i-am tăiat macaroana. I-adevărat că Joe trăgea la măsă și că se ducea uneori la întâlnirile antialcoolicilor în Jonesport, da' nu era mai alcoolic decât mine. Se îmbăta critică o dată la patru-cinci luni, de obicei cu lepădături ca Rick Thibodeau sau Stevie Brooks, ăștia chiar *find* alcoolici, da' dup-aia o lăsa moartă și nu mai lua decât o dușcă-două, noaptea înainte de culcare. Nu mai mult decât, pen' că, dacă avea o sticlă, îi plăcea să tragă de ea cât mai mult. Iar din câți alcoolici am cunoscut, nici unuia nu-i ardea să facă o sticlă să țină prea mult, nu Jim Beam, nu Old Duke, nici măcar tescovină care găurește pânza de bumbac când o torni. Un bețiv adevărat are numa' două griji: să golească ulcioru' din mână și să se frământă de unde obține altu' după ce-l termină pe ăla dintâi.

Nu, nu devenise alcoolic, însă nu-i păsa dacă oamenii îl considerau așa. Îi folosea să-și găsească o

slujbă, mai ales în timpul verilor. Presupun că ceea ce credea lumea despre Alcoolicii Anonimi s-a schimbat de-a lungu' vremii, știu că se vorbește despre asta mai mult ca înainte, da' un singur lucru a rămas constant, și anume felu' cum îi ajută pe cei care pretind că vor să se-ndrepte. Joe a rezistat un an întreg fără să pună un strop în gură sau, cel puțin, n-a povestit la nimeni dacă n-a fost așa, și s-a dat o petrecere în cinstea lui în Jonesport. I-au oferit cadou un tort și un medalion. În vara aia, după ce și-a căutat o slujbă, înainte ca omu' să-l angajeze, i-a mărturisit că e un fost alcoolic care se reface. "Dacă nu vrei să-mi dai postu' din cauza asta, nu mă supăr", spunea el, "da' tre' să-mi iau o piatră de pe inimă. Mă duc la întâlnirile antialcoolicilor de un an și mi-au zis acolo că, dacă nu poți fi sincer, nu poți rezista fără să te apuci din nou de băut".

Apoi își scotea medalionu' primit, i-l arăta, dând impresia că n-a mâncat în ultima lună decât pâine cu apă, și asta numa' duminicile. Cre' că vreo doi au și început să plângă după ce le-a povestit cum muncea el din joi în Paști și cum se ruga la Dumnezeu să-l oprească să bea un păhărel când nu se mai putea abține... asta întâmplându-se la fiecare sfert de oră, dacă te luai după el. Îi vrăjea pe toți și-i picau cu ușurință în plasă, dându-i cu cincizăci de cenți sau chiar cu un dolar în plus pe oră, mai mult decât intenționaseră inițial să-l plătească. Ai zice că nu-i mai ținea poanta și după Labour Day, da' îi mergea la fel de bine și aici, pe insulă, unde oamenii îl vedeau în fiecare zi și ar fi trebuit să-l cunoască mai bine.

Adevăru' e că, de cele mai multe ori când mă bătea, Joe era perfect treaz. Când se matolea, nu-i mai păsa de nici o culoare de mine. Apoi, în 1960 sau 1961, s-a întors acasă după ce-l ajutase pe Charlie Dispenzieri să-și scoată barca din apă, iar când s-a aplecat să-și ia o Coca din frigider, am văzut că avea pantalonii crăpați în cur. M-a pufnit râsu'. N-am fost în stare să mă abțin. N-a spus nimic, da' în momentu' în care m-am dus să mă uit în cratița cu varză de pe aragaz — tocma' pregăteam o cină caldă în noaptea aia, mi-aduc aminte de parcă a fost ieri —, a înșfăcat un butuc din lemn de arțar din ladă și mi-a pălit una în spate. M-a durut. Știți cum e când te lovește cineva în rinichi. Te face să-i simți mici, fierbinți și atât de *grei*, de parcă s-ar desface brusc de ceea ce-i ține legați la locul lor și s-ar scufunda rapid, ca o pietricică într-o găleată cu apă.

M-am târât cu greu până la masă și m-am așezat pe un scaun. Aș fi căzut pe podea dacă scaunu' s-ar fi aflat cu un centimetru mai departe. Stăteam acolo, așteptând să-mi treacă durerea. Nu plângeam în hohote, pen' că nu voiam să-i sperii pe copii, da' lacrimile îmi curgeau încontinuu pe față. Pur și simplu nu eram în stare să le opresc. Îmi dăduseră lacrimile de durere, și nimic sau nimeni n-ar fi reușit să le sece.

— Să nu mai râzi niciodată de mine, putoare! a spus Joe. A vârat lemnu' cu care mă lovise înapoi în ladă, apoi s-a așezat să citească ziaru' *American*. S-ar fi convenit s-o știi mai bine ca acu' zece ani.

Au trecut vreo douăzeci de minute până când am reușit să mă ridic de pe scaunu' ăla. A trebuit s-o chem pe Selena să stingă focu' și să dea la o parte mâncarea, chiar dacă aragazu' se găsea la doi pași de mine.

— De ce n-ai făcut tu asta, mami? m-a întrebat ea Mă uitam cu Joey la desene animate.

— Mă odihneam, i-am răspuns io.

— Așa-i, a zis Joe din spatele ziarului, a bătut câmpii până când a apucat-o amețeala.

Apoi a râs. Și asta m-a decis; râsu' ăla a fost picătura care a revărsat paharu'. Atunci m-am hotărât că n-o să mă mai lovească niciodată sau, dacă o să se mai întâmple, o s-o plătească scump.

Am cinat și apoi ne-am uitat la televizor ca de obicei, io și copiii cei mari stând pe canapea, iar micu' Pete în poala lu' taică-său pe fotoliu. Pete a ațipit acolo, la fel ca-ntotdeauna, pe la șapte jumate, iar Joe l-a dus în pat. O oră mai târziu l-am trimis la culcare pe Joe Junior, iar Selena a plecat pe la nouă. Io în general mă băgam în pat la zece, iar Joe stătea treaz până în jur de miezu' nopții, ațipind din când în când în timp ce se uita la televizor sau citea articole din ziar, alea pe care nu le remarcase prima dată, și se scobeau în nas. Așa că vezi, Frank, nu ești chiar atât de rău; unii nu renunță la obiceiul ăsta nici după ce cresc mari.

În noaptea aia nu m-am dus la culcare ca de obicei. Am rămas lângă Joe. Spatele îmi mai trecuse un pic. Oricum, îndeajuns de mult, încât să fac ce-mi pusesem în gând. Poate că eram puțin nervoasă, dacă-i așa nu-mi mai aduc aminte. Îl așteptam să ațipească, ceea ce până la urmă s-a și întâmplat.

M-am ridicat, m-am dus la bucătărie și am luat cana cu smântână de pe masă. N-o căutasem în mod special; se afla acolo numa' fiin'că fusese rându' lu' Joe Junior să strângă masa, și pur și simplu uitase s-o pună în frigider. Mereu uita câte ceva: ba să bage smântâna în frigider, ba să pună capacu' la cutia cu unt, ba să învelească pâinea ca să nu se usuce prima felie în timpul nopții; iar acu', când îl văd la televizor într-o emisiune de știri, dând vreun interviu sau ținând vreun discurs, tot la asta mă gândesc... și mă întreb ce-ar zice democrații dacă ar ști că lideru' majorității din Senatul statului Maine nu se descurca să strângă masa ca lumea pe vremea când avea unșpe ani. Sunt foarte mândră de el, n-aș vrea să vă închipuiți altceva. Sunt extrem de mândră de el, chiar dacă e un blestemat de democrat.

Oricum, a reușit să lase exact cel mai potrivit lucru pe masă în seara aia; era micuță, da' grea, și-

mi încăpea perfect în palmă. Am mers până la lada cu lemne și am luat toporișca aia cu mâneru' scurt de pe raftu' de deasupra. Apoi m-am întors în camera de zi, unde moțăia el. Cana cu smântână se confunda cu mâna mea dreaptă și, după ce am balansat-o puțin, i-am aruncat-o direct în față. S-a spart într-o mie de bucățele.

S-au sculat toți mușchii pe el dup-aia, Andy. Ar fi trebuit să-l auziți atunci. Tare? Dumnezeu! Isuse! Parcă ar fi fost un taur cu puța prinsă-n poarta staulului. Și-a holbat ochii cât cepele și mâna i-a țâșnit către urechea care deja începuse să-i sângereze. Avea mici cocoloașe de smântână pe obraji și în flocii ăia crescuți pe părțile laterale ale feței, pe care îi numea perciuni.

— Știi ceva, Joe? Nu mă mai simt deloc obosită.

Am auzit-o pe Selena sărind din pat, da' n-am îndrăznit să-mi întorc privirea. Aș fi putut s-o iau rău pe coajă dacă l-aș fi pierdut din ochi, pen' că, dacă voia, reușea să fie iute ca o mătă. Țineam toporișca-n mâna strânsă, aproape total acoperită cu șorțul. Iar când Joe a încercat să se ridice din fotoliu, am scos-o și i-am arătat-o.

— Dacă nu ți-o dorești înfiptă în cap, Joe, mai bine te-ai așeza la loc, am spus.

Pentru o clipă am crezut că se va ridica oricum în picioare. Dacă ar fi făcut-o, ar fi însemnat sfârșitu' lui imediat fiin'că nu glumeam deloc. Da' a priceput și el, așa că a încremenit cu curu' la o palmă deasupra fotoliului.

— Mami? m-a strigat Selena din pragul camerei ei.

— Bagă-te la loc în pat, scumpo, am zis io, neluându-mi ochii de la Joe nici măcar o secundă. Taică-tău și cu mine avem puțin de discutat.

— E totu' în regulă?

— Îhî, am spus. Nu-i așa, Joe?

— Daaa, a răspuns el. E superb.

Am auzit-o făcând câțiva pași înapoi, da' nu și ușa de la dormitoru' ei închizându-se, am așteptat un pic, poate zece-cinșpe secunde, am știut atunci că rămăsese acolo și se uita la noi. Joe stătea în aceeași poziție, cu o palmă pe brațu' fotoliului și cu curu' în aer. Apoi ușa s-a trântit cu zgomot și asta se pare că l-a determinat să priceapă cât de penibil arăta numa' pe jumate așezat, cu o mână la ureche și cu picăturile de smântână scurgându-i-se pe față.

S-a pus din nou în fotoliu, lăsându-și urechea liberă. Și ea și mâna erau pline de sânge, numa' că mâna nu i se umflase, pe când urechea da.

— Ah, ticăloaso, am să ți-o plătesc io!

— Zău? Păi, atunci ar fi mai bine să ții minte asta, Joe St George: ce-ai să-mi plătești tu, o să primești dublu înapoi.

Se strâmba la mine ca și cum nu i-ar fi venit să creadă ce-i auzeau urechile.

— Da? Deci singura mea scăpare ar fi să te omor, nu?

I-am vârât toporișca în mână chiar înainte de a-și termina cuvintele. Nu mă gândisem dinainte la asta, da' de îndată ce l-am văzut ținând-o, mi-am dat seama că fusese singura mișcare posibilă.

— Dă-i drumu'! am zis. Da' să țiștești bine din prima, ca să nu sufăr.

Și-a îndreptat privirea spre toporișcă și apoi din nou spre mine. Expresia lui ar fi putut părea comică, dacă n-ar fi fost vorba de ceva atât de serios.

— Apoi, după ce termini, încălzește-ți mâncarea și încearcă să înghiți cât mai multă. Să mănânci până pocnești, fiin'că or să te bage la răcoare și io n-am auzit pe nimeni să spună că ar fi primit ceva atât de bine gătit în pușcărie. Probabil c-or să te ducă la Belfast mai întâi. Pun pariu că au un costum în dungulițe tocma' pe măsura ta.

— Taci din gură, scârbă! a spus. Nici nu-mi trecea prin cap.

— Și dup-aia, cel mai probabil ai s-ajungi la Shawshank și știu că acolo n-o să-ți servească vreo masă caldă. N-o să te lase nici să joci pocher vineri noaptea cu colegii tăi de chefuri. Tot ce te rog e s-o faci repede și apoi să strângi mizeria ca să n-o vadă copiii.

Mi-am închis ochii. Eram destul de sigură că n-o să mă omoare, da' destul nu-i de ajuns când e viața ta la mijloc. Asta-i un lucru pe care l-am învățat atunci. Stăteam acolo cu ochii închiși, nevăzând nimic, întrebându-mă ce voi simți când toporișca o să-mi taie nasu' și buzele. Îmi amintesc că mă gândeam cum o să simt gustu' surcelor de pe metal înainte de-a muri și că îmi părea bine fiin'că îi ascuțisem lama cu gresia, în urmă cu vreo două zile. Dacă tot trebuia să-mi crape capu', n-aș fi vrut s-o facă cu o toporișcă tocită.

Am avut impresia că am stat așa un secol. Apoi mi-a vorbit cu o voce morocănoasă și sictirită:

— Ai de gând să te pregătești de culcare, sau rămâi acolo ca Helen Keller când are vise erotice?

Mi-am deschis ochii și am văzut că pusese toporișca sub fotoliu — mâneru' îi ieșea puțin de sub husă. Ziaru' zăcea pe vârfurile picioarelor lui de parcă ar fi fost un cort. S-a aplecat, l-a ridicat și l-a împăturit, încercând să se comporte ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, absolut nimic, numa' că sângele îi curgea pe obraz, iar mâinile îi tremurau îndeajuns ca să facă ziaru' să foșnească un pic. Își lăsase amprente roșii pe prima și pe ultima pagină, iar io m-am hotărât să-l ard naibii înainte de-a mă

duce la culcare, ca să nu apuce copiii să-l vadă și să se întrebe ce se-ntâmplase.

— O să-mi pun imediat cămașa de noapte, Joe, da' mai întâi să ajungem la o înțelegere.

A privit în sus și mi-a zis printre buzele strânse:

— Nu fi prea obraznică, Dolores. Totu' a fost o greșeală, o greșală *îngrozitoare*. Nu mă mai sâcăi.

— Nu te sâcăi, am spus. N-o să mai dai niciodată în mine. Iar dacă o să se mai întâmple vreodată să mă bați, unu' dintre noi o să ajungă la spital. Sau la morgă.

M-a privit multă vreme, foarte multă vreme, Andy, iar io i-am înfruntat privirea. Toporișca nu mai era la el în mână, ci sub fotoliu, da' n-avea nici o importanță; știam că, dacă îmi plecam ochii înaintea lui, n-o să se sfârșească niciodată cu vânătăile de pe gât și cu lovirile date pe la spate. Da' până la urmă și-a mutat privirea spre ziaru' de pe jos și a bolborosit:

— Fă-te folositoare, femeie. Adu-mi un prosop să-mi înfășor capu', dacă nu poți face altceva. Îmi curge tot sângele pe porcăria asta de cămașă

Asta a fost ultima oară când m-a bătut. Vezi tu, de fapt era un laș, cu toate că nu i-am zis-o nici atunci, nici cu altă ocazie. Crima i se părea cel mai periculos lucru, fiin'că unui laș îi e cel mai tare frică să nu fie descoperit, chiar mai frică decât de moarte.

Păi sigur, bănuiam că are și o latură de lașitate în caracter; n-aș fi îndrăznit vreodată să-l lovesc cu cana aia de smântână în cap, dacă n-aș fi crezut că am ceva șanse să ies învingătoare. În afară de asta, mi-am dat seama de încă un lucru, atunci când stăteam pe scaun după ce mă bătuse, așteptând să-mi treacă durerea din rinichi: dacă nu m-aș fi ridicat împotriva lui în momentu' ăla, probabil că n-aș mai fi făcut-o *niciodată*. Așa că mi-am luat inima-n dinți.

Știi, să arunc cana aia cu smântână înspre Joe a fost de fapt partea cea mai ușoară. Înainte de asta a trebuit să mă gândesc odată pentru totdeauna la taică-meu, cum o îmbrâncise pe măică-mea într-un colț și cum o biciuia peste picioare cu pânza pentru vele. Mi-era foarte greu să-mi reamintesc toate astea, fiin'că îi iubisem enorm pe amândoi, da' până la coadă am fost în stare, pen' că a *trebuit* să fiu. Și sunt fericită chiar numa' pentru faptul' că Selena nu-și va aminti niciodată de mama ei trântită într-un colț și plângând cu fața îngropată în prosopu' de vase. Măică-mea o luase pe coajă fiin'că nu-i servise masa soțului ei și nu stau io acu' să-i judec pe amândoi. Poate că o merita și ea, poate că ar fi fost cazu' să-i pregătească cina, poate că el se simțea umilit în fața celor cu care muncea și discuta în fiecare zi. Erau alte vremuri p-atunci, cei mai mulți nu-și dau seama cât de diferite, da' asta nu înseamnă că ar fi trebuit s-o încasez de la Joe fiin'că fusesem îndeajuns de fraieră să mă mărit cu el. Nu mi se pare că un bărbat îi aplică vreo corecție unei femei când o lovește cu o buturugă din lada cu lemne de foc, și pân' la urmă am hotărât că n-o să rămân la cheremul lui sau al oricărui alt mascul.

S-a mai întâmplat de vreo câteva ori să-și ridice mâna la mine, da' rămânea cu ea în aer. Uneori, când avea mâna dreaptă deasupra mea și *voia* să mă plesnească, da' nu *îndrăznea*, vedeam în ochii lui că-și aducea aminte de cana cu smântână. Și în parte și de toporișcă. Apoi se prefăcea că-și ridicase palma numa' ca să se scarpine în cap sau să-și șteargă fruntea de sudoare. Asta a fost prima lecție pe care a primit-o. Și singura, de altminteri!

A mai existat o chestie în noaptea când m-a ars cu buturuga și io l-am pocnit cu cana de smântână. Nu-mi place s-o pun pe tavă, fac parte din tagma celor de modă veche, care cred că ceea ce se petrece în spatele ușilor dormitorului tre' să rămână acolo; da' n-am de ales, fiin'că probabil are legătură cu evoluția ulterioară a povestirii.

Deși eram căsătoriți și am mai trăit sub același acoperiș încă doi ani, se poate să fi fost chiar trei, da' nu-mi amintesc prea bine, a încercat să-și exercite drepturile legitime cu mine doar de puține ori dup-aia. El...

Ce-i, Andy?

Normal, înseamnă că era impotent! Despre ce naiba crezi că vorbeam? De dreptu' lui de a-mi uza chiloții în caz că-l apuca cheful? N-am negat vreodată că devenise incapabil s-o facă. Nu fusese nici odată în stare în fiecare noapte, nici măcar la început, și nu-i stătea deloc în fire să comenteze — doar "hai, să-i dăm drumu'" și "mersi" dup-aia. Da', oricum, mai avea interesu' să se urce pe mine o dată, de două ori pe săptămână. Asta până când l-am pocnit cu cana cu smântână.

Probabil că și din cauza băuturii, începuse să bea mai mult în ultimii ani, da' nu cre' că *numa* din cauza asta. Îmi amintesc cum s-a dat jos de pe mine într-o noapte, după vreo douăzeci de minute de gâfâieli și gemete fără rost, cu chestia aia micuță a lui atârând lipsită de vlagă ca o gelatină. Nu știu cât de mult timp trecuse după noaptea despre care tocma' v-am povestit, da' știu că a fost dup-aia, fiin'că io stăteam acolo lungită în pat, cu rinichii înțepându-mă, și mă gândeam să mă scol și să iau o aspirină ca să-i liniștească.

— Poftim, a zis aproape plângând, sper că ești mulțumită, Dolores. Nu-i așa?

N-am scos un cuvânt. Uneori, tot ce poa' să-i spună o femeie unui bărbat e sortit greșelii.

— Ești? a repetat. Ești satisfăcută, Dolores?

Am continuat să tac, stând acolo pe spate, cu ochii lipiți de tavan și ascultând vântu' cum suflă afară. În noaptea aia bătea dinspre Est și se putea auzi vuietul mării în glasu' lui. Întotdeauna am iubit

sunetu' ăsta. Mă calmează.

S-a întors spre mine și i-am simțit răsuflarea acră, duhnind a bere.

— Cu lumina stinsă mai puteam, a spus, da' acu' nu mai ține. Îți văd fața aia urâtă până și în întuneric. Și-a întins mâna, mi-a apucat o țâță și a scuturat-o. Și asta, a zis, e flască și turtită ca o lipie. Iar pizda-i chiar mai rău. Cristoase, încă n-ai treisćinci de ani și să mă culc cu tine e ca și cum aș fute un morman de balegă.

M-am gândit să-i răspund: "Dacă *aș fi fost* un morman de balegă, ai fi putut să ți-o bagi lejer, Joe, și nu ți-ai mai fi făcut *probleme*", da' mi-am ținut gura închisă. V-am mai spus că Patricia Claiborne n-a crescut idioti.

Tăcerea s-a prelungit suficient, încât să-mi închipui că-mi aruncase destule cuvinte murdare până să adoarmă, și mă hotărâsem să mă scol ca să-mi iau aspirina, când a început din nou să vorbească... Iar de data asta sunt convinsă *că plângea*.

— Mi-aș dori să nu-ți mai văd niciodată mutra, a spus. Și apoi: De ce n-ai folosit porcăria aia de toporișcă să ți-o ciopârțești, Dolores? Ar fi arătat exact la fel.

Așa că vezi, nu eram singura care îmi închipuiam că povestea cu cana de smântână — io fiind convinsă că, datorită ei, lucrurile aveau să se schimbe la noi în casă — ar fi putut să aibă vreo legătură cu problema lui. Însă mi-am ținut gura, așteptând să văd dacă voia să doarmă sau intenționa să mă bată din nou. Zăcea pe pat, gol-goluț, iar io știam în ce loc o să mă duc, din prima, dacă ar fi încercat. Da' în curând l-am auzit sforăind. N-am idee dacă asta a fost ultima dată când a vrut să-și probeze bărbăția, da' chiar dacă nu, tot aia e.

Ei bine, că nici unul dintre prietenii lui n-a aflat vreo fărâmiță din toate astea, e sigur ca pământu' că n-avea de gând să le povestească cum i-a arătat pe dracu' nevastă-sa pocnindu-l cu o cană de smântână și că de-atunci nu-și mai scosese capu' la suprafață, nu? În nici un caz. Așa că, dacă ăilălți se lăudau despre cum își dresează femeile, se lăuda și el în ton cu ei, spunându-le cum mi-a tras el una fiin'că fusesem obraznică sau poate fiin'că îmi cumpărasem o rochie din Jonesport fără să-l întreb mai întâi dacă-mi permite să iau din banii puși deoparte.

Cum de știu? Păi, pen' că sunt momente când îmi mai țin și io urechile larg deschise, nu numa' gura. Bănuiesc că-i greu s-o credeți după ce m-ați văzut acu', da' așa-i.

Îmi aduc aminte că odată, pe vremea când lucram cu juma' de normă la familia Marshall — îl mai știi pe John Marshall, Andy, cum vorbea el mereu despre un pod pe care voia să-l construiască între insulă și continent? —, a sunat cineva la ușă. Eram singură în casă, mă grăbeam să răspund, da' am alunecat pe o carpetă și m-am lovit de polița aflată deasupra căminului. Mi-a lăsat o vânătaie mare pe braț, chiar lângă cot.

Cu trei zile mai târziu, când vânătaia trecuse de la maro-închis la galben-verzui, m-am întâlnit în sat cu Yvette Anderson. Ea ieșea din băcănie, iar io tocma' intram. A aruncat o privire la vânătaia de pe braț și, când a început să vorbească, avea vocea *îmbibată* de compasiune. Numa' o femeie care tocma' a văzut ceva ce o face fericită, asemeni unui porc bălăcindu-se în mocirlă, poate fi atât de compătimitoare.

— Nu-i așa că bărbații sunt *îngrozitori*, Dolores? mi-a zis.

— Păi, uneori da, alteori nu, i-am răspuns.

N-aveam nici cea mai mică idee despre ce vorbea, eram preocupată să cumpăr niște cotlete superbe de porc, aduse în ziua aia, înainte să se termine.

M-a bătut cu tandrețe pe mână, pe cea fără vânătaie, și mi-a spus:

— Trebuie să fii tare. Toate lucrurile se-ndreaptă pân' la urmă. Am trecut și io prin așa ceva și știu cum e. Mă rog pentru tine, Dolores.

Ultimele cuvinte le-a zis de parcă mi-ar fi declarat că o să-mi dea un milion de dolari și apoi și-a văzut de drum. Am intrat în magazin, încă nedumerită. Mi-aș fi închipuit că-și pierduse mințile, numa' că oricine a petrecut un timp cu ea știe că n-ar fi avut ce să piardă.

M-am prins în timp ce-mi făceam cumpărăturile. Stăteam acolo, urmărindu-i pe Skippy Porter cum îmi cântărea cotletele, cu coșu' de cumpărături în mână și capu' dat pe spate, zguduindu-mă din tot corpul de răs, așa cum se-ntâmplă când nu te poți abține pân' la capăt și izbucnești brusc în hohote. Skippy s-a uitat la mine și m-a întrebat:

— Te simți bine, doamnă Claiborne?

— Sunt în regulă, am spus. Doar mă gândeam la ceva amuzant.

Și-am început iar să râd în hohote.

— Cred și io, a zis Skippy și s-a întors la cântar.

Dumnezeu să-i binecuvânteze pe Porteri, Andy; câtă vreme mai stau pe-aici, or să rămână singurii inși de pe insulă care-și văd de treburile lor, și nu de-ale altora.

Între timp io continuam să râd. Câțiva se uitau la mine de parcă aș fi fost nebună, da' nu-mi păsa. Câteodată viața e atât de hazlie, încât nu *poți* face altceva decât să râzi.

Yvette e soția lu' Tommy Anderson, iar Tommy era unu' dintre colegii de chefuri ai lu' Joe. Fusese o

mică petrecere la noi după ce mă lovisem la mână. Încercaseră să facă să funcționeze ultima afacere a lui Joe, un Ford vechi, luat de ocazie. Fiind ziua mea liberă, le adusesem o tavă cu cești de ceai la gheață, mai mult în speranța c-o să-i țin departe de băutură măcar până la apusul soarelui.

Probabil că Tommy mi-a văzut vânătaia când turnam ceaiu'. L-o fi întrebat pe Joe ce s-a întâmplat după ce am ieșit din cameră sau o fi făcut doar vreo remarcă. Da' oricum, nu era Joe ăla care să lase să-i scape vreun prilej, și în nici un caz unu' ca ăsta. Pe drumu' de la băcănie spre casă, gândindu-mă la toate cele întâmplate, singuru' lucru pe care aș fi vrut să-l aflu ar fi fost ce le-o fi povestit Joe lui Tommy și ălorlalți că am greșit io, că am uitat să-i pun papucii lângă aragaz, să fie calzi când îi încalță, ori poate că-i gătisem fasolea prea apoasă sâmbătă seara. Da' oricum, Tommy s-a dus acasă și i-a zis lui Yvette că a trebuit ca Joe St. George să-i aplice nevestii o corecție. Și tot ceea ce se întâmplase a fost că m-am împiedicat și am căzut peste polița de deasupra căminului în casa Marshall, fiin'că mă grăbeam să răspund la ușă.

Atunci când v-am zis că o căsnicie are două fețe, una dinăuntru și alta dinafară, la asta mă refeream. Oamenii de pe insulă ne priveau pe mine și pe Joe ca pe orice cuplu de vârsta noastră: nu prea fericiți, ca doi cai care trag la aceeași căruță... Nu se mai observă unu' pe altu' la fel ca înainte, nu se mai înțeleg la fel de bine ca pe vremea când se *observau* mai bine unu' pe altu', da' sunt înhămați umăr la umăr și își continuă drumu' pe șosea, fără să se mai bată între ei sau să se mai hârjonească, sau să mai facă vreun lucru ca ăsta pentru care să fie bătuți cu biciu'.

Numa' că oamenii nu sunt cai, iar căsnicia nu prea seamănă cu trasu' la o căruță, chiar dacă s-ar putea să pară așa, văzută din exterior. Lumea nu știa de cana cu smântână și nici cum plângea Joe în întineric, spunându-mi că nu mai vrea să-mi vadă mutra aia urâtă.

Și n-a fost asta partea cea mai rea. Asta a-nceput la vreun an de când nu ne mai tăvăleam așternuturile. E ciudat, nu-i așa, cum privesc bărbații ceva direct în față, ca apoi să tragă concluzii complet eronate despre ceea ce s-a întâmplat de fapt. Da-i destul de normal dacă te gândești cât de diferite sunt cele două fețe ale căsniciei. Eu am să v-o descriu pe cea dinăuntru, și nu mi-aș fi imaginat până azi c-o s-o scot la suprafață.

Judecând mai bine, cre' că problemele s-au ivit în 1962. Selena tocma' intrase la liceu pe continent. Se făcuse o fată foarte frumoasă și-mi aduc aminte că în vara care a urmat după primu' an, s-a înțeles mult mai bine cu taică-său decât în ultimii doi ani. Își începuse adolescența, iar io prevedeam o grămadă de certuri între ei doi pe măsură ce ea creștea și dădea semne că se îndoaia din ce în ce mai tare de ideile și de ceea ce credea taică-său că sunt drepturile lui asupra ei.

În loc de asta, era atâta pace, liniște și armonie între ei, Selena mergând să-l asiste cum muncește la vechea lui rablă în spatele casei sau stând lângă el pe canapea când ne uitam serile la televizor (micului Pete neconvenindu-i aranjamentu' *ăsta*, po' să vă zic) și întrebându-l ce făcuse în ziua aia în timp ce se derulau reclamele. Îi răspundea calm și gânditor, cum nu-l mai văzusem de mult... Da' îmi aminteam un pic. Nu-l mai văzusem așa din liceu, după ce abia ne cunoscusem și se hotărâse că da, vrea să mă curteze.

În același timp, Selena se răcea față de mine. Ei, încă mai punea mâna să m-ajute dacă o rugam, uneori îmi povestea cum fusese la școală, da' asta doar când nu mă duceam la lucru, și i-o scoteam cu cleștele din gură. Răceala asta n-o prea simțeam p-atunci, doar mai târziu mi-am dat seama cum se potrivesc toate și că porniseră din noaptea în care a ieșit din dormitor și ne-a văzut acolo, taică-său cu mâna la ureche și sângele curgându-i printre degete, iar maică-sa stând lângă el cu o toporișcă.

El nu lăsa să-i scape nici o ocazie, v-am mai spus, și de data asta la fel. Îi povestise lui Tommy Anderson o anumită întâmplare, iar aia pe care i-a zis-o fiicei lui nu era decât aceeași Mărie cu altă pălărie. Nu cred să fi avut altceva în cap în afară de ciudă; știa cât de tare o iubesc pe Selena și-i probabil să-și fi închipuit că, spunându-i cât de rea și năbădăioasă eram, poate chiar *periculoasă*, ar fi reprezentat o bună răzbunare. A încercat s-o întoarcă împotriva mea și, de vreme ce a dat greș, s-a mulțumit să se apropie de ea mai mult ca atunci când încă nu crescuse mare. De ce nu? Selena fusese întotdeauna sufletistă, și n-am mai întâlnit un om atât de bun la văicăreli ca Joe.

Îi pătrunsese în viață și probabil că remarcase cât de frumoasă se făcea și hotărâse că își dorește mai mult de la ea decât să-l asculte când îi vorbește sau să-i dea sculele, el fiind băgat sub mașină, meșterind vreun motor al unei rable vechi, numa' bună de aruncat. Și în timp ce se petreceau toate astea, iar schimbările începeau să apară, io alergam încoace și-ncolo, învărtindu-mă între patru slujbe diferite, încercând să micșorez cât mai mult notele de plată și să strâng bani în fiecare săptămână ca să-mi trimit copiii la facultate. N-am observat nimic până în momentu' când deja se făcuse prea târziu.

Selena mea era o fată vioaie, guralivă, întotdeauna ușor de mulțumit. Iar dacă o trimiteai după ceva, nu mergea, alerga. Când se făcuse mai mare, pregătea masa pentru cină, în timp ce io munceam pe undeva, și nu trebuia s-o rog niciodată pentru asta. La început mai și ardea câte ceva, iar Joe o critica sau făcea mișto de ea — o trimisese plângând în cameră nu numa' o singură dată —, da' încetase și cu chestiile astea în perioada despre care vă vorbeam. P-atunci, în primăvara-vara lu' 1962, se purta ca și cum fiecare plăcintă coaptă de ea ar fi fost ambrozie pură, chiar dacă avea coaja ca

cimentu' și se dădea în vânt după tot ceea ce gătea, de parcă ar fi fost bucătărie franțuzească. Era mândră de laudele lui, normal că da, oricine ar fi fost, da' nu se umfla prea tare în pene. Nu-i stătea în fire. Deși po' să vă spun un lucru: când Selena a plecat de-acasă, ajunsese o bucătăreasă mai pricepută în cea mai proastă zi a ei decât fusesem io vreodată în cea mai bună zi a mea.

O mamă n-ar fi putut avea o fiică mai săritoare, ca ajutor în treburile casnice, în special una în situația mea, care își petrecea cea mai mare parte a timpului curățând mizeriile făcute de alții. Selena nu uita niciodată să se asigure că Joe Junior și micu' Pete au pachetele cu mâncare pentru la școală înainte de-a ieși pe ușă dimineața și tot ea le învelea în hârtie copertele manualelor la început de an. Măcar Joe Junior ar fi putut să se ocupe singur de treaba asta, numa' că ea nu-i dădea niciodată vreo ocazie.

Terminase primu' ei an de liceu cu titlu' de elev de onoare, da' nu-și pierduse interesu' pentru ceea ce se-ntâmpla acasă, așa cum mai fac unii copii dăștepti la aceeași vârstă. Cei mai mulți puști de treispe-paispe ani categorisesc pe oricine a trecut un pic peste treizăci drept boșorog și sunt în stare să iasă pe ușă la două minute după ce boșorogii au intrat. Da' nu și Selena. Îi servea cu cafea, ajuta la spălatu' vaselor sau la altele, apoi se așeza pe un scaun lângă aragaz și asculta pălăvrăgeala oamenilor mari. Puteam fi io cu una-două prietene, Joe cu trei sau patru de-ai lui, ea tot asculta. Ar fi rămas acolo chiar dacă s-ar fi jucat pocher, numa' s-o las. N-aveam de gând să-i permit, fiin'că vorbeau groaznic de urât. Copilu' ăla ronțăia conversații așa cum șoriceii ronțăie cașcavalu', iar ce nu putea înghiți, băga la cap.

Apoi s-a schimbat. Nu știu când a început să apară schimbarea, da' io am observat-o prima dată când intrase în anu' doi. Pe la sfârșitu' lu' septembrie, cred.

Primu' lucru pe care l-am remarcat a fost că nu mai lua feribotu' care-i convenise de minune cu un an în urmă, cel care pleca imediat după terminarea orelor de curs — putea să-și scrie lecțiile înainte să se întoarcă băieții, iar apoi să facă puțin curat sau să pregătească cina. Venea cu ăla de patru și trei sferturi, nu cu ăla de două.

Când am întrebat-o despre asta, mi-a răspuns că începuse să-i placă mai mult să-și scrie temele în sala de studiu din școală, apoi a tăcut și mi-a aruncat o privire d-aiă, rapidă și ciudată, care mă anunța că nu mai vrea să discute subiectu'. Cre' că am observat rușine în ochii ei și poate, la fel de bine, o minciună. Toate astea m-au îngrijorat, da' m-am hotărât să nu împing lucrurile mai departe până când nu mă asiguram că într-adevăr era ceva în neregulă. Vezi tu, mi se părea greu să vorbesc cu ea. Simțeam distanța care apăruse între noi și-mi dădeam foarte bine seama că reprezenta o consecință a scenei cu Joe pe jumate ridicat din fotoliu, sângerând, iar io stând alături cu toporișca în mână. Și pentru prima oară am înțeles că sigur îi turnase povești despre asta, poate și despre altele. Lăsându-și amprenta pe ele, ca să spun așa.

M-am gândit că, dacă aș fi pisat-o prea tare la cap în legătură cu statu' până târziu la școală, lucrurile dintre mine și ea ar fi mers și mai prost. În fiecare zi îmi ziceam că tre' s-o întreb, da' mi se părea că ar fi sunat ca: "Ce-ai mai pus la cale, Selena?" și, dacă *mie* mi s-ar fi părut așa, o femeie de treisćinci de ani, atunci cum i s-ar fi părut unei fete de nici cinspe? E atât de greu să discuți cu copii de o asemenea vârstă, musai să te porți cu mânuși cu ei, ca și cum ar fi un borcan cu nitroglicerină așezat pe podea.

Ei, exista o chestie numită *Seara părinților*, puțin după terminarea cursurilor, și mi-am făcut special timp să mă duc. N-am mai procedat și cu diriginta așa cum făcusem cu Selena, ci doar m-am înfipt bine pe picioare și am întrebat-o dacă are habar de vreun motiv special pentru care lua feribotu' mai târziu anu' ăsta. A zis că nu știe exact de ce, da' crede că rămâne ca să-și scrie temele. "Hm", m-am gândit io, "anu' trecut putea să și le facă foarte bine și la micu' birou din camera ei", da' n-am spus nimic. Și totuși ceva se schimbă. Aș mai fi vorbit io dacă aș fi avut impresia că profesoara ar fi fost în stare să-mi răspundă la întrebări, da' mi s-a părut cât se poate de sigur că nu. Dumnezeuule, probabil că era complet dusă din momentu' în care suna ultimu' clopoțel.

Nici unul dintre ălalți profesori nu mi-a fost de ajutor. L-am ascultat ridicând-o în slăvi, ceea ce n-a însemnat mare lucru pentru mine, și apoi am plecat acasă, fără să mă fi luminat cu nimic.

M-am așezat în feribot pe un loc lângă fereastră și am privit la un băiat și o fată, cu mult mai mari decât Selena, ținându-se de mână și admirând luna care ieșea din ocean. S-a întors înspre fată și i-a zis ceva ce a făcut-o să-și dea capu' pe spate și să rădă. "Ești un prost, băiete, dacă pierzi o ocazie ca asta", m-am gândit io, da' n-a pierdut-o, s-a aplecat spre ea, i-a luat și ailaltă mână și a sărutat-o pe gură. "Drace, nu cumva ești tâmpită?" mi-am zis io, uitându-mă la ei. Sau ești prea bătrână să-ți aduci aminte cum era la cinspe ani, când fiecare fibră a corpului îți ardea ca o lumânare toată ziua și cea mai mare parte a nopții. Selena a cunoscut un băiat. A cunoscut pe cineva și își fac probabil temele împreună în sala de studiu, după ore. Studiază probabil mai mult decât niște manuale. Po' să vă zic că mă mai liniștisem un pic.

M-am mai gândit la asta peste vreo câteva zile, că atunci când speli cearșafuri, calci cămăși și dai cu aspiratoru', ai o grămadă de timp să cugeți, și cu cât mă gândeam mai cu spor, cu atât mai mult

Îmi revenea îngrijorarea. Mai întâi că nu vorbise despre nici un tip și nu era stilu' ei să nu povestească ceea ce i se întâmplă. Într-adevăr, nu se mai purta cu mine atât de degajat și deschis ca înainte, da' nici nu exista vreun zid între noi care s-o facă așa de tăcută. În afară de asta, întotdeauna crezusem că, dacă Selena s-ar fi îndrăgostit, probabil că ar fi dat un anunț la ziar.

Chestia cea mai *nasolă*, cea mai *înfrișătoare*, o constituia felu' cum mă privea. Am observat că, dacă o fată e înnebunită după vreun băiat, are ochii atât de strălucitori, de parcă ar fi aprins cineva niște reflectoare în spatele lor. Iar io, oricât aș fi căutat, nu găsisem nici o sclipire în ochii ei... și nici asta nu era cel mai rău. Partea cea mai sinistă o reprezenta faptul că și lumina care existase cândva, acu' dispăruse. Te uitai în ochii ei ca și cum te-ai fi uitat la ferestrele unei case de unde plecaseră toți locatarii fără a-și aminti să tragă jaluzelele.

Asta mi-a deschis *mie* ochii pân' la urmă și am început să remarc o groază de lucruri pe care ar fi trebuit să le văd mai devreme, dacă n-aș fi muncit atât de mult și dacă n-aș fi fost atât de convinsă că Selena se înfuriase pe mine fiin'că îl rănisem atunci pe taică-său.

Prima chestie pe care am sesizat-o a fost că se îndepărtase nu numa' de mine, ci și de Joe. Nu mai ieșea afară să discute cu el în timp ce lucra la una dintre vechile lui rable sau la vreun motor al altuia, și nici nu mai stătea lângă el pe canapea când ne uitam la televizor. În camera de zi, se așeza pe balansoarul de lângă sobă cu ceva de tricotat în poală. Da' de cele mai multe ori nu venea deloc. Se ducea în camera ei și închidea ușa. Lu' Joe părea să nu-i pese, nici măcar nu băga de seamă. Se întorsese la fotoliu' lui, ținându-l pe micu' Pete în brațe până se făcea vremea ca băiatu' să meargă la culcare.

Și păru' ei... Nu mai obișnuia să și-l spele în fiecare zi, ca înainte. Uneori ajungea îndeajuns de gras, încât să poți prăji ouă pe el, și nici asta nu-i stătuse în fire. Întotdeauna avusese o înfățișare atât de plăcută, pielea ei era catifelată ca piersica și de culoarea smântânii, pe care o moștenise probabil din partea lu' Joe, da' atunci, în octombrie, o năpădiseră coșurile pe față ca păpădiile pășunea comunală după ploaie. Își pierduse prospețimea și pofta de mâncare.

Câteodată își mai vizita cele mai bune prietene, Tanya Caron și Laurie Langill, da' nu atât de des cum obișnuia în gimnaziu. Asta m-a făcut să pricep că Tanya și Laurie nu mai veniseră pe la noi de când începuse anu' școlar și probabil nici în ultima lună de vacanță. M-am înspăimântat, Andy, și m-am apucat s-o studiez mai îndeaproape pe fiică-mea. Iar ceea ce am văzut m-a înfuriat și mai și.

Felul cum își schimbase hainele, de exemplu. Nu un pulover cu altu', nu o rochie sau o fustă, ci întreg *stilul* de îmbrăcăminte, și totul în rău. Nu mai puteai să-i distingi nici o formă sub țoale. În loc să poarte fuste sau rochii la școală, acum își punea mereu tricouri lălâi, mult prea mari pentru ea. O făceau să pară grasă, fără să fie de fapt.

Acasă își trăgea pe ea niște pulovere imense, care-i ajungeau până la genunchi, și n-o vedeam niciodată fără blugi și pantofi de lucru. Dacă ieșea în oraș, își lega păru' cu o basma oribilă, atât de mare încât îi acoperea sprâncenele, iar ochii îi arătau ca două animale ivindu-se dintr-o grotă. Într-o noapte, când am uitat să bat la ușă înainte de a intra în camera ei, aproape că și-a rupt picioarele repezindu-se să-și ia rochia din dulap, cu toate că avea chiloții pe ea, deci n-o surprinsesem chiar în curu' gol.

Da' cel mai nasol lucru era că nu prea mai vorbea. Și nu numa' cu mine, căci, ținând cont de relațiile dintre noi, puteam să înțeleg asta. Încetase să mai vorbească *cu toți*. Stătea la masa de seară cu nasu' în farfurie și cu lațele în ochi, iar dacă încercam să discut cu ea, întrebând-o ce se mai întâmplă pe la școală sau ceva în stilu' ăsta, nu reușeam să-i smulg decât un "mbine" sau "așa-i", în loc de un șuvoi vesel de cuvinte, ca de obicei. Și Joe Junior încerca, lovindu-se la rândul lui de același zid de neștrăpuns. După ce se termina cina și vasele erau spălate, ieșea pe ușă și urca la ea în cameră.

Și, Doamne iartă-mă, primu' lucru la care m-am gândit, când m-am lămurit că nu se punea problema unui băiat, a fost marijuana...

Nu te uita așa la mine, Andy, ca și cum n-ai ști despre ce vorbesc.

În zilele alea i se spunea altfel, iarbă sau maryjane, da' era aceeași marfă, și o grămadă de indivizi de pe insulă ardeau de nerăbdare s-o împrăstie dacă i-ar fi scăzut prețu'... sau chiar dacă nu. Tocma' atunci sosise pe coastă un nou transport de iarbă, la fel cum se întâmplă și acum de altfel, și o parte rămăsese aici. Slavă Domnului că nu cocaină, însă dacă voiai să fumezi o țigară din asta, găseai ușor. Marky Benoit fusese arestat de către Paza de Coastă în vara aia, îi descoperiseră patru baloturi cu iarbă pe vaporu' *Maggie's Delight*. Probabil că de-aici îmi venise ideea, însă chiar și acu', după atâția ani, nu încetez să mă minunez cum de-am putut să complic așa tare un lucru atât de evident. Sursa reală a necazurilor se afla în fața mea, șezând exact vizavi de mine la masă în fiecare seară, având nevoie aproape tot timpul de o baie și un bărbierit, și *io* uitându-mă la el în fiecare secundă — Joe St. George, cel mai tare din parcare, cel mai mare imbecil dintre toți, da' nici măcar șefu' lor —, întrebându-mă dacă fetița mea scumpă nu se duce în magazia școlii dup-amiezele ca să tragă dintr-o țigară dătătoare de vise.

M-a bătut gândul să urc la ea în cameră și să cotrobăi prin dulap și prin sertarele biroului, da' mi s-

a făcut scârbă de mine. Am o groază de defecte, Andy, da' cre' că n-am fost niciodată lașă. Cu toate că gându' ăsta m-a ajutat să pricep că pierdusem prea mult timp încercând marea cu degetu' și ocolind problema în sine, crezând că o să se rezolve singură sau că Selena o să vină până la urmă la mine.

A sosit și ziua când ar fi trebuit să mă duc la Strayhorn după prânz, nu cu mult după Halloween, fiin'că îmi amintesc că micu' Pete atârname o vrăjitoare din carton în geam. Io și Lisa McCandless fusem puse să cărăm covoarele alea persane superbe și să le batem — musai s-o faci la fiecare șase luni ca să nu se decoloreze, de fapt se decolorează oricum, da' nici nu contează. Mi-am îmbrăcat haina, am închis-o la nasturi și am înaintat un pic spre ușă, când mi-a trecut prin cap: "De ce ți-ai luat tu haina asta lungă și grea pe tine, ai înnebunit? Sunt cel puțin șapțișpe grade afară, o adevărată vară tropicală." Iar ailaltă voce îmi șoptea: "N-or să fie chiar șapțișpe, da' o să fie și umezeală pe deasupra." Și uite-așa mi-am dat io seama că n-o să plec nicăieri în dup-amiaza aia. Ci o să iau feribotu' spre Jonesport și o să-mi petrec ziua în oraș, cu fiica-mea. Am sunat-o pe Lisa, i-am zis că o să ne ocupăm de covoare altă dată și m-am îndreptat spre debarcader. Am ajuns chiar la timp să-l prind pe cel de două și un sfert. Dacă l-aș fi pierdut, aș fi pierdut-o și pe ea, și cine știe ce s-ar fi întâmplat...

Am coborât prima de pe feribot, încă mai încolăceau frânghia pe ultimul stâlp când am pășit pe mal, și am pornit-o glonț spre liceu. Pe drum mă gândeam că în mod sigur n-o s-o găsesc în sala de studiu, indiferent ce mi-ar fi spus ea sau diriginta, ci că va fi afară, în spatele magaziei, împreună cu restu' golanilor... toți distrându-se și ciupindu-se de cur, poate și pasând de la unu' la altu' o sticlă de vin ieftin într-o pungă de hârtie. Dacă nu v-ați aflat niciodată într-o asemenea situație, nu vă puteți imagina cum e și nici n-am idee cum să v-o descriu. Tot ce pot spune e că p-atunci înțelegeam că este imposibil să te pregătești pentru a face față unui necaz. Nu poți decât să mergi înainte, sperând că n-o să se-ntâmple dezastru'.

Da' când am deschis ușa și am aruncat o privire iscoditoare în sala de studiu, Selena stătea acolo la un birou, lângă fereastră, cu capu' aplecat peste manualu' de algebră. La început nu m-a observat, iar io am rămas în picioare, uitându-mă la ea. Nu se combinase cu o gașcă depravată, cum bănuisem, da' inima tot mi se frânse, Andy, fiin'că mi se părea că n-avea nici un fel de prieteni, și asta putea fi și mai rău. Probabil că diriginta nu vedea nimic nasol în faptu' că o fată studia singură în camera aia mare: probabil că o considera chiar de admirat. Numa' că io nu găseam nimic de admirat aici, ci doar nesănătos. Nici măcar elevii pedepsiți nu-i țineau companie, pen' că pe ăla îi trimiteau la bibliotecă în Beals High, din Jonesport.

Ar fi putut să fie cu prietenele ei, ascultând muzică sau uitându-se după băieți, iar în loc de asta ea stătea aici, într-o dup-amiază prăfuită, cu razele soarelui bătându-i în cap, fii miros de cretă și petrosin, în rumegușu' ăla roșu pe care-l presară pe podele după ce pleacă elevii acasă, și având capu' atât de aplecat asupra cărții, încât ți-ai fi închipuit că toate secretele vieții și ale morții se ascuseseră acolo.

— Bună, Selena, am spus.

S-a zgribulit ca un iepure și și-a răsturnat jumate din cărți întorcându-se să vadă cine o salutase. Ochii i s-au bulucat atât de tare, încât parcă se lățiseră pe toată partea de sus a feței, iar obrazii și fruntea — atât cât se puteau zări — prinseseră culoarea unei cești albe cu lapte în ea. În afara zonelor unde îi apăruseră coșuri. A/ea rămăseseră de un roșu-strălucitor, ca niște răni.

Apoi și-a dat seama că sunt io. Teroarea i-a dispărut de pe chip, da' n-a lăsat loc nici unui zâmbet. Ca și cum și-ar fi tras obloanele peste față... sau s-ar fi aflat în interioru' unui castel și tocma' ar fi ridicat podu' de trecere peste șanțu' cu apă din jur. Cam așa ceva. Înțelegeți ce încerc să vă explic?

— Mamă! a strigat. Ce cauți tu aici?

M-am gândit să-i răspund: "Am venit să te iau acasă și să capăt niște lămuriri de la tine, scumpo", da' ceva mi-a șoptit că ar fi fost nelalocul lui în camera aia — o sală goală, în care puteam mirosi că se petrecea un lucru îngrozitor cu Selena, la fel de tare cum miroseam și creta sau rumegușu'. Îl simțeam și voiam să aflu. După cum arăta, așteptasem deja mult prea mult. Nu mai credeam că se droga, da' orice ar fi fost, lucru' ăla era tare nesătu'. O mânca de vie.

I-am spus că azvârlisem la coș treaba din dup-amiaza aia și că venisem să mă mai uit puțin prin vitrine, da' nu găsisem nimic care să-mi placă.

— Așa că mi-a trecut prin cap să ne întoarcem împreună. Te superi, Selena?

În sfârșit mi-a zâmbit. Aș fi dat o mie de dolari pe zâmbetu' ăla, po' să vă spun, un zâmbet adresat doar mie.

— O, nu, mami, a zis. Îmi face plăcere să nu fiu singură.

Am coborât dealu' împreună până la debarcader, iar când am întrebat-o despre școală, mi-a povestit mai mult decât o făcuse în câteva săptămâni întregi. După ce îmi aruncase privirea aia de șoarece înghesuit la colț de către un motan, părea să-și revină la forma ei normală de dinainte, iar io îmi recăpătam speranța.

Nancy, poate tu nu știi cât de gol e feribotu' de la cinci fără un sfert înspre Little Tall și ălelalte insule, da' cre' că tu și Frank da, Andy. Cei mai mulți dintre muncitorii care lucrează pe continent

pleacă acasă cu cel de cinci jumate, iar ăla de cinci fără un sfert transportă numai pachete poștale, UPS, și produse de băcănie sau de uz general. Cu toate că era o după-miază superbă de toamnă, în nici un caz atât de friguroasă și umedă pe cât îmi imaginasem, călătoream aproape singure pe punte. Am stat un pic acolo, privind cum valurile se loveau de țărm. Soarele se îndrepta spre apus, lăsând o dâră peste ape, dâră pe care elicea o spărgea în fărâme ce păreau din aur curat. Pe vremea când aveam doar câțiva anișori, taică-meu îmi spunea că *era* chiar aur și că uneori sirenele urcă la suprafață și-l adună. Mai spunea că folosesc cioburile astea de soare întârziat drept țigle pentru castelu' lor din fundu' oceanului. Dacă vedeam dunga din aur fărâmițat pe apă, totdeauna așteptam să apară sirenele și până când am ajuns aproape de vârsta Selenei, nu m-am îndoit niciodată de existența reală a unor asemenea ființe, fiin'că taică-meu îmi zisese așa.

Atunci apa căpătase nuanța aia de albastru-intens pe care n-o întâlnești în octombrie decât pe o vreme calmă, iar motoarele torceau liniștit. Selena și-a scos basmaua pe care o purta; și-a ridicat brațele a răs.

— Nu-i așa că-i frumos, mami? m-a întrebat.

— Da, așa-i. Și tu erai frumoasă de obicei, Selena. De ce nu mai ești?

S-a uitat la mine și parcă ar fi avut două măști pe față. Prima surprinsă și încă râzând, da' de sub ea se ivea o privire neîncredătoare și prudentă. A doua arăta tot ceea ce-i spusese Joe în primăvara și vara trecută, înainte să se îndepărteze și de el. *N-am nici un prieten*, asta zicea cea de-a doua mască. *Cu siguranță, nici tu, nici el nu-mi sunteți prieteni*. Și cu cât ne studiam mai atent una pe alta, cu atât mai mult i se întipărea pe chip ultima expresie.

A încetat să mai rădă și s-a întors să admire oceanu'. Asta m-a făcut să mă simt nasol, Andy, da' nu mai puteam s-o las baltă atunci mai mult decât am putut s-o las pe Vera să-și continue măgăriile mai târziu, indiferent cât de trist mi se părea totu' în profunzime. De fapt, uneori *trebuie* să fim puțin cruzi ca să facem bine, ca un doctor care vaccinează un copil, știind că el o să plângă și n-o să înțeleagă. Am privit înlăuntru' meu și am știut pe loc că sunt capabilă să fiu în ultimul hal de crudă dacă mi se pare necesar. M-a speriat atunci și încă mă mai sperie puțin. E înfricoșător să-ți dai seama că, oricât de dură ai fi, niciodată n-o să eziți și nici n-o să regreți ce-ai făcut.

— Habar n-am despre ce vorbești, mamă, mi-a zis, privindu-mă prudent.

— Te-ai schimbat. Cum arăți, cum te îmbraci, cum te porți. Toate astea mă împing să cred că ai intrat într-un bucluc.

— Nu s-a-ntâmplat nimic, a spus, da' în același timp a făcut câțiva pași în spate.

I-am prins mâinile într-ale mele înainte de-a apuca să ajungă prea departe.

— Ba da. Și nici una dintre noi n-o să coboare de pe feribotu' ăsta până când nu-mi povestești ce.

— *Nimic!* a țipat ea. A încercat să-și smulgă mâinile dintr-ale mele, da' n-am lăsat-o. Nu-i nimic. Și acumă dă-mi drumu'! *Dă-mi drumu'!*

— Încă nu. Orice-ar fi, să știi că asta nu schimbă cu nimic dragostea pe care ți-o port, Selena, da' nu te pot ajuta până nu aflu ce ai.

A încetat să se mai zbată și și-a ridicat privirea spre mine. Atunci i-am văzut a treia mască sub ălelalte două, una vicleană, care nu mi-a plăcut prea mult. În afară de fizic, Selena moștenise restu' de la mine, da' în momentu' ăla arăta exact ca Joe.

— Mai întâi spune-mi tu ceva! mi-a zis.

— Dacă pot, îți spun.

— De ce l-ai lovit? m-a întrebat. De ce l-ai lovit atunci?

Mi-am deschis gura s-o întreb: "Atunci, *când?*" — mai mult ca să câștig timp. Da' dintr-o dată mi-am dat seama de un lucru, Andy. Nu știu cum, probabil am avut o presimțire sau ceea ce numesc ăia intuiție feminină, sau poate m-am concentrat și i-am citit în minte. Mi-am dat seama că, dacă eziț chiar și o secundă, o voi pierde. Eventual numa' pentru ziua aia, da' cel mai posibil pentru totdeauna. A fost un lucru care pur și simplu mi-a venit, așa că n-am șovăit o clipă.

— Pen' că în seara aia mă lovea cu o bucată de lemn, am spus. Aproape mi-a zdrobit rinichii. Cre' că mă hotărâsem să nu se mai întâmple niciodată așa ceva. Absolut niciodată.

A clipit așa cum faci când cineva își mișcă brusc palma spre ochii tăi, și a rămas cu gura căscată de surpriză.

— El ți-a spus altceva, nu?

A scuturat din cap.

— Ce ți-a zis *el*? Că băuse?

— Asta și pocherul, a murmurat cu o voce aproape prea scăzută, s-o pot auzi. A zis că nu doreai ca el sau altcineva să se distreze. Că de asta nu-l lăsa să joace pocher și n-ai fost de acord să mă duc peste noapte la Tanya anu' trecut. Că după capu' tău toată lumea ar trebui să muncească opt zile pe săptămână ca tine. Și când te-a înfruntat, ai aruncat cu smântâna în el și l-ai amenințat că o să-i tai gâtul dacă mișcă vreun deget. Și c-o s-o faci în timp ce doarme.

Aș fi pufnit în răs dacă n-ar fi fost atât de îngrozitor.

— L-ai crezut?

— Nu știu. M-a speriat atât de tare toporișca aia, încât n-am mai știut ce să cred.

Asta mi-a străpuns inima ca un cuțit, da' n-am arătat-o.

— Selena, ce ți-a spus a fost o minciună.

— *Lasă-mă în pace!* a zis și s-a smucit să scape.

Privirea aia de iepure fugărit îi reapăruse pe față și am înțeles că ceea ce ascundea de mine n-o făcea să fie îngrijorată, ci o speria de moarte.

— *Mă descurc singură! Nu vreau să mă ajuți, ci doar să mă lași în pace!*

— Nu te poți descurca singură, Selena, am zis. Îi vorbeam cu tonu' pe care-l folosești când încerci să liniștești un cal sau un miel prins într-un gard de sârmă ghimpată. Dacă ai fi fost în stare, ai fi rezolvat-o deja. Și acu' ascultă-mă: îmi pare rău că m-ai surprins cu toporișca aia în mână, îmi pare rău pentru tot ce-ai văzut și-ai auzit în noaptea aia. Dacă aș fi știut c-o să te fac atât de nefericită și că o să te sperii atât de tare, nu l-aș fi înfruntat, oricât de mult m-ar fi provocat el.

— N-ai putea să încetezi? a întrebat și apoi și-a luat mâinile dintr-ale mele, acoperindu-și urechile cu ele. Nu mai vreau să aud nimic.

— Nu-ncetez pen' că s-a terminat cu aia și nimic nu mai poate fi schimbat, da' cu astălaltă nu. Așa că lasă-mă să te ajut, scumpa mea. Te rog.

Am încercat să-mi pun brațu' pe după umerii ei și s-o trag ușurel spre mine.

— *Nu! Să nu mă lovești! Să nu mă mai atingi niciodată, jigodie!* a țipat și s-a smucit înapoi.

S-a rezeamat de balustradă și am fost sigură că o să pice peste ea direct în ocean. M-am întins, am apucat-o de poalele hainei și am tras-o iar spre mine. Însă am alunecat pe puntea umedă și a fost cât p-aci să cad. Dup-aia mi-am recăpătat echilibrul, iar când mi-am ridicat privirea, ea își mai venise în simțiri, numa' că mi-a ars o palmă peste față.

Nu mi-a păsat, doar am apucat-o din nou și am strâns-o în brațe. Nu mai contează așa ceva pentru tine când ai un copil de vârsta Selenei, ci te gândești tot mai mult că te poți despărți de el în orice moment. În plus, oricum palma ei nu mă duruse deloc. Mi se făcuse îngrozitor de frică să n-o pierd, și nu era doar intuiția la mijloc. Pentru o clipă fusesem absolut sigură c-o să se arunce peste balustradă cu picioarele în sus și capu' în jos. Aproape o și văzusem. E surprinzător cum de nu mi-a albit atunci păru'.

Apoi a început să plângă și să-mi spună că-i pare rău, că nu-și dorise să mă lovească și că *absolut niciodată* nu avusese o asemenea intenție, iar io i-am răspuns că știam asta.

— Liniștește-te, i-am zis, numa' că ceea ce mi-a replicat m-a cutremurat mai tare ca orice.

— Ar fi trebuit să nu mă oprești, mami. Ar fi trebuit să mă lași să sar.

Am îndepărtat-o un pic de mine — deja plângeam amândouă — și i-am spus:

— *Pentru nimic în lume, scumpa mea.*

Și-a legănat capu'.

— Nu mai pot rezista, mami... Nu mai sunt în stare. Mă simt atât de murdară și dezorientată, încât mi-e imposibil să mai fiu fericită, oricât de tare m-aș strădui.

— Ce s-a-ntâmplat, Selena? am întrebat, tremurând toată de spaimă. Ce s-a-ntâmplat?

— Dacă-ți zic, probabil că o să mă împingi tu peste balustradă.

— Tu știi mai bine. Și-ți mai spun un lucru, draga mea, n-o să pui nici un picior pe uscat până când nu mă lămurești. Chiar dacă va fi nevoie să ne plimbăm cu feribotu' ăsta tot anu', nu contează... Deși cred că o să ne transformăm în sloiuri de gheață până la sfârșitu' noiembrie, asta dacă n-o să murim de intoxicație din cauza mâncării pe care o servesc ăștia aici.

Mă gândisem c-o s-o fac să rădă, da' n-am reușit. În schimb și-a plecat capu', îndreptându-și privirea spre punte, și a zis ceva foarte încet. Din cauza zgomotului motoarelor și al vântului, n-am auzit nimic.

— Ce-ai spus, scumpo?

A repetat, și de astă dată am înțeles, chiar dacă nu vorbise mult mai tare. Și brusc am priceput totu', iar din momentu' ăla zilele lu' Joe au început să fie numărate.

— Io n-am vrut. El m-a forțat.

Asta spusese.

Pentru un minut nu m-am putut mișca din loc, iar când în sfârșit m-am întins spre ea, a bătut în retragere. Avea fața albă ca varu'. Apoi feribotu' — *Island Princess* — s-a înclinat. Îmi pierdusem deja echilibrul și probabil că aș fi picat drept pe curu' meu schilod, dacă nu m-ar fi susținut pe după mijloc. În secunda următoare o țineam în brațe, iar ea îmi plângea pe umăr.

— Hai, am spus. Vino și așează-te lângă mine. Ne-a ajuns cât ne-am bălăngănit de-o parte și de alta a vasului ăsta, nu?

Am mers până la banca de la pupa, lângă cabina căpitanului, strâns îmbrățișate și târșându-ne picioarele ca o pereche de invalizi. Nu știu dacă Selena se simțea ca o invalidă, da' io sigur da. Mie doar îmi curgeau un pic lacrimile, însă Selena plângea atât de tare, încât cre' că și-ar fi scuipat

plămânii bucătică cu bucătică dacă ar mai fi continuat astfel. Deși mă bucura faptu' că hohotea așa. Numa' în momentu' în care am văzut-o în starea asta, cu lacrimile prelingându-i-se pe obraji, mi-am dat seama cât de mult se ușura și cum necazurile i se evaporau la fel cum îi dispăruseră înainte frumusețea hainelor și strălucirea din priviri. Aș fi preferat al naibii s-o aud râzând, și nu plângând, da' trebuia să mă mulțumesc cu ce mi se oferea.

Ne-am așezat pe bancă și am mai lăsat-o să plângă puțin. Iar când am încercat s-o liniștesc și i-am întins o batistă din geantă, la început nici nu s-a uitat la ea M-a privit doar, cu obraji uzi, cu niște cearcăne mari și negre sub ochi, și mi-a spus:

— Chiar nu mă urăști pentru asta, mami?

— Nu. Nici acum, nici mai târziu, ți-o promit din toată inima Da' să ne-nțelegem. Îmi zici toată povestea de la cap la coadă. Văd pe fața ta că nu te crezi în stare, da' io știu că ai să reușești. Să nu uiți un singur lucru: nu trebuie s-o mai povestești altădată cuiva, nici măcar soțului tău, dacă nu vrei. O să fie ca și cum ai tăia rău' de la rădăcină. Îți jur și *asta*. Pricepi?

— Da, mami, da' a spus că dacă am să povestesc vreodată... Că uneori îți sare atât de rău țăndăra... Ca în noaptea în care l-ai pocnit cu cana aia de smântână... Și că dacă simt nevoia să-ți spun, să-mi amintesc de toporișcă... Și...

— Nu în felu' ăsta, am zis. Trebuie s-o iei de la început și să-mi spui totu'. Da' vreau să știu un singur lucru înainte de-a pronunța primu' cuvânt. Taică-tu s-a dat la tine, nu?

Stătea cu capu' în jos, fără să scoată un sunet. Pentru *mine* era îndeajuns ca să pricep, da' știam că *ea* are nevoie să se audă recunoscând-o cu voce tare.

Mi-am pus un deget sub bărbia ei și i-am ridicat capu' până când ne-am intersectat privirile.

— Nu-i așa?

— Da, a spus și a apucat-o din nou plânsu'.

Însă de astă dată nu pentru mult timp și nici atât de tare. Am mai lăsat-o puțin ca să mai câștig un răgaz, pentru a mă decide cum o să continui. Nu puteam să întreb "Ce ți-a făcut?" pen' că știam că existau toate șansele să nu-i fie nici ei clar. O vreme, singuru' lucru care mi-a venit în minte a fost "Te-a futut?", da' m-am gândit că n-ar fi fost bine nici dacă aș fi pus atât de direct problema. În plus, mi se părea că sună groaznic de urât.

Până la urmă am spus:

— Și-a băgat-o în tine, Selena? În păsărica ta?

A scuturat din cap:

— Nu l-am lăsat. Și-a înghițit un suspin. Încă nu.

Ei bine, acum ne-am putut relaxa amândouă un pic, iar între noi atmosfera s-a mai destins. Nu simțeam în mine decât mânie. Ca și cum aș fi avut un ochi interior, unu' despre care nu știusem până în ziua aia, tot ce eram în stare să văd cu el fiind fața lungă ca de cal a lu' Joe, cu buzele permanent crăpate și dinții întotdeauna galbeni, cu obraji scorojiți pătați cu roșu pe pomeți. Acel ochi a rămas ațintit asupra figurii lui tot timpu' de-atunci încolo, chiar și în somn, neînchizându-se nici dacă ăilalți doi o făceau, io fiind mereu conștientă că n-o să se odihnească până la moartea lu' Joe. Parcă aș fi fost în-drăgostită, numa' că pe dos.

În timpu' ăsta, Selena îmi spunea povestea de la cap la coadă. Am ascultat-o fără s-o întrerup și sigur că totu' debutase în noaptea în care-l pocnisem cu cana de smântână, iar ea ieșise din cameră tocma' la fix să-l vadă cu mâna la urechea sângerândă și pe mine ținând toporișca îndreptată spre el, de parcă aș fi vrut într-adevăr să-i crăp capu'. Tot ce-mi dorisem a fost să-l fac să se *oprească*, Andy, mi-am riscat și viața atunci, da' ea nu aflase nimic din toate astea, ci numa' îndeajuns cât s-o arunce de partea *lui*. Drumu' spre lad e pavat cu intenții bune, se spune, iar io sunt convinsă că-i adevărat. Am învățat-o pe pielea mea. Ceea ce nu înțeleg e motivu' — *de ce* când încerci să faci un bine, atât de des se-ntâmplă să se preschimbe în rău? Da' asta-i o întrebare pentru minți mai luminate decât a mea.

N-am să vă zic toată povestea, nu numa' că ar fi urât față de Selena, ci și pen' că e prea lungă, plus că și acu' sufăr când mă gândesc la ea. O să vă spun doar începutu'. N-o să-l uit niciodată, fiin'că m-a șocat a doua oară diferența dintre cum arată și cum sunt lucrurile de fapt... dintre aparență și realitate.

— Părea atât de abătut. Îi curgea sângele printre degete și lacrimile i se prelingeau din ochi, arăta îngrozitor de *abătut*. Te-am urât mai mult pentru privirea aia decât pentru altceva și m-am hotărât să mă port frumos cu el. Înainte de culcare, am ingenuncheat și m-am rugat: "Doamne Dumnezeule, dacă o s-o oprești să-l mai lovească, o să fiu drăguță cu el. Jur. În numele Fiului, amin."

Aveți cea mai mică idee despre cum m-am simțit auzind asta din gura lu' fiică-mea, la un an după ce socotisem toată afacerea încheiată? Ai, Andy? Frank? Da' tu, Nancy Bannister din Kennebunk? Nu, văd că nu. Mă rog la Dumnezeu să n-o aflați vreodată.

A început să se poarte frumos cu el, aducându-i tot felu' de specialități pe când Joe se afla în șopronu' din spate, meșterind la vreun snowmobil al altuia sau la vreun motor, așezându-se alături de el în serile când ne uitam la televizor, stând pe trepte și ascultându-i sporovăiala în stilu-i caracteristic

despre politică — porcăriile despre cum îi lasă Kennedy pe evrei și pe catolici să conducă totu', despre cum *vor* comuniștii să-i bage pe negri în școlile și restaurantele din Sud și despre cum o să ajungă întreaga țară o ruină. Îl asculta, râdea la glumele lui, îi dădea cu cremă pe mâini când îi crăpa pielea, iar el nu fusese atât de prost, încât să piardă o asemenea ocazie. N-a mai bătut-o la cap cu politica, ci cu cât de tare mă apucau pandaliile dacă mă enerva ceva și cât de rău ne mergea căsnicia. Mai ales din vina mea, după mintea lui.

Doar spre sfârșitu' primăverii lui 1962 a început s-o atingă într-un fel prea puțin părintesc. Asta a fost tot, deocamdată, mici mângâieri pe picioare în timp ce stăteau unu' lângă ălălalt pe canapea, iar io ieșisem din cameră, mici palme la fund când îi aducea berea în șopron. Asta a fost numa' debutu', căci nu s-a oprit aici. Pe la mijlocu' lu' iulie, Selena devenise speriată atât de el, cât și de mine. Iar pe vremea când îmi trecuse prin cap să mă duc pe continent pentru a căpăta câteva răspunsuri de la ea, îi făcuse aproape tot ce i-ar putea face un bărbat unei femei în afară de a i-o pune... În plus obligând-o și la alte chestii...

Cre' că i-ar fi cules fructu' oprit înainte de Labour Day dacă n-ar fi fost Joe Junior și micu' Pete în vacanță să-l incomodeze cea mai mare parte a timpului... Împiedicând-o și pe ea să-i satisfacă toate hatârurile. Micu' Pete le stătea în drum fără vreun motiv special, da' bănuiesc că Joe Junior își formase mai mult decât o simplă idee despre ce se-ntâmpla și se hotărâse să nu se dea cu nici un preț la o parte. Dumnezeu să-l binecuvânteze pentru asta, e tot ce pot spune. Io nu i-am fost de nici un ajutor, pen' că munceam douășpe, uneori chiar paispe ore pe zi pe vremea aia. Și tot timpu' cât eram plecată, Joe se învârtea în juru' ei, rugând-o să-l sărute, să-l atingă în "zonele lui speciale" (așa le zicea el) și spunându-i că nu se putea stăpâni, că *nu avea cum* să n-o roage, fiin'că ea se purta frumos cu el, iar io nu, că bărbății au anumite nevoi care înseamnă totu' pentru ei. Da' nu trebuia să sufle o vorbuliță: Dacă s-ar fi scăpat, spunea el, i-aș fi omorât pe amândoi. Îi repeta mereu povestea cu smântâna și toporișca. Îi repeta mereu cât de rea și crudă jigodie eram, cum nu-și putea el stăpâni nevoile, de altminteri normale pentru un bărbat. I-a împuiat capu' cu toate astea până a-nnebunit-o. El...

Ce-i, Frank?

Da, muncea și el, da' aia nu-i slăbea cu nimic puterea de convingere când își asedia fiica. Cea mai nenorocită găoază, așa l-am numit, așa a și fost de fapt. Lucra cu ziua pentru ăia care-și petreceau doar verile aici și se angajase paznic în două locuri (sper că oamenii pentru care muncea își făceau des inventarul bunurilor din casă); câțiva pescari îl chemau uneori în echipaj — Joe se pricepea la fel de bine ca și cei mai buni să-ntindă năvodu', dacă nu suferea prea tare de mahnureală — și sigur că mai meșterea în plus și motoarele alea. Cu alte cuvinte, trudea asemeni ălorlalți de pe insulă (nu însă și tot atât de greu ca majoritatea lor), așa, pe ici-pe colo, câte un pic. Își aranja când avea chef orele libere, iar în vara și toamna aia, Joe a reușit să potrivească lucrurile în așa fel, încât să fie pe-acasă cât mai mult în timp ce io lipseam. Să fie pe lângă Selena.

Mă-ntreb dac-ați înțeles ce-am avut io intenția să pricepeți. Vă dați seama că se străduia tot atât de-al dracu' să-i pătrundă și în *suflet*, nu numa' în chiloți? Cre' că cel mai mult a influențat-o faptu' că m-a văzut cu blestemata aia de toporișcă în mână, iar el s-a folosit de chestia asta. Când a priceput că nici așa nu mai reușea să-i trezească vreun sentiment de milă, a-nceput s-o întrebuințeze pe post de bau-bau. I-a repetat de nenumărate ori că aș fi alungat-o de-acasă în caz că m-aș fi prins de ce se-ntâmpla între ei.

Ce făceau *ei!* Drace!

Ea zicea că nu *vrea* s-o facă, iar el că e foarte rău, da' că-i prea târziu să se mai oprească. Îi spunea că l-a provocat până când și-a pierdut aproape de tot mințile, că din cauza stilului ăsta de-a provoca se petrec cele mai multe violuri și că femeile cuminți (probabil însemnând alea afurisite, cu toporiști fluturânde în mână, ca mine) o știau. Joe îi declara mereu că din partea *lui* n-o să răsuflă nimic, atâta vreme cât și ea o să-și țină gura... "Dar", îi spunea, "tre' să-nțelegi, iubito, că dacă numa' *un picuț* izbucnește la suprafață, atunci totu' o iasă la iveală. "

Ea nu pricepea ce voia el să zică prin *totu'* și nici cum faptu' că-i aducea un pahar cu ceai și gheață dup-amiaza sau că-i povestea despre noul cățeluș al lui Laurie Langill i-ar fi putut sugera să-i bage mâna între picioare sau s-o pipăie pe unde i se năzărea, da' căpătase convingerea că făcuse *ceva* să-l determine a se purta așa rău și de chestia asta îi era rușine. Nu frică, ci rușine, cum e mai nasol.

Mi-a spus că se decisese într-o zi să se ducă la doamna Sheets, psihologu' școlii. Chiar își programase o întâlnire, da' o părăsise curajul în sala de așteptare, pen' că fata de dinaintea ei întârziase înăuntru. Asta se petrecuse cu vreo lună în urmă, chiar după ce începuse anu' școlar.

— Mă gândisem cum ar fi sunat totu', mi-a zis în timp ce stăteam pe banca de la pupa, lângă cabina căpitanului.

Străbătusem deja juma' de drum și puteam zări East Head scăldat de soarele dup-amiezei. Selena nu mai plângea deloc. Își mai sufla din când în când nasu' cu zgomot, însă nu-mi udase foarte tare batista; reușea să se controleze bine și mă simțeam mândră de ea. Nu mi-a dat niciodată drumu' la mână. Mi-a ținut-o într-o înclăstare încordată tot timpu' discuției. A doua zi era plină de vânăți.

— Îmi închipuiam cum o să mă așez pe scaun și o să spun: "Doamnă Sheets, taică-meu încearcă să-mi facă știți dumneavoastră ce." Ea fiind atât de opacă, atât de *bătrână*, probabil că mi-ar fi răspuns: "Nu, *nu* știu ce, Selena. Despre ce vorbești tu?" Numa' că ar fi zis *VOOOHRbești*, ca și cum ar fi fost cocoțată pe un pedestal de neatins. Apoi ar fi trebuit să spun că taică-meu vrea să mi-o tragă, dar ea nu m-ar fi crezut, pen' că în locu' din care venise nu se pomeneau asemenea lucruri.

— Io bănuiesc că se-ntâmplă peste tot, am spus. Trist, da' adevărat. Și mai cred că ar fi cazu' ca psihologu' unei școli s-o știe și ea, dacă nu-i o persoană cu desăvârșire proastă. Doamna Sheets e o persoană cu desăvârșire proastă?

— Nu, nu cred, mami, da'...

— Scumpa mea, ai crezut vreodată că *tu* ești prima fată care pățește așa ceva? am întrebat-o, iar ea mi-a răspuns atât de încet, încât iar n-am fost în stare s-o aud și am fost nevoită s-o rog să repete.

— Nu știam dacă sunt prima sau nu, a zis și m-a strâns în brațe. Am îmbrățișat-o și io. Oricum, a continuat, am înțeles stând acolo că nu puteam să-i fac față. Probabil că, dacă aș fi cutezat să intru, i-aș fi povestit, însă am avut destul timp să mă frământ și s-o întorc pe toate fețele în minte, întrebându-mă dacă să-i dau dreptate lu' taică-meu sau dacă m-ai fi considerat o fată rea...

— Niciodată, am spus, îmbrățișând-o din nou.

Mi-a răspuns cu un zâmbet care mi-a luminat sufletu':

— Acum știu, da' atunci nu eram atât de sigură. Iar pe când stăteam în anticameră privind-o pe doamna Sheets prin geam și așteptând să termine cu fata de dinaintea mea, mi-a trecut prin cap un motiv suficient să mă determine s-o las baltă.

— Zău? Ce motiv?

— Păi, nu era treaba școlii.

Mi s-a părut amuzant și am început să chicotesc. În curând mi s-a alăturat și Selena, chicotelile prelungindu-se și întinzându-se din ce în ce mai tare, până când am ajuns să stăm așezate una lângă alta pe banca aia, ținându-ne de mână și râzând în hohote ca două nebune fără nici o șansă de vindecare. Se auzea atât de tare, încât omu' care vindea țigări și biscuiți pe puntea de jos și-a ridicat privirea să se asigure că ne simțim bine.

Au mai existat două lucruri pe care mi le-a zis pe drumu' de întoarcere, unu' cu gura și ălălalt cu ochii. Primu' a fost că se gândise să-și împacheteze hainele și să plece de-acasă; asta cel puțin mi se părea o cale de scăpare. Da' fuga nu-ți rezolvă problemele dacă ai fost marcat îndeajuns de puternic, fiin'că oriunde te-ai duce, tot tre' să-ți iei cu tine inima și mintea; al doilea lucru pe care l-am văzut în ochii ei a fost că-i trecuse nu numa' o dată prin cap să se sinucidă.

Iar ideea asta, să observ în privirea lu' fiică-mea că voise să-și pună capăt zilelor, m-a făcut să disting și mai clar chipu' lu' Joe cu ochiul meu interior. Mi-l imaginam cum ar fi arătat pisând-o mereu la creier, încercând să-i bage mâna sub fustă pe vremea când încă nu purta blugi ca să se apere, neobținând ce dorea (sau nu *tot* ce dorea) doar dintr-un noroc chior, fiin'că el era rău, iar ea bună, și nu pen' că nu insistase suficient. Îmi închipuiam ce s-ar fi întâmplat dacă Joe Junior n-ar fi renunțat la câteva ore de joacă cu Willy Bramhal și nu s-ar fi grăbit să ajungă mai devreme acasă, sau dacă nu mi-aș fi deschis ochii în al doispelea ceas, suficient ca să observ ceva în neregulă cu ea. Da' cel mai mult m-am gândit la cum o împingea Joe la toate astea. O făcea ca un jocheu fără inimă, care-și mână calu' cu un bici sau cu o nuia, neoprindu-se din lovit nici o clipă, fără dragoste sau milă, până când săracu' animal îi cade la picioare — el rămânând țeapăn cu biciul în mână, mirându-se de ce naiba s-o fi întâmplat *asta*. Pân' aici mă adusesese faptu' că voisem să-i ating fruntea ca să simt cât de netedă este; aici duceau toate. Mi se deschiseseră ochii îndeajuns, încât să-mi dau seama că trăiam cu un om lipsit de dragoste și milă, care avea impresia că poa' să-și însușească tot ce poate atinge și apuca, chiar și pe fiică-sa.

Cam p-aici ajunsesem cu reflecțiile mele când mi-a trecut pentru prima dată prin cap să-lucid. Nu atunci m-am hotărât să-l omor, o, drace, nu, da' aș minți să spun că nu era doar un vis. Ci *mult* mai mult decât atât.

Selena probabil că-mi observase ceva în privire, pen' că și-a pus mâna pe brațu' meu și a zis:

- O să iasă scandal, mami? Te rog, promite-mi că nu, fiin'că dacă află că ți-am povestit, o să-l apuce nebunia.

Aș fi vrut s-o liniștesc, spunându-i exact ce-ar fi vrut să audă, da' n-am fost capabilă. *Într-adevăr*, avea să iasă scandal, da' cât de mult și cât de mare rămânea la latitudinea lu' Joe. Bătuse în retragere în noaptea în care-l pocnisem cu cana de smântână, da' asta nu însemna c-o să se-ntâmpale iar așa.

— Nu știu ce va fi, i-am zis, da' tre' să te convingi de două lucruri, Selena: că nimic n-a fost din vina ta și că s-a terminat definitiv cu pipăielile și cu toată cicăleala lui. Pricepi?

Ochii i s-au umplut de lacrimi din nou, iar una dintre ele s-a desprins de-o geană și i s-a rostogolit pe obraz.

— Io doar voiam să nu iasă scandal. S-a oprit un minut, și-a mușcat buzele, apoi a izbucnit: Nu pot suferi nimic din toate astea. De ce l-ai lovit? De ce-a trebuit să înceapă să mă hăituiască? Lucrurile n-ar

fi putut rămâne ca înainte?

I-am luat mâna.

— Lucrurile nu rămân niciodată pe loc, scumpo, uneori o apucă p-o cale greșită, iar noi ne străduim să le aducem pe făgașul cel bun. Știai asta, nu?

A scuturat din cap.

— Da, cred că da.

Tocma' ajunsesem la docuri, așa că nu mai aveam timp de taclale. Eram destul de încântată, da' nu voiam să mă privească cu ochii ei înlăcrimați, dorindu-și ceea ce bănuiesc că-și dorește orice copil, totu' să fie bine fără ca nimeni să fie nevoit să sufere. Dorindu-și să-i fac niște promisiuni imposibile, pen' că nu știam dacă aș fi fost în stare să mă țin de cuvânt. Nu credeam că ochiu' meu interior îmi va *permite* să mă țin. Am coborât de pe feribot fără să mai schimbăm vreun cuvânt, lucru care îmi convenea de minune.

În seara aia, după ce Joe se întorsese de la Carstairs, unde construia un șopron în spatele casei, i-am trimis pe copii în piață. Am perceput câteva priviri fugitive aruncate de Selena în timp ce se îndepărta pe drum, iar fața îi devenise îngrozitor de palidă. De fiecare dată când își răsucea capu' spre mine, Andy, vedeam blestemata aia de toporișcă în ochii ei. Însă mai exista ceva acolo, probabil că un sentiment de ușurare. Cel puțin, lucrurile aveau să ia o altă întorsătură, iar hăituiala o să-nceteze, presupun că la asta se gândea; chiar înfricoșată de moarte, o parte a ei *continua* să-și păstreze luciditatea.

Joe stătea lângă sobă, citind ziaru' *American*, ca de obicei. Iar io în picioare lângă lada cu lemne de foc, uitându-mă la el cu ochiu' dinăuntru mai atent ca oricând. Ia te uită la el, îmi spuneam, stă acolo ca Marele Pașă al Căcatului din Țara Celor Care Au Chiloți cu Degete. Ca și cum și-ar fi pus nădragii pe el la fel ca toată lumea, un crac după altu'. Ca și cum a-ți întinde etichetele spre propria-ți fiică ar fi fost cel mai normal lucru pentru un tată și oricine ar fi visat frumos după-aia. Am încercat să-mi dau seama cum de ajunseserăm aici, pornind de la petrecerea aia din hanu' The Samoset până acu', el stând pe scaun lângă sobă și citindu-și ziaru' în blugii lui peticiți și în maioul lui transpirat și jegos, iar io lângă lada cu lemne de foc, cu crima în minte și neputând s-o transpun în realitate. Parcă m-aș fi găsit într-o pădure fermecată și, uitându-mă peste umăr, aș fi descoperit că dispăruse cărarea pe care pășisem până atunci.

În același timp, ochiul meu interior vedea din ce în ce mai multe. Cicatricea care-i traversa urechea pe unde-l lovisem io cu cana de smântână; buza de jos ieșindu-i mult în afară, de parcă ar fi fost permanent îmbufnat; mătreaua din sprâncene și cum se trăgea din când în când de păru' care-i creștea în nas sau cum se scărpină uneori prin cusătura dintre craci a pantalonilor.

Tot ce sesizase ochiu' meu interior era îngrozitor și dintr-o dată m-a izbit că, măritându-mă cu el, făcusem mult mai mult decât cea mai mare greșală a vieții; pen' că nu sfârșisem numa' io plătind pentru ea. Acum se ocupă de Selena, da' după-aia mai urmau încă doi băieți și mă întrebam: dacă nu renunța la încercarea de-a o viola pe sora lor mai mare, pe ei ce-i păștea?

Mi-am răsucit capu' și ochiu' dinăuntru a văzut toporișca așezată ca de obicei pe raftu' de deasupra lăzii cu lemne. Am întins mâna și mi-am încolăcit degetele în juru' mânerului, gândindu-mă că de data asta n-o să i-o mai dau lu' Joe. Apoi mi-am amintit-o pe Selena întorcându-și mereu capu' spre mine în timp ce toți trei coborau șoseaua și m-am hotărât că ceea ce avea să se-ntâmpile nu va fi legat în nici un fel de toporișcă. În schimb, m-am aplecat și am înșfăcat o buturugă din lemn de arțar.

Toporișcă sau lemn de foc, oricum nu conta cu ce aveam să-i pun capăt împuțitei lui de vieți, chiar în momentu' și în locu' ăla. Cu cât îl priveam mai insistent stând acolo cu cămașa aia jengoasă pe el, trăgându-se de păru' care-i ieșea din nas și citind porcăria aia de ziar, cu atât mai mult îmi închipuiam cum se comportase cu Selena, iar cu cât îmi închipuiam mai mult asta, cu atât mai furioasă deveneam; și cu cât ajungeam mai furioasă, cu atât mai vartos mă apropiam de clipa în care aveam să înaintez până la el să-i crăp țeasta cu lemnu' ăla. Puteam să văd și locu' unde urma să-l lovesc prima oară. Păru' începuse să i se rărească, mai ales la spate, iar lampa de lângă scaunu' lui îl făcea să sclipească. Se întrezăreau până și pistrii de pe piele printre cele câteva șuvițe de păr pe care le mai avea. Chiar acolo, mă gândeam, chiar în locu' ăla. Sângele o să țâșnească, împrăștiindu-se în băltoace peste tot, da' nu-mi pasă; oricum e un lucru scârbos. Cu cât mă concentram mai tare, cu atât îmi *doream* mai mult să văd cum îi zboară sângele prin lumina aruncată de lampă, știind deja că așa o să se-ntâmpile. Apoi mi-am imaginat cum vor ajunge câțiva stropi și pe bec și cum vor sfârâi un pic. Chibzuim la toate astea și, cu cât mai clare îmi apăreau lucrurile, cu atât mai tare strângeam în mână lemnu' ăla. Pare o nebunie, într-adevăr, da' nu-mi ardea să mă-ntorc și să plec, dându-mi seama că, și dacă aș face-o, ochiu' meu ar continua să-l urmărească atent.

Mă tot îndeamnă să mă gândesc la ce-ar fi simțit Selena dacă aș fi săvârșit crima și toate coșmarurile ei ar fi devenit realitate, da' nici asta n-a mers. Nici întreaga mea iubire pentru ea și nici dorința arzătoare de-a o ști fericită n-au ținut. Ochiu' ăla era prea puternic pentru a mai ține cont de dragoste. Nu-l impresiona nici măcar ce avea să se-ntâmpile cu cei trei copii în caz că el murea, iar io

aș fi fost trimisă la South Windham pentru că-l ucisesem. Rămânea în continuare larg deschis, observând mereu alte și alte lucruri urâte pe fața lui Joe. Felu' cum își răzuia un strat alb de piele de pe obraji când se bărbiera. O picătură de muștar uscându-i-se pe bărbie. De fiecare dată când mai remarcă câte ceva, mâna mi se mai strângea un pic pe lemnul ăla de foc.

În ultima secundă mi-am dat seama de-o chestie. Dacă te apuci s-o faci aici și acu', n-ai răzbuna-o pe Selena, mi-am zis io. Nu ți-ai apăra nici băieții. Ci ai face-o pen' că toată pipăiala ține de trei luni sub nasul tău, iar tu ai fost prea dobitoacă s-o vezi. Dacă ai de gând să-l omori și să te duci la pușcărie, urmând să-ți mai întâlnești copiii doar sâmbăta dup-amiază, ar trebui să judeci mai bine pentru ce-o faci: nu fiin'că s-a dat la Selena, ci fiin'că te-a tras pe sfoară. Deci te-ai comporta la fel ca Vera, pen' că, mai mult ca orice, nu poți suporta să fii păcălită.

Asta mi-a pus capac. Ochiul meu interior nu s-a închis, ci doar s-a potolit un pic, pierzându-și o parte din putere. Am încercat să-mi descleștez mâna și să dau drumul lemnului, da' îl strânseam atât de tare, că nu mai voia să se desprindă de palmă. Mi-am întins și ailaltă mână și mi-am dezlipit două degete, suficient ca lemnul să cadă înapoi în ladă, însă ălelalte trei au rămas îndoite ca și cum încă l-ar mai fi ținut. Am fost nevoită să-mi închid și să-mi deschid pumnul de vreo câteva ori ca să-și revină cât de cât la normal.

Apoi m-am îndreptat spre Joe și l-am bătut ușurel pe umăr.

— Aș vrea să-ți vorbesc, i-am spus.

— Zii, mi-a răspuns din spatele ziarului, io nu te opresc.

— Vreau să te uiți la mine. Lasă jos porcăria aia.

Și-a pus ziarul în poală și și-a ridicat ochii spre mine.

— În ultimul timp nu-ți mai tace fleanca nici o clipă, a spus.

— Am io grijă de gura mea, numa' tu să ai grijă de mâinile tale. Că dacă nu, o să-ți aducă o belea atât de mare pe cap, încât o să ți-l turtească.

Și-a încruntat sprâncenele și m-a întrebat ce voia să-nsemne asta.

— Înseamnă că-ți spun s-o lași în pace pe Selena.

S-a uitat la mine de parcă aș fi dat cu piciorul fix în bijuteriile lui de familie. Asta a fost partea cea mai plăcută din toată povestea aia dureroasă, Andy, expresia de pe chipul lui Joe din clipa în care s-a prins că fusese descoperit. A pălit, și-a deschis gura, cu tot corpul crispându-i-se în balansoar și tresărind așa cum se-ntâmplă uneori când adormi și visezi urât.

A încercat să mă ducă de nas, prefăcându-se că are un cârcel la mușchii din spate, da' n-a reușit să mă fraierească absolut deloc. De fapt, arăta ca și cum i-ar fi fost și un pic rușine de el însuși, da' nu m-a impresionat nici cât o ceapă degerată. Fiin'că și un câine bătut în cap are destul bun-simț să fie rușinat dacă-l prinzi furând ouă din cuibar.

— Nu știu despre ce vorbești, mi-a spus.

— Și-atunci cum de te porți de parcă ți s-ar fi strecurat un drăcușor în pantaloni și te-ar fi strâns de coaie?

A început iar să facă pe miratul'.

— Dacă blestematu' ăla de Joe Junior ți-a zis vreo minciună despre mine...

— Joe Junior n-a suflat nici un cuvânt despre tine și-ai putea să nu mai joci teatru, Joe. Selena mi-a spus. Mi-a povestit totu', cum a încercat să fie drăguț cu tine după noaptea în care te-am pocnit cu ceașca de smântână, cum ai răsplătit-o tu și cum ai amenințat-o dacă nu păstrează secretu'.

— E o mincinoasă! a zis, aruncându-și ziarul pe podea de parcă mi-ar fi dovedit ceva cu asta. O mincinoasă și o provocatoare nenorocită! O să-mi scot cureaua și, când o să-și mai arate mutra pe-aici, dacă o să mai îndrăznească vreodată să și-o mai arate...

Începuse să se ridice de pe balansoar. Mi-am întins o mână și l-am împins să se așeze din nou. E foarte ușor să-i dai un brânci cuiva care se scoală de pe un balansoar, chiar m-a surprins cât de ușor e. Da' io stătusem cu lemnul la câțiva centimetri de ceafa lui, asta probabil că-mi folosise într-un fel.

Și-a mijit ochii pân' au ajuns două linii drepte și mi-a spus să nu-l mai iau drept fraier.

— Ai mai făcut-o și înainte, da' asta nu înseamnă că-ți merge să te duci cu ulciorul la apă de câte ori *vrei*.

Cu puțin timp în urmă îmi trecuse și mie prin cap aceeași chestie, da' nu era momentu' potrivit să i-o spun. În schimb, am zis:

— Vorbele astea ai putea să le păstrezi pentru prietenii tăi. Ceea ce vrei să faci tu acu' nu e să vorbești, ci să mă ascuți... Și să-ți intre foarte bine în cap ce-o să spun, fiin'că nu glumesc. Dacă nu încetezi să-i mai dai târcoale Selenei, o să te trimit la pușcărie pentru molestarea unui copil sau pentru viol, depinde pentru care-i mai lungă pedeapsa, să te țină cât mai mult conservat la răcoare.

Asta l-a făcut praf. Și-a căscat încă o dată gura și a rămas înțepenit vreun minut, holbându-se la mine.

— Niciodată n-o să poți, a început el și apoi s-a oprit. Pen' că văzuse c-o *să fiu în stare*. Așa că, plin de ciudă, și-a împins în afară buza de jos mai mult ca oricând. Îi ții partea, nu? Nici măcar n-ai auzit

povestea mea, Dolores.

— *Ai și tu una?* I-am întrebat Când un bărbat numa' cu patru ani sărit de patruzăci o roagă pe fiică-sa să-și dea jos chiloții ca să vadă cât de mult păr i-a crescut pe păsărică, crezi că mai poate avea ceva de adăugat?

— Luna viitoare o să împlinescă cinșpe ani, a zis, ca și cum asta ar fi schimbat ceva. Exista ceva tupeu în el, nu glumă.

— Ești conștient de ceea ce spui? Ești conștient de ce mizerii îți ies pe gură?

S-a mai chiorât un pic la mine, după care s-a aplecat să-și ridice ziaru' de pe dușumea.

— Lasă-mă în pace, Dolores, mi-a zis cu cea mai tânguitoare voce. Vreau să termin articolu'.

Am simțit nevoia să-i smulg ziaru' ăla blestemat din mână și să i-l fac guler, da' sigur ar fi urmat o încăierare sângeroasă, iar io nu-mi doream să vadă copiii, și în special Selena, una ca asta. Așa că am întins doar un braț și, cu degetu' mare, am tras ușurel în jos de colțu' ziarului.

— Mai întâi o să juri că n-o să te mai legi de Selena, am spus, și-o să încheiem povestea asta mizerabilă. Dă-ți cuvântu' că în viața ta n-o s-o mai atingi în felu' ăla.

— Dolores, doar nu...

— Joe, jură sau o să-ți fac traiu' un iad de-acu' încolo.

— Crezi că mă sperii? a răcnit el. Mi-ai făcut oricum viața un iad în ultimii cinșpe ani, jigodie împuțită, cu mutra ta urâtă și cu firea ta tâmpită! Dacă nu-ți place cum am ajuns, să știi că-i numa' din vina ta!

— Habar n-ai cum arată ladu', am zis, da' dacă nu juri c-o s-o lași în pace, o să am io grijă să afli.

— Bine! a zăbierat. Bine, îți promit! Gata! S-a aranjat! Ești mulțumită?

— Da, am spus, deși nu eram.

De mult nu mai putea să mă mulțumească în vreun fel sau altu'. Nu mi-ar fi păsat nici dacă s-ar fi apucat să înfăptuiască miracole. Nu voiam decât să-mi scot copiii din casa aia sau să-l văd mort pân' la sfârșitu' anului. Care dintre astea, nu conta prea mult pentru mine, da' nu aveam nici un chef să se prindă c-o să i se-ntâmples ceva, până când ar fi fost prea târziu s-o mai poată împiedica.

— Bine, a zis, deci am terminat cu joaca de-a bambiliciu' mecanic, nu, Dolores? Numa' că se uita la mine cu o sclipire ciudată în ochi, care nu-mi plăcea de nici o culoare. Crezi că ești dășteaptă, nu-i așa?

— Știi și io? Obişnuiam să cred că posed o anumită cantitate de inteligență, da' uită-te cu cine am ajuns să fac casă.

— Ei, hai, a spus, continuând să mă fixeze cu ochii ăia pe jumate nebuni. Ți-a intrat în scâfârlie că ai căcatu' atât de fierbinte, încât tre' să-ți sucești capu' să te asiguri că nu-ți iese fum pe cur înainte de-a te șterge. Da' nu le știi chiar pe toate.

— Ce vrei să spui?

— O să vezi *tu*, a zis aruncându-și ziaru' ca un bogătaș care a vrut să verifice dacă nu s-a-ntâmpat nimic nou la Bursă în ziua aia. N-o să fie prea mare scofală pentru o pisicuță așa grozavă ca tine.

Nu mi-a plăcut, da' am lăsat-o să treacă. În parte, pen' că nu mai aveam chef să-mi pierd mai mult timp decât era necesar zgândărind cu bățu' un viespar, da' nu numa'. Chiar *credeam* că sunt mai dășteaptă decât el. Aveam impresia că, chiar dacă s-ar fi ascuns într-o văgăună, și tot m-aș fi prins în cinci minute ce idee clocește. Cu alte cuvinte, totu' se rezuma la mândrie, mândrie pură, și nici o clipă nu mi-a trecut prin cap că *deja* pusese ceva la cale.

Când s-au întors copiii de la piață, i-am trimis pe băieți înăuntru, iar pe Selena am luat-o cu mine în spatele casei. Acolo, crescuseră o grămadă de tufe de mure, golașe în perioada aia a anului. O adiere ușoară de vânt le făcea să fremete. Scoteau niște sunete ca un plânset. Ne dădeau fiori pe șira spinării. Un bolovan mare și alb ieșea din pământ și ne-am așezat pe el. Juma' de lună se ridicase deasupra lui East Head, iar când Selena mi-a strâns mâinile, avea degetele tot atât de reci pe cât părea și priveliștea asta.

— Nu îndrăznesc să intru, mami, mi-a spus cu vocea tremurată. Mă duc să dorm la Tanya la noapte, bine? Lasă-mă, te rog.

— Nu trebuie să-ți fie frică de nimic, scumpa mea. Am avut io grijă de tot.

— Nu te cred, a șoptit, cu toate că se vedea pe fața ei că și-ar fi dorit să creadă, poate mai mult decât orice.

— Ba da, am spus. Mi-a promis c-o să te lase în pace. Nu se ține întotdeauna de cuvânt, da' pe ăsta o să și-l țină, acum că știe că-l supraveghez și că nu mai poate conta pe tine să păstrezi tăcerea. De altminteri, e speriat de moarte.

— Speriat de moar... de ce?

— Pen' că i-am spus că-l trimit la Shawshank dacă mai încearcă să te pună să faci prostii.

A gemut și și-a lăsat din nou mâinile într-ale mele.

— Mami, doar *nu!*...

— Ba da, dragă, Cre' că da. E mai bine s-o știi și tu, Selena. Da' în locul tău nu m-aș îngrijora prea tare. Probabil că Joe n-o să se apropie la mai mult de trei metri de tine în următorii patru ani... Iar până atunci tu vei fi deja la facultate. Dacă există vreun lucru de care să-i pese pe lumea asta, ăla-i propria-i siguranță.

Mi-a dat drumu' la mâini, încet da' sigur. I-am zărit speranța revenindu-i pe chip, și încă ceva. Parcă s-ar fi întors tinerețea în ea; până atunci, văzând-o sub clar de lună lângă tufișurile de mure, nu sesizasem cât de bătrână ajunsese să arate.

— Și n-o să-mi facă nimic, n-o să mă bată?

— Nu, s-a terminat.

Și-atunci, în sfârșit, m-a crezut, și-a pus capu' pe umăru' meu și a început să plângă. Da' de astă dată erau lacrimi de ușurare. Că încă o mai făcea să plângă, iată un motiv pentru care l-am urât și mai tare pe Joe.

Îmi închipuiam că, pentru mai multe nopți de-acu' încolo, în casă va exista o fată care va dormi mai bine decât în ultimele trei luni... da' io rămâneam trează. Ascultam sforăitu' lu' Joe de lângă mine și-l urmăream cu ochiu' meu interior, dorindu-mi îngrozitor de tare să mă întorc și să-i succesc gâtul' ca unui pui. Da' nu mă mai simțeam atât de nervoasă ca atunci când fusese cât p-aci să-i pălesc una în moalele capului. Gându' la ce s-ar întâmpla cu copiii mei dacă aș fi arestată pentru crimă, n-avusesse atunci nici un efect asupra ochiului meu intern, da' mai târziu, după ce-i spusese Selenei să se liniștească și căpătasem și io un mic răgaz să-mi trag suflatu', s-au schimbat lucrurile. Însă știam ce-ar fi vrut cu ardoare Selena: ca toate să continue la fel ca înainte de-a apuca taică-său s-o hăituiască, iar asta era imposibil de realizat. Chiar dacă și-ar fi ținut promisiunea, nu s-ar fi putut... În ciuda a ceea ce-i zisesem Selenei, n-aveam convingerea atât de fermă c-o să-și respecte cuvântu' dat. Oamenii ca Joe, mai devreme sau mai târziu, tot își imaginează că data viitoare vor reuși să ducă până la capăt ce și-au propus, iar dacă ar fi un pic mai prudenți, ar fi capabili să obțină întotdeauna ceea ce vor.

Stând acolo întinsă pe spate, în întuneric, în sfârșit calmă, soluția părea simplă: trebuia să mă mut împreună cu copiii pe continent, și asta cât mai repede. Eram destul de calmă atunci, da' știam că n-o să mai rămân așa multă vreme, ochiu' meu interior nu m-ar fi lăsat. Iar data următoare când m-aș fi înfierbântat, ar fi observat și mai atent totu', iar Joe ar fi arătat și mai scârbos decât pân' atunci și poate că n-ar mai fi existat nimic pe lume care să mă mai oprească. Căpătasem un nou mod de a-mi manifesta furia și măcar bine că-mi dădeam seama cât rău ar fi fost în stare să pricinuiască dacă nu l-aș fi stăpânit. Mi se părea neapărat necesar să plecăm departe de Little Tall, până când nu izbucnea la suprafață, distrugând totu' în jur.

Am așteptat o vreme să se liniștească apele, apoi, într-o dimineață de vineri, am luat. feribotu' de unșpe spre continent. Copiii se căraseră la școală, iar Joe era pe plajă cu Mike Stargill, luptându-se cu strânsu' homarilor, așa că nu avea să se întoarcă până la apusul soarelui. Luasem cu mine carnetele de conturi ale copiilor, în care depuseserăm bani pentru facultate încă de când se născuseră. Mai bine-zis, io depusesem. Lu' Joe nu-i păsa nici cât negru sub unghie dacă se duceau sau nu la facultate. De câte ori venea vorba de asta — sigur că io puneam subiectu' pe masă —, el, cel mai probabil, stătea așezat în balansoar, cu fața ascunsă în spatele ziarului *American*, ridicându-și nasu' pentru puțin timp ca să-mi spună: "Pentru numele lu' *Dumnezeu*, de ce ești atât de hotărâtă să-i trimiți pe copii la facultate, Dolores? Io n-am fost și m-am descurcat foarte bine și fără."

Ei bine, există anumite lucruri asupra cărora n-are rost să te contrazici. Dacă Joe avea senzația că citind ziaru', scobindu-se în nas după muci și apoi ștergându-se de marginea balansoarului însemna că o duce bine, atunci nu mai încăpea loc de vreo discuție, pen' că din start ar fi fost lipsită de sens. Da' pe mine nu mă deranja, atâta vreme cât îl puteam convinge să-mi dea o parte din leafă, dacă se-ntâmpla să-i pice ceva gras, ca atunci când a muncit la construcția șoselei, mă durea în cur dacă îmi închipuia că fiecare facultate din țară e condusă de comuniști. În iarna în care a intrat în echipa de construcții a drumurilor, l-am determinat să depună cinci sute de dolari în conturile copiilor și a scheunat ca un cățeluș. Spunea că i-am arestat tot câștigu'. Da' știam io mai bine, Andy. Dacă împruțitu' ăla n-a scos două mii de dolari în iarna aia, io prind un sconcs și-l pup.

— De ce mă tot bați la cap, Dolores? mă întreba.

— Dacă ai fi îndeajuns de bărbat să-i pui pe copii înaintea ta, n-aș mai face-o, îi răspundeam, și el îi dădea înainte cu pisălogeala.

Uneori mă mai și săturam de toate astea, Andy, da' întotdeauna scoteam de la el cât credeam de cuviință că merită copiii. Așa că nu se putea să mi se facă prea silă, ei nu mai aveau pe nimeni altcineva care să le ofere o șansă la vârsta potrivită.

După standardele de-acu', nu depusesem prea mulți bani în conturile alea, doar vreo două mii în al Selenei, vreo opt sute în al lu' Joe Junior și vreo cinci în al micului Pete, da' io vorbesc de 1962, și pe-atunci însemna mulțișor. Oricum, destul ca să ne cărăm. Mă gândeam să scot banii micului Pete în cash, iar restu' în cecuri la purtător. Mă hotărâsem s-o rup cu toate și să ne mutăm tocma' la Portland, să găsim o casă frumoasă și o slujbă bună. Nici unu' dintre noi nu era obișnuit cu viața de la oraș, da'

oamenii se adaptează la orice, dacă trebuie. În afară de asta, p-atunci, Portlandul nu se întindea atât de mult ca acu'.

Iar o dată ce ne-am fi stabilit undeva, aş fi început să pun la loc banii pe care-i cheltuisem şi credeam că aş fi putut s-o descurc şi p-asta. Chiar dacă nu, ştiam că sunt nişte copii sclipitori şi că mai exista şi posibilitatea unor burse. Iar în caz că nu le-ar fi obţinut, nu mă socoteam atât de îngâmfată, încât să nu depun o cerere de împrumut de la stat. Consideram că principalu' lucru era să fim cât mai *departe* de Joe, şi asta însemna mult mai mult pentru mine decât o facultate. Toate la timpu' lor, aşă cum spunea abţibildul lipit pe vechiul tractor Farnall.

De aproape trei sferturi de oră îmi bat gura povestindu-vă despre Selena, da' nu numa' ea suferea de pe urma lu' Joe. Într-adevăr, ea o încasase cel mai nasol, da' îi mai rămăsese şi lu' Joe Junior destul de îndurat. Împlinise deja doispe ani, în 1962, o vârstă importantă pentru un băiat, da' nu ţi-ai fi dat seama uitându-te la el. Foarte rar îl puteai vedea râzând sau zâmbind, şi nici nu-i de mirare. Abia intra în cameră şi-l lua în primire taică-său, ca motanu' pe şoarece, spunându-i să-şi bage cămaşa în pantaloni, să-şi perie păru', să nu-şi mai târşâie picioarele, să crească mai repede şi să nu se mai poarte ca un nenorocit de fătălău toată ziua cu nasu' în cărţi, să se poarte ca un bărbat. Când Joe Junior n-a reuşit să ajungă în echipa Ligii de Juniori, cu o vară înainte ca io să aflu ce se petrece cu Selena, ascultându-l pe taică-său ai fi zis că a fost dat afară din lotu' olimpic fiin'că se dopa cu amfetamină. Iar dacă adăugăm şi faptu' că-l văzuse dându-i târcoale surorii lui mai mari, vă imaginaţi cât de bine putea s-o ducă. Uneori, când surprindeam privirea lu' Joe Junior îndreptată asupra lu' taică-său, observam numa' ură în ea; pur şi simplu doar ură. Şi în timpul celor două săptămâni de dinaintea călătoriei mele pe continent cu carnetele de cecuri în geantă, am priceput că şi el avea un ochi interior, ca şi mine.

Apoi şi micu' Pete. Când a împlinit patru ani, începuse deja să facă pe grozavu' ca şi Joe, purtând la fel ca el pantalonii, cu talia ridicată, trăgându-se de vârful' nasului şi al urechilor, exact ca taică-său. Micului Pete nu-i crescuse încă păr în nas, aşă că nu avea de ce să apuce, ci doar mima. În prima lui zi de şcoală, a venit acasă cu mucii curgându-i din nas, plin de noroi pe fundul nădragilor şi cu o zgârietură pe obraz. M-am aşezat lângă el pe scările şopronului, mi-am pus braţu' în juru' umerilor lui şi l-am întrebat ce s-a ntâmplat. Mi-a răspuns că jidanu' ăla împutit de Dicky O'Hara l-a îmbrâncit. I-am zis că "împutit" e înjurătură şi că n-ar trebui să vorbească aşă, apoi l-am întrebat dacă ştie ce-i ăla jidan. Ca să vă zic adevăru', eram extrem de curioasă ce i-ar putea ieşi pe gură.

— Sigur că da. Un jidan e un ticălos cretin, ca Dicky O'Hara.

I-am spus că nu-i aşă, iar el m-a rugat să-i explic ce *înseamnă* de fapt. I-am răspuns că tre' să şi-l scoată din cap, fiin'că e un cuvânt urât şi nu vreau să-l mai aud pronunţându-l. El stătea acolo, uitându-se la mine, cu buza împinsă în afară. Arăta exact ca taică-său. Pe Selena o înfricoşa, Joe Junior îl ura, da' într-un fel micu' Pete mă speria cel mai tare, pen' că voia ca atunci când o să crească mare să-i semene întru totu'.

Aşă că am luat carnetele de conturi de pe fundu' cutiei mele de bijuterii (le ţineam acolo fiin'că era singuru' loc care avea încuietoare; purtam cheia pe un lăntişor ce-mi atârna la gât) şi am păşit în Banca de pe Coasta Nordică din Jonesport pe la douăşpe jumate. M-am aşezat la rând şi, când am ajuns la ghişeu, am împins carnetele spre casierită, i-am spus că vreau să le lichidez şi i-am explicat cum să-mi dea banii,

— Aşteptaţi o clipă, doamnă St. George, mi-a spus ea şi s-a dus în spatele biroului să verifice conturile.

Asta se-ntâmpla, bineînţeles, cu mult înainte de-a apărea computerele şi dura mai mult să le caute. Le-a găsit — am văzut-o când le-a luat pe toate trei, apoi le-a deschis şi s-a uitat în ele. Şi-a încreţit un pic fruntea, şi-a încruntat sprâncenele şi i-a spus ceva unei alte femei. Le-au studiat amândouă, în timp ce io stăteam în picioare de partea ailaltă a tejghelei, urmărindu-le din priviri şi sugestionându-mă să rămân calmă, că n-am de ce să fiu nervoasă, da' simţindu-mă de fapt al naibii de neliniştită.

Iar în loc să vină spre mine, casierita a intrat într-una dintre odăiţele alea tihnite şi confortabile, pe care ei le numesc birouri. Avea pereţii de sticlă şi am putut s-o văd vorbind cu un bărbat scund şi chel, îmbrăcat într-un costum gri şi cu o cravată neagră. Când s-a întors la tejghea, nu mai ţinea în mână registrele de conturi. Le lăsase pe birou tipului ăla chel.

— Cre' că ar fi mai bine să discutaţi cu domnu' Pease despre conturile copiilor dumneavoastră, doamnă St. George, mi-a zis şi a împins spre mine carnetele.

A făcut-o folosindu-se de buricele degetelor, de parcă ar fi fost infestate cu microbi şi s-ar fi putut infecta dacă le-ar fi atins prea mult.

— De ce? am întrebat-o. Ce-i în neregulă cu ele?

Deja mă părăsise gându' că n-am nici un motiv să fiu nervoasă. Inima îmi bătea în piept de două ori mai repede ca de obicei şi-mi simţeam gura uscată.

— N-aş putea să vă spun exact, da' sunt sigură că, dacă există vreo neînţelegere, domnu' Pease o

va lămuri imediat, mi-a spus, da' fără să mă privească în ochi, și vedeam că n-o crede nici ea.

Am intrat în birou' ăla de parcă fiecare picior mi-ar fi fost înfipt într-o tonă de ciment. Îmi făcusem deja o idee despre ceea ce se-ntâmplase, da' nu-mi dădeam nici un pic seama cum de fusese *posibil*. Că doar aveam carnetele de cecuri, ce naiba? Joe nu le scosese din cutia cu bijuterii și nici nu le pusese la loc, pen' că atunci încuietorea ar fi fost forțată, iar io nu observasem așa ceva. Chiar dacă ar fi făcut cumva rost de ele (imposibil, fiin'că omu' ăla nu era în stare să-și ducă furculița cu mazăre la gură fără să-i cadă în poală jumate din boabe), și tot ar fi existat retragerea din cont sau ștampila de CONT LICHIDAT cu culoarea aia roșie pe care-o folosesc băncile... Iar eu nu văzusem nimic similar.

Totodată, știam că domnu' Pease o să-mi spună că bărbatu-meu o pusese de-o ticăloșie, și, îndată ce-am pășit în birou, exact asta mi-a *zis*.

Conturile lu' Joe Junior și micului Pete fuseseră lichidate cu două luni în urmă, iar al Selenei cu mai puțin de două săptămâni înainte. Joe își alesese momentu' bine, fiin'că își închipuise că n-o să mai depun vreun ban pentru copii după Labour Day până n-o să pun deoparte în coșul de pe raftu' de sus din bucătărie îndeajuns ca să plătesc chitanțele de Crăciun.

Pease mi-a arătat rulourile alea de hârtie verde folosite la contabilitate și am văzut că Joe își însușise ultima halcă — cinci sute de dolari din contul Selenei — imediat după ziua în care-i spusese că am aflat ce-o obliga pe fiică-sa să facă, iar el, stând în balansoar, îmi spunea că nu știu chiar tot. Din punctu' ăsta de vedere avusese dreptate.

Mi-am trecut privirea de-o grămadă de ori peste cifrele alea, iar când mi-am ridicat ochii, domnu' Pease ședea în fața mea frecându-și mâinile una de alta și părând plin de îngrijorare. Puteam vedea broboanele de transpirație de pe chelia lui. Știa la fel de bine ca și mine ce se-ntâmplase.

— După cum ați observat, doamnă St. George, conturile astea au fost lichidate de soțu' dumneavoastră și...

— Da' cum se poate una ca asta? I-am întrebat. Am aruncat cele trei carnete pe birou' lui. Am pocnit cu zgomot, iar el și-a mijit ochii și s-a retras un pic cu scaun cu tot. Da' cum s-a putut așa ceva, când io am la mine carnetele de conturi?

— Păi, vedeți, doamnă Joe St George, mi-a spus, trecându-și limba peste buze și clipind ca o șopărlă care se uită la soare de pe un bolovan fierbinte, astea sunt — *erau* — ceea ce noi numim "conturi de economii date în păstrare". Înseamnă că acel copil pe numele căruia e contul poate — putea — să retragă din el cu semnătura dumneavoastră sau a soțului dumneavoastră. Mai înseamnă că oricare dintre dumneavoastră, ca părinți, era capabil să retragă bani din conturi când și cât dorea. Așa cum ați fi făcut și dumneavoastră astăzi, dacă ar mai fi existat ceva în aceste conturi.

— Da' nu se vede nici o nenorocită de retragere! am *zis* și, probabil că deja strigam, fiin'că oamenii din bancă își întorseseră capetele spre noi. Îi observasem prin pereții de sticlă. Nu că mi-ar fi păsat vreun pic. Cum a obținut banii fără porcăriile astea de *carnete*!

Își frământa mâinile din ce în ce mai tare, emițând niște sunete de parcă s-ar fi frecat cu glaspapir pe ele. Cre' că dacă și-ar fi pus un lemn uscat între palme, ar fi reușit să scoată scânteii, aprinzând ambalajele de gumă de mestecat care se găseau în scrumieră.

— Doamnă St. George, v-aș ruga tare mult să vorbiți puțin mai încet

— *Io* am grijă de vocea mea! am *zis* țipând și mai tare. *Tu* să-ți faci probleme despre cum banca asta căcăcioasă își rezolvă afacerile, prietene! După cum mi se pare mie, ai avea *de ce* să te îngrijorezi!

A luat o foaie de hârtie de pe birou și s-a uitat la ea.

— Aici scrie că soțu' dumneavoastră a declarat că s-au pierdut carnetele, a spus în final. A cerut să i se dea altele. E destul de obișnuit.

— La naiba cu obișnuitu'! am zbierat Da' nu m-ați sunat și pe mine! *Nimeni* de la bancă nu m-a sunat! Conturile astea erau ale *amândurora*, așa mi s-a explicat în 1951, când le-am deschis pe-al Selenei și pe-al lu' Joe Junior, iar totu' rămăsese valabil și în 1954, când i-am făcut unu' și micului Pete. Vrei să spui că de-atunci s-a schimbat regulamentul'?

— Doamnă St. George, a început el, da' tot atât de bine ar fi putut să vorbească și cu televizoru'. Io nu terminasem ce avusesem de *zis*.

— Ți-a spus o poveste cu zâne, iar tu l-ai crezut, a cerut alte carnete și tu i le-ai dat. La dracu'! Cine naiba crezi că depunea banii în bancă? Dacă ai senzația că Joe St. George, înseamnă că ești mult mai tâmpit decât pari!

Deja, funcționarii de la bancă nici măcar nu se mai prefăceau că își continuă propriile lor treburi. Încremeniseră, uitându-se spre noi. Cei mai mulți socoteau probabil că urmăresc un spectacol de excepție, judecând după expresiile întipărite pe chipurile lor, da' mă întreb cât de mult s-ar mai fi distrat dacă la mijloc ar fi fost copii *lor* și dacă banii *lor* economisiți pentru facultate ar fi dispărut în aer ca o bășină. Domnu' Pease devenise roșu la față ca și curu' unei maimuțe. Până și chelia transpirată i se făcuse stacojie.

— *Vă rog*, doamnă St. George, a spus. Arăta ca și cum ar fi putut izbucni în plâns dintr-un moment

într-altu'. Vă asigur că tot ce s-a întâmplat a fost nu numai perfect legal, da' și o procedură standard a băncilor.

Atunci mi-am coborât vocea. Simțeam cum iese din mine toată furia. Joe mă trăsesse pe sfoară, foarte bine, mă păcălise îngrozitor și de data asta nu mai trebuia să aștept a doua oară ca să dau vina pe mine.

— Poate că-i legal, poate că nu, am spus. Ar trebui să vă dau în judecată ca să aflu cum e corect, iar io n-am nici timp, nici bani disponibili. În afară de asta, nu chestia dacă e legal m-a scandalizat pe mine aici, ci că nu v-ați gândit nici un moment că altcineva ar putea avea grija banilor ăia. "Procedurile standard ale băncilor" chiar vă împiedică să dați un simplu telefon? Vreau să spun că numărul e scris peste tot în hârtiile astea și nu s-a schimbat de-atunci.

— Doamnă St. George, îmi pare îngrozitor de rău, dar...

— Dacă aș fi fost de partea ailaltă a baricadei, dacă io aș fi fost aia care v-aș fi povestit că s-au pierdut carnetele și v-aș fi cerut altele, dacă io aș fi fost aia care ar fi retras banii care fuseseră depuși de unșpe-doispe ani, nu l-ați fi sunat pe Joe? Dacă banii ar mai fi existat *astăzi* ca să po' să-i scot, fiin'că asta venisem să fac, nu l-ați fi sunat voi în clipa în care aș fi pășit afară din bancă, asta ca să-i aduceți la cunoștință, numa' așa, din politețe, ce-a pus nevastă-sa la cale?

Fiin'că mă așteptasem la un asemenea lucru, Andy, din cauza aia alesesem tocma' ziua în care pescuia cu Stargill. Însă îmi închipuisem c-o să mă întorc pe insulă, o să-mi iau copiii și-o să fim plecați de mult când Joe avea să vină acasă pe șosea, cu banii câștigați într-o mână și coșulețu' pentru prânz în ailaltă.

Pease s-a holbat la mine cu gura deschisă. Apoi și-a închis-o, da' tot n-a suflat vreun cuvânt. Nici nu era nevoie: avea răspunsu' întipărit pe față. *Normal* că el sau altu' din bancă ar fi sunat la Joe și ar fi insistat până când i-ar fi răspuns. De ce? Pen' că Joe era bărbatu' în casă, de-aia. Și motivu' pentru care nimeni nu se obosise să mă anunțe fusese că nu eram decât nevasta lui. Ce naiba aș fi putut să știu io despre bani, în afară de a-i câștiga stând în genunchi și frecând dușumele, covoare sau closete? Dacă stâlpu' familiei decidea să lichideze conturile de economii pentru facultate ale copiilor lui, normal că avea un motiv suficient de bun, și chiar dacă nu, tot nu conta, fiin'că el era bărbatu' din casă și treaba lui ce făcea. Nevastă-sa, o *femeie* supusă și umilă, n-avea dreptu' decât la șmotru: dușumele, closete și pui fript duminică la cină.

— Dacă există vreo problemă, doamnă St. George, a zis Pease, regret enorm, dar...

— Dacă mai spui încă o dată că-ți pare rău, îți trag un șut de-o să-ți mut curu' atât de sus, c-o să ajungi cocoșat, i-am spus, da' nu exista nici un pericol din partea mea să-l ating în vreun fel. Fiin'că în momentu' ăla n-aș fi avut destulă putere nici să arunc o cutie de bere la coș. Spune-mi numa' încă un lucru și scapi de mine: mai are banii?

— Asta n-am de unde să știu! mi-a răspuns cu vocea pițigăiată din cauza șocului. Ai fi crezut că i-am declarat c-o să i-o arăt pe-a mea dacă și el mi-o arată pe-a lui.

— Joe a lucrat cu banca asta toată viața. Ar fi *putut* să se ducă puțin mai încolo la Machias sau Columbia Falls și să intre într-una dintre băncile de-acolo, da' n-a făcut-o niciodată, pen' că e prea puturos, prost și are tabieturile prea fixe. Nu, ori i-a băgat în vreo două ulcioare și i-a îngropat sub pământ, ori i-a depus din nou aici. *Asta* vreau să știu, dacă bărbatu-meu și-a deschis vreun cont în ultimele două luni. De fapt, simțeam că *tre'* să aflu, Andy. Mi se făcuse rău de la stomac când descoperisem că mă fraierise, asta era o chestie nasoală într-adevăr, da' m-ar fi *ucis* să știu că-i făcuse praf pe undeva.

— Dacă a..., asta-i o informație secretă! mi-a spus și parcă-i declarasem c-o să i-o *ating* dacă el mi-o atinge pe-a mea.

— Îhî, mi-am dat seama. Te rog să treci peste regula asta. Numa' privindu-te și văd că nu faci așa ceva prea des; pot să observ că-ți mănâncă nervii. Da' ăștia erau banii copiilor mei, domnule Pease, iar el a pus mâna pe ei mințindu-mă. O știi și tu, dovada stă aici, chiar în registru' de pe birou' tău! Și-i o minciună care n-ar fi ținut în banca asta, dacă ați fi avut bunăvoința să-mi dați un telefon.

Și-a dres vocea și mi-a zis:

— Noi nu suntem obligați...

— Știu, i-am spus. Mi-aș fi dorit să-l apuc și să-l zgâlțâi, da' mi-am dat seama că n-aș fi obținut nimic așa, cel puțin nu de la unu' ca el. În afară de asta, maică-mea zicea că poți prinde mai multe muște cu miere decât cu un ciomag, iar io mă convinsesem că-i așa. Știu, da' gândește-te de câte dureri de cap și de câtă supărare m-ai fi scutit dacă mi-ai fi dat telefon. Iar dacă ai vrea să-ți răscumperi cumva vina — știu că nu ai obligația s-o faci, ci, eventual *dorința* asta —, te rog, spune-mi și mie dacă și-a deschis vreun cont, că de nu, o să fiu nevoită să sap gropi în juru' casei. Te rog, n-o să se afle. Îți jur în numele Domnului că n-o să suflu o vorbă.

Stătea acolo uitându-se la mine și bățând darabana cu degetele pe hârtiile alea verzi de contabilitate. Avea unghiile curate și se părea că își făcuse manichiura la un specialist, deși, dacă mă gândesc bine, ar fi fost puțin probabil — ne aflam în orașu' Jonesport al anilor șai-zăci. Nevastă-sa s-o fi

ocupat de ele. Unghiile lui netede și frumoase scoteau câte un zgomot înăbușit de fiecare dată când loveau hârtiile și mi-am zis: "N-o să-și miște un deget pentru mine, nu e stilu' lui. De ce să-i pese de oamenii de pe insulă și de problemele lor? Să-și țină curu' la căldurică, asta-i doare."

Așa că atunci când a *început* să vorbească, m-am simțit rușinată de ce crezusem despre bărbați în general, și despre el în particular.

— Nu pot verifica nimic cu dumneavoastră de față, doamnă St. George. De ce nu vă duceți dumneavoastră până la The Chatty Buoy să vă comandați o gustărică și o ceașcă de cafea? Se pare că ați avea nevoie de așa ceva. Vin și io într-un sfert de oră. Nu, mai bine în jumătate de oră.

— Mulțumesc, am zis. Vă mulțumesc foarte mult.

A oftat și s-a apucat să adune hârtiile de pe birou.

— Probabil că mi-am pierdut mințile, a spus și apoi a izbucnit într-un râs nervos.

— Nu. Numa' ajutați o femeie care nu are pe altcineva la care să apeleze.

— Doamnele disperate întotdeauna au fost o slăbiciune de-a mea. Dați-mi o jumătate de oră.

Poate puțin mai mult.

— Da' o să veniți, da?

— Da, mi-a răspuns. O să vin.

Și într-adevăr s-a ținut de cuvânt, da' abia după aproape trei sferturi de oră, iar când, în sfârșit, am dat cu ochii de el la Buoy, mă părăsise deja orice speranță. În plus, în timp ce pășea peste pragu' ușii, m-am gândit că-mi aducea vești proaste. Aveam impresia că i le puteam citi pe chip.

A rămas vreo câteva secunde în ușă, privind în jur să se asigure că nu era nimeni în restaurant care i-ar fi pricinuit necazuri dacă ne-ar fi văzut împreună după scandalu' pe care-l făcusem la bancă. Apoi s-a îndreptat spre colțu' izolat în care mă găseam, s-a furișat ușurel până în fața mea și mi-a spus:

— Mai există încă în bancă. Sau, oricum, cea mai mare parte a lor. Aproape trei mii de dolari.

— Slavă Domnului! am zis.

— Ei bine, asta-i vestea bună. Cea rea-i că noul cont e doar pe numele lui.

— Normal, am spus. Sigur nu mi-a dat să semnez vreun carnet nou de cont. Asta o să mă țină în afara jocului, nu?

— Multe femei nici nu și-ar fi dat seama. Și-a dres vocea, a dat un bobârnac cravatei sale, îndreptând-o, apoi a aruncat o privire rapidă spre ușă să vadă cine a intrat în restaurant când a clincăit clopoțelu'. Multe femei semnează orice le-ar pune soțul lor în față.

— Ei bine, io nu-s ca ălelalte, am spus.

— Am observat, mi-a răspuns el destul de sec. Oricum, v-am destăinuit ce m-ați rugat și acum trebuie să mă întorc la bancă. Mi-aș fi dorit să am timp ca să beau o cafea cu dumneavoastră.

— Știi, i-am zis, tare mă îndoiesc.

— Și eu, de fapt, mi-a răspuns.

Da' mi-a întins mâna s-o strâng, ca și cum aș fi fost bărbat, iar io am luat-o ca pe un compliment. Am rămas pe loc până când a plecat, iar după ce fata m-a întrebat dacă mai vreau o cafea i-am spus că nu, mersi, fiindcă deja mă ardea stomacu' de la prima. Într-adevăr așa era, da' nu fusese numa' vina cafelei.

Cineva poate găsi întotdeauna *ceva* pentru care să fie recunoscător, indiferent cât de prost îi merg lucrurile, iar io, întorcându-mă la feribot, eram încântată că măcar nu împachetasem nimic, în felu' ăsta nemaitrebuind să-mi pierd timpul' cu despachetatu'. Îmi părea bine că nu i-am spus nici Selenei. Îmi pusesem în minte, da' până la urmă mă răzgândisem, temându-mă că ar fi fost un secret prea mare pentru ea și că s-ar fi scăpat față de vreuna dintre prietene, iar Joe ar fi aflat pe calea asta. Îmi trecuse prin cap și ideea că ar fi putut deveni brusc încăpățânată, împotrivindu-se plecării. Nu eram chiar convinsă, dacă mă luam după felul în care fugea de fiecare dată când Joe se apropia de ea, da' în situația în care e vorba de reacțiile unei adolescente, tre' să te gândești la toate posibilitățile, fără s-o neglijezi nici pe cea mai mică dintre ele.

Așa că aveam o grămadă de lucruri la care să cuget, da' nici o idee. Nu prea puteam să scot banii din contul de economii pe care-l făcusem împreună cu Joe, fiindcă nu mai existau decât vreo patrujșase de dolari în el, iar de contul pe *credit* râdeau și curcile; dacă nu-l depășisem, atunci sigur ni-l închiseseră. Deci nu mai era indicat să-mi iau pur și simplu copiii și să plec, nu, dom'le. Fiin'că dacă s-ar fi întâmplat asta, Joe ar fi cheltuit toți banii, doar așa, de ciudă. O știam la fel de bine ca pe propriu-mi nume. Deja aruncase pe apa sâmbetei trei sute de dolari, după cum spusese domnu' Pease... Iar din cei trei mii rămași, cel puțin două mii cinci sute îi strânsesem io — îi câștigasem frecând podele, spălând ferestre și atârând pe sârmă așternuturile afurisite de Vera Donovan — cu șase cârlige, nu doar cu patru — pe timpul verilor. Nu era chiar atât de nasol ca iarna, da' nici pe departe nu i-ai fi putut zice floare la ureche.

Io și copiii urma totuși să ne cărăm, pe-asta o hotărâsem definitiv, da' a naibii să fiu dacă aveam de gând să plecăm cu buzunarele goale. Intenționez ca și copiii mei să aibă banii lor. În timp ce mă întorceam pe insulă, călătorind pe puntea principală a vasului *Princess*, cu tot oceanu' înainte, cu

vântu' bătându-mi în față și dându-mi păru' de la tâmple pe spate, am *înțeles* că trebuia să scot din nou banii ăia de la el. Însă nu știam *cum*.

Viața mergea înainte. Dacă ai fi privit numa' la suprafața lucrurilor, n-ai fi observat deloc că se produsese o schimbare. Nu *pare* să se schimbe niciodată nimic pe insulă, dacă arunci numa' o privire superficială. Da' există mult mai mult în viață decât ce-ai putea tu vedea, fizic vorbind, iar pentru mine cel puțin, găsindu-mă chiar în vârtoarea curentului, toate păreau îngrozitor de schimbate. Și *modu'* cum reușisem să observ așa ceva reprezenta o parte importantă. De data asta nu mai vorbesc despre al treilea ochi al meu, ăla interior; pe-atunci, vrăjitoarea din hârtie a micului Pete fusese dată jos și ulcioarele pictate urcate din nou la locul lor, iar io vedeam tot ce trebuia doar cu cei doi ochi obișnuiți.

De exemplu, privirea lacomă și murdară a lu' Joe când o urmărea uneori pe Selena învârtindu-se în rochia ei, cum îi studia fundu' dacă se apleca să ia un șervet de vase din sertaru' de jos. Felu' cum îl ocolea pe la trei poște când el stătea în scaunu' lui, iar ea traversa camera de zi pentru a se duce în dormitor; cum se străduia să nu-l atingă cumva cu mâna când îi puneă vreo farfurie la masă. Mi se frângea inima de durere și de rușine, da' mi se urca și sângele la cap de mânie, în așa hal, că mai tot timpu' mi se făcea greață de la stomac. Pentru numele lui Dumnezeu, era totuși *taică-său*, cu sângele lui curgându-i prin vinele ei — Selena moștenise până și păru' lui negru de irlandez și degetele cu articulații fine —, da' i se holbau ochii cât cepele dacă îi pica vreodată breteluța de la sutien de pe umăr.

Observam cum și Joe Junior îl ocolea la fel de mult, cum evita să răspundă la întrebările pe care i le adresa Joe, dacă reușea să se eschiveze, iar dacă nu, îi bolborosea ceva în scârbă. Îmi amintesc de ziua în care Joe Junior mi-a adus lucrarea scrisă de el despre președintele Roosevelt, după ce a primit-o de la profesoară. I-o notase cu A-plus, iar alături adăugase cu cerneală că era singuru' A-plus pe care-l dăduse în douăzeci de ani de învățământ și că o considera îndeajuns de bună ca să fie publicată în vreun ziar. L-am întrebat dacă i-ar fi plăcut s-o trimită la *American* din Ellsworth sau la *Times* din Bar Harbor. I-am spus că m-ar face fericită să plătesc timbrele. El a scuturat numa' din cap și a râs. Da' nu cu un râs care să-mi placă prea mult, ci dur și rece, exact ca al lu' taică-său.

— Să mă bată la cap încă șase luni de-acum încolo? m-a întrebat. Nu, mersi. Nu l-ai auzit niciodată pe tata numindu-l Franklin D. Jidănvelt?

Îl am și acu' în fața ochilor, Andy, avea numa' doispe ani, da' aproape un metru optzeci; cum stătea acolo, în spatele șopronului, în picioare, cu mâinile înfundate în buzunare și uitându-se în jos la mine în timp ce-i studiam lucrarea notată cu A-plus. Îmi amintesc până și zâmbetu' lui, abia schițat în colțurile buzelor. Nu era un zâmbet plăcut, nu conținea nici un pic de bunătate, umor sau fericire. Exact ca al lu' taică-său, deși n-aș fi fost niciodată în stare să-i zic asta.

— Dintre toți președinții, tata îl urăște cel mai tare pe Roosevelt. Din cauza asta l-am ales pentru lucrare. Și acum dă-mi-o, te rog, înapoi. Am de gând s-o ard în sobă.

— În nici un caz, frumosu' meu, am spus, iar dacă vrei să vezi cum e când zbori de la șopron până la poartă pocnit de mamaia personală, numa' încearcă să mi-o iei.

A ridicat din umeri nepăsător. Exact ca și taică-său, doar că zâmbetu' i s-a lățit pe față și a devenit cu mult mai dulce decât reușise Joe să fie în toată viața lui, făcând același lucru.

— Bine, mi-a spus. Numa' să nu-l lași s-o vadă.

L-am spus c-o să am grijă, iar el a fugit să-și tocească pingecele bătând mingea cu prietenu' lui, Randy Gigeure. L-am urmărit cu privirea, încă ținând lucrarea în mână și gândindu-mă la ceea ce se întâmplase între noi. De fapt, mai mult la cum reușise să obțină singuru' A-plus dat de profesoară în ultimii douăzeci de ani și cum o concepute, alegând pentru temă exact președintele pe care taică-său îl detesta cel mai tare.

Apoi mai era și micu' Pete, permanent agitându-și poponețu' prin jur și făcând pe grozavu', cu buza lui de jos scoasă în afară, numindu-i pe unii jidani și fiind pedepsit să rămână trei dup-amieze din cinci la școală pen' că mereu își căuta buclucurile cu lumânarea. Odată a trebuit să mă duc să-l iau chiar io, fiin'că se bătuse și lovise un băiețel în cap, făcându-i urechea să sângereze. Iar taică-său n-a găsit de cuviință să-i spună în seara aia decât:

— Sper că data viitoare o să se dea la o parte din calea ta când o să te vadă, nu, Pete?

Am observat cum i s-au aprins ochii atunci și cât de tandru l-a dus taică-său la culcare o oră mai târziu. Aveam senzația că puteam să-mi dau seama de absolut orice, mai puțin de ceea ce-mi doream cel mai mult, cum să scap de Joe.

Știi cine mi-a dat ideea până la urmă? Vera. Chiar așa, însăși Vera Donovan. A fost singura care a aflat vreodată ce făcusem, sau cel puțin până acu'. Și ea a fost cea care mi-a dat ideea.

În anii cincizăci, familia Donovan, de fapt Vera și copiii, erau cei mai fideli dintre oamenii care-și petreceau verile pe insulă, veneau de Memorial Day, rămâneau aici tot timpu' verii și se întorceau în Baltimore cam de Labour Day. Nu știi dacă puteai să-ți potrivești și ceasul după ei, ci doar *calendaru'*, însă al naibii de bine. Făceam curățenie generală acolo în miercurea imediat următoare plecării lor, ocupându-mă de fiecare centimetru pătrat al casei, dezgolind paturile, acoperind mobila cu huse,

strângând jucăriile copiilor și stivuiind jocurile puzzle la subsol. Cred că până în 1960, când a murit domnu', se strânseseră probabil vreo trei sute de jocuri puzzle acolo jos, cu bucățele mici de carton în curs de mucegaire. Făceam curățenia asta generală pen' că știam că existau toate șansele să nu mai pună nimeni picioru' în casă până de Memorial Day în anu' următor.

Au mai fost și excepții, normal; în anu' în care s-a născut micu' Pete au venit și au petrecut ziua de Thanksgiving pe insulă — deja locul intrase în hibernare, așa că nouă ni se părea caraghios, da' de fapt toți oamenii care locuiesc doar verile aici *sunt* caraghioși —, iar câțiva ani mai târziu chiar Crăciunu'. Îmi amintesc că Selena și Joe Junior s-au dus împreună cu copiii familiei Donovan să se dea cu săniuța în dup-amiaza de Ajun, iar Selena s-a întors acasă după trei ore de stat pe Sunrise Hill, cu obraji roșii ca două mere și ochii strălucindu-i ca diamantele. Nu cred că avea mai mult de opt-nouă ani pe-atunci, da' sunt convinsă că Donald Donovan se îndrăgostise până peste urechi de ea.

Petrecuseră ei pe insulă ziua de Thanksgiving într-un an și Crăciunu' într-altu', da' numa' atât. Făceau parte dintre cei care stăteau doar *vara* în Little Tall sau, cel puțin, așa era căzu' lui Michael Donovan și al copiilor săi. Vera nu era nici ea decât o străină, da' spre sfârșit devenise la fel de băștinașă ca mine. Poate chiar mai mult.

În 1961, lucrurile începuseră exact ca și în ăilaltți ani, chiar dacă-i murise soțu' într-un accident de mașină. Ea și copiii apăruseră de Memorial Day, iar Vera se apucase de muncă, tricotând, migăind la puzzle, colecționând cochilii de scoici, fumând și respectându-și ora de băut cocteiluri speciale, oră care ținea de la cinci până la nouă jumate seara. Însă intervenise o schimbare, iar io putusem observa asta, căci rămăsesem singura angajată. Copiii deveniseră ursuzi și tăcuți; probabil că încă păstrau doliu după tatăl lor și îmi amintesc că, nu cu mult după ziua de 4 Iulie, toți trei au avut o ceartă zdravănă în timp ce mâncau la The Harborside. Jimmy DeWitt, care servea pe-atunci la mese, a spus că fusese ceva în legătură cu o mașină.

Însă, indiferent ce se petrecuse acolo, copiii au plecat a doua zi. Masculu' feroce i-a condus până pe continent în barca lor cea mare cu motor și-mi închipui că altă persoană plătită i-a luat în primire acolo. Iar de-atunci nu i-am mai văzut niciodată. Vera a rămas. Puteai observa că nu se simțea deloc fericită, da', totuși, nu părăsise insula. În perioada aia n-a fost prea plăcut să te afli prin preajma ei. Probabil că până de Labour Day dăduse afară vreo șase fete angajate de probă, iar în vreme ce urmăream cum se îndepărta nava *Princess* de țarm, cu tot cu ea la bord, mă gândeam că sigur n-o să mai vină anu' următor și încă o bună bucată de vreme dup-aia. Trebuia ca neapărat să-și îmbunătățească relațiile cu copiii, căci numa' pe ei îi mai avea pe lume, iar dacă se săturaseră de Little Tall, ar fi fost căzu' ca ea să se conformeze și să se ducă în altă parte. În fond, le sosise și lor vremea — imposibil ca Vera să nu recunoască asta în sinea ei.

Ceea ce dovedește doar cât de puțin o cunoșteam în zilele alea pe Vera Donovan. Atâta timp cât nu era curu' ei la mijloc, ar fi fost în stare să nu recunoască nici stropii de ploaie când turna cu găleata, dacă n-ar fi avut chef. A coborât din feribot în dup-amiaza de Memorial Day din 1962 și a stat până de Labour Day. Venise singură-singurică, fără vreun cuvânt bun pentru mine sau pentru altcineva, trăgând la măsă mai mult ca oricând, ocupându-se de jocu' ei de puzzle, plimbându-se pe plajă, însă acu' neînsoțită, și adunând scoici din nisip, exact ca înainte. Odată mi-a spus că Donald și Helga o să-și petreacă probabil luna august la Pinewood (asta fiind numele pe care-l folosea mereu pentru casă; îmi închipui că tu știi, Andy, da' m-aș mira ca și Nancy să știe), da' nu i-am văzut la față.

Începând din 1962, a venit și *după* Labour Day pe insulă. M-a sunat la mijlocu' lu' octombrie și m-a rugat să aranjez casa, ceea ce am și făcut. A stat trei zile — masculu' feroce împreună cu ea în apartamentu' de deasupra garajului —, apoi a plecat. Da' nainte de asta, mi-a dat un telefon ca să-l pun pe Dougie Tappeit să verifice soba și să-mi spună să nu mai acopăr mobilele cu huse.

— O să mă vezi mai mult de-acu' încolo, pentru că s-a terminat cu afacerile lu' bărbatu-meu, mi-a zis. Probabil chiar mai mult decât ți-ar plăcea, Dolores. Sper că și pe copii. Da' ceva din vocea ei m-a împins să cred că știa destul de bine chiar și pe-atunci că ultima parte din spusele ei nu era decât un vis fără prea multe șanse de a deveni realitate.

A doua oară s-a întors pe la sfârșita' lu' noiembrie, cu aproape o săptămână după Thanksgiving, și m-a chemat imediat să dau cu aspiratoru' și să pun așternuturile pe paturi. Sigur că nu veniseră și copiii cu ea, fiin'că era în timpul școlii, da' mi-a spus că s-ar putea să se hotărască în ultimul moment să-și petreacă weekendul pe insulă, în loc să rămână la internat. Probabil că oricum știa foarte bine ce se-ntâmplă, da' voia să fie pregătită pentru orice situație, căci rămăsese o adevărată cercetașă.

Am putut să mă apuc imediat de muncă, fiin'că mă prinsese într-o perioadă de acalmie, obișnuită la majoritatea celor din domeniu' meu de activitate. Mi-am târât picioarele până acolo, printr-o ploaie înghețată, cu ochii în pământ și capu' în nori, așa cum devenisem de când aflasem ce s-a ales de banii din conturile copiilor mei. Incursiunea la bancă avusese loc cu o lună înainte, da' de-atunci povestea mă mânca de vie, săpându-mi găuri în haine și în corp ca și cum ar fi fost acid sulfuric vărsat din greșeală.

Nu-mi mai tihnea mâncarea, nu mai puteam dormi trei ore încontinuu fără ca un coșmar să mă

trezească brusc la realitate, abia dacă-mi aminteam din când în când să-mi schimb chiloții. Mintea-mi rămânea mereu la ce-i făcuse Joe Selenei, la cum săltase el toți banii din bancă și la cum aveam să pun din nou mâna pe ei. Înțelegeam foarte bine că ar fi trebuit să mă detașez un pic ca să capăt un răspuns la asta, că ideile vin întotdeauna singure, da' nu eram în stare. Chiar dacă uneori îmi zburau gândurile în altă parte, cel mai mărunț lucru mă trimitea înapoi în aceeași gaură fără fund. Mă-nvârteam mereu în juru' cozii, înnebunind încetu' cu încetu', și presupun că ăsta a fost motivu' pentru care m-am apucat să-i povestesc Verei ce se-ntâmplase.

Nu avusesem niciodată *cu adevărat* intenția să-i vorbesc; fusese la fel de irascibilă ca o leoaică cu câte o țeapă înfiptă în fiecare labă încă de când pășise pe insulă, în luna mai, după ce-i murise soțu', și nu voiam să-mi bat gura de pomană pentru una ca ea, care se purta de parcă nu i-ar fi păsat nici dacă întreaga planetă s-ar fi transformat în praf și pulbere. Numa' că în ziua aia am găsit-o, în sfârșit, într-o dispoziție mai bună.

Se afla în bucătărie, prinzând în piuneze pe un panou special amenajat, atârnat pe peretele de lângă câmară, un articol pe care tocma' îl decupase din prima pagină a ziarului *Globe*. Mi-a spus:

— Uită-te la asta, Dolores. Cu puțin noroc, și dacă o să fie vreme frumoasă, o să putem asista la un lucru uluitor vara viitoare.

Încă îmi aduc aminte cuvânt cu cuvânt titlul articolului, după atâția ani, fiindcă după ce l-am citit am simțit că ceva dinăuntru' meu se schimbă. ECLIPSĂ TOTALĂ DE SOARE ÎN PARTEA DE NORD A STATULUI NEW ENGLAND, VARA VIITOARE, așa scria. Mai era și o mică hartă a zonei Maine, în care se arăta în ce parte va fi vizibilă eclipsa, iar Vera însemnase cu creionu' roșu locu' unde se găsea Little Tall.

— N-o să mai fie nici una până la sfârșitu' secolului următor. Probabil că stră-strănepoții noștri or s-o vadă, Dolores, da' noi o să fim de mult în mormânt... așa că mai bine am admira-o pe-asta.

— Îmi imaginez c-o să toarne cu găleata, i-am răspuns aproape fără să mă gândesc, și un moment am crezut că o să se răstească la mine, având în vedere toanele proaste în care se găsea Vera de când îi murise bărbatu'. Numa' că în loc de asta, ea a râs și a urcat scările fredonând un cântecel.

Atunci mi-am dat seama că *într-adevăr* se schimbase ceva la ea. Nu numa' pen' că începuse să cânte, da' nici nu-i mai rămăsese vreo urmă de enervare.

Cam două ore mai târziu, m-am dus în dormitor să-i pun alt așternut pe patu' în care a zăcut atât de mult timp neajutorată în ultimii ani ai vieții. Stătea pe scaunu' de lângă fereastră, tricotând o cuvertură și încă fredonând. Soba duduia, da' deocamdată nu se putea simți căldura, casele astea mari se încălzesc la paștele cailor, chit că e iarnă sau vară, așa că își aranjase șalu' ei roz pe umeri. Vântu' bătea cu putere din Vest, iar zgomotu' stropilor de ploaie care izbeau în geam semăna cu sunetu' scos de copitele unei herghelii de cai sălbatici. Mi-am aruncat o privire afară și am observat lumina aprinsă deasupra garajului, asta însemnând că masculu' feroce se afla în micu' lui apartament și se cuibărea în culcuș ca la sânu' mamei.

Netezeam colțurile cearșafului (nu existau cearșafuri pe măsură la Vera Donovan în casă, pun pariu și pe ultimul' bănuț din buzunar că n-ai fi găsit nici unu', ar fi fost prea simplu pentru mine), fără să mă mai gândesc la Joe sau la copii absolut deloc, când a început să-mi tremure buza de jos. Oprește-te, mi-am spus. Oprește-te chiar acu'! De pomană, buza aia de jos nu se oprea. Apoi s-a pornit și aia de sus. Dintr-o dată mi s-au umplut ochii de lacrimi, nu m-au mai ținut picioarele, așa că m-am așezat pe pat și am izbucnit în plâns.

Nu. Nu!

Decât să fi povestit cuiva adevăru', mai bine mă duceam să mă spânzur. De fapt nu *plângeam*; îmi acoperisem fața cu șorțu' și *urlam* de-a dreptu'. Eram obosită și dezorientată, ajunsesem la capătu' puterilor. Nu dormisem decât pe apucate și iepurește de-o grămadă de vreme și nu vedeam cu nici un chip vreo soluție care să-mi rezolve problemele. Iar o voce îmi șoptea permanent în cap: "Și dacă te-ai înșelat, Dolores? Dacă de fapt tot la Joe și la copii îți stă mintea?" Păi da, așa se și întâmplase. Lucrurile luaseră o asemenea întorsătură, încât nu mai eram în stare să mă desprind vreun picuț de ele și tocma' de-aia urlam.

N-am idee cât am plâns în hohote, da' știu că atunci când, în sfârșit, m-am potolit, fața mi se umpluse de muci, nasu' mi se înfundase de tot și respiram atât de greu, de-ai fi zis că alergasem la curse. Mă temeam să-mi dau jos șorțu' de pe față, fiindcă îmi închipuiam că, dacă o voi face, Vera va spune: "A fost o adevărată performanță, Dolores. Îți vei primi ultimul' salariu vineri. Kenopsky — ăsta fiind numele masculului feroce, Andy, tocma' mi l-am amintit — o să ți-l dea." Ar fi fost exact în stilu' ei. Numa' că în stilu' ei ar fi fost *orice*. În zilele alea n-ai fi putut prevedea nici o reacție de-a Verei, și a ținut-o tot așa până când i s-au transformat creierii în mămăligă.

Iar când, în sfârșit, mi-am luat șorțu' de pe față, ea stătea acolo, lângă fereastră, așezată pe scaun, cu andrelele în poală și uitându-se la mine de parcă ar fi descoperit o nouă și interesantă specie de microb. Îmi amintesc umbrele șerpuitoare pe care i le aruncau pe obraji și pe frunte șuvoaiele de apă ce se scurgeau de pe pervaz și din jgheabul acoperișului.

— Dolores, spune-mi, te rog, doar n-ai fost iar atât de neatentă, încât să lași creatura aia plină de răutate să-ți mai dea un brânci ca să cazi iar pe bec, mi-a zis ea.

Pe moment nici nu mi-am dat seama despre ce vorbea — când a pronunțat "brânci", mintea mi-a zburat la noaptea în care Joe m-a lovit cu lemnu' ăla de foc, iar io l-am pocnit cu cana de smântână în față. Apoi m-am prins și am început să chicotesc. După câteva secunde râdeam contorsionându-mă, la fel cum plânsesem înainte, fără să fiu în stare să mă opresc. Știam că era ceva de groază, că ideea de a mai rămâne încă o dată gravidă din cauza lu' Joe era mai înspăimântătoare decât orice mi-aș fi putut imagina, da' faptu' că nu mai făceam de mult ceea ce ar fi trebuit ca să aducem pe lume copii nu mă ajuta cu nimic să mă stăpânesc.

Vera m-a mai privit puțin, după care și-a ridicat andrelele din poală și s-a pornit să tricoteze cum nu vă închipuiți de calmă. A început chiar să fredoneze. De parcă ar fi fost cel mai normal lucru de pe lume să urmărească o menajeră așezată pe patu' pe jumate făcut, hăulind din toți bojocii ca lupii la luna plină. Iar dacă-i așa, familia Donovan tre' să fi ținut niște servitori foarte neobișnuiți la Baltimore.

După puțină vreme, râsu' s-a transformat din nou în plâns, așa cum ploaia devine uneori zăpadă, dacă vântu' bate dintr-o anumită parte și e frig. Apoi s-a potolit din ce în ce mai mult, până când s-a oprit, iar io am rămas acolo pe pat, simțindu-mă obosită și rușinată, da' pe undeva și ușurată.

— Îmi pare rău, doamnă Donovan. Zău că da.

— Vera, a zis.

— Poftim?

— Vera, a repetat ea. Insist ca toate femeile pe care le apucă isteriile la mine în pat să mă cheme după aia pe numele de botez.

— Nu știu ce mi-a venit.

— O! mi-a replicat. Îmi cam imaginez eu ce. Spală-te, Dolores, arăți de parcă ți-ai fi băgat fața într-o oală cu piure de spanac. Poți să-mi folosești baia.

M-am dus să mă spăl pe față și am stat acolo o grămadă de timp. Adevăru' e că îmi era puțin frică să ies din baie. Încetase să mai cred c-o să mă concedieze, după ce-mi spusese să-i zic Vera în loc de doamna Donovan, fiin'că nu așa te porți cu cineva pe care vrei să-l dai afară peste cinci minute, da' nu știam ce voia să-mi *facă*. Ar fi putut să fie crudă; dacă nici asta n-ați priceput după câte v-am povestit, înseamnă că mi-am pierdut vremea de pomană cu voi. Te pălea fără nici o ezitare unde și când avea chef, iar dacă o făcea, de obicei durea îngrozitor.

— Te-ai înecat, Dolores? mi-a strigat, iar io am realizat că nu mai e posibil să amân momentu'. Am închis apa de la robinet, m-am șters pe față și m-am întors în dormitor. Am început din nou să-mi cer scuze, da' și-a fluturat mâna să mă opresc. Încă se mai uita la mine de parcă aș fi fost o specie nemaîntâlnită de microb.

— Știi, femeie, ai reușit să mă sperii în *ultimu' hal*, a spus. Toți anii ăștia, eu n-am fost sigură dacă ești în stare să plângi. Mi-am imaginat că probabil ești construită din piatră.

Am bolborosit ceva despre faptu' că rămăsesem în urmă cu somnu'.

— Observ, a zis ea. Ai căpătat un set frumușel de Louis Vuitton sub ochi, iar mâinile au început să prindă un tremurici interesant.

— *Ce am* sub ochi?

— Nu contează. Spune-mi care-i problema. Un plod în burtică a fost singuru' lucru la care m-am gândit c-ar putea fi motivu' unei asemenea ieșiri neașteptate și trebuie să recunosc că e *încă* unicu' lucru care îmi trece prin cap. Așa că luminează-mă, Dolores.

— Nu pot, am zis, și să fiu a naibii dacă n-am simțit că mă podidește din nou o criză, exact ca bufnitura pe care o scotea Fordul model A al lu' taică-meu, dacă nu umblai ca lumea cu el; iar dacă nu-mi purtam de grijă, în curând aveam să fiu iarăși așezată pe pat și cu șorțu' pe față.

— Ba poți și o să-mi spui. Doar n-o să-ți petreci toată ziua zbierând din toți plămâni. O să mă apuce o durere de cap și va trebui să iau o aspirină. Detest să iau aspirine. Îmi irită stomacu'.

M-am așezat pe marginea patului, privind-o. Mi-am deschis gura fără să fi avut nici cea mai mică idee despre ce va ieși din ea. Da' a ieșit cam așa:

— Șoțu' meu vrea s-o fută pe fiică-sa, iar când m-am dus să scot din bancă banii copiilor pentru facultate, să pot pleca împreună cu ea și frații ei, am aflat că-i rețrăsese pe toți. Nu, nu sunt făcută din piatră. Nu sunt deloc făcută din piatră.

Am început din nou să plâng, am ținut-o tot o vreme, da' nu chiar atât ca înainte și fără a mai simți nevoia să-mi ascund fața în șorț. Iar după ce mi-am revenit, mi-a zis să-i povestesc tot ce se întâmplase, fără să omit nici cel mai mic amănunt.

M-am executat. N-aș fi crezut c-o să spun *cuiva* totu', oricum, nu Verei Donovan, cu banii și casa ei din Baltimore, cu un mascul feroce dându-i târcoale ca un câțeluș și care nu-i schimba numa' uleiu' la mașină, da' i-am povestit și simțeam cum mi se ușurează inima, cu fiecare cuvânt. Am vărsat totu' din mine, exact cum mă îndemnase.

— Așa că sunt înnebunită, am încheiat. Nu-mi dau seama ce ar trebui să-i fac ticălosului. Cre' că

aș putea să mă aciuez undeva pe continent cu copiii, fiin'că în fond niciodată nu m-a speriat să muncesc din greu, da' nu-i asta problema.

— Și atunci care e problema? m-a întrebat.

Aproape că terminase de tricatat cuvertura, avea cele mai rapide degete pe care le văzusem vreodată.

— A făcut toate porcăriile posibile în afară de-a o viola pe fiică-sa. A înfricoșat-o atât de tare, încât probabil că niciodată n-o să fie în stare să treacă peste asta, iar apoi și-a acordat singur un premiu, răsplătindu-și cu aproape trei mii de dolari nesimțirea. Nu vreau să-l las să scape cu ei, asta-i nenorocirea cea mai mare.

— Într-adevăr? mi-a spus cu o voce blândă.

Andrelele se izbeau una de alta: clic-clic; ploaia se scurgea de pe pervaz în șuvoaie și umbrele lungi se unduiau ca niște șerpi pe obraji și pe fruntea ei. Privind-o, îmi aduceam aminte de-o poveste pe care o depăna bunica despre cele trei surori dintre stele care tricatau viețile... una lucrând, una ținând lucru' și ailaltă tăindu-l de câte ori i se năzărea s-o facă. Cre' că pe ultima o chema Atropos. Și chiar dacă nu, întotdeauna mă treceau fiori când auzeam numele ăsta.

— Da, i-am răspuns, da' să fiu a naibii dacă am găsit vreo cale să-i plătesc ce i s-ar cuveni.

Clic-clic-clic; își pusese o ceașcă de ceai lângă ea și și-a luat o pauză cât să bea o înghițitură. Mai târziu a venit o vreme când se mai nimerea să-și toarne ceai și în urechea dreaptă, udându-se pe păr, da' p-atunci era la fel de dură ca oțelu' din care fusese fabricat briciu' lu' taică-meu. Iar când își îndrepta ochii spre mine, privirea lor părea că sapă găuri dintr-o parte în ailaltă a capului meu.

— Și ce te doare cel mai tare, Dolores? a zis în final, lăsându-și jos ceașca și ridicându-și din nou andrelele. Ce te doare cel mai tare? Pe Selena și pe băieți știi, dar pe *tine*?

N-a trebuit să stau să chibzuiesc prea mult.

— Ticălosul ăla își *râde* de mine. Asta mi-e cel mai greu să îndur. Uneori o văd pe fața lui. N-am vorbit niciodată, da' știe că m-am dus la bancă, o știe foarte bine și mai știe și ce-am aflat.

— Ar putea fi doar imaginația ta, a zis.

— Mi se fâlfâie de asta, i-am replicat scurt. Pur și simplu e ceea ce *simt*.

— Bine, ceea ce simți e cel mai important. Sunt de acord. Continuă, Dolores.

"Cum adică să continui?" era cât p-aci să spun. Asta-i tot. Da' cre' că totuși mai exista ceva, pen' că m-a trăsnetit deodată ca un pumn dintr-o cutie-surpriză.

— N-ar mai râde de mine dacă ar ști cât de aproape am fost să-i fac felu' în vreo câteva ocazii.

Stătea acolo, uitându-se la mine, cu umbrele alea negre și lungi încolăcindu-i-se pe chip și intrându-i în ochi, așa că nu-i puteam descifra privirea, io gândindu-mă din nou la cele trei surori care tricatau între stele. În special la cea care ținea foarfecile.

— Mi-e frică, am spus. Nu de el, ci de mine. Dacă nu plec mai repede, cu tot cu copii, o să se întâmple ceva îngrozitor. Știu asta. Există un lucru înăuntru' meu care câștigă din ce în ce mai mult teren.

— Cumva un ochi? m-a întrebat calmă, iar pe mine m-a străbătut un junghi din cap până-n picioare în momentu' ăla. Ca și cum îmi găsisese o fereastră în craniu și o folosea ca să-mi pătrundă în cele mai ascunse gânduri. Ceva care seamănă cu un ochi? reluă ea.

— Cum de știi asta? am șoptit și, cum stăteam acolo pe pat, brațele mi-au căzut izbindu-se de corp și am început să tremur.

— Știi, a zis, începând să tricoteze un nou rând. Cunoscutu' despre asta, Dolores.

— Ei bine, dacă nu reușesc să mă controlez, o să-i fac felu', ceea ce mă înspăimântă. Abia dup-aia o să fiu în stare să uit povestea banilor. O să pot uita absolut *tot*.

— Aiurea, a spus ea, și andrelele continuau să-i clicăie în poală. Există în fiecare zi soți care mor. Ei, probabil că și în clipa asta moare unu' în timp ce noi stăm aici și discutăm. Mor și le lasă nevestelor banii. Își terminase răndu' și a ridicat ochii spre mine, da' nu aveam cum să văd ce exprimau din cauza umbrelor aruncate de ploaie. Se încolăceau și se târau pe fața ei ca niște șerpi. Ar trebui să știu mai bine, nu? În fond, uită-te ce s-a întâmplat cu al meu.

N-am reușit să scot nici un cuvânt. Limba îmi rămăsese lipită de ceru' gurii ca unsă cu clei.

— Un accident, a zis cu o voce clară ca a unei profesoare, devine uneori cel mai bun tovarăș al unei femei nefericite.

— Ce vrei să spui? am întrebat-o. Fusese numa' o șoaptă, da' m-a surprins cum de reușise să-mi iasă pe gură.

— Păi, orice-ți trece prin cap, mi-a zis. Apoi a rânjit — n-a zâmbit, a rânjit. (Și ca să fiu sinceră, Andy, rânjetu' ăla mi-a înghețat sângele în vine.) Numa' să nu uiți niciodată că tot ce-i al lui e și al tău și ce-i al tău e și al lui. Dacă se-ntâmplă să aibă vreun accident, banii pe care și-i ține în bancă vor fi ai tăi. Așa spune legea în marea noastră țară.

Și-a înfipt ochii într-ai mei, iar umbrele ploii s-au retras pentru o clipă, lăsându-mă să-i prind în sfârșit privirea. Ceea ce am văzut însă m-a determinat să renunț instantaneu. Pe dinafară, Vera arăta

la fel de rece ca un bebeluș din interioru' unui sloi de gheață; da' se părea că înăuntru avea o temperatură ceva mai ridicată; aproximativ la fel de mare ca în mijlocu' unei păduri incendiate, am estimat io. În mod sigur, prea fierbinte ca s-o pot suporta prea multă vreme.

— Legea e o chestie încântătoare, Dolores. Iar dacă un om îngrozitor are un accident îngrozitor, și asta poate fi o chestie încântătoare.

— Spui cumva... am început io șoptit, căci eram incapabilă să scot un sunet mai puternic.

— Nu spun *nimic*.

În zilele alea, când Vera se decidea să încheie un subiect, n-aveai nici o șansă să-l continui. Și-a băgat andrelele în coș și s-a ridicat în picioare.

— Mai e ceva, patu' ăla n-o să se facă niciodată singur, cu tine așezată pe el. Eu cobor să pun ceainicul pe foc. Poate după ce-o să termini treaba aici, ți-ar plăcea să vii jos să guști o bucată din plăcinta cu mere pe care am adus-o de pe continent. Și, cu puțin noroc, poate și un pic de înghețată de vanilie.

— Bine, am zis.

Capu' mi se învârtea ca o morișcă și singuru' lucru de care devenisem într-adevăr sigură că m-ar fi făcut să-mi revin era să mănânc o felie de plăcintă de la o brutărie din Jonesport. Pentru prima dată în ultimele patru săptămâni mă apucase foamea, ca urmare a faptului că, într-un fel, mă descărcasem.

Cu mâna pe clanță, Vera a întors capu' să-mi spună:

— Nu mi-e deloc milă de tine, Dolores. Nu mi-ai zis niciodată că erai gravidă când te-ai măritat cu el, da' nici n-a fost nevoie. Chiar și cu o minte ca a mea proastă la matematică, tot reușesc să adun și să scad. De cât timp, de trei luni?

— Sase săptămâni, am zis, și vocea mi-a sunat ca un fluier. Selena s-a născut puțin mai devreme. A scuturat din cap.

— Și cum ar proceda o fetiță provincială dacă ar afla că a căzut pe bec? E evident, nu?... Da' cine se grăbește să se mărite sfârșește adesea prin a regreta amarnic în momentele de răgaz, probabil că ai învățat asta pe propria-ți piele. Păcat că mămica ta cea sfântă nu ți-a spus așa ceva când ți-a explicat că unde nu-i cap, vai de picioare și că în orice om se ascunde și o parte bună. Da' pot să-ți mai dau un sfat, Dolores: plânsul în hohote cu fața băgată în șorț nu apără virginitatea fiicei tale de împuțitu' ăla de mascul, sau banii copiilor, dacă i-a intrat în cap să-i cheltuiască. Da' uneori bărbații, mai ales cei care beau, au *într-adevăr* accidente. Se mai rostogolesc pe scări, mai alunecă în baie, iar câteodată le mai cedează frânele și intră cu BMW-ul într-un stejar când se grăbesc să vină acasă de la apartamentu' amantei din Arlington Heights.

Apoi a ieșit din cameră, închizând ușa după ea. Am făcut patu' gândindu-mă la cuvintele ei... Despre cum un om îngrozitor ar putea avea un accident îngrozitor, și cum asta e uneori un lucru încântător. Am început atunci să întrezăresc ceea ce oricum se aflase tot timpul în fața mea și ceea ce aș fi observat mai repede dacă creieru' nu mi s-ar fi zbatut în țeastă cuprins de panică, la fel ca o rândunică prinsă într-o încăpere cu geamurile închise.

Până când am terminat plăcinta și am condus-o în dormitor pentru siesta de după masă, deja mintea mi se limpezise și reușisem să iau o hotărâre. Voiam să scap de Joe, să recuperez banii copiilor și, mai mult decât orice, să-l fac să plătească pentru tot ce pătimisem din cauza lui... Și în special pentru Selena. Iar dacă ticălosu' ăla avea un accident, un anumit *tip* de accident, toate astea s-ar fi realizat. Banii pe care nu-i puteam obține câtă vreme mai era încă în viață i-aș fi moștenit după ce murea. Fusesse el îndeajuns de șmecher să pună laba pe pitaci, da' nu suficient, încât să scrie un testament din care să mă excludă. Și nu datorită lipsei de inteligență, căci felu' în care și-a însușit economiile mă convinsese să-l consider mai viclean decât îl crezusem până atunci, ci numa' datorită modului lui de-a gândi. Sunt absolut convinsă că, în adâncul sufletului, Joe St. George nu-și închipua c-o să moară *vreodată*.

Iar io, fiind nevasta lui, căpătăm totu'.

Când am plecat de la Pinewood în dup-amiaza aia, ploaia deja se oprise și am mers spre casă foarte încet. Încă nu parcursesem jumate de drum când am început să mă gândesc la puțu' ăla vechi din spatele șopronului.

Am ajuns acasă și n-am găsit pe nimeni, băieții ieșiseră să se joace, iar Selena lăsase un bilețel în care mă anunța că se duse la doamna Devereaux s-o ajute la spălatu' lenjeriei... Pe vremea aia se ocupa de toate așternuturile din hotelu' The Harborside. N-aveam idee unde ar fi putut să fie Joe, da' nu-mi păsa. Nu mă interesa decât faptul că nu-i văzusem camioneta în curte și că, oricum, cu toba de eșapament atârându-i de-o sârmă, aș fi aflat dacă sosea cu mult timp înainte.

Am mai rămas puțin să studiez bilețelu' Selenei. Sunt atât de ciudate micile amănunte care împing o persoană la luarea unei decizii finale, de la "poate" la "trebuie" și apoi la "sigur", ca să mă exprim în felu' ăsta. Nici măcar acu' nu știu prea bine dacă într-adevăr mă hotărâsem să-l omor pe Joe *înainte* de-a mă întoarce acasă de la Vera Donovan în ziua aia. I-adevărat că voiam să verific puțu', da, numa' că asta ar fi putut însemna un simplu joc copilăresc în stil de-a doctoru'. Dacă Selena nu mi-ar fi

lăsat biletu', probabil că nu l-aș fi ucis niciodată... Și indiferent ce-o să pățesc, Andy, ea nu tre' să afle.

Scria ceva în genu' ăsta: "Mamă, am plecat la doamna Devereaux împreună cu Cindy Babcock să ajut la spălat; în acest weekend le-au sosit mai mulți clienți decât se așteptaseră, și știi cât de rău o duce doamna Devereaux cu artrita. Săraca de ea, părea la capătu' puterilor când m-a sunat. O să mă întorc la timp ca să pregătim, cina. Te sărut cu dragoste, Selena."

Eram sigură că n-o să vină înapoi cu mai mult de cinci sau șapte dolari, însă în culmea fericirii pen' că îi câștigase. Și ar fi fost la fel de încântată și altă dată dacă ar fi sunat doamna Devereaux sau Cindy după ea, iar dacă i s-ar fi oferit o slujbă de cameristă cu juma' de normă pe timpu' verii, garantat că m-ar fi bătut la cap să o las. Fiin'că banii sunt bani și se obțineau foarte greu în zilele alea pe insulă, când cel mai obișnuit mod de viață era munca la negru.

Doamna Devereaux avea să sune din nou și i-ar fi scris cu mare plăcere o recomandare Selenei în caz că ar fi rugat-o, pen' că fiică-mea era muncitoare și nu se temea să-și îndoiaie spatele sau să se murdărească pe mâini la nevoie.

Cu alte cuvinte, semăna cu mine pe vremea când aveam aceeași vârstă, și vedeți și voi cum am ajuns, cu o cutiuță de calmante pentru șale în dulăpiorul de medicamente. Da' Selena nu vedea nimic rău în asta, însă abia împlinise cinspe ani și nici o fată de cinspe ani nu-i în stare să-și dea naibii seama de vreo chestie, chiar dacă aia se găsește sub nasu' ei. Am tot citit și recitit bilețelu', gândindu-mă: "Dă-o-n mă-sa de treabă, nu vreau s-o sfârșească la fel ca mine, îmbătrânită și aproape terminată la treiszeci de ani. N-o să se-ntâmpale așa ceva chiar dacă ar trebui să mor pentru asta." Da' știi ceva, Andy? Nu credeam că lucrurile or să ajungă atât de departe. Presupuneam că va fi suficient să moară numa' Joe la noi în casă.

I-am așezat bilețelu' pe masă, mi-am aranjat din nou cutele de la mantaua impermeabilă și mi-am pus cizmele de cauciuc. Am mers până la bolovanu' alb din spate, pe care stătusem cu Selena când îi spuseseam să nu-i mai fie frică de Joe fiin'că îmi promisese că o s-o lase în pace. Ploaia se oprise, da' încă mai azeam apa scurgându-se din tufărișu' de mure crescut în dosu' casei și vedeam stropii atâr-nând de crengi. Arătau ca cerceii cu diamante în formă de picătură ai Verei Donovan, numa' că nu atât de mari.

Tufișurile se întindeau pe mai mult de juma' de pogon, așa că, în timp ce-mi croiam drum printre ele, îmi părea al naibii de bine că aveam mantaua impermeabilă și cizmele înalte. Nu-mi păsa mie de umezeală, ghimpii erau criminali. La sfârșitu' anilor patruzăci acolo creșteau numa' flori și gazon, iar gura puțului se putea zări dintre ele, da' la aproape șase ani după ce ne-am căsătorit și ne-am mutat în casa pe care o moștenise bărbatu-meu la moartea unchiului lui, puțu' secase. Joe l-a rugat pe Peter Doyon să vină și să sape altu' în partea de vest a grădinii. De-atunci n-am mai avut nici cea mai mică problemă cu apa.

După ce n-am mai folosit puțu' vechi, jumatea de pogon din spatele șopronului s-a transformat într-un tufăriș încălzit de mure, care îmi ajungea până la piept, iar țepii îmi agățau și-mi sfâșiau man-taua în timp ce mă învârteam printre crengi, căutând scândurile de lemn care marceau gura puțului secat. Abia după ce m-am zgâriat de vreo două-trei ori pe mâini, mi-am tras mânecile peste ele.

Până la urmă am găsit blestemăția, fiind cât p-aci să pic în ea. Puseseam un picior pe ceva elastic și nesigur, am auzit o trosnitură sub mine și m-am tras înapoi exact cu o secundă înainte ca scândura să cedeze. Cu puțin ghinion, aș fi căzut acolo și probabil că tot acoperișu' puțului s-ar fi făcut bucăți. Cip-cirip, și păsărică ar fi fost în fântânică.

M-am așezat în genunchi, cu o mână protejându-mi fața de țepii murelor, care ar fi putut să-mi brâzdeze obraji sau chiar să-mi scoată vreun ochi, și am privit îndeaproape locu'.

Capacul măsura vreun metru și un sfert lățime și unu' jumate lungime, toate scândurile erau albe, deformată și scorjite. Am împins puțin una dintre ele cu mâna, și parcă ar fi fost un bețișor de lemn dulce și sfârâmicios. Abia pe care puseseam io picioru' se curbase în ultimu' hal și se zăreau așchiile de pe marginile crăpăturilor. Aș fi căzut în mod sigur în puț, iar pe vremea aia nu cântăream decât vreo șaișcinci de kile. Joe avea cu cel puțin douăzeci de kile mai mult.

Mi-am scos batista din buzunar și am legat-o în vârful unui tufiș aflat în partea dinspre șopron a puțului, pentru a-l găsi cu ușurință mai târziu. Apoi m-am întors în casă. În noaptea aia am dormit ca un nou-născut și n-am visat urât, pentru prima dată de când îmi mărturisise Selena cum se purtase Prințu' cel Fermecător de tătic cu ea.

Asta se întâmpla pe la sfârșitu' lu' noiembrie, iar io nu mai intenționeam să fac nimic o bună bucată de timp. Mă întreb dacă ar trebui să vă spun și de ce, da' oricum am să vă zic: în caz că s-ar fi petrecut ceva prea curând după discuția avută cu Selena pe feribot, ar fi fost posibil ca bănuielele Selenei să se îndrepte către mine. Nu voiam una ca asta, fiin'că mai exista o parte a ființei ei care-l iubea, probabil că nu va înceta niciodată s-o facă, și mă înspăimânta până și gându' că ar fi putut *suspecta* vreodată cel mai mic lucru. Ce părere ar mai fi avut atunci despre *mine* se subînțelege, da' cum s-ar mai fi simțit ea?! În ce fel au decurs toate, ei bine, nu contează acu'. O să ajung și acolo, sper.

Așa că am lăsat timpu' să se scurgă, în pofida faptului că, o dată ce-mi intrase un lucru în cap, cu

greu eram în stare să mă abțin să nu-l pun în practică. Zilele treceau la fel ca de obicei. Uneori o întrebam pe Selena despre el. "Taică-tău se poartă bine cu tine?" îi spuneam, și amândouă înțelegeam ce însemnau de fapt cuvintele astea. Întotdeauna îmi răspundea că da, ceea ce reprezenta o mare ușurare pentru mine, pen' că, în caz că l-ar fi apucat din nou, ar fi trebuit să scap imediat de Joe, fără a mai ține cont de vreun risc. Sau de consecințe.

Da' existau altele cu care să-mi bat capu' în timpu' Crăciunului și la începutu' anului 1963. Banii, în primu' rând, căci în fiecare dimineață mă trezeam cu gându' că ar fi putut să-i cheltuiască în cursu' zilei. De ce mă îngrijora chestia asta? Păi, deja trei sute de dolari se duseseră rapid pe apa sâmbetei și nici n-aveam cum să-l împiedic să-i toace și pe ăilaltți, io așteptând să se scurgă îndeajuns de mult timp, de dragu' timpului, nu de altceva, așa cum se zicea în adunările antialcoolicilor. Nu vă spun de câte ori am căutat carnetu' ăla blestemat de economii, pe care i-l dăduseră când îi șmecherise și își deschisese propriu' lui cont, da' n-am reușit să-l gădesc. Așa că tot ceea ce îmi rămăsese de făcut era să urmăresc dacă vine acasă cu vreun nou ferăstrău sau cu vreun ceas scump cu brățară la încheietura mâinii, sperând că n-a pierdut prea mulți dintre ei, eventual pe toți, în fiecare weekend când se căra să joace pocher cu miză mare în Ellsworth sau Bangor. Niciodată în viață nu m-am mai simțit atât de neajutorată.

Apoi mă gândeam și la momentu' când o s-o fac... asta dacă aș fi căpătat curaju' necesar. Ideea de a folosi puțu' drept capcană era foarte bună, numa' să fi ținut și în practică; necazu' fiind faptu' că rareori lucrurile ies după cum îți imaginezi tu. Dacă ar fi murit frumos și repede, așa cum se ntâmplă la televizor, totu' ar fi fost perfect. Da' chiar și acu' treizăci de ani văzusem destule în viață ca să știu că lucrurile nu prea merg la fel și în realitate.

De exemplu, dacă ar fi picat înăuntru și ar fi început să țipe? Nu se construise așa mult ca acu' pe insulă, da' tot aveam trei vecini de-a lungul întinderii East Lane, familiile Caron, Langill și Jolander. Ar fi putut să nu audă nici un țipăt venind dinspre murărișu' din spatele casei noastre, da' pe de altă parte ar fi putut, mai ales în cazu' în care vântu' ar fi bătut destul de tare și din partea potrivită. Și nici asta nu era totu'. Mai exista și posibilitatea ca East Lane să fie aglomerată, căci lega satu' de Head. Tot timpu' treceau pe-acolo camioane și mașini, nu atât de multe ca acu', da' suficiente încât să-i pună probleme unei *femei* care se gândea la o chestie ca asta.

În clipa în care mi-a venit ideea, aproape mă hotărâsem să nu folosesc puțu' pentru a-i face de petrecanie, mi se părea prea riscant. Tot Vera m-a luminat, deși nu cred că a știut-o vreodată.

Vedeți voi, o fascina eclipsa. Stătuse pe insulă cea mai mare parte a anotimpului, iar când iarna era pe sfârșite, în fiecare săptămână apărea câte o tăietură din ziar pe panoul din bucătărie. După ce a sosit primăvara, aducând cu ea un vânt puternic și niște ploi reci, și-a petrecut și mai multă vreme aici, iar tăieturile din ziar deveniseră aproape zilnice. Adică articole din presa locală și nu numa', de exemplu din *Globe*, *New York Times* sau reviste ca *Scientific American*.

O interesa atât de tare fiin'că i se părea o momeală sigură care să-i aducă la Pinewood pe Donald și pe Helga — îmi tot repeta asta —, da' o emoționa și ideea în sine. Pe la mijlocu' lu' mai, când vremea începuse în sfârșit să se încălzească, se stabilise definitiv pe insulă și nici măcar nu mai *pomenea* de Baltimore. Nu mai vorbea decât despre porcăria de eclipsă. Avea patru aparate de fotografiat — nici io nu mai discutam despre Brownie Starflashes — în debara, trei dintre ele fiind deja montate pe trepied. Își cumpărase opt sau nouă perechi de ochelari de soare construiți special și pe care-i numea "observatori de eclipsă", lunete cu diverse lentile înăuntru, câte și mai câte.

Apoi, pe la sfârșitu' lu' mai, am intrat în casă și am văzut pe panou un articol din ziaru' nostru, *The Weekly Tide*, cu titlu': HARBORSIDE VA FI LOCUL PRINCIPAL DE OBSERVARE A ECLIPSEI PENTRU REZIDENȚI ȘI VIZITATORI. Poza S arăta pe Jimmy Gagnon și Harley Fox renovând acoperișu' hotelului, la fel de plat atunci ca și acum. Și știți un lucru? Am simțit ceva schimbându-se în mine, exact ca în clipa în care remarcasem primu' articol despre eclipsă prins în piuneze fix în același loc.

Se spunea acolo că proprietarii hotelului The Harborside plănuiesc să transforme acoperișu' într-un fel de observator în aer liber până în ziua în care va avea loc eclipsa. Mai scria că acoperișu' va fi "special renovat" pentru acea ocazie (ideea că Gagnon și Harley Fox ar putea renova ceva e amuzantă, dacă stai puțin să cugeți) și că se așteptau să vândă trei sute cincizăci de bilete. Vizitatorii pe timpu' verii vor avea prioritate față de locuitorii permanenți. Prețu' era destul de rezonabil, doi dolari, da' normal că vor servi și mâncare, va exista și un bar, căci astea sunt locurile în care hotelurile îi fraieresc pe oameni. Mai ales baru'.

Încă mai citeam articolu' când a intrat Vera. N-am auzit-o și, în clipa în care a început să vorbească, am sărit în aer.

— Ei bine, Dolores, care va fi? Acoperișu' hotelului The Harborside sau *Island Princess*?

— Cum adică *Island Princess*? am întrebat-o.

— L-am închiriat pentru dup-amiaza în care va avea loc eclipsa.

— Ei na! am zis, știind în același timp că într-adevăr o făcuse.

Vera nu obișnuia să se laude sau să vorbească aiurea. Deși gându' că închiriasc un feribot așa

mare ca *Princess* îmi tăiase răsuflarea.

— Ba da. Mi-au luat și haina de pe mine, Dolores, în special pentru feribotu' care o va înlocui pe *Princess* în acea zi, da' am făcut-o. Iar dacă vii cu *mine* în excursie, o să călătorești pe gratis și cu băutură la discreție. Apoi, privindu-mă printre gene, a adăugat: Ultima parte o să-l atragă pe soțul tău, ești de acord cu mine?

— O, Doamne, de ce-ai închiriat blestematu' ăla de *feribot*, Vera?

Numele ei mic încă îmi mai suna ciudat de fiecare dată când îmi ieșea pe gură, da' îmi spusese foarte clar că nu glumise atunci — nu m-ar fi lăsat să mă întorc la "doamnă Donovan" nici dacă mi-aș fi dorit-o, lucru care se-ntâmplă foarte des, de fapt.

— Vreau să zic că știu cât de mult te interesează eclipsa, da' ai fi putut să mergi cu un vas la fel de mare ca *Vinalhaven* și probabil la juma' de preț.

A ridicat din umeri, dându-și în același timp păru' pe spate cu gestul de Pupă-Mi-Obrăjorii-Din-Dos, pe care-l cunoșteam atât de bine.

— L-am închiriat pentru că iubesc măgădoia aia bătrână, iar Little Tall e locul meu favorit, Dolores. Știai asta?

La drept vorbind, *într-adevăr* o știam, așa că am înclinat din cap.

— Bineînțeles că da. Și aproape întotdeauna ea m-a adus aici, caraghioasa, obeza și amețita *Princess*. Mi s-a spus că pot încăpea vreo patru sute de oameni în ea, cu cincizăci mai mulți decât pe acoperișu' hotelului, așa că am de gând să-i iau cu mine pe toți cei care vor. Apoi a rânjit, iar cu *acei* rânjit a redevenit ea însăși; o față fericită numa' pentru că trăiește. Și mai știi ceva, Dolores?

— Ăăă, nu. Sunt complet uimită.

— Nu-i nevoie să faci plecăciuni în fața nimănui dacă nu... s-a oprit și mi-a aruncat o privire întrebătoare. Dolores? Te simți bine?

Numa' că io n-am fost în stare să-i răspund. Cel mai îngrozitor, și totodată minunat, tablou mi-a umplut mintea. Vedeam acoperișu' plat al hotelului The Harborside plin de oameni cu gâturile întinse ca să poată urmări eclipsa și pe *Princess*, ancorată la jumatea drumului dintre continent și insulă, și ea cu punțile pline de indivizi care privesc în sus, deasupra lor atârând un disc imens și negru, înconjurat de foc, pe fundalu' unui cer cu puzderia de stele în toiu' zilei. Era o fantasmă ce depășea orice imaginație, îndeajuns să scoată și un mort din coșciug, da' nu asta mă șocase, ci gându' la *restu' celor de pe insulă*.

— Dolores? mi-a zis ea, punându-mi o mână pe umăr. Ai crampe? Ți-e rău? Vino și așează-te la masă, îți aduc imediat un pahar cu apă.

N-aveam crampe, da' dintr-o dată m-am *simțit* sleită de puteri, așa că m-am îndreptat spre scaunu' pe care mi-l arătase și m-am așezat jos!... Doar că genunchii mi se înmuiaseră atât de tare, încât aproape că m-am aruncat pe ei. Urmărind-o cum îmi aduce paharu', mi-am amintit ce spusese în noiembrie, că până și cu un cap ca al ei, plopist la matematică, se crede în stare să adune și să scadă. Păi chiar și io puteam aduna trei sute cincizăci de pe acoperișu' hotelului cu patru sute de pe *Island Princess* ca să-mi dea șapte sute cincizăci. Nu era chiar *toată lumea* care se găsea pe insulă în mijlocu' lu' iulie, da' cea mai mare parte a ei îmi închipuiam că restu' se vor afla afară, urmărind cu gura căscată eclipsa de pe plajă sau de pe diguri.

Vera mi-a întins apa și am sorbit-o pe nerăsuflăte. S-a așezat lângă mine, îngrijorată.

— Te simți bine, Dolores? N-ai vrea să te odihnești un pic?

— Nu, am răspuns. Mi s-a făcut doar puțin rău.

Așa se și întâmplase. Probabil că oricine ar fi pățit la fel în momentu' în care și-ar fi dat seama în ce zi își va omorî soțu'.

Cam cu trei ore mai târziu, după ce am terminat de spălat, de aranjat cumpărăturile și de curățat cu aspiratoru' covoarele, după ce i-am pus în frigider mâncarea gătită pentru cină (se poate ca din când în când să fi împărțit patu' cu masculu' feroce, da' niciodată și masa), îmi strângeam lucrurile, pregătindu-mă de plecare. Vera stătea în bucătărie, dezlegând careuri de cuvinte încrucișate din ziar.

— Gândește-te, poate vii cu noi pe vas la 20 iulie, mi-a zis ea. O să fie mult mai plăcut în largul oceanului decât pe acoperișu' ăla fierbinte, crede-mă.

— Îți mulțumesc, Vera, da' dacă o să am ziua liberă, mă îndoiesc că o să plec pe undeva. Probabil o să rămân acasă.

— Te-ar jigni dacă ți-aș spune că mi se pare foarte plicticos să faci asta? m-a întrebat, ridicându-și ochii spre mine.

"De când îți pasă ție dacă mă jignești, cățea împuțită?" mi-am zis în sinea mea. Totuși, mi s-a părut într-adevăr îngrijorată la gându' că aș putea leșina, chiar și numa' pentru faptu' că aș fi picat drept în nas, umplându-i podeaua de sânge după ce-o lustruisem cu o zi înainte.

— Nu, i-am răspuns. Așa-s io, Vera, insipidă ca apa stătută.

Mi-a aruncat o privire ciudată.

— Într-adevăr? Uneori am și io impresia asta.. Alteori mă întreb...

Mi-am luat rămas-bun de la ea și am pornit-o spre casă, răsucindu-mi pe toate părțile în minte noua idee și căutându-i vreo hibă. N-am găsit nici una, numa' îndoieli, iar astea fac parte din viață, nu? Întotdeauna există și ghinioane, da' dacă ne-am gândi numa' la ele, n-am mai fi în stare să înfăptuim nimic. Oricum, aș fi putut renunța dacă lucrurile ar fi luat o întorsătură greșită. Chiar și în ultima clipă. A trecut luna mai și Memorial Day. Se apropia vacanța de vară. Mă pregătisem s-o înfrunt pe Selena dacă m-ar fi bătut la cap s-o las să muncească la hotelul The Harborside, da' s-a-ntâmplat un lucru minunat până să apucăm a avea prima discuție. Abatele Huff, care pe vremea aia era pastor metodist, a venit să vorbească cu mine și cu Joe. Ne-a spus că Tabăra bisericii metodiste din Winthrop are nevoie de două fete care să știe foarte bine să înoate. Selena și Tanya Caron înotau ca niște pești, iar Huffy aflase și, ca să n-o mai lungesc, io și Melissa Caron ne-am condus fiicele la feribot după o săptămână de la încheierea anului școlar și ne-am făcut cu mâna, noi de pe țărm, ele de pe vas, toate patru plângând ca proastele. Selena îmbrăcase un costum roz de voiaj, și mi-am dat seama pentru prima dată ce femeie frumoasă va fi. Aproape că mi s-a frânt inima, și acu' mai simt. Are cineva cumva vreo batistă?

Mulțumesc, Nancy. Foarte mult. Unde rămăsesem?

A, da.

Pe Selena o lăsasem pe mâini bune; urma să mă ocup și de băieți. L-am pus pe Joe s-o sune pe soră-sa în New Gloucester și s-o întrebe dacă ea sau bărba' su ar avea ceva împotriva să-i primească pentru trei săptămâni din iulie și una din august, pen' că și cei doi zgâmboi ai lor, când fuseseră mai mici, își petrecuseră câte o lună la noi în vreo două veri. Credeam că Joe va fi împotriva despărțirii de micu' Pete, da' n-a fost așa; presupun că s-a gândit la câtă liniște o să fie după plecarea copiilor și i-a surâs ideea.

Alicia Forbert — așa o chema de când se măritase — a spus că va fi încântată să aibă grijă de băieți. Îmi imaginam io că Jack Forbert nu va fi prea încântat, da' Alicia îl juca pe degete, așa că nu asta era problema, adică nu cu ei.

Problema o constituia faptul că nici Joe Junior, nici micu' Pete nu prea voiau să se ducă. Iar io nu le făceam vreo vină din asta, căci băieții Forbert intraseră deja în adolescență și n-aveau prea mult timp de pierdut cu doi puști ca ei. A fost cât p-aci să renunț, da' n-aș fi putut să las să se-ntâmple una ca asta. Până la urmă, am strâns din dinți și i-am silit să plece. Joe Junior se dovedise cel mai îndărătnic. A trebuit să-l iau deoparte și să-i spun: "Privește-o ca pe-o vacanță fără taică-tău." Se pare că asta l-a convins, și e trist, dacă stai să te gândești, nu?

O dată ce-am fixat excursia din iulie a băieților, n-am mai avut nimic de făcut, decât să le aștept plecarea și-mi închipui că pân' la urmă au fost îndeajuns de fericiți de despărțire. Joe băuse întruna începând din 4 iulie și nu cred că le plăcea prea tare băieților să-l aibă în preajmă.

Faptu' că bea nu era o surpriză pentru mine; io îl împinsesem. Prima dată, fiind deja matol, a deschis ușa bufetului și i s-a părut ciudat că a găsit o sticlă nedeșfăcută de whisky pe raftu' de deasupra chiuvelei; îmi amintesc că m-a întrebat dacă am căzut cumva în cap. Dup-aia n-a mai pus nici o întrebare. De ce să-l mai intereseze? De pe 4 iulie până în ziua morții, Joe St George a avut alcool în sânge în cea mai mare parte a timpului — uneori, de fapt, sânge în alcool, ca să zic așa — și nu mai stătea să se mire de unde a dat norocu' peste el... Nu unu' ca Joe.

Situația mi se potrivea ca o mânășă, numa' că în perioada ce a urmat după 4 iulie, adică o săptămână înainte și una după plecarea băieților, n-a mai fost chiar atât de plăcut. Mă duceam la Vera pe la șapte, lăsându-l în pat pleostit ca o plăcintă, sforăind îngrozitor și având păru' sculat în cap drept în sus. Mă întorceam pe la două-trei și-l găseam trântit pe verandă (își scosese afară balansoarul), cu ziaru' *American* într-o mână și cu al doilea sau al treilea pahar de băutură în ailaltă. Niciodată nu chema pe cineva cu care să-și împartă whiskyul, pen' că Joe al meu nu posedea ceea ce s-ar numi un suflet caritabil.

Aproape în fiecare zi a lu' iulie exista câte un articol pe prima pagină a ziarului *American* referitor la eclipsă, da' îmi închipuiam că, deși îl citea, tot nu pricepea foarte bine ce se va întâmpla la sfârșitu' lunii. Vedeți voi, nu dădea nici un ban găurit pe așa ceva. Nu-i păsa decât de comuniști, de antirasisti (numa' că le spunea "câinii de pază ai negroteilor") și de noua iubire pentru evrei a Casei Albe. Dacă ar fi știut cum o va păți Kennedy patru luni mai târziu, cre' că ar fi murit aproape fericit, într-atât de odios era

Mă așezam mereu în același loc lângă el și-l ascultam vorbind cu patos despre ceea ce descoperise în ziar, îndeajuns de important încât să-i scoale mușchii. Voiam să-l obișnuiesc cu prezența mea după ce veneam acasă, da' aș minți să vă zic că mi se părea o treabă ușoară. Știți, nu m-ar fi deranjat nici pe jumate faptul că trăgea la măsă, dacă ar fi fost mai bine dispus din cauza asta. Cu unii așa se-ntâmplă, da' Joe nu făcea parte dintre ei. Alcoolul scotea la suprafață femeia din el, care întotdeauna meliță într-o oră cât alții în două zile.

Cu toate astea, pe măsură ce se apropia marea zi, abia așteptam să plec de la Vera, chiar dacă mă-ntorceam la un soț bețiv și împruțit. Vera își petrecuse toată luna iunie agităndu-se de colo-colo,

sporovăind vrute și nevrute, verificându-și de nu știu câte ori aparatura optică și vorbind ceasuri în șir la telefon — cre' că i-a sunat pe ăia care se ocupau de organizarea excursiei cu feribotu' de cel puțin două ori pe zi în ultima săptămână a lunii —, și asta nu reprezenta decât o mică parte a listei ei zilnice de activități.

M-au ajutat șase fete la curățenie în iunie și opt după 4 Iulie. A fost numărul cel mai mare de angajați pe care l-a avut Vera vreodată, înainte sau după moartea soțului ei. Fiecare colțisor al casei fusese lustruit atât de tare, încât strălucea, și se puseseră așternuturi în toate paturile. La dracu', a trebuit să mai aranjăm câteva paturi și în seră sau pe veranda aflată la etaju' doi. Așteptau cel puțin vreo șase oaspeți pentru sfârșitu' de săptămână, când avea să fie eclipsa, s-ar fi putut să vină chiar și douăzeci. Nu-i mai ajungeau orele dintr-o zi și se învârtea ca o mașină de curse, însă era fericită.

Apoi, imediat după ce-am împachetat lucrurile băieților pentru plecarea la mătușa Alicia și unchiul Jack, prin 10-11 iulie, cam așa ceva, cu vreo săptămână înainte de eclipsă, i-a zburat toată buna dispoziție.

I-a zburat? Pe dracu', nu-i bine zis. I-a *explodat* ca un balon înțepat cu un ac. Într-o zi zumzăia ca un avion cu reacție și, în următoarea, colțurile gurii i se mutaseră în dreptu' genunchilor, iar ochii îi căpătaseră acea expresie rea și neliniștită pe care o remarcasem de atâtea ori de când începuse să-și petreacă tot timpul singură pe insulă. În ziua aia a concediat două fete, pe una fiin'că se cocoțase pe o perniță să spele geamurile din salon și pe ailaltă fiin'că o prinsese răzând în bucătărie cu unu' dintre organizatorii excursiei. Cu a doua a fost îngrozitor, pen' că a izbucnit în plâns. I-a zis Verei că îl cunoștea pe băiat încă din liceu, nu-l mai văzuse de-atunci și că tocmai își aminteau de vremurile trecute. Și-a cerat scuze și a implorat-o să n-o dea afară, că maică-sa s-ar fi înfuriat mai rău ca un cotoi picat într-un butoi cu apă dacă s-ar fi întâmplat una ca asta.

Da' n-a înmuiat nici o bucățică din Vera.

— la și partea bună a lucrurilor, dragă, i-a zis cu cea mai dură voce a ei. Mama ta s-ar putea să se înfurie, da' tu vei avea *atât* de mult timp să discuți despre vremurile bune din liceul Jonesport High.

Fata, adică Sandra Mulcahey, a plecat pe șosea cu capu' în pământ și plângând de ți se frângea inima. Vera stătea în hol, puțin aplecată de mijloc, ca s-o poată privi mai bine prin geamu' de la ușa din față. Abia m-am abținut să-i trag un șut în cur, căci avea o poziție perfectă... Da' simțeam și puțină milă pentru ea. Nu mi-a fost prea greu să-mi dau seama ce se petrecuse de-și schimbase starea de spirit și puțin mai târziu am știut sigur. Chit că închiria sau nu feribotu', oricum copiii ei nu aveau de gând să vină pentru a urmări de pe insulă eclipsa. Probabil că își făcuseră alte planuri, așa cum se întâmplă cu copiii care nu se gândesc nici un moment la sentimentele părinților lor, da' bănuiam că relațiile dintre ei rămăseseră la fel de rele.

Dispoziția Verei se îmbunătățea pe măsură ce oaspeții începeau să apară, adică pe 16 sau pe 17, da' încă mai eram bucuroasă să plec de-acolo; marți, pe 18, a mai concediat o fată, pe Karen Jolander de astă dată. Marea ei crimă fusese că scăpase o farfurie din mână care, de altfel, era crăpată. Karen nu plângea în momentu' în care a ieșit pe ușă, da' se vedea că se stăpânea doar ca să-și dea drumu' la prima cotitură.

Ei bine, și atunci am făcut un lucru prostesc, da' tre' să rețineți că și io aveam nervii destul de încordați. M-am forțat să aștept până am pierdut-o pe Karen din vedere și apoi m-am dus s-o caut pe Vera. Am găsit-o în curtea din spatele casei. Își legase pălăria de paie atât de strâns, încât marginile îi atingeau urechile, și pocnea atât de tare din foarfecele de grădinărit, încât ți-ai fi putut închipui că se transformase în madam Dufarge și că reteza capete de oameni, nu niște trandafiri pentru vasele din sufragerie și din salon.

M-am apropiat de ea și i-am zis:

— Ai făcut o mare ticăloșie dând-o afară pe fata aia!

S-a ridicat în picioare și mi-a aruncat o privire trufașă, de doamnă cu maniere alese.

— Crezi? Mă bucură atât de mult să-ți aud opinia, Dolores. Știi, o așteptam cu nerăbdare; în fiecare seară când mă duc la culcare, stau întinsă în întuneric și mă gândesc la întâmplările zilei, punându-mi mereu aceeași întrebare: "Ce-ar fi făcut Dolores Claiborne în locu' meu?"

Ei bine, asta m-a înfuriat mai tare ca orice.

— Po' să-ți zic un lucru pe care Dolores Claiborne nu l-ar face, adică să-și verse nervii pe altcineva când e dezamăgită și nenorocită din vreun motiv sau altu'. Cre' că încă n-am ajuns la un asemenea nivel de ticăloșie.

Și-a căscat gura de parcă cineva i-ar fi scos șuruburile care-i țineau maxilarele închise. Sunt aproape convinsă că a fost prima oară când am luat-o prin surprindere, așa că am zbughit-o înapoi spre casă până să bage de seamă cât de rău mă speriasem. Când am intrat în bucătărie, picioarele îmi tremurau atât de tare, că a trebuit să mă duc și să mă așez pe un scaun ca să mă liniștesc. Mă gândeam: "Ești nebună, Dolores, ai călcat-o prea tare pe coadă." M-am ridicat numa' cât să pot privi pe geamu' de deasupra chiuvetei, da' se întorsese cu spatele și își mănua foarfecele cu toată forța: trandafirii cădeau în coș ca niște soldați morți cu capetele însângerate.

Mă pregăteam să plec acasă în dup-amiaza aia, când ea a apărut în spatele meu și mi-a spus să mai stau cinci minute fiin'că vrea să discute ceva cu mine. Inima mi s-a strâns și am simțit un junghi străbătându-mă din cap până-n vârfu' unghiilor de la picioare. N-aveam nici cel mai mic dubiu că-mi sunase ceasu' și că o să-mi spună că se poate dispensa de serviciile mele, că o să-mi arunce o privire în stil Pupă-Mi-Obrăjorii-Din-Dos, iar io o să închid ușa în urma mea, da' de data asta pentru totdeauna. Ai crede că ar fi trebuit să-mi pară o ușurare să termin cu ea și probabil că pe undeva chiar așa ar fi fost, da' pe de altă parte mă dureau sufletu'. Împlinisem treisćinci de ani, lucram de șaișpe și încă nu fusesem niciodată concediată. În același timp însă există și lucruri scârboase pe care cineva tre' să le suporte, iar io m-am forțat din răputeri să-mi păstrez controlu', în clipa în care m-am întors să-i fac față.

Deși, când i-am văzut chipu', mi-am dat seama că nu venise să mă concedieze. Tot fardu', intact de dimineață, acu' se întinsese, iar pleoapele i se umflaseră atât de tare, încât mi-am închipuit ori că plânse, ori că trăsese un pui de somn. Ținea în brațe o pungă de hârtie maro, ca alea de la băcănie, și aproape mi-a aruncat-o.

— Poftim, a zis.

— Ce-i asta?

— Două perechi de ochelari de soare și două cutii reflectorizante. Am crezut că ție și lu' Joe o să vă placă. Se-ntâmplă să am...

S-a oprit și a tușit, ducându-și pumnul strâns la gură, înainte să se uite în ochii mei. Un lucru admiram la ea, Andy, indiferent de ce îți spunea sau cât de greu îi era s-o faci, te privea fix în ochi.

— Se-ntâmplă să am câte două perechi în plus.

— Da? am zis io. Îmi pare rău că aud asta.

Și-a fluturat mâna de parcă ar fi alungat o muscă, apoi m-a întrebat dacă m-am răzgândit și vreau să merg cu ea și cu prietenii ei pe feribot

— Nu, am spus. Cre' că o să mă sui pe șopron și o să privesc împreună cu Joe de-acolo. Iar dacă se înrăutățește situația, am să mă duc la East Head.

— Apropo, mi-a zis, încă privind-mă în ochi. Aș vrea să-mi cer scuze pentru ceea ce s-a petrecut de dimineață... și să te rog s-o suni pe Mabel Jolander ca să-i transmiți că m-am răzgândit.

I-a trebuit mult curaj să spună asta, Andy, tu n-ai cunoscut-o la fel de bine ca mine, așa că mă poți crede pe cuvânt, i-a trebuit *al dracu'* de mult curaj. Când venea vorba de scuze, Vera Donovan era deosebit de cumpătată.

— Sigur că da, i-am zis cu o voce blândă. Am vrut să-i pun o mână pe braț, da' pân' la urmă am renunțat. Numa' că-i Karen, nu Mabel. Mabel a lucrat aici cu șase sau șapte ani în urmă. Acu' stă în New Hampshire, mi-a zis mama ei, și muncește la o companie de telefoane.

— Atunci, Karen. Roag-o să se întoarcă. Spune-i că m-am răzgândit, Dolores, și nici un cuvânt mai mult. Ai înțeles?

— Da, i-am răspuns. Și mulțumesc pentru ustensilele alea. Vin la fix, sunt convinsă.

— Cu multă plăcere.

Am deschis ușa și am dat să ies, da' ea mi-a spus:

— Dolores?

M-am întors și am privit-o peste umăr, iar ea a scuturat ușurel din cap, într-un chip ciudat, de parcă ar fi aflat niște lucruri pe care n-ar fi trebuit să le știe.

— Uneori e necesar să fii ticăloasă ca să supraviețuiești. Uneori, tot ceea ce poate face o femeie ca să reziste e să fie jigodie.

Ei bine, am ajuns și la ziua în care a avut loc eclipsa și am să vă povestesc ce s-a-ntâmplat — *tot* ceea ce s-a-ntâmplat. Vă vorbesc de aproape două ore după ceasu' meu, destul de mult timp ca să storci ultima picătură de lichid din cineva, și mai am încă multe de zis. Așa că îți propun ceva, Andy, ori te desparți de un deget din sticla pe care o ții în birou, ori am terminat-o pentru astăzi. Ei, ce zici?

Așa, mulțumesc. Doamne, mi-a mers la inimă. Nu, pune-o la loc. Primu' pahar îți curăță țevile, al doilea ți le înfundă.

Bun, să continuăm.

În noaptea de 19 m-am dus la culcare așa de îngrijorată, că mi s-a făcut rău de la stomac, căci se anunțase la radio că era o probabilitate mare să plouă. Fusesem atât de a naibii de preocupată să plănuiesc cum urma să procedez și să mă autoîncurajez, încât gându' că ar putea ploua nu mi-a trecut nici o clipă prin minte. O să mă zvârcolesc toată noaptea, mi-am zis, de cum m-am băgat în pat, da' dup-aia m-am gândit: "Nu, Dolores, și să-ți spun de ce. N-ai cum să schimbi porcăria de vreme și oricum nu contează. Știi c-o să i-o tragi ca dracu' toată ziua chiar dacă ar ploua. Ai ajuns prea departe ca să mai dai înapoi acu'!" *Într-adevăr*, știam toate astea, așa că am închis ochii și am adormit ca un nou-născut.

Sâmbăta de 20 iulie 1963 s-a arătat a fi înnorată și mohorâtă. La radio au zis că probabil nu va ploua, că eventual pe seară vor fi câteva averse cu descărcări electrice, da' că norii vor rămâne pe cer

cea mai mare parte a zilei și că șansele ca populația de pe coastă să vadă eclipsa erau de cincizăci la sută.

Am simțit cum mi se ia o piatră de pe inimă, iar când am ajuns la Vera să ajut la servirea bufetului rece pe care-l pregătise, mă calmasem și lăsasem toate grijiile în urmă. Știți, nu conta faptul c-o să fie înnorat și nici măcar dacă ar fi plouat câte puțin din când în când nu avea importanță. Câtă vreme nu turna cu găleata, unii vor sta pe acoperișul hotelului, iar alții în largul oceanului, toți sperând că în pătura de nori va exista o spărtură suficient de largă, încât să poată zări ceea ce nu mai urma să se întâmple și altă dată pe durata vieților lor... sau, oricum, nu în Maine. Speranța e un sentiment foarte puternic al oamenilor, nimeni n-o știe mai bine ca mine.

După cum îmi amintesc, la Pinewood sosiseră optişpe oaspeți în vinerea aia, da' veniseră mai mulți sâmbătă dimineața la bufet, treizăci sau patruzăci, așa zice. Trebuia ca restul invitaților care aveau să călătorească cu ea pe vas (ăștia fiind în majoritate localnici) să se adune la docuri începând cu ora unu, iar *Princess* urma să fie trasă pe la două. Probabil că primele două-trei butoiașe de bere vor fi fost goale până la declanșarea propriu-zisă a eclipsei, adică la patru jumate.

Mă așteptasem s-o găsesc pe Vera nervoasă și gata să sară în aer la cel mai mic impuls, da' uneori cre' că își făcuse un țel în viață din a mă surprinde. Se îmbrăcase cu o chestie roșu cu alb, care aducea mai mult a pelerină decât a rochie — cre' că i se spune caftan —, și își strânsese părul la spate într-o coadă simplă de cal, extrem de diferită de coafurile ei pretențioase pe care și le etala p-atunci.

Se învârtea în jurul mesei lungi pentru gustări, care fusese instalată pe gazonul de lângă grădina de trandafiri, râzând și comentând cu prietenii ei, majoritatea veniți din Baltimore — judecând după accent —, și găsindu-se într-o cu totul altă stare de spirit decât aia din ultimele săptămâni. Vă amintiți ce vă povesteam, cum zumzăia ca un avion cu reacție? În ziua eclipsei părea asemeni unui fluture zburând din floare-n floare, iar râsul îi era mai puțin strident și zgomotos.

M-a zărit aducând tava cu omletă și s-a grăbit să vină înspre mine pentru a-mi da și alte instrucțiuni, da' nu mai păsea ca până atunci — ca și cum abia s-ar fi putut abține să nu fugă — și un zâmbet i se întipărise pe față. Mi-am spus în sinea mea: "E fericită, asta-i tot. S-a resemnat cu gândul că n-o să fie și copiii ei aici și s-a decis că poate să se simtă fericită și fără ei." Asta era tot, dacă n-o cunoșteai mai bine ca să-ți dai seama cât de rar putea fi Vera Donovan fericită. Să-ți mai spun ceva, Andy. Am mai stat cu ea încă treizăci de ani după-aia, da' nu cre' că am mai văzut-o vreodată atât de veselă. Mulțumită? Da, și resemnată, da' fericită? Strălucitoare ca un fluturaș deasupra unei poiențe de flori, într-o după-amiază fierbinte de vară? N-aș zice.

— Dolores! m-a strigat ea. Dolores Claiborne!

Nu mi-am dat seama nici atunci și nici multă vreme după-aia că m-a chemat pe numele de domnișoară, chiar dacă Joe era cât se poate de viu în dimineața aia și deși nu se mai întâmplase niciodată. Iar în momentul în care am *priceput* asta, un junghi m-a străbătut din cap până-n picioare de parcă ar fi trecut un drac pe lângă mine.

— 'Neața, Vera. Îmi pare rău că ziua e atât de mohorâtă.

A privit o clipă spre cerul care se umpluse de nori joși și aducători de ploaie și apoi a zâmbit.

— Soarele o să apară până la ora trei.

— O spui de parcă i-ai fi trimis un ordin.

O ațâțam numa', da' ea a dat din cap serioasă și mi-a zis:

— Da, exact asta am făcut. Și acu' fugi la bucătărie, Dolores, și vezi de ce idiotul ăla de chelner n-a adus încă tava cu cafele.

M-am dus să fac ceea ce mă rugase, da' până să apuc să mă îndepărtez mai mult de câțiva pași, a strigat după mine la fel ca înainte cu două zile, când îmi declarase că, uneori, o femeie trebuie să fie jigodie pentru a supraviețui. M-am întors, gândindu-mă că îmi va repeta același lucru. Nu s-a întâmplat așa. Stătea acolo, în frumoasa ei rochie roșu cu alb, cu mâinile înfipite în șolduri, cu coada de cal atârându-i pe un umăr și arătând în lumina albă a dimineții de douășunu de ani, nici un pic în plus.

— La trei o să fie soare, Dolores! O să vezi că am dreptate.

Gustarea s-a terminat pe la unșpe, iar bucătăria ne-a rămas în sarcină numa' mie și fetelor până la prânz, fiindcă organizatorii se căraseră pe *Island Princess* ca să înceapă pregătirile pentru actu' al doilea. Vera însăși a plecat destul de târziu, pe la douășpe jumate, ducându-i și pe ultimii patru musafiri la docuri în vechiul Ford, model Ranch Wagon, pe care-l ținea pe insulă. M-am ocupat cu spălatul până pe la unu, apoi i-am spus lui Gail Lavesque, care fusese oarecum asistentă mea în acea zi, că mă doare capul și mi-e puțin greață, așa că, întrucât grosul mizeriei fusese curățat, voiam să plec acasă. Când să ies, Karen Jolander m-a îmbrățișat și mi-a mulțumit. Plângea. Vă jur că, de când am cunoscut-o, fata aia n-a avut niciodată ochii complet uscați.

— Nu știu cine ți-a spus toate astea, Karen, i-am zis, da' n-ai pentru ce să-mi mulțumești. N-am făcut nici cel mai mic lucru s-o merit.

— Nimeni nu mi-a spus nimic, da' știu că dumneavoastră ați fost, doamnă St. George. Nimeni altcineva nu îndrăznește să înfrunte balaurul.

Am sărutat-o pe obraz și i-am zis că nu trebuia să aibă nici un motiv de îngrijorare atâta vreme cât nu mai scăpa și alte farfurii din mână. Apoi am pornit-o spre casă.

Îmi aduc aminte tot ce s-a-ntâmplat, Andy, *totu'*, da' mi se pare că toate s-au petrecut în cel mai real vis pe care l-ar putea avea cineva într-o viață, de când am pășit pragu' casei lu' Vera și am luat-o spre centru. Îmi spuneam încontinuu: "Mă duc acasă să-mi omor bărbatu'". Mă duc acasă să-mi omor bărbatu'", de parcă așa fi vrut să-mi înfig cuvintele în minte la fel cum ți-ai înfige o unghie într-un lemn moale ca mahonu', numa' să reușești s-o ții acolo îndeajuns de multă vreme. Da' privind acu' înapoi, cre' că îmi rămăseseră în *cap*. Doar *inima* nu putea înțelege.

Deși se făcuse doar unu jumate când am ajuns în sat, iar eclipsa avea să înceapă abia peste trei ore, străzile erau anormal de pustii. M-au îndemnat să mă gândesc la orașelu' ăla din partea de sud a statului unde se spune că nu trăiește nimeni. Apoi am privit înspre aco-perișu' hotelului The Harborside și ceea ce am văzut mi s-a părut și mai anormal. Cre' că deja se găseau acolo mai mult de patruzeci de inși, fâțându-se dintr-un loc în altu' și studiind întruna ceru', ca fermierii în timpu' semănatului. M-am uitat înspre docuri și am remarcat vasu' *Princess* cu scara de acces deja coborâtă și puntea specială pentru mașini plină de oameni. Se plimbau cu băuturile în mână, de parcă s-ar fi găsit la un cocteil în aer liber. Până și docurile musteau de oameni și mai existau încă vreo sută de bărci mici (mult mai multe decât am putut vedea vreodată acolo) deja ancorate în largu' oceanului și așteptând. Se pare că toți, fie că se aflau pe acoperișu' hotelului, pe docuri sau pe puntea vasului *Princess*, purtau ochelari de soare și aveau ori ustensile cu lentile fumurii pentru urmărit eclipsa, ori cutii reflectorizante. N-a mai fost niciodată vreo zi similară pe insulă și, chiar dacă mintea nu mi-ar fi fost ocupată cu *altceva*, tot m-aș fi simțit ca plutind într-un vis.

Magazinu' era deschis, eclipsă sau nu, și bănuiesc că jigodia *aia* și-ar fi vândut marfa și în ziua Apocalipsei. M-am oprit, am cumpărat o sticlă de Johnnie Walker Red și apoi am mers pe East Lane pân' acasă. Primu' gest a fost să-i întind lu' Joe sticla; n-a comentat, doar și-a pus-o în poală. Apoi am intrat în casă și am luat punga pe care mi-o dăduse Vera, cea cu ochelarii de soare și cutiile reflectorizante. Când am revenit pe verandă, Joe ținea sticla în lumină ca să-i studieze culoarea.

— Ai de gând s-o bei sau o admiri numa'?

Mi-a aruncat o privire suspicioasă și mi-a zis:

— Ce dracu' e cu asta, Dolores?

— E un cadou în cinstea eclipsei. Dacă nu-l vrei, po' să-l arunc la chiuvetă.

M-am întins s-o apuc, da' a smucit-o repede înapoi.

— Mi-ai făcut o grămadă de cadouri în ultima vreme. Eclipsă sau nu, nu ne putem permite așa ceva

Da' asta nu l-a oprit să-și scoată briceagu' din buzunar ca să taie dopu'; nici măcar nu i-a încetinit mișcările.

— Păi, ca să fiu sinceră, nu e vorba doar de eclipsă. M-am simțit atât de liniștită și împăcată, încât am vrut să-ți transmit și ție fericirea mea. Și fiin'că am observat că ceea ce te face pe *tine* fericit provine mai mult din conținutul unei sticle...

L-am urmărit cum îndepărtează dopu' și cum își toarnă în pahar. Mâna îi tremura puținel și nu-mi părea rău deloc. Cu cât devenea mai nesigur pe el, cu atât îmi creșteau mie șansele.

— Ce motive ai să te simți bine? m-a întrebat. S-a inventat vreo pilulă care lecuiește urâtenia?

— E nasol să spui un asemenea lucru cuiva care tocma' ți-a cumpărat o sticlă de scotch clasa-ntâi. Poate chiar ar *trebui* s-o duc înapoi. Am întins mâna spre ea, da' Joe a fost iar mai rapid.

— Puține șanse.

— Atunci poartă-te frumos. Ce s-a-ntâmplat cu sentimentele-alea bune pe care ar fi trebuit să le capeți la întâlnirile antialcoolicilor?

Da' nu mi-a luat în seamă cuvintele, ci a continuat să se uite la mine ca un funcționar care încearcă să se prindă dacă a fost sau nu tras pe sfoară.

— De ce dracu te simți tu atât de fericită? m-a întrebat din nou. Din cauza plozilor, nu? Că nu-s acasă?

— Nu, deja le duc doru', i-am răspuns și n-am mințit nici un pic.

— Da, așa-i, și a sorbit o înghițitură. Atunci ce-i?

— Îți spun mai târziu, și am început să mă ridic.

M-a înșfăcat de mână.

— Zi-mi acu', Dolores. Știi că nu-mi place să ai secrete față de mine.

Mi-am coborât privirea spre el.

— Mai bine ți-ai lua mâna de pe mine, altfel sticla aia scumpă de băutură ar putea s-o sfârșească-n țândări în capu' tău. N-am chef de ceartă, Joe, mai ales într-o zi ca asta. Am adus niște salam, brânză suedeză și câțiva biscuiți.

— Biscuiți! Dumnezeule, femeie!

— Nu-ți face griji. O să prepar o tavă cu *hors d'oeuvres* la fel de gustoase ca și alea pe care le

mănâncă oaspeții Verei pe feribot.

— Mâncarea asta ciudată îmi dă diaree. Lasă *ovarele* alea, fă-mi numa' un sandviș.

— Bine.

Privea spre largu' oceanului, probabil din cauza faptului că amintisem despre feribot, cu buza de jos ieșită în afară, în stilu' lui îngrozitor. Număru' bărcilor crescuse mai mult ca oricând și mi se părea că ceru' se luminase puțin deasupra lor.

— Uită-te și la ăștia! mi-a spus cu vocea aia batjocoritoare a lui, pe care încerca din răputeri s-o imite mezinu' familiei. N-o să se-ntâmpile cu nimic mai mult ca atunci când trece un cumulus prin fața soarelui, și deja le-au căzut pantalonii-n vine de nerăbdare. Sper c-o să plouă! Sper c-o să toarne atât de tare cu găleata, încât s-o înece pe scârba aia arogantă, pentru care muncești tu, și pe restu'!

— Ca de obicei, Joe. Tu ești întotdeauna atât de simpatic și de binevoitor.

S-a uitat înspre mine, încă ținându-și sticla de scotch strânsă la piept, ca un urs fagurele de miere.

— Pentru numele lu' Dumnezeu, Dolores, ce vrei să spui cu asta?

— Nimic. Mă duc să pregătesc de mâncare, un sandviș pentru tine și *hors d'oeuvres* pentru mine.

Apoi o să stăm, o să bem vreo două pahare și o să privim eclipsa, fiin'că Vera ne-a trimis câte o pereche de ochelari de soare și o cutie reflectorizantă nu-știu-cum-îi-zice, iar după ce se termină o să-ți spun de ce mă simt așa fericită. E o surpriză.

— Mă fut pe surprizele tale.

— Sunt convinsă că da. Da' asta o să-ți placă la nebunie. N-ai ghici-o nici într-o mie de ani.

Apoi am intrat în bucătărie și l-am lăsat să bea din sticla pe care i-o cumpărasem. Voiam să se bucure de ea, zău. În fond era ultima licoare pe care urma s-o mai dea vreodată pe gât. Nu va mai avea nevoie de Antialcoolici să-l țină departe de ispită. Cel puțin, nu acolo unde avea să se ducă.

A fost cea mai lungă și cea mai ciudată dup-amiază a vieții mele. Stătea, așezat în balansoarul de pe verandă, într-o mână cu ziaru', în ailaltă cu paharu' și înjurându-i pe democrații care încercau să facă ceva în Augusta. Uitase să se mai preocupe de motivu' bunei mele dispoziții, da' și de eclipsă. Io mă aflam în bucătărie, auzindu-l prin fereastra deschisă și pregătindu-i un sandviș, fredonând o melodie și spunându-mi: "Fă-i-l gustos, Dolores, pune-i ceapă roșie de care-i place și muștar ca să fie picant. Fă-i-l gustos, fiin'că va fi ultimul pe care o să-l mănânce."

De unde mă găseam, putem vedea peretele din lemn al șopronului, bolovanu' ăla alb și marginea murărișului. Batista pe care o legasem de vârfu' crengii era încă acolo, o zăream și pe ea. Flutura bătută de briză. De fiecare dată când se mișca, mă gândeam la scândurile crăpate care acopereau gura puțului aflat exact sub ea.

Îmi amintesc ciripitu' păsărelelor și vocile abia perceptibile ale celor din largu' oceanului care răcneau unu' la altu', atât de îndepărtate și slabe, încât sunau ca și alea de la radio. Știu până și ce fredonam: "Grace cea uluitoare, ce sunet dulce", în timp ce îmi preparam brânza și biscuiții (aveam chef de ei cum are găina de cuie, da' nu voiam ca Joe să se-ntrebe de ce nu mâncam).

Cre' că se făcuse deja două și un sfert când m-am întors pe verandă cu tava balansându-se într-o mână, ca o adevărată ospătăriță, și cu punga de la Vera în ailaltă. Ceru' era încă acoperit de nori, da' am putut observa că se luminase destul de mult.

S-ar părea că mâncarea a fost foarte gustoasă. Joe nu prea făcea complimente, da' mi-am dat seama de faptu' că-i plăcea după cum și-a lăsat jos ziaru' și s-a uitat la sandviș în timp ce-l mânca. M-am gândit la ceva ce citisem pe undeva sau văzusem în vreun film: "Condamnații la moarte își mănâncă cu poftă ultima masă." După ce mi-a intrat asta în cap, mi-a fost imposibil să mai scap de ea.

Însă nu m-a oprit să bag la burdihan; o dată ce m-am pornit, am continuat până când a dispărut și ultima îmbucătură de brânză cu biscuiți; am mai băut și o sticlă întreagă de Pepsi dup-aia. De vreo două ori m-am surprins întrebându-mă dacă și călăii au poftă de mâncare în zilele în care trebuie să-și îndeplinească rolu'. E ciudat ce-ți poate trece prin cap în momentele când încerci să te încurajezi pentru a duce ceva la bun sfârșit.

Soarele s-a ivit dintre nori aproape imediat după ce-am terminat. Mi-am amintit ce-mi zisese Vera în dimineața aia, m-am uitat la ceas și am zâmbit. Era trei fix. Cam în același timp, Dave Pelletier, ăla care aducea poșta pe insulă, a trecut spre oraș claxonând și ridicând vârtejuri de praf după el. N-am mai văzut nici o mașină pe East Lane mult timp după ce s-a-ntunecat.

M-am aplecat, am așezat farfuriile și sticla goală de Pepsi pe tavă și, înainte de a mă putea ridica, Joe a făcut ceva ce nu mai făcuse de mult: și-a pus o mână pe gâtul meu și m-a sărutat. N-a fost cine știe ce; respirația îi mirosea a alcool, a ceapă și salam, da' totuși nu fusese un sărut deloc prefăcut sau rău intenționat. Fusese unu' dulce și nu mai țineam minte de când nu mă mai pupase. Mi-am închis ochii și l-am lăsat. Îmi amintesc perfect cum stăteam cu ochii închiși, simțindu-i buzele apăsate pe-ale mele și soarele bătându-mi pe frunte, amândouă senzațiile pârându-mi-se la fel de calde și plăcute.

— N-a fost prea rău, Dolores.

Era un elogiu măreț din partea lui.

În momentu' ăla, am avut o secundă de ezitare; nu l-aș fi putut contrazice. Ce mi-a trecut prin fața

ochilor n-a fost Joe încolăcind-o pe Selena cu brațele, ci felu' cum îi arăta fruntea în clasa aia prin 1945 și cum atunci, ca și acu', și-ar fi dorit să mă sărute; cum mă gândeam: "După ce mă pupă o să-ntind mâna și o să-i ating fruntea în timp ce-o face, chiar acolo, deasupra sprâncenei... ca să văd dacă e la fel de netedă cum pare."

Mi-am întins mâna și am atins-o, așa cum visasem cu atâția ani în urmă, și ochiu' dinăuntru' meu s-a deschis mai larg decât oricând. Vedeam ce s-ar fi întâmplat dacă l-aș fi lăsat în pace pe Joe, nu numa' luându-și ce voia de la Selena sau cheltuind banii pe care-i furase din conturile copiilor, ci și îndrumându-i la rele; umilindu-l pe Joe Junior pentru notele lui bune și pentru dragostea lui de istorie; bătându-l ușurel pe umăr pe micu' Pete de fiecare dată când îi spunea cuiva jidan sau vreunui coleg că e leneș sau negrotei; prelucrându-i; îndemnându-i mereu la rele. Ar fi continuat până când i-ar fi terminat sau i-ar fi răsfățat de tot dacă l-aș fi lăsat, iar apoi ar fi murit și noi am fi rămas numa' cu polițe neachitate și cu o gaură unde să-l îngropăm.

Ei bine, /o aveam o gaură pentru, el, una de nouă metri adâncime în loc de doi și mărginită de pietre, nu de pământ. Îi păstrasem un locșor, și primu' sărut după trei, poate cinci ani, nu schimba cu nimic lucrurile. Nici măcar fruntea, care-mi pricinuisse mai multe neazuri decât chestia aia a lui mititică și plângăcioasă... Totuși, am atins-o din nou, la fel ca înainte; mi-am plimbat degetu' de-a lungu' ei, gândindu-mă la cum mă sărutase pe terasa hanului The Samoset în timp ce înăuntru se cânta "Moonlight Cocktail" și la cum îi mirosisem apa de colonie a lu' taică-său în timp ce-o făcea.

Apoi inima mi-a redevenit un sloi de gheață.

— Mă bucur, am zis și am ridicat tava. De ce nu te ocupi un pic de ochelarii ăia de soare și de cutiile alea reflectorizante în timp ce io spăl vasele?

— Mă doare-n cur de ce ți-a dat scârba aia bogată. Mă doare-n cur și de eclipsă. S-a mai lăsat și altă dată întunericu'. Se-ntâmplă în fiecare seară.

— Foarte bine. Liniștește-te.

Ajunsesem până în dreptu' ușii, când el mi-a zis:

— Poate că mai târziu o să tăvălim un pic așternuturile. Ce spui de asta, Dee?

— Poate, i-am răspuns, gândindu-mă că într-adevăr va fi un adevărat futai.

Înainte de-a se întuneca pentru a doua oară, Joe St. George avea să aibă parte de unu' mult mai mare decât s-ar fi putut aștepta vreodată.

L-am urmărit în timp ce stăteam în picioare și spălam vasele la chiuvetă. De ani de zile nu mai făcuse altceva în pat în afară de a dormi, a sforăi și a trage bășini; cre' că știa la fel de bine ca mine că principalu' motiv era băutura, nu numa' fața mea urâtă. Mă speria gându' că, o dată ce-i intrase în cap să ne mutăm în pat mai târziu, ar fi fost în stare să astupe la loc sticla aia de Johnnie Walker, da' n-am avut un asemenea ghinion. Pentru Joe, fututu' (scuză-mi limbaju', Nancy) constituia numa' o fantezie, la fel cum fusese și sărutu' ăla. Sticla însemna o realitate, fiindcă putea s-o pipăie. Scosese o pereche de ochelari din pungă și, ținându-i de mâner, se holba prin lentile la soare. Îmi amintea de-o chestie pe care o văzusem la televizor, un cimpanzeu încercând să prindă un post de radio. Apoi i-a lăsat jos și și-a mai turnat în pahar.

Când m-am întors pe verandă cu coșu' de cusut în mână, am observat că deja căpătase privirea aia unsuroasă și congestionată pe care o avea la trecerea din starea de amețeață în cea de beat mangă. Se uita la mine într-un fel destul de dur, așteptându-se să-l ocărăsc.

— Nu mă băga în seamă, am spus cu o voce dulce ca mierea, o să m-așez aici și o să m-apuc de cârpit până vine eclipsa. Mișto că a ieșit soarele, nu?

— Doamne, Dolores, te porți de parcă ar fi ziua mea de naștere.

Glasu' începuse să i se îngroașe.

— Păi, cam așa ceva, am spus desfăcând o cusătură a blugilor micului Pete.

Următoarea oră jumate a trecut la fel de încet ca pe vremea când eram fetiță și mătușa Clovis îmi promisese că mă duce pentru prima dată la cinema în Ellsworth. Am terminat blugii, am peticit și două perechi de pantaloni de-ai lu' Joe Junior (chiar și pe-atunci băiatu' ăsta nu purta deloc blugi, probabil că, pe undeva, se hotărâse deja să devină politician când o crește) și am tivit două fuste de-ale Selenei. La sfârșit am cusut butoniere la pantalonii marinărești ai lu' Joe. Se învechiseră, da' nu se uzaseră de tot. M-am surprins gândindu-mă că sunt destul de buni să-l îngrop în ei.

Apoi, exact în clipa în care îmi ziceam că n-o să se mai întâmple nimic, am observat că lumina care îmi cădea pe mâini devenise mai palidă.

— Dolores? a spus Joe. Cre' că a-nceput ceea ce tu și restu' proștilor ați așteptat cu atâta ardoare.

— Mda, se poate.

Lumina din curte trecuse de la galbenu' aprins al dup-amiezei ăleia de iulie, la un roz-deschis, iar umbra de pe șosea a casei se subțiasse într-un stil haios, cum nu mai văzusem niciodată.

Am luat o cutie reflectorizantă din pungă și am ținut-o cum îmi arătase Vera de vreo sută de ori în ultima săptămână și, în același timp, un lucru din cale-afară de aberant mi-a venit în minte: "Și fetița aia face la fel. Cea care stă în poala lu' taică-său. Și ea face exact aceeași chestie."

Nu mi-am dat seama atunci ce înseamnă asta și nici acu' nu știu, da' oricum vă povestesc fiin'că așa am hotărât și fiin'că m-am gândit și mai târziu la ea. Numa' că, în momentele următoare, nu numa' că mi-am imaginat-o, ci *am și văzut-o* cu adevărat, așa cum se întâmplă când visezi sau ca în revelațiile profetilor din Vechiul Testament: o fetiță de vreo zece anișori, cu o cutie reflectorizantă în mână. Purta o rochie scurtă, în dungi roșii și galbene, în stilu' ălor de plajă, cu brețeluțe, nu cu mâneci, și era dată cu un ruj de culoarea minții. Avea parul blond și și-l dăduse pe spate, dorindu-și să pară mai mare. Am mai văzut încă ceva, ce m-a făcut să-mi amintesc de Joe: taică-său își pusese mâna pe picioru' ei. Da' mai sus decât ar fi trebuit. Apoi imaginea s-a destrămat.

— Dolores! Te simți bine? m-a întrebat Joe.

— Ce vrei să spui? Normal că da.

— Mi s-a părut că arătai ciudat.

— Eclipsa e de vină, am zis, gândindu-mă că într-adevăr așa era, Andy, da' și că fata, pe care am mai văzut-o și dup-aia, se găsea în realitate pe undeva de-a lungul zonei de vizibilitate a eclipsei, stând în brațele tatălui ei la fel cum stăteam și noi pe verandă.

M-am uitat prin cutie, soarele micuț, alb și strălucitor arăta ca o monedă de cincizăci de cenți pusă pe foc și din care cineva mușcase o bucată. Am rămas puțin așa, apoi m-am răsucit înspre Joe.

Ridicase o pereche de ochelari și privea cercetător prin ei.

— La naiba! a zis. Într-adevăr dispare.

Greierii au început să cânte din iarbă; probabil își închipuiau că soarele apunea mai devreme și că le venise timpu' să-și dea drumu'. Mi-am aruncat privirea spre largu' oceanului și am observat că apa pe care pluteau bărcile devenise de-un albastru mai închis; era o priveliște minunată, da' care-ți dădea și fiori. Creierul meu tot încerca să se convingă că tablou' bărcilor aflate sub ceru' ăla ciudat de negru în toiu' verii nu era decât o halucinație.

M-am uitat la ceas și am constatat că se făcuse cinci fără zece. Asta însemna că în următoarea oră nimeni de pe insulă nu se va mai gândi ori ocupa de altceva. East Lane se golise de tot, vecinii noștri se duseseră fie pe *Island Princess*, fie pe acoperișu' hotelului, așa că sosise timpu' să mă apuc de treabă. Toate măruntaiele mi se strânseseră într-o imensă rană și nu puteam să-mi scot imaginea aia din minte, fetița stând în poală la taică-său, da' pe de altă parte trebuia ca absolut nimic să nu-mi distragă atenția sau să mă oprească, nici măcar pentru o secundă. Știam că dacă n-o făceam atunci, n-aveam s-o mai fac niciodată.

Am pus cutia reflectorizantă lângă coșu' de cusut și-am spus:

— Joe.

— Ce-i?

Bombănise eclipsa pân' atunci, da' se părea că nu-și putea lua ochii de la ea încă din momentu' când începuse. Avea capu' dat pe spate și ochelarii prin care privea îi aruncau o umbră decolorată și ciudată pe față.

— A veni timpu' să-ți fac o surpriză.

— Ce surpriză? m-a întrebat, iar când a lăsat jos ochelarii construiți dintr-o sticlă special polarizată ca să se uite la mine, am observat că nu numa' eclipsa îl fascina.

Se îmbătase atât de tare, cât pe-aci să borască, încât m-a înfricoșat. Dacă nu înțelegea cuvintele mele, planul eșua înainte de a-l pune în aplicare. Ce-aș mai fi putut face atunci? Nu-mi dădeam seama. Da' ceea ce *într-adevăr* știam m-a speriat ca dracu': nu aveam cale de-ntors. Indiferent cât de prost ar fi mers lucrurile, nu exista cale de întoarcere.

Apoi a întins o mână, m-a înșfăcat de umăr și m-a zgâlțâit.

— Pentru numele lu' Dumnezeu, despre ce vorbești, femeie?

— Ții minte banii din conturile copiilor?

Și-a mijit puțin ochii și am înțeles că nu se îmbătase atât de tare pe cât credeam. Și-am mai înțeles un lucru: că un sărut nu schimbă absolut nimic. În fond, oricine te poate săruta: așa le-a arătat Iuda Iscariotu' romanilor cine e Isus.

— Ce-i cu ei?

— I-ai luat.

— Pe dracu'!

— Ba da. După ce-am aflat cum te-ai purtat cu Selena, m-am dus la bancă. Voiam să retrag banii și să-mi duc copiii departe de tine.

Și-a căscat gura și s-a holbat la mine câteva clipe. Apoi a-nceput să râdă, s-a lăsat pe spate în balansoar, legănându-se în timp ce în juru' lui se întuneca din ce în ce mai tare.

— Păi, te-am fraierit, nu? mi-a zis.

A mai înghițit un pic de scotch și dup-aia s-a uitat iar la cer prin ochelari. Acu' însă abia distingeam vreo umbră pe chipu' lui.

— S-a dus jumate, Dolores! S-a dus jumate, poate chiar oleacă mai mult!

Am privit prin cutia reflectorizantă și am văzut că avea dreptate; mai rămăsese doar jumate din

moneda de cincizăci de cenți și încet-încet mai dispărea câte puțin.

— Mda, am spus. Așa-i. În legătură cu banii, Joe...

— Uiți un lucru. Nu-ți chinui căpșoru' tău savant cu asta. Banii sunt în siguranță.

— O, nu-mi fac io griji din cauza lor. Nici măcar un pic. Ci fap-tu' că m-ai păcălit, asta mă apasă.

A dat din cap, oarecum gânditor și solemn, ca și cum ar fi vrut să-mi arate că mă înțelege și mă compătimește, da' nu s-a putut controla prea mult. L-a pufnit din nou râsu', ca pe-un copilăș mustrat de un profesor de care nu-i e teamă nici un pic. Râdea atât de tare, încât a împrăștiat un norișor argintiu de salivă în aeru' din juru' gurii.

— Îmi pare rău, Dolores, a spus îndată ce-a fost capabil, n-am vrut să râd, da' ai încasat-o pe cinste, nu?

— Mda.

În fond era absolut adevărat.

— Te-am fraierit în ultimul hal, a zis el, râzând și scuturându-și tot corpul așa cum faci când auzi un banc de milioane.

— Mda, am fost io de acord cu el. Da' știi ce se spune.

— Nu. Și-a aruncat ochelarii în poală și s-a-ntors să mă privească. Râsesse așa cu poftă, încât ochii lui roșii ca de porc se umpluseră de lacrimi. Tu ești aia care găsește câte un proverb pentru orice. Ce se spune despre soții care în final le pun capac nevestelor care-și bagă mereu nasu' unde nu le fierbe oala?

— Mă păcălești o dată, rușine să-ți fie; mă păcălești a doua oară, rușine să-mi fie. M-ai fraierit o dată cu Selena și a doua oară în legătură cu banii, da' în sfârșit am pus mâna pe tine.

— Poate că da, poate că nu, da' dacă-ți faci probleme că i-am cheltuit, poți să te oprești, fiin'că...

L-am întrerupt:

— Nu-mi fac griji. Ți-am mai spus o dată. Nu-mi fac nici cea mai mică problemă.

Mi-a aruncat o privire rea, Andy, și zâmbetul i se ștergea încet-încet de pe față.

— Iar ai căpătat aerele alea de dășteaptă care nu-mi plac mie.

— O, am îmbulinat-o, i-am zis.

S-a uitat lung la mine, încercând să afle ce-mi trecea prin minte, da' cre' că-i păream mai misterioasă ca oricând. Și-a scos buza în afară și a oftat atât de tare, încât i-a zburat o șuviță de păr care-i căzuse pe frunte.

— Cele mai multe femei nu se pricep deloc la bani, Dolores, iar tu nu ești o excepție. I-am pus pe toți în alt cont, asta-i tot și e mai bine așa. Nu ți-am spus pen' că n-am avut chef să aud o grămadă de aiureli pe tema asta. Ei bine, te-am ascultat până acu' și mi-e de-ajuns.

Apoi și-a ridicat din nou ochelarii ca să-mi arate că el considera subiectu' încheiat.

— Un cont pe numele tău, am spus.

— Ei și?

Deja se lăsase amurgu', iar copacii abia se întrezăreau la orizont. O rândunică cânta în spatele casei și o privighetoare altundeva. Simțeam cum temperatura începe să scadă. Toate îmi dădeau un sentiment straniu; parcă trăiam în interioru' unui vis care se preschimba în realitate.

— De ce să nu fie pe numele meu? Sunt tatăl lor, nu?

— Păi sângele tău le curge prin vine. Dacă asta te face tatăl lor, atunci se pare că ești.

L-am văzut cum chibzuia dacă merită să mai comenteze ceva în legătură cu asta și cum în final s-a hotărât că nu.

— Nu-ți mai dori să discutăm despre bani, Dolores. Te previn.

— Ei bine, încă puțin, i-am răspuns, zâmbind. Vezi tu, ai uitat surpriza.

M-a privit bănuitor.

— Despre ce dracu' trăncănești, Dolores?

— Am fost la persoana care răspunde de Departamentul Depuneri al Băncii de pe Coasta Nordică din Jonesport. Un bărbat amabil, pe nume Pease. I-am explicat cum stau lucrurile și s-a supărat foarte tare. Mai ales când i-am arătat carnetele originale de economii, care nu lipseau, cum îi spuseseși tu.

Atunci Joe și-a pierdut și urma de interes pe care-l mai avea față de eclipsă. Stătea în balansoar, holbându-se la mine cu niște ochi imenși. Sprâncenele îi semănau cu niște fulgere și-și strânsese buzele într-o linie albă, ca o cicatrice. Și-a lăsat ochelarii să-i cadă în poală și a-nceput să-și închidă și să-și deschidă foarte încet pumnii.

— Se pare că n-aveai voie să faci așa ceva. Domnu' Pease a verificat dacă banii rămăseseră în bancă. După ce-a văzut că erau, am răsuflat amândoi ușurați. M-a-ntrebat dacă vreau să cheme poliția. Se observa pe fața lui că-și dorea al naibii de tare să spun nu. L-am întrebat dacă poate să-mi dea banii înapoi. S-a uitat într-un registru și mi-a zis că da. I-am spus: "Atunci așa o să facem." Ceea ce s-a și întâmplat. Deci de-aia nu mai sunt îngrijorată din pricina banilor, Joe, io am pus mâna pe ei, nu tu. Nu-i așa că asta-i o adevărată bombă?

— Minți! a zberlat Joe și s-a ridicat atât de iute din balansoar, c-a fost cât pe-acu să cadă.

Ochelarii i-au picat din poală și s-au făcut țandări pe podeaua verandei. Aș fi vrut să-l fi pozat în momentu' ăla; îl băgasem în ceață de data asta; îl atinsesem la punctu' lui cel mai sensibil. Expresia de pe mutra-i jengoasă mă răzbuna pentru tot ce pătimisem din acea zi în care discutase pe feribot cu Selena.

— Ei nu pot face așa ceva! a răcnit Joe. N-ai pus laba pe nici un cent din gologanii ăia, nici n-ai văzut porcăria aia de carnet.

— Nu? Și atunci cum am aflat c-ai cheltuit deja trei sute? Mă bucur că n-au fost mai mulți, da' încă îmi mai sare țandăra de fiecare dată când mă gândesc la asta. Ești un hoț, Joe St. George, și încă unu' atât de josnic, încât furi de la propriii tăi copii.

S-a albit la față ca un cadavru. Numa' ochii îi mai rămăseseră vii și mă priveau cu ură. Își ținea palmele în față, încleștându-și și descleștându-și pumnii. Mi-am coborât o secundă privirea și-am zărit soarele; ajunsese deja mai puțin de jumate, doar o semilună mai grasă, care se reflecta în cioburile de sticlă fumurie ce zăceau pe lângă picioarele lui. Nu era indicat să-l scap din priviri pentru mai mult timp, cel puțin nu acu', când se găsea într-o asemenea dispoziție.

— Pe ce-ai cheltuit cele trei sute, Joe? Pe curve? La pocher? Sau pe-amândouă? Oricum, nu pe-o altă rablă, pen' că n-am văzut nici una nouă în spate.

N-a mai scos nici un cuvânt, doar stătea acolo, încleștându-și și descleștându-și pumnii, iar în spatele lui am văzut primele insecte fosforescente sclipind în curte. Bărcile din larg deveniseră acu' fantome și m-am gândit la Vera. Dacă nu se simțea în al nouălea cer, în al optălea oricum era. Nu că ar fi avut vreun rost să-mi ocup mintea cu Vera — trebuia să mi-o păstrez intactă pentru Joe. Voiam să-l fac să se miște, așa că am încercat să-i dau o ultimă lovitură.

— Oricum, nu-mi pasă pe ce i-ai cheltuit. Am restu' și mi-e de-ajuns. N-ai decât să te duci și să ți-o tragi singur... Dacă ghemotocul ăla zbârcit și fără vlagă o să reușească să ți se scoale.

S-a ndreptat împleticindu-se spre mine, zdrobind cioburile ochelarilor sub pantofi, și m-a înșfăcat de mâini. Aș fi putut să scap de el, da' n-am vrut, încă nu.

— Stăpânește-ți limba aia ascuțită, mi-a șoptit, suflându-mi aburii de scotch în față. Dacă nu poți, am io grijă.

— Domnu' Pease a vrut să las banii la bancă, da' n-am făcut-o, pen' că, dacă ai fost o dată în stare să umbli în conturile copiilor, ai fi reușit să găsești o cale să umbli și într-al meu. Apoi s-a gândit să-mi dea un cec, da' mi-a fost teamă că, dacă ai afla ce s-a ntâmplat înainte de a *avea io chef* să-ți spun, mi l-ai fi anulat. Așa că l-am pus pe domnu' Pease să-mi dea banii în cash. Nu prea i-a plăcut, da' până la urmă l-am convins, i-am obținut până la ultimul cent și i-am ascuns într-un loc sigur.

Atunci m-a apucat de gât. Fusesem aproape sigură de asta, da' tot m-am speriat; numa' că voiam să fie așa, pen' că-l convingea mai mult decât ultimele cuvinte ale mele că ceea ce-i povestisem era adevărat. Numa' că nici ăsta nu mi se părea cel mai important lucru. Fiin'că îl determinasem să mă strângă de gât, îmi dădea senzația că mă găsesc oarecum în apărare, și nu în atac, *ăsta* fiind cel mai important lucru. Și chiar *era* autoapărare, fiin'că io mă aflam la fața locului, nu legea. În fond, îmi ocroteam copiii și pe mine însămi.

Urlând, mă smucea de beregată în toate părțile, iar io nu mai puteam respira. Nu-mi amintesc prea bine, da' cre' că m-a pocnit o dată sau de două ori cu capu' de stâlpii care susțineau veranda. Îmi zicea că sunt o jigodie împrăștiată și c-o să mă omoare dacă nu-i dau banii înapoi. Începuse să-mi fie frică de faptu' că *într-adevăr* o să mă ucidă înainte de-a apuca să-i zic ceea ce-și dorea cu atâta ardoare. Curtea se întuneca din ce în ce mai tare și mi se *părea plină* cu ochiuri de lumină, ca și cum la cei două sute de licurici pe care-i văzusem înainte s-ar mai fi adăugat încă vreo zece mii. Vocea lui mi se părea că sună de foarte departe, dându-mi impresia că lucrurile o luaseră razna și că io ar fi trebuit să pic în puț în locu' lui.

Într-un sfârșit m-a lăsat în pace. Am încercat să mă țin pe picioare, da' n-am putut. Am vrut să mă așez pe scaun, da' mă-mbrâncise prea departe de el și fundu' doar i-a șters marginile în drum spre podea. Am aterizat în mijlocu' cioburilor împrăștiate — resturile ochelarilor de soare. Rămăsese o singură bucată mai mare și soarele se oglindea în ea ca o bijuterie în formă de secure. Am întins mâna s-o apuc, apoi mi-am retras-o. Nu *trebuia* să-l tai. O rană ca asta, făcută cu un ciob de sticlă, n-ar fi arătat prea bine mai târziu. Și-ți dai tu seama, Andy, la ce mă gândeam io atunci, n-ar fi încăput nici cel mai mic dubiu că ar fi fost crimă premeditată. În schimb, am înșfăcat cutia reflectorizantă, care era construită dintr-un lemn foarte tare. N-aș spune că-mi trecea prin cap să i-o proptesc în scâfârlie, dacă ar fi fost nevoie. De fapt nu-mi mai trecea nimic prin cap.

Tușeam, și tușeam atât de tare, încât mi se părea o minune că nu scui și sânge, nu numa' salivă. Gătu' parcă îmi luase foc.

M-a săltat în picioare așa de brutal, că mi-a rupt breteaua combinezonului, apoi mi-a pus o mână după ceafă și m-a smucit înspre el până când am ajuns destul de aproape ca să mă sărute; numa' că nu-i mai ardea de așa ceva.

— Ți-am spus ce-o să se ntâmple dacă nu încetezi să mai fi atât de obraznică cu mine, mi-a zis.

Avea ochii umezi și ciudați, da' ceea ce m-a înspăimântat cel mai tare a fost felu' cum mă privea, așa, prin mine, de parcă n-aș mai fi existat pentru el.

— Ți-am spus de-o mie de ori. Acu' mă crezi, Dolores?

— Da, te cred.

Gătu' mă durea atât de rău, acolo unde mă strânsese, încât îmi auzeam vocea parcă venind dintr-un canal.

— Repetă!

Încă îmi ținea gătu' prins în încheietura brațului și în clipa aia m-a strâns atât de tare, încât mi-a sucit un mușchi. Am țipat. Nu m-am putut stăpâni, mă durea îngrozitor. Asta l-a făcut să rânjească.

— Spune-mi c-ai vorbit serios!

— *Da!* am zberiat. Am vorbit *serios!*

Plănuisem să mimez frica, da' nu mai era nevoie; datorită lu' Joe nu mai trebuia să joc teatru.

— Bun, mă bucur că aud asta. Iar acu' spune-mi unde sunt banii, și ar fi mai bine să-i găsesc până la ultimul cent

— Sunt în spatele șopronului, i-am zis.

Glaseru' nu-mi mai suna ca dintr-un canal, ci ca al lu' Groucho Marx în *Ți-e viața în joc* — care se potrivea de minune, dacă înțelegeți ce vreau să zic. Apoi i-am mărturisit că băgasem banii într-un ulcior pe care-l ascusesem în murăriș.

— Exact în stilu' unei femei! a spus el pe un ton batjocoritor și m-a îmbrâncit spre treptele verandei. Ei bine, hai să mergem să-i luăm.

Am coborât pe scară și am pornit-o de-a lungu' casei, cu Joe în spatele meu. Se întunecase de parcă ar fi fost noapte, iar când am ajuns în dreptu' șopronului, am văzut ceva atât de straniu, încât, vreo câteva secunde, am uitat complet de orice altceva. M-am oprit și-am arătat spre cer, deasupra murărișului.

— Ia te uită, Joe! Stele!

Și, într-adevăr, puteam distinge Caru' Mare la fel de limpede ca într-o noapte de iarnă. Mi s-a făcut pielea de găină, da' pe Joe l-a lăsat rece. M-a împins atât de tare, încât a fost cât p-aci să cad.

— Stele? a zis. Ți garantz io, femeie, c-o să vezi o *mulțime* de stele dacă mă mai întârzii mult.

Am continuat să merg. Umbrele dispăruseră complet, iar bolovanu' ăla mare pe care, cu un an în urmă, stătusem de vorbă cu Selenă îți sărea în ochi, căci devenise strălucitor ca un far, așa cum observasem că se-ntâmplă în nopțile cu lună plină. Nu era chiar aceeași lumină, Andy, n-aș putea să v-o descriu în cuvinte, cumva obscură și îngrozitor de nepământească. Știam că distanțele dintre obiecte ajunseseră foarte greu de estimat, ca în nopțile cu lună, de altfel, iar tufele de mure păreau o pată mare și neagră, cu o grămadă de licurici mișunând prin ea.

Vera îmi tot repetase că-i periculos să te uiți direct la soare; spunea că ți-ar fi ars retina sau chiar că te-ar fi orbit. Totuși, n-am rezistat să-ntorc capu' și să arunc o privire rapidă peste umăr mai mult decât a rezistat nevasta lui Lot să admire pentru ultima dată cetatea Sodoma. Ceea ce am văzut mi-a rămas pentru totdeauna în minte. Puteau trece săptămâni, uneori chiar luni fără să-mi amintesc de Joe, da' niciodată două zile fără să mă gândesc la imaginea cerului care mi-a apărut în fața ochilor când am întors capu' în dup-amiaza aia. Nevasta lui Lot s-a transformat într-o statuie de sare fiin'că nu și-a văzut de treabă, iar mie mi se pare un miracol că n-am pățit la fel.

Soarele încă nu era acoperit în întregime. Cerul căpătase o culoare purpuriu-intens și, în mijlocu' lui, deasupra oceanului, atârna o pupilă imensă și neagră, înconjurată de un voal subțire deșărit. Într-o parte încă mai rămăsese o secure subțire din soare, formată din stropi de aur topit. Știam că nu era treaba mea să privesc într-acolo, da' nu-mi puteam desprinde ochii de la o imagine ca aia. Părea... hm, oricum o să spun, n-aveți decât să râdeți. Părea ca și cum acel ochi interior se eliberase de mine, zburase pe cer și acum se uita să vadă cum o să mă descurc. Numa' că se făcuse mult mai mare decât mi-aș fi imaginat vreodată. Și mult mai *negru*.

Probabil că aș fi rămas așa, holbându-mă până m-ar fi orbit de tot, numa' că Joe mi-a mai dat un brânci, izbindu-mă de peretele șopronului. Asta m-a mai trezit un pic și am continuat drumu'. Vedeam o pată mare și albastră în fața ochilor, așa cum se-ntâmplă când te fulgeră blițu' unui aparat foto, și mi-am zis: "Dacă ți-ai ars retinele, o să fii oarbă toată viața ta, așa-ți trebuie, Dolores, suferința ta n-o să fie cu nimic diferită de-a lui Cain."

Am trecut pe lângă bolovanu' ăla, cu Joe în spatele meu ținându-mă de decolteu' rochiei. Simțeam cum îmi alunecă în jos combinezonu', în partea unde se rupsesse breteaua. Cu tot albastru' ăla în fața ochilor, totu' mi se părea o harababură. Capătu' șopronului era o siluetă întunecată, de parcă cineva decupase din cer, cu o pereche de foarfece, un acoperiș.

M-a împins spre marginea murărișului, iar când am dat de primu' țep, am regretat că nu mi-am pus blugii. Asta m-a făcut să mă-ntreb dacă uitasem și altceva, da' oricum era prea târziu; am observat bucățica aia de pânză fluturând în ultima picătură de lumină, exact la timp ca să-mi amintesc de faptu' că puțu' se afla sub ea. Atunci m-am smuls din strânsoarea lui și am fugit mâncând pământu' în

murăriș, gata pregătită să asist la festin.

— Să nu cumva, jigodie! a zberlat în timp ce zdrobea sub picioare rugii de mure, îndreptându-se spre mine.

Am simțit cum mâna lui îmi căuta decolteu' rochiei și cum a fost la un pas să-l și apuce. M-am ferit printr-o smucitură și am continuat să fug. Mă incomoda combinezonu' care-mi tot cădea într-o parte, crengile agățându-l mereu și, până la urmă, reușind să rupă o fâșie din el, da' și din propria-mi carne. Mă umplusem de sânge în partea de jos a picioarelor, da' n-am observat nimic până când am intrat în casă, adică cu mult mai târziu.

— *Vino-ncoace!* a croncănit el, și de data asta i-am simțit mâna pe umăr.

M-am zbatut să scap, așa că m-a prins de combinezonu' care plutea în spatele meu ca un voal de mireasă. Dacă ar fi ținut, m-ar fi prins în plasă ca un păianjen, da' era uzat de tot, fiin'că îl spălasem de vreo două-trei sute de ori. Mi-am dat seama când a cedat și l-am auzit înjurând și gâfâind. Am sesizat rugii de mure fremătând și pocnind în urma mea, da' nu puteam vedea absolut nimic; eram în mijlocu' hățîșului și se făcuse o beznă de-ți băgai degetele-n ochi, așa că batista pe care o agățasem nu-mi mai folosea de nici o culoare. Am reușit însă să disting gura puțului, o pată albicioasă în întuneric exact înaintea mea, și am sărit cu toată forța care-mi rămăsese. Scăpasem, da' fiin'că stăteam cu spatele nu l-am văzut căzând înăuntru. S-a auzit un zgomot puternic și apoi a strigat.

De fapt, nu.

N-a strigat, cre' că știți foarte bine ce vreau să spun. A țipat ca un iepure care și-a prins lăbuța într-o capcană. M-am întors și am zărit o gaură mare în mijlocu' puțului. Capu' lu' Joe se ivea deasupra, iar el se ținea cu putere de-o scândură ruptă. Măinile i se înroșiseră și o dâră de sânge i se prelingea pe bărbie din colțu' gurii. Avea ochii cât niște farfurioare de dulceată.

— O, Doamne, Dolores! E puțu' cel vechi. Ajută-mă repede să ies, până nu cad de tot!

Da' io am rămas pe loc și, după câteva secunde, privirea i s-a modificat. Mi-am dat seama că înțelesese ce se-ntâmplă. Niciodată n-am mai fost atât de speriată ca atunci, când stăteam lângă gura puțului, holbându-mă la Joe, cu soarele ăla negru deasupra noastră înspre apus. Îmi uitasem blugii, el nu căzuse cum ar fi trebuit, iar io credeam că totu' începe să meargă prost.

— Ah! a făcut Joe. Ah, jigodie!

Apoi a început să zgârie lemnu' încercând să iasă.

Mi-am zis că tre' s-o iau la goană, da' picioarele nu voiau să se urnească din loc. Ce sens ar mai fi avut să fug, dacă el reușea să iasă? O chestie am învățat și io în ziua eclipsei: dacă trăiești pe-o insulă și-ți dorești să omori pe cineva, atunci fă-o ca lumea. Dacă nu, n-ai unde să fugi sau să te ascunzi.

Auzeam cum unghiile lui zgâriau lemnu' în timp ce se chinuia disperat să se ridice din puț. Sunetu' îmi dădea aceeași senzație ca atunci când privisem la eclipsă: era mult mai apropiat decât mi-aș fi dorit. Uneori îmi bântuie visele, numa' că în ele Joe reușește să iasă afară și vine după mine. În realitate, scândura pe care se sprijinea a cedat sub greutatea lui și el a căzut. Totu' s-a petrecut atât de repede, încât parcă nu s-ar fi găsit niciodată acolo; dintr-o dată exista numa' un pătrat părăginit și gri din lemn, pe care mișunau de colo-colo licuricii.

A țipat din nou în timp ce cădea. Auzeam ecou' lovindu-se de pereții puțului. Mai era ceva ce nu luasem în calcul: urletu' lui în timp ce pica. Apoi a fost o bufnitură surdă și dup-aia s-a așternut tăcerea. O liniște bruscă. De parcă s-ar fi stins o lampă fiin'că cineva a scos-o din priză.

Am ingenuncheat, mi-am înfipt mâinile în șolduri și-am așteptat să văd dacă se mai întâmplă ceva. A trecut un timp, nu-mi dau seama cât, da' dispăruse și ultima rămășiță de lumină a zilei. Eclipsa devenise totală și se făcuse întuneric ca noaptea încă nu se auzea nici un sunet, da' simțeam o adiere venind dinspre puț, pe care puteam s-o *miros* — știți cum miroase uneori apa dintr-o fântână aproape secată? A cocleală și igrasie, nu e prea plăcut.

Am observat că furou' îmi atârna peste vârful pantofului stâng. Era complet sfâșiat. Mi-am băgat mâna sub decolteu' rochiei, în partea dreaptă, și-am tras de breteaua ailaltă. Apoi mi-am scos combinezonu'. L-am mototolit, gândindu-mă cum să mă apropiu de gura puțului, și deodată mi-a apărut în față fețița despre care v-am povestit înainte, mai reală ca oricând. Stătea și ea în genunchi, uitându-se sub pat, și mi-am spus: "E atât de nefericită, și simte același miros. Cu iz de monede și de stridii. Numa' că nu vine din puț, ci are legătură cu taică-său."

Brusc dup-aia parcă și-ar fi întors capu' spre mine; cre' că *m-a văzut*, Andy. Și atunci am înțeles de ce arăta așa de nenorocită: taică-său se dăduse cumva la ea și încerca s-o ascundă. Da', mai presus de orice, pricepuse dintr-o dată că cineva o privea, o femeie la Dumnezeu știe câte mile depărtare de ea, însă găsindu-se tot în zona de vizibilitate a eclipsei, o femeie care tocma' își ucisese bărbatu' o urmărea.

Mi-a vorbit, deși nu-i auzeam propriu-zis vocea, ci parcă venea dinăuntru' minții mele:

— Cine ești *tu*? m-a întrebat.

Nu știu dacă i-aș fi răspuns sau nu, da' înainte de-a apuca s-o fac, un țipăt lung și strident s-a ridicat în aer din direcția puțului:

— *Doo-loo-rrreeees!...*

Mi-a înghețat sângele în vine și știu că, pentru o clipă, inima a încetat să-mi mai bată, fiindcă, atunci când a pornit, a trebuit să reziste la trei sau patru contracții înghesuite în aceeași secundă. Ridicaser furou' de jos, da' degetele mi s-au înmuiat din cauza urletului și l-am lăsat să cadă; a rămas agățat într-o tufă de mure.

"E doar imaginația care-ți joacă feste, Dolores", mi-am zis. "Fetița aia care se uită sub pat și zbieratul ăla al lui Joe... ambele sunt doar senzații. Prima e o halucinație din cauza mirosului ranced care vine dinspre puț, iar aialaltă e conștiința ta vinovată. Joe zace în fundu' fântânii cu capu' crăpat. E mort și de-acu' încolo n-o să-ți mai facă probleme. Și nici copiilor tăi."

La început n-am fost sigură, da' timpu' trecea și numa' strigătu' unei bufnițe mai tulbura liniștea ce se așternuse. Îmi amintesc că mă gândeam cum se întorsese roata pentru Joe în acea zi. O ușoară adiere a suflat înspre tufișurile de mure, făcându-le să fremete. Am privit mai întâi la stelele ce străluceau pe cer în toiu' zilei și apoi din nou la gura puțului. Parcă plutea în întuneric, iar gaura din mijloc prin care căzuse Joe îmi părea că seamănă cu un ochi. În ziua de 20 iulie 1963 vedeam peste tot numa' ochi.

Apoi vocea lui s-a prelins încă o dată în afara puțului:

— *Ajută-mă, Doo-loo-rrreeees!...*

Am suspinat și mi-am acoperit fața cu mâinile. N-avea sens să mă mai sugestionez că și *asta* nu era decât imaginație, sau conștiința mea vinovată, sau orice altceva în afară de Joe. Suna de parcă ar fi plâns.

— *Ajută-măăă, te rooog!... TEE ROOOOOG....* se tânguia el.

M-am împleticit până la fântână și apoi am luat-o la goană pe cărarea pe care o tăiasem în murăriș. Încă nu mă cuprinsese panica. Să vă spun cum de știu asta: m-am oprit să ridic cutia reflectorizantă pe care o ținusem în mână înainte să intrăm între tufele de mure. Nu-mi aminteam când o scăpasem, da' am înșfăcat-o când am văzut-o atârând de-o creangă. O chestie dășteaptă, dacă luăm în considerare cum au decurs lucrurile cu blestematu' ăla de doctor McAuliffe... Însă astea s-au petrecut mai târziu. Oricum, principalu' e că m-am oprit s-o ridic și că d-aia nu-mi pierdusem de tot luciditatea. Simțeam cum panica încerca să pătrundă în mine, ca o mătă care vrea să-și bage laba sub capacu' unei cutii, când i-e foame și dinăuntru îi miroase a mâncare.

Gându' la Selena m-a ajutat să-mi păstrez calmul. Mi-o închipuiam pe malul lacului Winthrop împreună cu Tanya și vreo patru-zăci-cincizăci de copii, fiecare cu propria-i cutie reflectorizantă, construită de ei în orele de lucru manual, iar Selena învățându-i cum să privească eclipsă. Nu era la fel de reală ca viziunea cu fetița care-și căuta bluza și pantalonii scurți pe sub pat, da' îndeajuns încât s-o aud pe fiică-mea vorbindu-le puștilor, cu vocea ei plăcută și caldă, liniștindu-i pe cei cărora li se făcuse frică. Am cugetat la asta și la faptu' că trebuia să fiu acolo pentru ea și băieți, când aveau să se întoarcă... Dacă aș fi intrat în panică, nu s-ar mai fi întâmplat așa. Ajunsesem prea departe și nu-mi mai rămăsese nimeni, în afară de mine, pe care să mă pot bizui.

Am pășit în șopron și am găsit lanterna lui Joe pe masa lui de lucru. Am aprins-o, da' de pomană; îi lăsase bateriile să se descarce exact în stilu' lui. În sertaru' de jos însă păstram unele noi, fiindcă se oprea mereu curentu' iarna. Am luat șase și am încercat să le bag în lanternă. Mâinile îmi tremurau atât de tare, încât le-am scăpat pe jos și a trebuit să pipăi după ele. A doua oară am reușit, da' probabil că în grabă puseseam vreo câteva invers, fiindcă lumina tot nu se aprindea. M-am gândit să renunț, în fond soarele avea să apară destul de repede. Numa' că în puț tot întuneric ar fi fost, chiar și *dup-aia*; în plus, ceva îmi șoptea din străfundu' minții să-mi pierd vremea cu fleacuri cât mai mult, că poate dacă aș fi întârziat îndeajuns, și-ar fi dat duhu' până m-aș fi întors la el.

După un timp, am făcut-o să funcționeze. Arunca o lumină puternică și, cel puțin, rugii de mure nu-mi mai zgâriau picioarele în timp ce mă îndreptam iar spre puț. N-aveam nici cea mai mică idee câtă vreme trecuse, da' încă mai era beznă și continuau să fie stele pe cer, deci am bănuț că nu se făcuse șase.

Mi-am dat seama că nu murise înainte de-a parcurge jumate din drum. Îl auzeam cum gemea și cum îmi striga numele, implorându-mă să-l ajut să iasă. Nu știu dacă l-ar fi remarcat Jolanderii, Langillii sau Caronii în caz că ar fi fost acasă. Am hotărât că nu trebuie să mă gândesc la *asta*, aveam și așa destule probleme. Principala problemă era ce să mă fac cu el și nu reușeam să găsesc nici o soluție. De câte ori încercam să ajung la una, o voce interioară se răstema la mine: "Nu-i drept, nu ne-am înțeles așa, ar fi trebuit să fie *mort*. La naiba! *Mort!*"

— *Aju-toooooor! Doo-looo-rrrees!*

Glasul i s-a împrăștiat în aer. I-a urmat un ecou surd, de parcă ar fi țipăt în mijlocu' unei peșteri. Am aprins lanterna și am vrut să mă uit în puț, da' n-am fost în stare. Gaura se afla prea departe, în mijlocu' scândurilor, iar raza lanternei nu mă lăsa să văd decât marginea ei și niște bolovani cenușii, acoperiți cu mușchi, ce mi se părea că e negru și otrăvitor.

Joe a observat lumina

— Dolores? m-a chemat el. Pentru Dumnezeu, ajută-mă! Sunt plin de răni!

Părea că vorbește din fundu' unui canal. Nu i-am răspuns. Simțeam că dacă o fac, înnebunesc pe loc. Însă am pus lanterna alături, m-am întins cât am putut și am reușit să apuc una dintre scândurile pe care le rupsesse. Am tras-o și s-a desprins la fel de ușor ca un dinte stricat.

— Dolores! a urlat el atunci. O, Doamne! Îți mulțumesc, Doamne!

Nu i-am răspuns, doar am continuat să trosnesc lemnele alea. Deja începuse să se lumineze, iar păsările cântau ca în zorii zilei. Numa' că cerul era mult mai întunecat ca de obicei la aceeași oră.

Stelele dispăruseră, însă licuricii mai mișunau în juru' meu. Între timp, rupeam o scândură după alta, croindu-mi în genunchi drum spre puț.

— Dolores! Poți avea banii! Pe toți! Și n-o s-o mai ating niciodată pe Selena, îți jur în fața lui Dumnezeu și a tuturor sfinților că nu! Te rog, iubito, ajută-mă numa' să ies din gaura asta!

Am scos și ultima scândură, a trebuit să mă sprijin de-o creangă ca s-o desprind, și am aruncat-o în spatele meu. Apoi am îndreptat lumina în adâncul puțului.

Primu' lucru pe care l-am văzut a fost fața lui și am țipat Era un cerc micuț și alb, cu două găuri mari și negre. Vreo câteva secunde am crezut că-i intraseră cumva două pietre în orbite. Apoi a clipit și mi-am dat seama că totuși ochii îi rămăseseră intacti și că se holba la mine. Mi-am închipuit cam ce vedea — doar forma întunecată a capului unei femei în spatele unui oval strălucitor de lumină.

Stătea în genunchi, plin de sânge pe bărbie, pe gât și pe toată cămașa. Când și-a deschis gura, strigându-mi numele, a scuipat și mai mult sânge. Își rupsesse majoritatea coastelor căzând și probabil că-i zgâriau plămânii ca niște ghimpi de porc țepos.

Nu știam ce să fac. Ghemuită la pământ și continuând să-l luminez pe Joe, simțeam pe gât și pe brațe cum căldura zilei revenea încet, și-a ridicat mâinile, agităndu-le ca și cum s-ar fi înecat, iar io n-am mai putut suporta. Am stins lanterna și m-am retras. Am rămas la marginea puțului, chircită, strângându-mi genunchii la bărbie și tremurând.

— *Te rog!* m-a chemat el. *Te rog!* Și încă o dată: *Te rooog!* Iar la sfârșit: *Te roooooog, Doo-looo-reees!*

O, era îngrozitor, mult mai tare decât ți-ai putea imagina vreodată, și a ținut-o la fel o grămadă de vreme. Până când am avut senzația c-o să înnebunesc. Eclipsa se terminase, păsările își încetaseră trilarurile de bună dimineața, iar licuricii nu mai mișunau (sau io nu-i mai vedeam); azeam cum barcagii din largu' oceanului țipau unu' la altu', timpu' trecea, iar el tot nu ceda. Uneori mă implora sau îmi spunea "iubițico", îmi povestea ce-o să facă dacă-l ajut să iasă, cum o să se schimbe sau cum o să construiască o nouă casă, cum o să-mi cumpere un Buick, închipuindu-și că de mult mi-l doream. Alteori mă înjura și-mi zicea c-o să mă lege de perete și o să-mi înfigă un fier încins în vagin, să mă vadă chinuindu-mă înainte să mă omoare.

O dată m-a rugat să-i aduc sticla de scotch. Mă credeți? Își dorea blestemata de băutură, iar când a priceput că n-aveam de gând să i-o dau, m-a înjurat și m-a numit curvă împutită și zbârcită.

Până la urmă a început să se întunece — de data asta pe *bune* — așa că se făcuse probabil opt jumate-nouă. Am ciulit urechea la traficul de pe East Lane, da' n-am auzit nici o mașină. Asta era bine, da' știam că norocu' n-o să dureze la nesfârșit.

Puțin mai târziu, mi-am ridicat capu' căzut pe piept și mi-am dat seama că ațipisem. Nu pentru mult timp, fiindcă nu se înnoptase de tot, însă licuricii se întorseseră la treaba lor, iar bufnița își reîncepuse tânguirea. Acu' mă simțeam mai în siguranță ca prima dată.

M-am mișcat un pic, da' am scrâșnit din dinți, căci oasele începuseră să-mi trosnească; stătusem prea mult în genunchi și amortisem. Nu se mai auzea nimic dinspre puț; asta m-a făcut să sper că deja murise, trecuse pe lumea ailaltă în vreme ce dormeam. Apoi am remarcat niște gemete. Cel mai greu îmi era să-l știu țipând din cauza durerii pe care probabil i-o pricinaia fiecare mișcare.

M-am sprijinit pe mâna stânga și am luminat din nou în puț. Mi-a fost al naibii de greu să mă conving s-o fac, mai ales că se întunecase aproape de tot. Joe reușise cumva să se ridice pe două picioare și-am văzut raza lanternei reflectându-se în băltoacele din juru' pantalonilor lui. Asta mi-a amintit cum privisem eclipsa în cioburile alea de sticlă fumurie, după ce obosisese să mă mai lovească, iar io căzusem pe podeaua verandei.

Uitându-mă în jos, am înțeles ce se-ntâmplase, cum de se rănise numa', în loc să-și dea duhu' după ce plonjase nouă sau zece metri. Vedeți voi, fântâna nu era complet uscată. Nici nu se umpluse — da' fundu' puțului devenise umed și mlăștinos. Îi amortizase un pic aterizarea și-l ajutase probabil și faptul că se îmbătase.

Stătea cu capu' aplecat, balansându-se și împingând cu mâinile în pereții laterali din piatră ca să nu pice din nou în fund. După-aia și-a ridicat privirea, m-a văzut și a rânjit. Asta m-a cutremurat din cap până-n picioare, Andy, fiindcă era rânjetu' unui cadavru — un mort plin de sânge pe față și pe haine, un mort ce avea parcă niște bolovani înfundați în orbite.

Apoi a început să escaladeze zidu'.

Mă uitam și nu-mi venea să cred. Și-a înfipt degetele între două pietre ce ieșeau din perete și s-a

împins în sus până când a găsit alte două pe care să-și sprijine un picior. S-a odihnit un minut și după aia l-am văzut cum, cu o mână, pipăia deasupra capului. Arăta ca o insectă mare și albă. A mai găsit un bolovan de care să se țină, l-a apucat strâns, mai întâi cu o mână, apoi și cu cealaltă. S-a oprit să-și revină. Următoarea dată când s-a odihnit, și-a răsucit fața însângerată înspre lumină și am observat că mușchiu' de pe pietre îi mânjise obraji și umerii.

Încă mai rânjea.

Vrei să-mi mai dai ceva de băut; Andy? Nu, nu whisky, e suficient pentru azi. Doar puțină apă.

Mersi. Mulțumesc mult.

Oricum, bâjbâia în căutarea altei prize pentru mâini, când i-a alunecat un picior și a picat. A scos un pleoșcăit înăbușit când a aterizat pe fund. A țipat și și-a dus mâinile la piept, așa cum fac ăia la televizor când se presupune că au un atac de inimă, apoi capu' i-a căzut în piept.

N-am mai putut rezista. Mi-am croit drum printre tufele de mure, fugind spre casă.. M-am dus la baie și mi-am vărsat mâțele. Apoi am intrat în dormitor și m-am întins. Tremuram toată, neîncetând să-mi spun: "Și dacă *încă* n-a murit? Dacă o să rămână viu toată noaptea, dacă o să fie viu câteva zile, bând apa din băltoace sau pe aia care curge dintre bolovani? Dacă o să țipe după ajutor până când o să-l audă vecinii și o să-l cheme pe Garrett Thibodeau? Sau dacă mâine vine cineva, unu' dintre tovarășii lui de pileală, sau unu' care să-l ia la pescuit ori să-i dea vreun motor la reparat, și aude urlete dinspre murăriș? Ce-o să faci atunci, Dolores?"

Însă o altă voce mi-a răspuns la toate întrebările astea. Presupun că-i aparținea ochiului meu interior, da' mie îmi părea mai mult ca fiind a Verei Donovan decât a lu' Dolores Claiborne; îmi suna rece și inteligentă, cu accente de Pupă-Mi-Obrăjorii-Din-Dos-dacă-nu-ți-place. "Bineînțeles că e mort", îmi zicea, "și chiar dacă nu e, în curând va fi. O să crape din cauza șocului, a frigului și a plămânilor perforați. Probabil că or să se găsească unii care nu vor crede că cineva ar putea să moară stând afară într-o noapte de iulie, da' ei nu s-au aflat niciodată ore întregi la zece metri sub pământ, așezați numa' între bolovani umezi. Știu că nu-ți face nici o plăcere să te gândești la asta, Dolores, da' cel puțin n-o să mai ai de ce să te frământă. Dormi un pic și, când o să te întorci acolo, o să te convingi."

Nu-mi dădeam seama dacă vocea spunea sau nu adevăru', da' mi *se părea* că era logică, așa că am încercat să adorm. Da' n-am fost în stare. De fiecare dată când începeam să moțâi, aveam senzația că-l aud pe Joe împleticindu-se pe lângă șopron și intrând în casă pe ușa din spate; saream în sus la cel mai mic zgomot.

Pân' la urmă n-am mai putut rezista. Mi-am scos rochia, mi-am tras pe mine blugii și un pulover (am încuiat poarta grajdului, după ce mi-au furat caii, ai spune), am înșfăcat lanterna de pe dușumeaua băii, de lângă closet, unde o lăsasem când am îngenuncheat să vomit. Apoi am ieșit afară.

Era îngrozitor de întuneric. Nu știu dacă răsărise luna, da' oricum n-ar fi contat, întrucât se înnorase complet. Pe măsură ce mă apropiam de murăriș, picioarele mi se îngreunau. Când am văzut gura puțului în raza lanternei, mi s-a părut că fiecare cântărea o tonă.

Totuși, am reușit să mă târăsc pân' acolo. Am stat puțin să ascult, da' nu se auzea nimic în afară de greeieri, de freamătu' tufelor de mure bătute de vânt și de-o bufniță strigând pe undeva, probabil aceeași ca înainte. Departe, înspre răsărit, valurile se loveau de țarm, însă sunetu' îți devine atât de familiar pe-o insulă, încât nu-l mai remarci. Rămăsesem acolo, cu lanterna lu' Joe în mână, raza ei luminând gura puțului, simțind cum sudoarea acră și cleioasă mi se prelinge pe corp, pătrunzând în zgârieturile și tăieturile făcute de țepii din murăriș, și mi-am zis că tre' să îngenunchez și să privesc înăuntru. În fond, nu pentru asta venisem?

Ba da, însă aflată la fața locului, nu mai eram în stare. Nu puteam decât să tremur și să scot niște sunete nearticulate din gâtlee, îmi simțeam inima în piept ca pe un fluture, cu aripile lui mari zbătându-se.

Atunci, o mână murdară de noroi, de sânge și mușchi a ieșit fulgerător din adâncu' puțului și m-a înșfăcat de gleznă.

Am scăpat lanterna din mână. Spre norocu' meu, a căzut în tufișurile din marginea fântânii: că dacă ar fi picat *înăuntru*, aș fi intrat într-un mare bucluc. Da' numa' la asta nu mă gândeam, fiindcă și așa căcatu' îmi ajunsese pân' la gât, singuru' lucru de care-mi păsa fiind mâna care mă strângea de gleznă, mâna care mă trăgea în puț. De ea și de un vers din Biblie. Îmi răsuna în cap ca clopotu' într-un turn: *Săpasem o groapă dușmanului și acu' cădeam singură în ea.*

Am țipat și am încercat să mă smulg, da' Joe mă înșfăcase atât de bine, parcă își lipise palma cu ciment. Ochii mi se obișnuiseră cu întunericu' îndeajuns ca să-l pot vedea, chiar dacă lanterna lumina în altă direcție. Aproape că reușise să iasă. Dumnezeu știe de câte ori o fi căzut înapoi, da' în final se cățăraseră până sus. Probabil că ar fi ieșit de tot la suprafață, dacă n-aș fi apărut la timp.

Capu' lui se găsea la mai mult de juma' de metru sub nivelu' solului, încă mai rânjea. Placa dentară de jos i se deplasase puțin în afara gurii — o vedeam la fel de bine ca pe tine acu', Andy — și arăta ca dinții unui cal care rânjește la tine. Unii păreau negri din cauza sângelui închegat pe ei.

— *Doo-lorrr-eeee*, a icnit el, continuând să mă tragă.

Am tras un țipăt și am căzut pe spate, alunecând înspre gaura aia împuțită din pământ. Auzeam țepii când îmi scrijeleau blugii în timp ce treceau printre și peste ei. *Doo-lorrr-eeeees, jigodie!* De data asta parcă ar fi cântat. Îmi amintesc că mă gândeam: "În curând o să-nceapă *Moonlight Cocktail*".

Fiin'că mă țineam de rugii de mure, mâinile mi se umpluseră de ghimpi și de sânge fierbinte. Am dat din picioru' care-mi rămăsese liber, încercând să-l pocnesc în cap, da' se afla puțin prea jos. De vreo două ori i-am pieptănat păru' cu tocu' de la pantof, însă asta a fost tot.

— *Haide, Doo-lorrr-eeeees!* mi-a spus, ca și cum m-ar fi invitat la o înghețată în oraș sau la un dans country and western la Fudgy.

Curu' îmi ajunsese deja la una dintre scânduri și mi-am dat seama că, dacă nu mă dezmeticesc repede, o să ne rostogolim împreună înăuntru și-o să rămânem acolo îmbrățișați. Și după ce-o să fim descoperiți, or să se găsească probabil unii — de exemplu, o găgăuță ca Yvette Anderson — care să spună că asta dovedește cât de tare ne-am iubit.

Atunci m-am decis. Și i-am ars una cu toată forța de care mai eram capabilă. A fost cât p-aci să reziste, da' pân' la urmă și-a desprins mâna de pe glezna mea. Probabil că-l pocnisem cu pantofu' peste față. A zbierat, mi-a mai atins talpa de vreo două ori, apoi s-a terminat definitiv cu el. M-am așteptat să-l aud căzând, da' nu s-a-ntâmplat așa. Ticălosu' n-avea de gând să renunțe *niciodată*; să fi trăit la fel cum a murit, nu știu dacă s-ar mai fi ivit vreo problemă între noi.

M-am ridicat în genunchi și l-am văzut cum se bălângănea sprijinindu-se de pereții gropii... Și cumva a reușit să-și recapete echilibrul. A privit înspre mine, și-a dat la o parte o șuviță de păr îmbibată de sânge care-i căzuse în ochi și a rânjit. Apoi și-a scos din nou mâinile din puț și-a început să pipăie pământu' din jur.

— *Do-LOU-res!*, a gemut el, *Do-LOOOOU-res, Do-LOOOOU-res, Do-LOOOOOUUU-res!*

Și dup-aia a început să escaladeze pereții.

"Dă-i una-n cap, proasto!" mi-a zis Vera Donovan.

Și de data asta nu în mintea mea, ca vocea fetei pe care mi-o închipuisem mai devreme. Înțelegi ce vreau să spun? Am auzit glasu' ăla la fel cum mă auziți voi acu' pe mine vorbind, iar dacă ar fi fost acolo și casetofonu' lu' Nancy, s-ar fi înregistrat pe bandă. O știu tot atât de bine cum îmi știu numele.

Oricum, am înșfăcat o piatră înfiptă în pământu' de pe marginea puțului. Mă apucase de încheietura mâinii, da' am reușit să mă eliberez. Era o piatră mare, acoperită cu mușchi. Am ridicat-o deasupra capului. S-a uitat la ea. Căpătâna îi ieșise complet din groapă și părea că se așezase la pândă. Am aruncat bolovanu' înspre el cu toată puterea. Am auzit pocnetu' plăcii lui dentare. Ca sunetu' făcut de-o farfurie de porțelan când se sparge p-o suprafață de cărămidă. Apoi s-a dus rostogolindu-se, cu bolovanu' după el.

Atunci am leșinat. Nu-mi *aduc aminte* decât că stăteam întinsă pe spate și priveam ceru'. N-aveam ce să văd, fiin'că se acoperise cu nori, așa că am închis ochii... Da' când i-am deschis din nou, ceru' era plin de stele. Am înțeles destul de repede ce se-ntâmplase, că de fapt îmi pierdusem cunoștința și că norii dispăruseră între timp.

Lanterna încă mai zăcea în tufișurile de la marginea puțului și încă mai lumina puternic. Am luat-o și am îndreptat-o înspre fundu' gropii. Joe era întins pe jos, cu capu' prăbușit peste un umăr, cu mâinile în poală și picioarele crăcănate. Piatra cu care-l lovisem se afla între ele.

Am ținut raza lanternei pe el încă cinci minute, așteptând să văd dacă se mișcă, da' n-a făcut-o. Apoi m-am ridicat și am pornit-o spre casă. A trebuit să mă opresc de două ori, fiin'că amețisem, da' pân' la urmă am scos-o la capăt. Am intrat în dormitor, dezbrăcându-mă din mers și lăsând hainele pe jos, unde căzuseră. M-am pus sub duș și am stat acolo vreo zece minute sub apa fierbinte, fără să mă săpunesc sau să-mi spăl păru', doar cu capu' dat pe spate și jetu' izbindu-mi fața. Cre' că așa fi adormit acolo, numa' că apa a-nceput să se răcească. Mi-am spălat păru' repede, ca să nu ajung un sloi de gheață, și am ieșit din baie. Brațele și picioarele mi se umpluseră de zgârieturi, iar gâtul încă mă mai durea ca dracu', însă mi-am zis că n-o să mor dintr-atât. Nu mi-a trecut prin cap ce-ar putea crede careva despre rănilor astea, nemaivorbind de vânătăile de pe gât, după ce l-ar fi descoperit pe Joe în puț. Cel puțin nu atunci.

Mi-am pus cămașa de noapte, m-am trântit în pat și am adormit cu lumina aprinsă. După mai puțin de-o oră, m-am trezit zbierând, cu mâna lu' Joe pe glezna mea. M-am liniștit un pic când am priceput că nu fusese decât un vis, da' dup-aia m-am gândit: "Și dacă mai escaladează o dată pereții puțului?" Știam că nu-i așa — îl terminasem definitiv când îl pălisem cu bolovanu', iar el căzuse pentru a doua oară —, da' o parte din mine era sigură că e și c-o să scape. Și, o dată ce s-ar fi eliberat, ar fi venit după mine.

Am încercat să rămân acolo și să mă calmez, da' n-am putut, imaginea lui cățărându-se pe pereții puțului devenea din ce în ce mai clară, iar inima îmi bătea atât de tare, încât mi se părea c-o să explodeze. În final, m-am încălțat, am înșfăcat iar lanterna și am fugit într-acolo în cămașa de noapte. Da' de data asta m-am *târât* până la marginea gropii; mi-a fost imposibil să merg. Îmi era prea teamă de mâna lui albă, șerpuind în întuneric și înhățându-mă.

Pân' la urmă am luminat puțu'. Stătea acolo, la fel ca înainte, cu mâinile în poală și capu' prăbușit peste umăr. Piatra se afla în același loc, între picioarele lui răscrăcate. L-am privit multă vreme și, când m-am întors acasă, am știut că nu mai avea să se miște niciodată.

M-am târât în pat, am închis lampa și, în scurt timp, m-a pocnit somnu'. Ultimu' lucru despre care-mi amintesc să-mi fi trecut prin cap a fost: "Acum o să-mi fie bine". Da' de unde? M-am trezit două ore mai târziu, sigură că e cineva în bucătărie. Sigură că-l aud pe *Joe* în bucătărie. Am încercat să sar din pat, da' picioarele mi s-au încurcat în pături și am picat pe podea. M-am ridicat și am bâjbăit după comutatoru' lămpii, fiind convinsă c-o să-i simt mâinile în juru' gâtului înainte de-a apuca să-l gădesc.

Ei bine, nu s-a-ntâmplat nimic. Am aprins lumina și am verificat casa. Era goală. Apoi m-am încălțat, am înșfăcat lanterna și am fugit afară.

Joe zăcea tot acolo, cu brațele în poală și capu' căzut pe-un umăr. A trebuit să mă chiorăsc la el multă vreme ca să mă asigur că pe *același* umăr. O dată am avut senzația că își mișca un picior, cu toate că mai probabil fusese doar o umbră. Erau o mulțime de umbre, fiin'că mâna cu care țineam lanterna îmi tremura îngrozitor.

Așa cum mă găseam io acolo, la pândă, cu păru' despletit și arătând pesemne ca tipa de pe etichetele lipite pe White Rock, mi-a venit în minte cea mai ciudată chestie: am simțit că vreau să mă las în genunchi și să mă arunc în puț. Ne-ar fi descoperit pe amândoi, chiar dacă pentru mine asta nu însemna cea mai plăcută moarte... Și atunci nu m-aș mai fi trezit din somn cu ideea că se află lângă mine, în cameră, sau n-aș mai fi alergat înapoi să mă conving că într-adevăr dăduse ortu' popii.

Însă glasul Verei s-a mai făcut încă o dată auzit, da' în capu' meu. La fel de sigur cum știu că prima oară mi-a șoptit la ureche. "Singuru' loc unde o să te trănțești e propriu' tău pat", mi-a spus vocea "Dormi un pic, iar când o să te scoli, eclipsa va fi cu adevărat un capitol încheiat. O să fi surprinsă cât de bine or să arate lucrurile la lumina zilei."

Mi s-a părut un sfat bun și m-am hotărât să-l urmez. Totuși, mai întâi am încuiat ușa din față și apoi am făcut ceva ce nu mai făcusem pân' atunci: am proptit un scaun sub clanță. Mi-e rușine s-o recunosc — cre' că am și roșit, fiin'că îmi simt obraji cum ard —, da' probabil că m-a ajutat, pen' că am adormit în clipa în care am pus capu' pe pernă. Când am deschis ochii, lumina zilei îmi inunda camera. Vera îmi zisese să-mi iau liber, căci Gail Lavesque și alelalte fete se puteau ocupa singure de aranjarea casei după marea petrecere pe care o plănuise pentru noaptea aia, iar io m-am bucurat grozav.

M-am sculat, am mai făcut un duș și m-am îmbrăcat. Mi-a luat juma' de oră, fiin'că mă simțeam sleită de puteri. Mai mult din cauza mijlocului; din noaptea în care mă lovise cu buturuga aia, el devenise hiba mea principală și sunt sigură că-l forțasem din nou când îl procopsisem pe bărbatu-meu cu un bolovan în scăfârlie, plus că îl și ridicasem deasupra capului. În orice caz, mă durea ca dracu'.

O dată ce m-am văzut îmbrăcată, m-am așezat la masă în bucătărie, în plin soare, am băut o cafea și m-am gândit la ce aveam de făcut. Nu erau prea multe, chiar dacă lucrurile nu merseseră după cum m-am așteptat, însă trebuia să am grijă: dacă uitam ceva sau mă prindeau nepregătită, fix în pușcărie ajungeam. Joe St. George nu fusese prea iubit în Little Tall și nu s-ar fi găsit mulți să mă învinuiască pentru ce se-ntâmplase, da' nu primești nici vreo medalie cu care să te fălești la defilare pen' că ai omorât un om, chiar dacă ăla nu fusese decât un căcat uscat.

Mi-am turnat cafea proaspătă în ceașcă și am ieșit pe verandă s-o beau... și să mai arunc o privire în jur. Ambele cutii reflectorizante și o pereche de ochelari erau în punga pe care mi-o dăduse Vera. Cioburile alelalte perechi se găseau tot în locu' unde căzuseră când Joe a sărit de pe scaun și ochelarii din poala lui s-au spart pe podeaua din lemn. M-am gândit un pic la bucățelele alea de sticlă. Apoi am intrat în casă, am adus o mătură și un fâraș și le-am strâns. Trebuia să fac asta pen' că aveam o anumită fire, existau destui indivizi pe insulă care *mă cunoșteau* și li s-ar fi părut dubios dacă le-aș fi lăsat acolo.

Prima idee care mi-a venit a fost să le spun că nu-l văzusem pe Joe toată dup-amiaza. Că plecase deja de-acasă când mă-ntorsesem de la Vera, fără ca măcar să scrie vreun bilețel în care să-mi zică în ce direcție își cărase curu', și că vărsasem pe jos sticla aia scumpă de scotch fiin'că mă enervasem prea tare. Nu m-ar fi deranjat dacă ar fi verificat și și-ar fi dat seama că fusese beat când picase în puț; Joe ar fi putut găsi de pileală într-o mulțime de locuri, inclusiv în propria-i bucătărie.

Însă o privire aruncată în oglindă a fost suficientă ca să mă determine să mă răzgândesc — dacă Joe n-ar fi fost acasă ca să-mi facă vânătăile alea de pe gât, atunci *cine* să mi le fi făcut? Moș Crăciun? Din fericire, îmi păstrasem o porțiță de scăpare — îi declarasem Verei că, dacă Joe începea să-și arate colții de căpcăun, o să-l las să fiarbă în suc propriu și o să mă duc la East Head să privesc eclipsa. Când rostisem cuvintele-astea nu avusesem nimic special în minte, însă mai târziu mi-au fost de folos.

East Head nu era un loc potrivit — se aflaseră destui acolo și știau că n-am fost cu ei —, da' Pășunea Rusească pe drumu' spre East Head avea o vedere bună spre Vest și nu fusese nimeni acolo. Văzusem asta o dată de pe verandă și altă dată în timp ce spălam vasele. Singura problemă...

Ce-i, Frank?

Nu, nu mă îngrijora faptul că vor găsi camionu' acasă. Vezi tu, încasase trei amenzi una după alta

În 1959 și până la urmă i-au suspendat carnetu' pentru o lună. Edgar Sherrick, pe vremea aia polițistu' de-aici, a venit și i-a spus că poa' să bea până crapă, dacă așa vrea, numa' că prima dată când o să-l prindă beat la volan, o să-l trimită la Curtea districtuală și o să-i ia carnetu' de conducere pentru un an. Edgar și nevastă-sa își pierduseră o fetiță prin 1948 sau 1949 din cauza unui șofer pilit și, cu toate că era destul de indulgent cu altele, Edgar nu accepta să fii matol la volan. Joe o știa și nu mai conducea dacă avea la bord mai mult de două-trei pahare, mai ales după discuția avută cu Edgar pe verandă. Nu, când m-am întors de pe Pășunea Rusească și nu l-am găsit, mi-am imaginat că venise unu' dintre amicii lui să-l ducă pe undeva ca să sărbătorească eclipsa — asta avea să fie povestea mea..

Începusem să zic că singura problemă importantă era legată de sticla cu whisky. Lumea știa că io o cumpărasem, însă nu conta; s-ar fi gândit c-o făcusem ca să nu mă mai bată. Da' ce s-a-ntâmpilat în realitate cu sticla, dacă povestea mea trecea drept adevărată? Ar fi putut să nu intereseze pe nimeni, da', la fel de bine, putea să și intereseze. Când plănuiești o crimă, n-ai de unde să știi ce amănunt o să te obsedeze mai târziu. E cel mai bun motiv care să te determine să renunți. M-am pus în locu' lu' Joe — n-a fost atât de greu cum vă închipuiți — și mi-am dat seama că n-ar fi plecat nicăieri câtă vreme mai exista vreo picătură de whisky în sticlă. Trebuia să fie găsită lângă el, în puț, și acolo a și *fost*... da' fără dop. Pe asta l-am aruncat deasupra grămezii de cioburi, în gunoi.

Am mers până la fântână, cu restu' de scotch clipocind în sticlă și gândindu-mă: "Și-a băgat alcoolul' în el, asta era bine, nimeni nu s-ar fi așteptat la altceva, da' apoi mi-a confundat gâtul' cu o pompă, și asta *nu mai era* bine, așa că mi-am luat cu mine cutia reflectorizantă și m-am dus de una singură la Pășunea Rusească, blestemându-mi impulsu' care m-a făcut să mă opresc și să-i cumpăr sticla aia de Johnnie Walker. Când am venit înapoi, plecase. Nu știam încotro sau cu cine și nici nu-mi păsa. Am strâns mizeria făcută de el, sperând c-o să fie în toane mai bune la întoarcere." Suna destul de logic la prima vedere.

Cre' că ce-mi displăcea cel mai tare la sticla aia era că, pentru a scăpa de ea, trebuia să mă duc din nou la locu' faptei și să-l revăd pe Joe. Numa' că atunci nu prea mai conta dacă-mi place sau nu.

Speram ca puțu' să nu mai arate așa de înfricoșător în lumina zilei, da' n-am avut noroc. Gaura din mijloc părea chiar mai monstruoasă. Nu mai semăna atât de tare cu un ochi, căci îndepărtasem o parte din scânduri, da' tot de pomană. Aducea cu o orbită care putrezise în așa hal, încât se destrămasese. Simțeam mirosu' ăla de igrasie și cocleală. Mi-am amintit de fetița care-mi apăruse în minte cu o zi înainte și m-am întrebat ce făcea *ea* în dimineața asta.

Am vrut să mă răsucesc și să fug spre casă, da' am înaintat până la puț, fără ca măcar să-mi târșai picioarele. Îmi doream să las totu' cât mai repede în urmă... și să nu mai întorc nici capu' după aia. De-acu' încolo nu mai aveau să mă preocupe decât copiii și trebuia să mă păstrez în întregime pentru ei.

Am îngenunchat și am privit înăuntru. Joe era acolo, cu capu' prăbușit pe un umăr și brațele în poală. Pe față îi mișunau niște insecte și asta m-a convins că murise. Am apucat sticla cu o batistă — nu din cauza amprentelor, ci fiindcă nu voiam s-o ating — și am aruncat-o. A aterizat în mocirla de lângă el, da' nu s-a spart. Numa' insectele s-au speriat; au coborât pe gât și au intrat sub guleru' cămășii. Niciodată n-am să uit asta.

Tocma' mă hotărâsem să plec — imaginea insectelor căutându-și o ascunzătoare îmi provocase iar greață —, când ochii mi s-au oprit pe scândurile pe care le desprinsesem ca să ajung la gura puțului. Nu era bine să le las acolo; ar fi putut ridica o groază de întrebări.

M-am gândit un pic și apoi, când am priceput că vremea trecea îngrozitor de repede și că în orice moment putea să apară cineva ca să comenteze eclipsa sau petrecerea Verei, mi-am zis la naiba cu ele și le-am trântit în puț. Apoi m-am întors spre casă. Mi-am *aranjat* drumu', așa spune, fiindcă o mulțime de fâșii din rochia sau combinezonu' meu atârnav de ghimpi, și am cules cât de multe am putut. Puțin mai târziu am venit și le-am luat și pe cele trei-patru câte mai rămăseseră prima dată. Mai erau și bucățele din flaneaua lu' Joe, da' pe alea le-am lăsat. "Garrett Thibodeau poa' să creadă ce-o vrea despre ele", m-am gândit io, "*oricine* poa' să creadă ce-o vrea. O să pară că s-a îmbătat și a căzut în puț, indiferent de asta, iar cu reputația pe care o avea Joe, cel mai probabil e că toate deciziile lor or să fie în favoarea mea."

Însă fâșiile astea nu s-au dus la gunoi, alături de cioburi și de dopu' de la Johnnie Walker, ci le-am aruncat io mai târziu în ocean. Ajunsesem la poartă și mă pregăteam să urc treptele verandei, când m-a bătut un gând. Joe mă apucase de furou' pe care-l târam după mine; dacă o bucată din el *a rămas* în mâna lui? Dacă o strânge într-unu' din pumnii ce i se odihnesc acu' în poală, în fundu' gropii?

Am înghețat. Am înghețat la propriu. Stăteam acolo, la poartă, sub soarele fierbinte de iulie, cu pielea ca de găină pe mine și simțindu-mi oasele la zero grade (asta o citisem într-o poezie la liceu). Atunci, Vera mi-a vorbit iar în minte: "Având în vedere că nu poți face nimic, te-aș sfătui să nu te mai frământâți." Mi s-a părut o chestie rezonabilă, așa că am urcat treptele și am intrat înăuntru.

Mi-am petrecut restu' dimineții învârtindu-mă în juru' casei și pe verandă, căutând... nu prea știu ce. N-am idee după ce mă uitam de fapt. Poate că m-așteptam ca ochiu' meu interior să observe încă

ceva de făcut sau de aranjat, așa cum se-ntâmplase cu micu' vraf de scânduri. Oricum, n-am mai remarcat nimic.

Pe la unspe am trecut la pasu' următor, adică am sunat-o pe Gail Lavesque la Pinewood. Am întrebat-o ce credea despre eclipsă, apoi cum merseseră lucrurile cu Măria Sa.

— Bine, mi-a răspuns, nu mă pot plânge fiin'că n-am văzut pe nimeni în afară de tipu' ăla chel, cu mustață perie, știi despre cine vorbesc, nu?

I-am zis că da.

— A coborât pe la nouă jumate, a ieșit în grădină, mergând încetișor și ținându-și capu' cu mâinile, da' fiind cel puțin *treaz*, ceea ce n-ai putea spune despre ălalți. Când Karen Jolander l-a întrebat dacă vrea un pahar cu suc de portocale, a alergat până la marginea verandei și a borât peste petunii. Ar fi trebuit să-l auzi, Dolores... *Bleeeeee!*

Am râs aproape urlând, niciodată nu-mi mai făcuse atât de bine să râd.

— Cre' c-au tras un chef pe cîste după ce s-au întors de pe feribot, a zis Gail. Dacă aș căpăta câte o monedă de cinci cenți pentru fiecare chiștoc de țigară strâns în dimineața asta, nu mai mult de *cinci cenți*, mi-aș putea cumpăra un Chevrolet nou-nouț. Da' o să curăț totu' lună până când doamna Donovan o să-și plimbe mahmureala prin jur, te poți baza pe mine.

— Sunt sigură, iar dacă ai nevoie de ajutor, știi pe cine să chemi, nu?

Gail a izbucnit în râs.

— Lasă, ai muncit pe brânci în ultima săptămână, iar doamna Donovan o știe la fel de bine ca mine. Nu vrea să te vadă p-aici înainte de mâine dimineață, și nici io.

— Bine, am spus, și am făcut o mică pauză.

Se aștepta să-mi iau rămas-bun, iar când am continuat, a devenit mai atentă... ceea ce și doream.

— Nu l-ai văzut pe Joe p-acolo? am întrebat-o.

— Joe? Joe *al tău!*

— Îhî

— Nu, nu l-am văzut deloc p-aici. De ce mă-ntrebi?

— N-a venit acasă aseară.

— O, Dolores! a spus îngrozită și în același timp interesată. Băutura?

— Mai mult ca sigur. Nu c-aș fi cine știe ce îngrijorată; nu-i prima dată când își petrece noaptea urlând la lună. O să apară el; iarba rea nu pierе așa ușor.

Apoi am închis, cu senzația că făcusem o treabă bună. Plantasem prima sămânță.

Mi-am preparat un sandviș cu brânză și pâine prăjită la prânz, da' n-am fost în stare să-l mănânc. Mirosu' de brânză și pâine arsă mi-a întors stomacu' pe dos. Am luat două aspirine și m-am întins. Nu m-am gândit c-o să adorm, da' așa s-a-ntâmpat. Când m-am trezit, se făcuse deja patru și era vremea să mai plantez vreo câteva semințe. I-am sunat pe prietenii lu' Joe, adică pe cei care aveau telefon, și i-am întrebat dacă-l văzuseră. Nu venise noaptea trecută acasă, le-am spus, nici până *acuma* nu se întorsese, și începeam să-mi fac griji. Sigur că toți au negat, fiecare vrând să mai audă și alte detalii picante, da' numa' unuia i-am zis ceva, adică lu' Tommy Anderson, fiin'că știam că lui i se lăuda Joe cum își pune la punct nevasta, iar el, săracu', îi înghițea gogoșile. Chiar și atunci am fost atentă să nu supralicitez; i-am mărturisit că ne certasem și că pesemne se înfuriase în ultimu' hal. Seara am mai dat vreo câteva telefoane, și unora pe care-i mai sunasem o dată, și am fost fericită să aflu că zvonurile începuseră să se întindă.

N-am dormit prea bine în noaptea aia; am avut niște vise îngrozitoare. Unu' despre Joe. Stătea pe fundu' puțului, uitându-se în sus la mine cu găurile alea negre de deasupra nasului, ca și cum și-ar fi înfipt cărbuni în orbite pe fața aia albă. Îmi spunea că se simte singur și mă implora să sar și io în groapă ca să-i țin companie.

Ălalalt a fost și mai urât, fiin'că era despre Selena. Avea vreo patru ani și purta o rochie roz, pe care i-o adusese bunica Trisha exact înainte de-a muri. Selena s-a îndreptat spre mine și am văzut că avea foarfecele meu de croitorie în mână. M-am întins să-l iau, da' ea a dat din cap. "E vina mea și io trebuie să plătesc", mi-a zis. Apoi a ridicat foarfecele și și-a tăiat nasu': crac! A căzut în noroi între pantofiorii ei din piele, iar io m-am trezit țipând. Ceasu' arăta numa' ora patru, da' terminasem cu somnu' pentru noaptea aia, și încă n-ajunsesem atât de proastă să nu-mi dau seama.

La șapte am sunat din nou la Vera. De data asta a răspuns Kenopinsky. I-am spus că știam că Vera mă așteaptă, da' că nu puteam veni până când nu aflam unde era bărbatu' meu. Că lipsea de două nopți și că niciodată nu mai făcuse vreo beție mai lungă de-o noapte.

Cam pe la sfârșitu' convorbirii, Vera a intrat pe extensie și m-a întrebat ce se-ntâmplă.

— Cred că mi-am pierdut bărbatu', i-am zis.

A tăcut vreo câteva secunde și aș fi dat orice să aflu la ce se gândea. Apoi mi-a spus că dacă ar fi fost în locu' meu, n-ar fi deranjat-o absolut deloc dispariția lu' Joe.

— Păi, avem trei copii și până la urmă m-am, obișnuit cu el. Vin mai târziu, dacă apare.

— Foarte bine. Mai ești pe fir, Ted?

— Da, Vera, i-a răspuns el.
— Ei bine, poartă-te și tu ca un bărbat. Sfărâmă ceva. Sau împinge. Nu-mi pasă ce.
— Da, Vera, a repetat el și după-aia s-a auzit când a pus receptoru' în furcă.
Vera a mai tăcut puțin, apoi a spus:
— Poate a avut un accident, Dolores.
— Da, nu m-ar surprinde. A băut într-o veselie în ultimele săptămâni și, când am încercat să discut cu el despre banii pentru școală ai copiilor, a fost cât p-aci să-mi rupă gâtul'.
— Ah, zău? Și după încă vreo două secunde a reluat: Baftă, Dolores!
— Mersi. S-ar putea să am nevoie.
— Dacă te pot ajuta cu ceva, să-mi spui.
— Ești foarte drăguță.
— Deloc, mi-a răspuns. Pur și simplu nu vreau să te pierd. E greu să găsești în zilele astea pe cineva care să nu bage prafu' sub covor după ce-l mătură.

Ca să nu mai vorbim de persoane care să-și amintească să pună preșurile din fața ușilor într-o anumită poziție, m-am gândit io, da' n-am spus nimic. I-am mulțumit și am închis. După vreo juma' de oră l-am sunat pe Garrett Thibodeau. Pe vremea aia încă nu exista un șef al poliției în Little Tall; Garrett era polițistu' orașului. Preluase slujba după ce Edgar Sherrick a avut atacu' de cord, m 1960.

I-am zis că Joe nu dăduse p-acasă de două nopți și că începusem să mă îngrijorez. Garrett părea destul de amețit, cre' că încă n-apucase să-și bea cafeaua de dimineață — da' mi-a răspuns c-o să ia legătura cu secția de poliție de pe continent și-o să vorbească cu vreo câțiva inși. Știam că vor fi tot aia pe care-i sunasem deja, da' am tăcut. Garrett a încheiat spunându-mi că sigur o să-l văd pe Joe până la prânz. Așa-i, grăsanule, m-am gândit io, punând receptoru' în furcă, poate când or să fluiera porcii. Îmi închipui că omul ăla avea suficient creier să fluiera "Yankee Doodle" în timp ce se caca, da' mă îndoiesc că și-ar fi amintit toate cuvintele.

A trecut o săptămână lungă ca dracu' până l-au găsit și aproape că-mi ieșisem din minți între timp. Selena s-a întors miercuri. O sunasem marți după-amiază ca să-i spun că taică-său dispăruse și că devenise o chestie serioasă. Am întrebat-o dacă vrea să vină și mi-a răspuns că da. Melissa Caron, adică mama lu' Tanya, s-a dus s-o ia. I-am lăsat în pace pe băieți, Selena îmi era de-ajuns pentru început. Joi, cu două zile înainte ca ei să-l descopere pe Joe, m-a prins în grădina de zarzavat și mi-a zis:

— Spune-mi un lucru, mamă.

— Bine, dragă.

Cred că aveam o voce destul de calmă, numa' că bănuiam ce urma să vină, chiar prea mult.

— I-ai făcut ceva? m-a întrebat.

Brusc, visu' mi-a apărut în fața ochilor — Selena la patru ani în frumoasa ei rochie roz, ridicând foarfecile de croitorie și tăindu-și nasu'. M-am gândit, de fapt, m-am rugat: "O, Doamne, te rog ajută-mă să-mi mint fiica. Te rog, Doamne. N-o să-ți mai cer nimic niciodată dacă o să mă ajuți să-mi mint fiica atât de bine, încât să mă creadă și să nu se îndoiască vreodată de asta."

— Nu, i-am răspuns io. Îmi pusesem mânușile de grădinarit, da' acu' le-am scos ca să-mi pot așeza mâinile pe umerii ei. Am privit-o fix în ochi. Nu, Selena. Se îmbătase foarte tare și m-a lovit îndeajuns de rău, încât să-mi lase vânătăile astea urâte pe gât, da' nu i-am făcut nimic. Doar am plecat fii'ncă mă speriasse prea mult ca să mai rămân. Ești în stare să-nțelegi, nu? Să-nțelegi și să nu mă învinuiești pentru asta? Știi cum e să-ți fie teamă de el. Nu-i așa?

A dat din cap, da' nu mi-a părăsit nici o clipă privirea. Avea ochii de-un albastru mult mai închis decât îi văzusem vreodată, asemeni oceanului înainte de furtună. În interioru' meu am remarcat lama foarfecelui sclipind și micu' ei năsuc căzând în țărână. Și vă pot zice la ce mă gândeam atunci: că Dumnezeu îmi răspunsese la rugă în ziua aceea. Așa cum o face El de obicei, din câte am observat io. Nici o minciună pe care am spus-o mai târziu despre Joe n-a fost mai bună decât cea pe care, i-am zis-o Selenei printre fasole și castraveți... Însă mă crezuse oare? Fără nici o rezervă? Chiar dacă mi-ar plăcea să cred că da, n-a fost așa. Îndoiala i-a întunecat ochii și atunci, și mai târziu.

— Sunt vinovată doar fiin'că i-am cumpărat o sticlă de băutură, am încercat să-l mituiesc ca să se poarte mai frumos. Ar fi trebuit să-mi dau seama.

S-a mai uitat la mine vreun minut, apoi și-a plecat privirea și mi-a luat punga cu castraveți pe care-i culesesem mai devreme.

— Bine, mi-a spus. O să duc io castraveții ăștia în casă.

Asta a fost tot. N-am mai discutat niciodată subiectu', nici înainte de-ai se găsi cadavru', nici după. Probabil că auzise o mulțime de bârfe despre mine pe insulă și la școală, da' n-am mai vorbit despre asta. Atunci, în după-amiază aia, în grădină, a început și răceala. Un zid, asemeni celui pe care o familie îl pune între ea și restu' lumii, s-a ivit între mine și Selena. De-atunci se îngroașă mereu. Mă sună, îmi scrie, nu-i nici o problemă, da' păstrăm distanța. Ne-am înstrăinat una față de alta. O făcusem mai mult pentru Selena, nu pentru băieți și nici din cauza banilor pe care Joe încercase să-i fure. Mai mult

pentru Selena îl împinsesem să moară, iar prețu' pe care l-am plătit ca s-o protejez de taică-său a fost partea cea mai profundă a iubirii ei pentru mine. Odată l-am auzit pe tata spunând că Dumnezeu i-a făcut o poză unei curve în ziua în care a creat lumea și abia mult mai târziu am înțeles ce înseamnă asta. Și vreți să știți partea cea mai rea? Uneori e comic. Uneori e atât de comic, încât nu te poți abține să râzi, chiar dacă toată lumea se prăbușește în juru' tău.

Între timp, Garrett Thibodeau împreună cu tovarășii lui se îndeletniceau cu căutarea lu' Joe, da nu-l găseau. Ajunseseră la un punct care m-a determinat să cred că ar trebui să-l descopăr chiar io. Dacă n-ar fi fost vorba și de gologani, n-aș fi avut nimic împotriva să-l las acolo pân' la paștele cailor. Numa' că banii se aflau în Jonesport într-un cont pe numele lu' Joe și nu-mi surâdea să aștept șapte ani ca să-l declare mort din punct de vedere legal și să-i pot recupera. Selena începea facultatea peste doi ani și ceva, și i-ar fi trebuit o parte din ei ca să plece.

În final, zvonu' că Joe și-a luat cu el sticla cu băutură în pădurea din spatele casei și că ori a căzut în vreo capcană, ori s-a împiedicat în timp ce se întorcea cherceluit acasă, a început să înconjoare ținutu'. Garrett a declarat că fusese ideea *lui*, da' mie mi-a fost greu să cred după ce mersesem împreună la școală. Oricum. Joi dup-amiază a lipit un afiș pe ușa Primăriei, iar sâmbătă dimineața, adică la o săptămână după eclipsă, a strâns o echipă de patruzăci sau cincizăci de inși pentru a-l căuta pe Joe.

Formaseră o coloană la capătu' lu' East Head în Highgate Woods și se îndreptau spre casă, trecând prima dată prin pădure și apoi prin Pășunea Rusească. l-am văzut traversând Pășunea pe la ora unu; râdeau și glumeau, numa' că s-au oprit și au început să înjure când au pășit pe proprietatea noastră și au intrat în murăriș.

Stăteam lângă ușa din față și-i așteptam cu inima bătându-mi în gât. Îmi amintesc că gându' mi-a zburat la faptu' că Selena plecase de-acasă — se dusesse la Laurie Langill — și m-am mai liniștit un pic. Apoi mi-a trecut prin cap că rugii ăia de mure ar putea să-i facă s-o lase baltă, renunțând să mai caute înainte de-a ajunge la puțu' ăla vechi. Da' ei au continuat să meargă. Brusc, l-am auzit pe Sonny Benoit țipând: "Hei, Garrett! Aici! *Vino aici!*" și în momentu' ăla am știut că, de bine de rău, îl găsiseră.

l-au făcut autopsie, normal. Chiar în ziua în care-l descoperiseră, și cred că încă n-o terminaseră când, pe la apus, Jack și Alicia Forbert i-au adus pe băieți. Pete plângea, da' părea cam dezorientat, nu prea cred că pricepea ce se-ntâmplase cu taică-său. Numa' că Joe Junior înțelegea foarte bine și, când m-a luat deoparte, mi-am închipuit că-mi va pune aceeași întrebare ca Selena, așa că m-am pregătit să-i torn aceeași minciună. Însă mi-a spus ceva cu totu' diferit.

— Mămico, dacă mă bucur că a murit, Dumnezeu o să mă trimită în Iad?

— Joey, oamenii nu-și pot stăpâni prea tare sentimentele, și Dumnezeu o știe.

A început să plângă și apoi a zis un lucru care mi-a frânt inima:

— Am *încercat* să-l iubesc, mi-a spus el. *Întotdeauna* am încercat, da' nu m-a lăsat.

L-am îmbrățișat și l-am strâns cât de tare am putut. Cre' că mai aveam puțin și izbucneam și io în lacrimi... numa' că tre' să ții-neți cont că nu dormisem prea bine și că încă n-aveam nici cea mai vagă idee despre ce urma să se-ntâmple.

Ancheta trebuia să aibă loc marți, iar Lucien Mercier, care pe vremea aia se ocupa de aranjamentele mortuare în Little Tall, mi-a spus că o să-l pot înmormânta pe Joe în cimitiru' The Oaks abia miercuri. Numa' că în luna dinainte de anchetă, Garrett m-a sunat și m-a rugat să mă duc până la poliție. Era ceva la care mă așteptasem și de care mă temusem, da' n-aveam ce face, trebuia să mă duc, așa că i-am zis Selenei să le dea băieților de mâncare la prânz și am plecat. Garrett nu era singur. Ci împreună cu doctorul John McAuliffe. Mai mult sau mai puțin prevăzusem și așa ceva, da' inima mi-a sărit din piept.

McAuliffe se ocupa p-atunci cu examinările medicale la nivel de district. A murit trei ani mai târziu, când un plug pentru dezăpezire a intrat în micu' lui Volkswagen. Dup-aia Henry Briarton i-a preluat postu'. Dacă Briarton mi-ar fi fost interlocutor în 1963, m-aș fi simțit mult mai degajată în ziua aia. Briarton e mai deștept decât săracu' Garrett Thibodeau, da' numa' cu puțin. Însă John McAuliffe... avea o minte ca un far care strălucește deasupra orașului.

Era un scoțian get-beget, care se stabilise prin partea locului după al doilea război mondial; vorbea cu accent, și rârit pe deasupra. Probabil că își căpătase cetățenia americană, din moment ce se afla pe un post districtual, și practica și medicina, da' în mod sigur nu semăna cu ăilalți localnici. Nu că asta ar fi contat pentru mine; știam că tre' să-i fac față indiferent dacă ar fi fost american, scoțian sau chinez.

Avea un păr alb ca zăpada, chiar dacă nu părea decât de patrușcinci de ani, și niște ochi albaștri, reci și pătrunzători, ca niște burghiuri. Când te privea, parcă îți intra până în creier, aranjându-ți gândurile pe care le găsea acolo în ordine alfabetică. Cum l-am văzut stând în spatele biroului lu' Garrett și am auzit în urma mea pocnetu' ușii, care ne separa de restu' Primăriei, mi-am dat seama că ceea ce se va întâmpla a doua zi pe continent nu va conta nici cât o ceapă degerată. Adevărata anchetă urma să se țină chiar aici, în minusculu' birou al polițaiului districtual, cu un calendar al firmei

Weber Oil pe un perete și cu o poză a mamei lui Garrett pe ălălalt

— Îmi pare rău că te-am deranjat în asemenea momente grele pentru tine, Dolores, a spus Garrett. Da' domnu' McAuliffe are câteva întrebări pe care dorește să ți le pună.

Își frământa mâinile, oarecum nervos, amintindu-mi de domnu' Pease de la bancă. Presupun că avea câteva bătăături la mâini, fiindcă sunetele pe care le scoteau în timp ce se frecau una de alta semănau cu alea făcute de-o bucată de glaspapir hârșăind pe suprafața unei scânduri.

După uimirea evidentă din privirea pe care Garrett i-a aruncat-o doctorului, am înțeles că nu știa despre ce întrebări era vorba, și asta m-a speriat și mai tare. Nu-mi plăcea că scoțianu' ăla șiret considera problema prea serioasă ca s-o lase pe mâna consilierilor lui, neacordându-i nici o șansă săracului Garrett s-o rezolve.

— Condoleanțele mele, doamnă St. George, a spus McAuliffe cu accentu' lui ascuțit de scoțian. Era mic de înălțime, da' vârtos și bine proporționat. Avea o mustăcioară curată, la fel de albă ca și părul din cap, purta un costum cu vestă de lână și arăta tot atât de diferit de restul localnicilor precum îi suna și vocea. Ochii ăia albaștri mă sfredeleau și mi-am dat seama că, indiferent ce-ar fi spus, nu simțea în realitate nici un strop de simpatie pentru mine. Și probabil pentru nimeni... Nici pentru propria-i persoană. Îmi pare terribil de rău pentru dumneavoastră.

Sigur, dacă aș crede asta, o să-mi mai zici încă una, m-am gândit io. Ultima dată când ți-a părut rău, doctore, a fost când a trebuit să intri într-un WC public și cățelu' tău și-a rupt zgarda afară. Da' eram decisă să nu-i arăt că mă speriasem. Poate c-o să mă prindă, poate că nu. Tre' să ții-neți cont că bănuiam ce-o să-mi spună: l-au așezat pe Joe pe masa din Spitalu' Districtual și, când i-au desfăcut mâinile, au găsit o bucată de nailon alb, probabil dintr-un furo de femeie. S-ar fi putut să fie așa, da' n-aveam de gând să-i dau satisfacția de a mă vedea stânjenită. Iar el se obișnuise ca oamenii să se simtă *stânjenți* sub ochii lui; considera că-i normal și-i plăcea.

— Mulțumesc foarte mult.

— Vreți să luați un loc, doamnă? m-a ntrebat, de parcă am fi fost în birou' lui, și nu în al bietului Garrett.

M-am așezat, iar el mi-a cerut politicos permisiunea să fumeze. I-am răspuns că, din câte știam, lampa era oricum aprinsă. A chicotit ca și cum aș fi făcut ceva comic... Da' *ochii* nu i-au zâmbit. A scos o pipă mare și veche din buzunaru' sacoului, și niște tutun cu care a umplut-o. În răstimp, mă fixa cu privirea. Nici măcar după ce și-a vârat-o între dinți și a început să pufăie, nu și-a mutat ochii de la mine. Mă enerva cum mă studia prin perdeaua de fum și mi-am amintit de faru' ăla — spuneau că luminează la trei kilometri depărtare într-o noapte cu ceață atât de deasă, că nu-ți mai poți vedea mâinile prin ea.

Începusem să mă foiesc, în pofida tuturor intențiilor mele, apoi mi-am închipuit-o pe Vera zicându-mi: "Prostii, în fiecare zi mor o droaie de soți, Dolores." Mi-a trecut prin cap că McAuliffe ar fi putut să se chiombească la Vera o zi întreagă, fără s-o determine ca măcar să-și pună un picior peste altu'. Gândul asta m-a mai ușurat puțin și m-am liniștit; mi-am încrucișat brațele peste geantă și l-am așteptat să continue.

Pân' la urmă, după ce s-a convins că n-aveam să cad de pe scaun și să mărturisesc că mi-am ucis bărbatu' — printr-o ploaie de lacrimi, îmi imaginez că așa i-ar fi plăcut cel mai mult —, și-a scos pipa din gură și a zis:

— I-ați declarat polițistului că soțul dumneavoastră v-a făcut vânătăile alea de pe gât, doamnă St. George.

— Îhî.

— Și că v-ați așezat amândoi pe verandă ca să priviți eclipsa, iar acolo s-a pornit cearta.

— Îhî.

— Și care a fost motivu' pentru care v-ați certat, puteți să-mi spuneți?

— În principal banii, apoi băutura.

— Da' chiar dumneavoastră i-ați cumpărat alcoolul' cu care s-a îmbătat atunci, doamnă St. George. Nu-i așa?

— Îhî, i-am răspuns.

Simțeam nevoia să mai spun ceva, să mă explic, da' n-am făcut-o. Vezi tu, asta îmi dorea McAuliffe, să mă grăbesc. Să mă explic fix până ajung într-o celulă de pușcărie.

În final a cedat. A început să bată darabana cu degetele ca și cum ar fi devenit nerăbdător, apoi și-a fixat din nou farurile pe mine.

— După incidentul cu bătaia, ați plecat; v-ați dus până la Pășunea Rusească, înspre East Head, să urmăriți eclipsa de una singură.

— Îhî.

S-a aplecat brusc în față, cu mâinile lui mici pe genunchii tot mici, și a spus:

— Doamnă St George, știți din ce direcție sufla vântu' în acea zi?

La fel ca în ziua aia din noiembrie 1962, când găsiseam puțu' vechi și fusese cât p-aci să pic în el;

cre' că se auzea cam același freamăt; da' apoi mi-am zis: "Ai grijă, Dolores Claiborne; ai foarte mare grijă. Acu' există peste tot fântâni, iar omu' ăsta cunoaște fiecare loc unde le găsești."

— Nu, am răspuns. Nu știu. Iar când nu știu din ce parte bate vântu', asta înseamnă în general că nu bate.

— De fapt nu era decât o briză ușoară... a început Garrett, da' McAuliffe și-a ridicat mâna și i-a tăiat-o din zbor.

— Dinspre Vest, a zis el. Un vânt din Vest, o briză din Vest, dacă vrei, între zece și treisprezece kilometri la oră, cu rafale de până la douăzeci. Mi se pare ciudat, doamnă St. George, cum de vântu' ăsta nu a adus cu el țipetele soțului dumneavoastră. Stăteați pe Pășunea Rusească, la mai puțin de un kilometru depărtare.

În următoarele trei secunde n-am scos un cuvânt. Îmi impusesem să număr până la trei înainte de a-i răspunde la *orice*. Asta mă forța să nu mă reped și să cad într-una dintre capcanele pe care mi le întindea. Însă McAuliffe tre' să fi crezut că m-a zăpăcit de tot, fiin'că s-a aplecat în față și po' să vă jur că, pentru câteva clipe, ochii lui au trecut de la un albastru-aprins la un alb-strălucitor.

— Nu mă surprinde. În primu' rând, zece kilometri la oră nu înseamnă mai mult decât o adiere într-o zi înăbușitoare. În al doilea rând, erau vreo mie de bărci în largu' oceanului, toate chiuind una la alta. Și de unde știți că a țipat? E al naibii de sigur că *dumneavoastră* nu l-ați auzit

S-a lăsat pe spate, un pic dezamăgit.

— Ați făcut o deducție acceptabilă. Știm că nu a murit imediat după ce a căzut, iar evidența medicală arată că în mod sigur a mai avut cel puțin o perioadă de luciditate după-ai. Doamnă St. George, dacă *dumneavoastră* ați fi picat într-un puț părăsit și v-ați fi trezit cu o tibie ruptă, o gleznă ruptă, patru coaste rupte și o încheietură scrântită, n-ați țipa după ajutor?

Am numărat cele trei secunde și, după încă o întârziere, am zis:

— Nu *io* am picat în puț, doctore McAuliffe. Ci Joe. Și băuse.

— Da', a reluat doctorul. I-ați cumpărat o sticlă de scotch, chiar dacă toată lumea cu care am vorbit mi-a spus că nu vă surâdea când trăgea la măsă, iar el nu a băut numai, ci s-a îmbătat. Era *grroaznic* de beat. Avea o mulțime de sânge în gură și cămașa plină de sânge până la brâu. Iar dacă adăugăm și coastele rupte, plus leziunile pe care le-a suferit la plămâni, știți la ce ajungem?

"Un mielușel... doi mielușei... trei mielușei..."

— Nu.

— Coastele fracturate i-au străpuns plămânii. Asemenea răni sângerează de obicei puternic, da' foarte rar atât de tare. O hemoragie atât de mare a fost probabil cauzată de strigătele de salvare repetate.

Exact așa a spus, Andy: salvare.

Nu fusese o întrebare, da' tot am numărat până la trei înainte de a vorbi.

— Credeți că a zberlat după ajutor de-acolo, de jos. Asta rezultă, nu?

— Nu, doamnă, nu doar *cred*, sunt absolut *sigur*.

De astă dată n-am mai așteptat.

— Doctore McAuliffe, credeți că *io* l-am împins pe bărbatu-meu în puț?

Asta l-a scuturat un pic. Nu numa' că farurile alea ale lui au clipit, da' chiar au pălit vreo câteva clipe. S-a mai jucat puțin cu pipa, apoi și-a băgat-o în gură, încercând în răstimp să se hotărască ce să facă.

Da' înainte de-a apuca să spună ceva, Garrett, roșu ca o ridiche, a rupt tăcerea:

— Dolores, sunt convins că nimeni nu se gândește... Ca să zic așa, nimeni n-a *luat în considerare* că...

— Hm, l-a întrerupt McAuliffe. Se părea c-o să evite un răspuns direct, da' a continuat fără ezitare: Io chiar *m-am gândit*. Doamnă St. George, trebuie să înțelegeți că asta face parte din meseria mea...

— A, nu te mai chinui cu "doamnă St. George". Dacă ai intenția să mă acuzi că, mai întâi, l-am împins pe bărbatu-meu în puț și că după-ai m-am uitat la el cum strigă după ajutor, ia tauru' de coarne și spune-mi Dolores.

N-am *încercat* să-l blochez atunci, Andy, da' a naibii să fiu dacă n-am reușit a doua oară în câteva minute. Mă-ntreb dacă mai avusese un examen atât de greu de când absolvise facultatea.

— Nimeni nu vă *acuză* de nimic, doamnă St. George, a zis el înțepat, iar în ochi am citit: "Cel puțin, nu încă".

— Foarte bine. Pen' că e o prostie să crezi că *io* l-am împins pe Joe. Cântărea cu vreo douăzeci de kile mai mult decât mine, probabil chiar mai mult. Se îngrășase zdravăn în ultimii ani. Și nici nu-i era jenă să-și folosească pumnii dacă i se punea cineva în cale. Vă spun astea fiin'că am fost soția lui șaispe ani și o să găsiți o sumedenie de oameni care o s-o confirme.

Sigur că Joe nu mă lovise de-o grămadă de vreme, da' nu încercasem niciodată să contrazic ideea ăloră de pe insulă conform căreia își ocupa o bună parte a timpului cu asta, iar atunci, cu ochii lu' McAuliffe sfredelindu-mi fruntea, eram a dracu' de încântată că n-o făcusem.

— Nimeni nu spune că l-ați împins în puț, a zis scoțianu'.

Își revenea din ce în ce mai repede. Vedeam pe fața lui că era conștient de asta, da' n-avea nici cea mai mică idee cum s-a-ntâmplat. Că io ar fi trebuit să fiu aia care să-mi revin.

— Da', știți, el a țipat. Probabil destul timp — ore — și chiar foarte tare.

"Un mielușel... doi mielușei... trei mielușei..."

— Cre' că încep să înțeleg acu'. Poate vă închipuiți că a căzut din greșeală în puț, că l-am auzit zbierând și m-am prefăcut surdă. Aici doreați să ajungeți?

Am remarcat pe chipu' lui că *exact* aici și-a dorit să ajungă. Și totodată, că lucrurile o luaseră razna, că nu mergeau după cum se așteptase, așa cum se-ntâmplă întotdeauna în anchetele sale. Două pete micuțe și roșii i-au apărut în obraji. Am fost încântată de asta, pen' că voiam să-l înnebunesc. Un bărbat ca McAuliffe e ușor de stăpânit când se înfurie, fiin'că cei ca el sunt obișnuiți să-și păstreze cumpātu' dacă ăilalți și-l pierd.

— Doamnă St. George, o să fie foarte greu să ajungem undeva în cazul în care continuați să-mi răspundeți la întrebări cu alte întrebări.

— Păi, nu mi-ați pus nici o *întrebare*, doctore McAuliffe, am spus, privindu-l cu ochi mari și inocenți. Mi-ați zis că Joe ar fi trebuit să urle — de fapt "să țipe", așa v-ați exprimat — și io v-am întrebat dacă...

— Bine, bine, a reluat el, trântindu-și cu zgomot pipa în scrumiera de alamă a lu' Garrett. Acuma ochii îi aruncau flăcări, iar pe frunte îi apăruse o dungă roșie, asortându-se perfect cu petele din obraji. L-ați auzit strigând după ajutor, doamnă St. George?

"Un mielușel... doi mielușei... trei mielușei..."

— John, îmi vine foarte greu să cred că există vreun lucru care ar *sili-o* pe femeia asta să-și dea cărțile pe față, a intervenit Garrett, arătând mai stânjenit ca oricând și abătându-i *încă o dată* atenția scoțianului.

Era cât p-aci să mă pufnească râsu'. Nu mă-ndoiam că ar fi fost nasol pentru mine dacă nu m-aș, fi abținut, da' numa' cu greu am rezistat.

McAuliffe s-a răsucit spre Garrett și i-a zis:

— Ne înțeleseserăm să mă ocup eu de asta.

Săracu' Garrett s-a trântit atât de tare pe spătaru' scaunului, încât a fost cât pe ce să pice cu tot cu el.

— Bine, bine, nu-i nevoie să te înfierbânți prea tare! a îngăimat.

McAuliffe s-a întors din nou spre mine, gata să repete întrebarea, da' nu m-am obosit să-l las. Deja putusem număra până la zece.

— Nu, am spus. N-am auzit decât sirenele bărcilor aflate în larg și zbierătele asurzitoare ale oamenilor care au început când s-a pornit eclipsa.

M-a așteptat să continui — vechiu' lui truc, să tacă, lăsându-i pe ăilalți să intre singuri în gura leului — și liniștea s-a așternut între noi. N-am făcut decât să stau cu mâinile încrucișate pe geantă, lăsând-o să se întindă cât mai mult. Și-a aruncat privirea spre mine, iar io i-am întors-o.

"Ai să vorbești, femeie", îmi ziceau ochii lui. "O să-mi spui tot ce vreau să știu... Chiar de două ori, dacă așa am io chef."

Iar ai mei îi răspundeau: "Nu, amice. Poți să stai acolo, sfredelindu-mă cu diamantele alea de nou-născut, până când o să se deschidă patinoare-n lad, și tot n-o să obții nimic de la mine dacă nu-ți caști gura să mă-ntrebi."

Am rămas așa aproape un minut, duelându-ne din ochi, ca să zic așa, iar spre final am simțit cum încep să cedez și că vreau să-l întreb orice, chiar și numa': "Mama ta nu te-a-nvățat că e nepoliticos să te holbezi așa la oameni?" Și apoi a vorbit Garrett, mai bine-zis sto-macu' lui. A scos un sunet lung: *grrrrrrrrrr*.

McAuliffe l-a privit ca dracu' de disprețuitor, iar Garrett a luat un briceag și a început să-și curețe unghiile. McAuliffe și-a scos un carnețel din buzunaru' hainei lui din lână (*lână*, în *iulie!*), s-a uitat puțin în el, apoi l-a pus la loc.

— A încercat să iasă, a spus el într-un târziu, la fel de plat ca și cum ar fi declarat că are o întâlnire la prânz.

Parcă mi-ar fi tras cu o măciucă una în șale, unde mă lovise Joe cu lemnu' ăla de foc, da' m-am ținut bine.

— Zău?

— Da. Pereții puțului sunt zidiți din bolovani (numa' că a zis *bălăvanî*), iar noi am găsit amprente însângerate pe câțiva. Se pare că s-a ridicat în picioare și apoi a început să se cațere încet, centimetru cu centimetru. Probabil a fost o muncă de Hercule, ca să nu mai discutăm despre durerea chinuitoare, imposibil de imaginat.

— Regret că a suferit atât. Săracu' Joe...

Vocea îmi era la fel de calmă ca de obicei — sau cel puțin așa credeam —, da' simțeam cum

transpir la sub braț și îmi amintesc cât de tare mă speria gându' că ar fi putut să mi se scurgă sudoarea pe sprâncene sau pe tâmpile, unde ar fi fost remarcată.

— Într-adevăr, a spus McAuliffe cu ochii sclipind. Săracu'... bătrănu'... Joe. Cre' că ar fi fost în stare să iasă afară. Oricum, pesemne că ar fi murit dup-aia, da' cre' că ar fi ieșit și singur afară. În orice caz, ceva l-a împiedicat.

— Ce anume? am întrebat io.

— A suferit o fractură de craniu, mi-a răspuns McAuliffe. Ochii îi străluceau ca întotdeauna, da' glasu' îi devenise blând ca al unei pisici care toarce. Am găsit un pietroi între picioarele lui. Acoperit de sângele soțului dumneavoastră, doamnă St. George. Și în el am descoperit mici fragmente de porțelan. Știți ce concluzie am tras din asta?

Unu... doi... trei...

— Se pare că pietroiul i-a zburat și dinții falși, nu numa' creierii. Păcat, erau feblețea lui și nu-mi dau seama cum o să-l aranjeze Lucien Mercier fără ei, ca să poată fi privit.

În timp ce vorbeam, McAuliffe și i-a arătat *p-ai lui*. Nema placă și cre' că ar fi vrut să pară un zâmbet, da' n-a reușit. Nici măcar un pic.

— Da, a spus, dezgolindu-și până la gingie două rânduri de dinți lustruiți. Da, asta-i și concluzia mea, bucățelele de porțelan provin din placa de jos. Și acum, doamnă St. George, aveți vreo idee cum l-a putut pocni piatra exact când se afla pe punctu' de-a părăsi puțu'?

Unu... doi... trei...

— Nu. Da' dumneavoastră?

— Da. Bănuiesc că cineva a desprins-o din pământ și a aruncat-o intenționat și cu răutate peste fața lui rănită și rugătoare.

Nimeni n-a mai spus nimic. O, Doamne, io aș fi vrut; aș fi vrut să sar în picioare și să zic: "N-am fost io. Poate altcineva, da' nu io." Însă n-am fost capabilă, fiin'că mă aflam în mijlocu' murărișului și, de data asta, crescuseră puțuri peste tot.

În loc să vorbesc, am rămas acolo uitându-mă la el, simțind cum începeam iar să transpir și cum mâinile își doreau să se strângă una pe alta. Da' atunci unghiile ar fi căpătat o culoare albă... și le-ar fi observat. McAuliffe *era făcut* să remarce așa ceva; n-ar fi fost decât un alt amănunt în raza de lumină a farului lui. Am încercat să mă gândesc la Vera și la felu' în care l-ar fi privit ea — ca și cum ar fi fost o urmă de căcat de câine pe pantofii ei —, da' cu ochii ăia sfredelitori ațintiți asupra mea, nici asta nu m-a ajutat. Înainte, parcă s-ar fi găsit și ea împreună cu mine în acea cameră, însă acu' dispăruse. Nu mai eram decât io și micu' doctor scoțian, mândru de propria-i persoană ca detectivii amatori din romane (și a cărui mărturie trimisese deja vreo două oameni la pușcărie, după cum am aflat mai târziu) și simțeam cum se apropie din ce în ce mai mult momentu' în care aveam să-mi deschid gura să grăiesc. Iar cea mai nasoală chestie, Andy, era că n-aveam nici cea mai vagă idee ce-o să spun. Auzeam ticăitul ceasului de pe birou' lu' Garrett. Scotea un sunet puternic și amăgitor.

Și chiar *aș fi vorbit*, când persoana de a cărei prezență uitasem, Garrett Thibodeau, a făcut-o în locu' meu. Cu o voce neliniștită, grăbită, și mi-am dat seama că nici *el* nu mai suporta tăcerea, gândindu-se c-o să se prelungească probabil până când cineva ar fi trebuit să țipe ca să descătușeze tensiunea.

— Hai, John, credeam că ne-am înțeles că, dacă Joe ar fi apucat piatra aia, ar fi putut cădea singură și...

— *Tăci din gură!* a urlat McAuliffe, cu un glas strident și frustrat.

M-am relaxat. Se terminase. O știam și cred că scoțianu' o știa și el. A fost ca și cum noi doi stătusem într-o cameră complet întunecată, iar el mă gădilase pe față cu ceva ce semăna cu o lamă de bărbierit... Și apoi neîndemânaticul polițist Garrett s-a împiedicat și a căzut lovindu-se de fereastră, iar jaluzelele s-au ridicat cu zgomot și am văzut că de fapt nu mă atinsese decât cu o pană.

Garrett a murmurat ceva că nimic nu-i dădea dreptu' lu' McAuliffe să-i vorbească pe un asemenea ton, da' doctoru' nu i-a acordat nici cea mai mică atenție. S-a întors spre mine și mi-a zis:

— Ei, doamnă St. George? răstindu-se de parcă m-ar fi înghesuit într-un colț, numa' că deja cunoșteam amândoi prea bine situația în care ne găseam.

— V-am spus tot ce știam. S-a îmbătat în timp ce așteptam eclipsa. I-am preparat un sandviș, crezând că o să-l mai trezească puțin, da' de pomană. A început să urle, apoi m-a strâns de gât și m-a lovit nițel, așa că am plecat la Pășunea Rusească. Când m-am întors, dispăruse. M-am gândit că s-a cărat cu vreunu' dintre prietenii lui, da' zăcea pe fundu' puțului. Presupun că a vrut să scurteze drumu' până la șosea. Poate că mă căuta să-și ceară scuze. Pesemne că n-am s-o aflu niciodată... și poate că nu contează. I-am aruncat o privire posomorâtă. Ar trebui să încercați și dumneavoastră medicamentu' ăla, doctore McAuliffe.

— Lăsați sfaturile, doamnă, a spus el, iar petele de pe obraji îi ardeau, mai roșii ca oricând. Sunteți încântată că a murit? Spuneți-mi!

— Sfinte Sisoe, ce dracu' are asta de-a face cu toată afacerea? am întrebat. Isuse, ce s-a-ntâmplat

cu dumneavoastră?

N-a răspuns, doar și-a cules pipa cu o mână tremurândă și și-a aprins-o. Nu m-a mai întrebat nimic; ultima întrebare mi-a fost pusă de Garrett Thibodeau. Pentru McAuliffe, oricum nu mai conta. Însă pentru Garrett da, și chiar mult mai mult pentru mine, pen' că lucrurile nu se sfârșeau o dată cu plecarea mea de la Primărie din ziua aia; întrucâtva nu era decât începutul lor. Întrebarea din final și mai ales felu' în care am răspuns au însemnat foarte mult, fiin'că, de obicei, cuvintele destinate să rămână în sala de judecată se răspândesc prin șoapte pe deasupra gardurilor din spatele casei în timp ce femeile își agață rufele la uscat, sau pe punțile bărcilor de pescuit când bărbații își mănâncă prânzu' cu fundu' la cabina căpitanului. Asemenea cuvinte s-ar putea să nu te trimită la pușcărie, ci să te spânzure definitiv în ochii oamenilor din oraș.

— Pentru numele lui Dumnezeu, a mugit Garrett, de ce i-ai cumpărat o sticlă de alcool? Ce s-a întâmplat cu tine, Dolores?

— Am crezut c-o să mă lase în pace dacă are ceva de băut. M-am gândit c-o să putem sta să privim eclipsa în liniște și c-o să mă lase în pace.

N-am plâns cu adevărat, da' am simțit ca mi se rostogolește o lacrimă pe obraz. Uneori am impresia că ăsta e motivu' pentru care am continuat să trăiesc în Little Tall în următorii treizăci de ani, acea unică lacrimă. Dacă n-ar fi existat ea, aș fi ajuns să-mi pierd mințile din cauza bârfelor și a zvonurilor și aș fi fost arătată mereu cu degetu' — da, ar fi fost în stare. Sunt dură, da' nu știu pe cineva care să poată rezista treizăci de ani în mijlocu' bârfelor și al scrisorilor anonime de genu' "Ai scăpat, criminalo!" Chiar am primit vreo câteva și bănuiesc cam cine mi le-a scris (nu mai sunt p-aici în zilele astea), da' s-au oprit pe vremea când a început anu' școlar. Așa că vă dau voie să spuneți că sunt datoare pentru restu' vieții, inclusiv pentru partea ce se petrece aici, acelei lacrimi singuratice... și lu' Garrett, fiin'că mi-a pus o vorbă bună că n-am fost până la sfârșit atât de rece, încât să nu vărs o lacrimă pentru Joe. N-a fost nimic calculat în ea, să nu vă imaginați așa ceva. M-am gândit la cât de rău îmi părea că Joe a suferit atât de tare, după cum îmi spusese jumatea aia de buletin scoțian. În ciuda purtărilor lui și a faptului că l-am urât încă de când am aflat ce încerca să-i facă Selenei, n-am intenționat niciodată să-i provoc vreo suferință. Am crezut c-o să moară după prima cădere, Andy, jur în fața lu' Dumnezeu că am crezut c-o să-l dea gata.

Săracu' Garrett Thibodeau s-a înroșit ca un semafor. A bâjbâit pe birou după o cutie de batiste Kleenex și mi-a întins una fără să se uite — cre' că și-a imaginat că după lacrima aia o să mă transform într-o fântână — și și-a cerut scuze pen' că m-a supus unui "interogatoriu atât de stresant". Pun pariu că astea erau cele mai mari cuvinte pe care le știa.

McAuliffe a reacționat pufnind: *Hmmm!* A spus ceva despre cum o să asiste el la anchetă ca să-mi audă depoziția, apoi a plecat, de fapt a pășit țăntoș spre ușă și a trântit-o în urma lui, îndeajuns de tare încât să clatine geamurile. Garrett i-a acordat un răgaz să elibereze drumu', iar dup-aia m-a condus până la ușă, ținându-mă de braț, da' încă fără să mă privească (de fapt, devenise de-a dreptu' comic) și bolborosind întruna. Nu-s sigură ce bolborosea, da' cre' că, orice ar fi fost, era modul lu' Garrett de a-și cere scuze. Omu' ăla avea o inimă bună și nu putea suporta să vadă pe cineva nefericit, vă zic asta despre el... Și încă ceva despre Little Tall: în ce alt loc mai există o persoană care nu numa' să fie polițist vreme de aproape douăzeci de ani, da' să se și dea o masă festivă în cinstea lui când s-a retras? Po' să vă spun ce gândesc io: un oraș în care un bărbat cu o inimă atât de bună e în stare să reușească în viață ca om al legii nu-i un loc prea rău unde să-ți duci traiu'. Absolut deloc. Chiar și așa, niciodată n-am mai fost atât de încântată să aud o ușă trântindu-se în spatele meu ca atunci când a închis-o Garrett.

Asta fusese partea grea, ancheta de-a doua zi fiind floare la ureche. McAuliffe mi-a pus cam aceleași întrebări, la fel de dificile, da' nu mai avea nici o putere asupra mea, și amândoi o știam. Unica mea lacrimă fusese perfectă, da' întrebările lu' McAuliffe, plus faptu' că toată lumea îl vedea cum se rățoiește la mine ca o pisică în călduri, au avut foarte mult de-a face cu bârfele care au înconjurat insula de-atunci încoace. Ei bine, oricum ar fi ieșit vorbe, indiferent de asta, nu-i așa?

Verdictu' a fost "moarte accidentală". Lu' McAuliffe nu i-a plăcut, iar la sfârșit a citit rezultatele cu o voce joasă, fără ca măcar o dată să ridice ochii, da' ceea ce-a spus a sunat destul de oficial: Joe a căzut în puț fiind beat, o vreme a strigat probabil după ajutor și apoi a încercat să se cațăre singur. A ajuns aproape până sus, și atunci s-a sprijinit de-o piatră nesigură. A desprins-o din perete, iar bolovanu' l-a lovit în cap îndeajuns de tare, încât să-i fractureze craniu' (fără a mai menționa placa dentară) și l-a aruncat din nou în fundu' puțului, unde de altfel a și murit.

Poate cel mai important lucru — și n-am înțeles asta decât mult mai târziu — a fost că n-au găsit nici un motiv pentru care să mă spânzure. Sigur că oamenii din oraș (inclusiv doctoru' McAuliffe, n-am nici un dubiu) s-au gândit că, dacă *într-adevăr* io îl omorâsem, o făcusem fiin'că nu mai voiam să mă bată, da' asta nu cântărea suficient de mult. Numa' Selena și domnu' Pease știau ce alte motive existau în realitate, da' nimănui, nici măcar deșteptului de McAuliffe, nu i-a dat prin cap să-l interogheze pe domnu' Pease. Și nici el n-a venit din proprie inițiativă. Dacă s-ar fi întâmplat așa ceva,

s-ar fi aflat despre discuția noastră din cârciumă și ar fi avut necazuri la bancă. În fond, îl împinsesem să încalce regulamentul'.

Iar Selena... Păi io îmi închipui că Selena m-a judecat în propriu' ei tribunal. De-atunci încoace îi văd ochii ațintiți asupra mea, întunecați și amenințători, și-mi răsună în minte întrebarea: "I-ai făcut ceva? Zi-mi, mamă! E vina mea? Eu sunt aia care trebuie să plătească?"

Și cre' că a *plătit*, asta-i chestia cea mai nasoală. Micuța fată de pe insulă, care n-a pus picioru' în afara statului Maine până la optispe ani, când s-a dus la Boston să participe la o tabără de înot, a ajuns o femeie inteligentă, cu o carieră spectaculoasă în New York City — acu' doi ani a apărut un articol despre ea în ziaru' *New York Times*, știați? Publică în toate revistele alea și totuși își mai găsește timp să-mi scrie și mie o dată pe săptămână... Da' mie mi se pare că o face din obligație, la fel ca și cele două telefoane pe lună. Și mai cred că telefoanele și bilețelele vicioase sunt prețu' pe care-l plătește inimii ei ca să uite de faptu' că nu mai vine niciodată p-aici. Da, am impresia că a plătit destul; că persoana cea mai nevinovată dintre toți a plătit cel mai mult, și încă o mai face.

Are patrușpatru de ani, nu s-a măritat niciodată, e prea slabă (am văzut în fotografiile pe care mi le trimite din când în când) și pesemne bea — am observat în vocea ei de vreo două ori când m-a sunat. Am io o idee că din cauza asta nu mai vine acasă; nu vrea să afle că bea la fel ca taică-său. Sau poate că se teme de ce-ar putea spune după vreo câteva pahare, în timp ce io aş rămâne trează. Ce m-ar putea întreba.

Da' nu contează; de-acuma s-au calmat apele. Am trecut peste toate, asta-i important. Dacă ar fi existat vreo asigurare sau dacă domnu' Pease nu și-ar fi ținut gura, nu cred că aş fi reușit. Și din cele două, asigurarea ar fi fost cea mai rea. Ultimul' lucru de pe lume pe care mi l-aș fi dorit ar fi fost un detectiv de asigurări dăștept să se învârtă în juru' meu împreună cu dășteptu' ălălat de doctor scoțian, care și-așa era furios ca dracu' la gându' că fusese învins de-o muiere localnică ignorantă. Nu, dacă s-ar fi unit amândoi, probabil că m-ar fi prins.

Ce s-a mai întâmplat? Păi, îmi imaginez că ceea ce se-ntâmplă *întotdeauna* în asemenea situații, când s-a înfăptuit o crimă, iar cri-minalu' scapă. Viața a mers înainte, asta-i tot. Nimeni n-a apărut în ultimul' moment cu vreo informație, ca în filme, n-am mai încercat să omor pe altcineva, iar Dumnezeu nu m-a pedepsit trăsnindu-mă. Probabil a simțit că, dacă m-ar lovi cu un fulger doar ca să-l răzbune pe Joe, ar fi doar o risipă de electricitate.

Viața a mers înainte. M-am întors la Pinewood și la Vera. Selena și-a reluat relațiile cu prietenii când a început școala și uneori o auzeam râzând la telefon. După ce povestea s-a mai învechit, micului Pete i-a fost greu... La fel și lu' Joe Junior. De fapt, Joey a suportat mai greu decât m-am așteptat. A slăbit puțin și avea coșmaruri, da' până în vara următoare și-a revenit. Singura schimbare care s-a petrecut până la sfârșitu' lu' 1963 a fost că l-am chemat pe Seth Reed să astupe gura vechiului puț cu ciment

Șase luni după moartea lu' Joe, moștenirea a fost autenticată de către Curtea districtuală. Nici măcar nu m-am prezentat. Cam cu o săptămână mai târziu, am primit o scrisoare care m-a anunțat că toate proprietățile lui deveniseră ale mele; puteam să le vând, să le dau sau să mă spăl cu ele pe cap. Când am terminat cu trecutu' lor în revistă, mi-am dat seama că ultima alegere ar fi fost cea mai indicată. Am descoperit un lucru surprinzător atunci: când îți moare brusc soțu', îți poate folosi enorm dacă toți foștii săi prieteni sunt idioți, așa cum erau ai lu' Joe. I-am vândut cu douășcinci de dolari lu' Norris Pinette un radio pe unde scurte, pe care Joe îl tot cârpise de zece ani încoace, și lu' Tommy Anderson cele trei camioane rablagite, care zăceau în curtea din spate. Prostu' fusese mai mult decât încântat să le obțină, iar io mi-am cumpărat cu banii de la el un Chevy model 1959, cu toba de eșapament cam răgușită, da' care altfel funcționa bine. În plus, mi-au dat carnetu' lui de economii și am redeschis conturile copiilor.

A, și încă ceva: în ianuarie 1964 mi-am reluat numele de domnișoară. N-am făcut prea mare tam-tam pe tema asta, da' a naibii să fiu dacă aveam chef să-l târâi după mine pe St. George tot restu' vieții, ca un câine cu o tinichea legată de coadă. Pesemne veți spune că am tăiat sfoara de care se ținea tinicheaua... Da' n-am scăpat de ea așa ușor cum am scăpat de numele lui.

Și nici nu mă așteptam; am șaișase de ani și de cel puțin cincizăci știu că cele mai obișnuite preocupări ale unei ființe umane sunt să ia decizii și dup-ai să plătească pentru ele. Unele alegeri sunt destul de nasoale, da' asta nu înseamnă că te poți eschiva, mai ales dacă-i mai ai și pe alții care depind de tine și tre' s-o scoți la capăt în locu' lor. Într-o asemenea situație, faci cea mai bună alegere și apoi plătești pentru ea. În cazul' meu, prețu' a fost format dintr-o mulțime de nopți în care m-am trezit learcă de transpirație sau, și mai rău, în care n-am dormit deloc; plus sunetu' pe care l-a scos piatra când l-a lovit în față, zdrobindu-i țeasta și placa dentară, ca o farfurie de porțelan care se sparge de un cămin din cărămidă. L-am auzit timp de treizăci de ani. Uneori mă scoală din somn, alteori mă ține trează sau mă surprinde în plină zi. În timp ce mătur veranda sau lustruiesc argintăria la Vera acasă, în timp ce-mi mănânc prânzu' cu televizoru' deschis, urmărind un spectacol de operă, îl aud. Sunetu' ăla. Sau bufnitura din momentu' în care a atins fundu' puțului. Sau vocea lui împrăștiindu-se în

aer: *Doo-lorrr-eeeees!...*

Presupun că zgomotele astea nu sunt prea diferite de ceea ce vedea uneori Vera când țipa din cauza sârmelor de prin colțuri sau a iepurașilor din praf de sub pat. Câteodată, în special după ce începuse într-adevăr să decadă, când mă strecuram lângă ea în pat, o îmbrățișam, mă gândeam la sunetu' făcut de bolovan, apoi închideam ochii și-mi închipuiam o farfurie de porțelan spărgându-se de un cămin din cărămidă și sfărâmându-se. Și atunci o strângeam tare în brațe, de parcă ar fi fost soră-mea sau chiar io. Stăteam întinse în patu' ăla, fiecare cu propria ei spaimă și pân' la urmă ne fura somnu' — ea avându-mă pe mine ca s-o apăr de iepurașii din praf și io pe ea, să-mi alunge pocnetu' farfuriei de porțelan —, iar uneori, înainte de a adormi, îmi spuneam: "Așa! Așa plătești pentru ticăloșiile tale. Și n-are nici un rost să susții că, dacă n-ai fost o ticăloasă, n-ar trebui să plătești, fiin'că viața te poate *împinge* să devii una. Când afară e beznă și ziua s-a sfârșit, numa' tu fiind înăuntru să aprinzi mai întâi lumina, ca dup-aia s-o veghezi, atunci *tre'* să fii ticăloasă. Numa' că prețu'... O, prețu' e teribil."

Andy. crezi că aș mai putea trage o dușcă mică din sticla aia a ta? N-o să suflu o vorbă.

Mulțumesc. Și *ție* îți mulțumesc, Nancy Bannister, că ai suportat o pipiță guralivă ca mine. Cum de ți-au rezistat degetele?

Serios? Bine. Nu-ți pierde tocma' acu' curaju'; am cam bătut câmpii, știu, da' am impresia că am ajuns pân' la urmă și la partea care într-adevăr vă interesează. Asta-i bine, pen'că e târziu și sunt obosită. Am muncit toată viața, da' nu-mi aduc aminte să fi fost vreodată așa obosită.

Ieri-dimineată am întins rufele la uscat — mi se pare c-au trecut șase ani, da' a fost numa' o zi —, iar Vera se găsea într-o dispoziție sclipitoare. Din cauza asta totu' a fost atât de neașteptat și, în cea mai mare parte, de-aici a provenit și tulburarea mea. În zilele ei bune, uneori devenea ticăloasă, da' acu', pentru prima și ultima dată, a apucat-o *nebunia*.

Deci io eram jos, în curtea laterală, iar ea sus, în scaunu' cu rotile, supraveghindu-mă ca de obicei. Din când în când zbiera la mine:

— Șase cârlige, Dolores! Șase cârlige pentru fiecare cearșaf! Să nu încerci să scapi doar cu patru, fiin'că te urmăresc!

— Mda, i-am zis io, știu și pun pariu că ți-ai dori să fie cu cinci grade mai puțin afară, plus un vânt cu treiș'de kilometri mai puternic.

— Ce? a cârâit ea la mine. Ce ai zis, Dolores Claiborne?

— Am zis că probabil cineva împrăstie îngrășământ în grădină, pen'că p-aici îmi miroase a căcat mai mult ca de obicei.

— Te simți dășteaptă, Dolores? a replicat ea cu o voce sarcastică, dar tremurată.

Arăta la fel ca în zilele în care razele soarelui își croiau drum mai intens spre cămăruța ei. Știam că mai târziu o să clocească vreo ticăloșie, da' nu-mi prea păsa, p-atunci eram fericită s-o văd atât de lucidă. Ca să vă spun adevăru', mi se părea la fel ca pe timpuri. Nu se mai aflase într-o asemenea stare de vreo trei-patru luni și mă bucura s-o văd revenindu-și... de fapt, cât ar mai fi putut să revină din vechea Vera, dacă înțelegeți ce vreau să zic.

— Nu, Vera, am strigat io la ea. Dacă aș fi fost dășteaptă, aș fi renunțat să lucrez pentru tine cu mult timp în urmă.

Mă așteptam să mai urle la mine, da' n-a făcut-o. Așa că am continuat să agăț cearșafurile, scutecele, hainele și restu'. Apoi m-am oprit cu coșu' pe jumate plin. Aveam un sentiment ciudat. N-aș putea spune de ce, nici măcar de unde îmi venise. L-am simțit dintr-o dată acolo. Și o clipă m-a izbit un gând straniu: "Fata aia are necazuri... aia pe care am văzut-o în ziua eclipsei, care m-a văzut și ea. A crescut, acum e aproape cât Selena de mare, da' a intrat într-un bucluc teribil."

M-am întors și am privit în sus, oarecum așteptându-mă ca noua versiune a fetei îmbrăcate cu strălucitoare ei rochie în dungi și fardată cu un ruj roz să-mi apară în fața ochilor, da' n-am remarcat pe nimeni, și asta nu era în regulă. Pen'eă Vera ar fi trebuit să fie acolo, aproape spânzurată de acoperiș, să se convingă că folosesc număru' potrivit de cârlige. Da' dispăruse și n-am înțeles cum s-a putut întâmpla așa ceva, fiin'că io cu mâna mea o instalasem în scaun și-i trăsesem frâna exact lângă fereastră, cum îi plăcea ei.

Apoi i-am auzit țipătul.

— *Doo-lorrr-eeeees!*

Mamă, ce fior m-a străbătut atunci pe șira spinării, Andy! Mi s-a părut că s-a întors Joe. Un moment am rămas acolo înțepenită. Apoi a strigat din nou și am recunoscut-o.

— *Doo-lorr-eeeees! Iepurașii de praf! Sunt peste tot! O, Doamne! Ajutor, Doo-lorrr-ees! Ajută-mă!*

M-am răsucit să alerg spre casă, am azvârlit coșu' ăla blestemat cu rufe și m-am încurcat în cearșafurile pe care tocma' le agătasem. Se încolăciseră în juru' meu și m-am zbatut să mă eliberez. Parcă le crescuseră mâini și încercau să mă stranguleze sau să mă împiedice să mă mișc. Și în timp ce Vera continua să zbiera, io m-am gândit la visu' pe care l-am avut atunci, cel cu căpățâna din praf și dinții ăia lungi și stricați. Numa' că în mintea mea mi-a apărut cu fața lu' Joe, iar ochii îi erau întunecați și goi, ca și cum cineva ar fi înfipt două bucăți de cărbune într-un nor de praf și ele rămăseseră acolo

plutind.

— *Dolores, te rog, vino repede! O, te rog, vino repede! Iepurașii de praf! IEPURAȘII DE PRAF SUNT PESTE TOT!*

Apoi a scos un țipăt. A fost oribil. Nici în cele mai îngrozitoare vise nu v-ați putea imagina o babă grasă și bătrână ca Vera zbierând în asemenea hal. A fost ca și cum un incendiu, o inundație și sfârșitu' lumii s-au adunat toate la un loc.

Am reușit să biruiesc cumva cearșafurile și când m-am ridicat am simțit cum îmi plesnește o bretea de la combinezon, exact ca în ziua eclipsei, când Joe aproape că mă învinsese înainte de-a apuca io să i-o trag. Cunoști senzația pe care o ai când ți se pare că te-ai mai găsit în același loc și altă dată, că știi ce vor spune ăilalți înainte de-a deschide gura? M-a izbit atât de tare, de parcă mă înconjuraseră o droaie de stafii și mă gâdilau cu degete pe care nu le puteam vedea.

Și știți ceva? Arătau ca niște stafii *din praf*.

Am trecut ca fulgeru' prin ușa de la bucătărie și am fugit mâncând pământu' pe treptele din spate, în timp ce ea urla, urla, urla. Furou' a început să-mi alunece în jos, iar când am ajuns în spatele scărilor și m-am uitat în jur, am fost convinsă c-o să-l văd pe Joe bălăn-gânindu-se în urma mea și prinzându-mă.

Apoi am privit în altă parte și am găsit-o pe Vera. Parcursese trei sferturi din drumu' până la scara din față, clătinându-se cu spatele la mine și ținând. Avea o pată maro imensă pe cămașa de noapte, unde se scăpase pe ea — da' de data asta nu din răutate și nici intenționat, ci de frică.

Scaunu' cu rotile zăcea de-a curmezișu' ușii dormitorului. Probabil că îi ridicase piedica după ce închipuirea ei o îngrozise în asemenea hal. Până atunci, întotdeauna când începeau coșmarurile, unicu' lucru pe care putea să-l facă era să rămână acolo unde se găsea, întinsă pe pat sau așezată pe scaun, și strigând după ajutor — sunt o grămadă de oameni care ar declara că sigur *n-ar fi fost în stare* să se miște de una singură, numa' că ieri exact așa s-a-nântâplat; vă jur că da. A ridicat piedica scaunului, l-a întors, a traversat camera, apoi a reușit cumva să se scoale din el, după ce s-a-nțepenit în pragu' ușii și s-a împleticit prin hol.

Stăteam acolo, căci înghețasem până în vârfu' unghiilor când o văzusem bălăbănindu-se, întrebându-mă ce fusese atât de îngrozitor încât s-o împingă să facă ceea ce făcea, să umble când nu se mai putea ține pe picioare de-o mulțime de vreme — ce era de fapt lucru' ăla pe care nu se simțea capabilă să-l denumească decât iepuraș de praf.

Numa' că observasem ce avea să pătească chiar în capu' scărilor.

— Vera! am zbierat la ea Vera, încetează cu toate prostiile-astea! O să cazi! *Stai!*

Apoi am luat-o la goană cât de repede am fost în stare. Sentimentu' că totu' se-nântâplase și altă dată m-a izbit din nou, numa' că acu' aveam senzația că sunt de fapt Joe, că io eram cea care încercam să mă prind de ceva și să mă țin bine.

Nu știu dacă m-a auzit sau dacă și-a închipuit în creieru' ei sec că io mă aflam în fața ei, și nu în spate. Tot ceea ce știu sigur e că a continuat să urle:

— *Ajutor, Dolores! Dolores, ajută-mă! Iepurașii de praf!* Apoi a început să se împleticescă mai repede.

Aproape ajunsese la scară. Am țâșnit spre ușa dormitorului ei și m-am lovit ca dracu' la gleznă de rezematoarea pentru picioare a scaunului cu rotile — uite-aici vânătaia. Am fugit cât de tare am putut, ținând: *Stai, Vera, stai!* până când mi s-a uscat gâtul.

Traversase deja holu' și înțepenise cu un picior în gol. N-aș fi avut cum s-o mai salvez, indiferent ce-aș fi făcut, singuru' lucru ar fi fost să pic împreună cu ea, da' într-o situație ca asta nu mai ai timp să te gândești sau să evaluezi consecințele. Am sărit s-o apuc exact când și-a coborât picioru' în aer și a-nceput să se răstoarne. Am mai văzut o ultimă imagine a chipului ei. Nu cred că știa ce se petrece; în ochii ei nu existau decât groază și panică. Mai observasem și altă dată privirea asta, da' niciodată în profunzime și po' să vă zic că n-avea absolut nimic de-a face cu teama de a cădea. Se gândea doar la ceea ce se afla în spatele ei, nu în față.

Am întins mâna, da' n-am reușit să înșfac decât poalele cămășii de noapte, între arătătoru' și degetu' mijlociu al mâinii mele stângi. Mi-a scăpat printre ele ca un pește.

— *Do-lorrrr...*, a strigat și apoi s-a auzit o bufnitură înfundată și grea.

Îmi îngheață sângele în vine când mă gândesc la sunetu' ăla; a fost același cu cel pe care l-a făcut Joe când s-a izbit de fundu' puțului. S-a rotit, apoi am auzit o trosnitură. Atât de clară ca atunci când rupi pe genunchi un băț subțire ca să aprinzi focu'. I-am văzut sângele țâșnind din cap și asta mi-a fost de-ajuns. M-am răsucit atât de brusc, încât picioarele mi s-au izbit unu' de altu' și am picat în genunchi. Priveam de-a lungu' holului care duce la dormitoru' ei și ceea ce am remarcat m-a făcut să țin. Era Joe. Câteva clipe l-am putut vedea la fel de limpede ca pe voi acuma, Andy; cu un rânjel pe fața lui prăfuită, mă urmărea iscoditor de sub scaunu' cu rotile, printre spițele roții ce se înțepenise în ușă.

Apoi a dispărut și am auzit-o pe Vera gemând.

Nu-mi venea să cred că supraviețuise căderii; și încă nu-mi vine. Nici Joe nu murise imediat dup-

aia, da' e/era un bărbat în floarea vârstei, iar ea doar o biată bătrână veștejită, care avusese vreo șase crize mai mici și cel puțin trei puternice. În plus, nu existase no-roiu' care să-i atenueze aterizarea, așa cum se întâmplase cu Joe.

Nu voiam să cobor la ea, s-o văd sângerând și plină de fracturi, da' nu se putea pune problema fiin'că eram numa' io acolo, și asta însemna că fusesem aleasă deja. După ce m-am ridicat (a trebuit să mă sprijin de balustrada de deasupra coloanei aflate la baza scării spiralate ca să reușesc, pen'că îmi simțeam genunchii groaznic de moi), am pășit pe marginea propriului meu furou. A plesnit și ailaltă bretea și mi-am suflecat puțin rochia ca să pot să mi-l scot de tot... până și *asta* se mai petrecuse o dată. Îmi amintesc că m-am uitat la picioare să văd dacă sângerau, zgâriate de ghimpii murelor, da' n-am văzut nimic.

Mi-am dat seama că ard. Dacă ați fost vreodată cu adevărat bolnavi și temperatura v-a luat-o razna în sus, înțelegeți ce vreau să spun; n-ai senzația că te găsești chiar departe de lume, da' ești al naibii de sigur că te înstrăinezi de ea. Ca și cum totu' s-ar fi preschimbât în sticlă și nu mai exista nici un obiect pe care să-l poți apuca, toate devenind alunecoase. Așa mă simțeam stând acolo în capu' treptelor, cu mâinile încheștate pe balustradă într-o strânsoare disperată și privind la locu' unde căzuse.

Zăcea cam la jumatea scării, cu picioarele atât de adânc băgate sub ea, încât cu greu mai erai în stare să le vezi. Sângele se prelingea pe-o parte a sărmanei sale fețe. În timp ce mă împleticeam pân' acolo, agățându-mă cu toată forța de balustradă, și-a rotit un ochi în orbită să mă localizeze. Avea privirea unui animal prins într-o capcană.

— Dolores, a șoptit ea. Ticălosu' ăla m-a urmărit toți anii ăștia.

— Ssst. Nu-ncerca să vorbești.

— Ba da, a zis, ca și cum aș fi contrazis-o. Nenorocitu'. Nenorocitu' ăla nerușinat.

— Mă duc jos. Trebuie să chem doctoru'.

— Nu. A întins o mână și m-a apucat de încheietură. Fără doctori și spitale. Iepurașii de praf... chiar și aici. *Peste tot.*

— O să te faci bine, Vera, am spus, eliberându-mi mâna. Câtă vreme rămâi aici nemișcată, o să fie bine.

— Dolores Claiborne spune că o să mă fac *bine!* a zis cu aceeași voce seacă și, în același timp turbată, ca înainte de-a apuca-o crizele, pe vremea când încă nu i se învălmășeau toate în cap. Ce ușurare să ascult o opinie pertinentă!

Parcă am primit o palmă când am auzit după atâția ani vocea aia de mult dispărută. M-a șocat, panica mi s-a evaporat și, pentru prima dată, am privit-o drept în față, așa cum faci când vorbești cu o persoană care e în toate mințile și știe exact ce vrea să spună.

— Sunt aproape moartă, și o știi la fel de bine ca mine. Cre' că am spatele rupt.

— Nu știi nimic, Vera, am spus io, da' nu mai eram atât de disperată ca înainte să ajung la telefon.

Cre' că îmi închipuiam ce-o să urmeze, iar dacă m-ar fi rugat ceea ce bănuiam io, nu vedeam cum aș fi fost în stare s-o refuz. Îi rămăsesem datoare încă din dup-amiaza aia ploioasă a lu' 1962, când m-am așezat pe patu' ei și am plâns cu fața îngropată în șorț, iar cei din familia mea își plătesc întotdeauna datoriile.

Când mi-a vorbit din nou, devenise la fel de lucidă ca în urmă cu treizăci de ani, în zilele în care Joe trăia și copiii încă mai erau acasă.

— A mai rămas o singură hotărâre ce merită s-o iau: dacă să mor unde vreau io sau la spital.

Numa' că la spital ar dura prea mult. Mi-a sunat ceasu', Dolores. Am obosit să-i mai văd fața lu' bărbatu-meu prin colțuri în timp ce mă simt slăbită și aiurită de cap. Am obosit să-i mai văd pe ăia sub lumina lunii ridicând cu macaraua mașina Corvette și apa țâșnind pe geamu' deschis de pe partea copilotului...

— Vera, nu știu despre ce vorbești.

Și-a ridicat mâna și a agitat-o în aer câteva clipe, nerăbdătoare ca pe timpuri; apoi a trântit-o la loc pe trepte, lângă ea.

— Am obosit să mă mai piș pe mine și să uit cine a venit să mă vadă la juma' de oră după ce-a plecat. Vreau să termin. O să m-ajuti?

Am îngenuncheat lângă ea și am dus mâna care-i căzuse pe trepte la pieptu' meu. M-am gândit la sunetu' pe care l-a scos bolovanu' când a lovit fața lu' Joe, așa, ca o fărfurie ce se sfărâmă de-un cămin din cărămidă. M-am întrebat dacă mai puteam să-l aud încă o dată fără să-mi pierd mințile. Și știam că o să fie același sunet, fiin'că ea semănase cu el când mă strigase, ea scosese același sunet când căzuse pe scări și aterizase dup-aia, rupându-se în bucăți la fel cum se temuse întotdeauna că vreo fată în casă o să spargă porțelanurile ei fine pe care le ținea în salon, iar combinezonu' meu zăcea acolo sus într-o grămăjoară de nailon alb, cu ambele bretele plesnite, până și asta era la fel. Dacă o loveam, ar fi sunat tot ca atunci când îl pocnisem pe el și o știam. Îhî. O știam la fel de bine cum știam că East Lane se termină când încep treptele alea dărăpănate din josu' lu' East Head.

O țineam de mână și mă gândeam cum e viața asta — cum bărbații răi au uneori accidente și

femeile bune devin uneori ticăloase. Am observat felu' îngrozitor în care își rostogolea neajutorată ochii ca să se poată uita la mine și cum i se scurgea sângele din rana de la cap în ridurile adânci de pe obraz, așa cum ploile de vară intră în brazdele de arătură.

— Dacă asta e ceea ce-ți dorești, am să te ajut, am zis.

Atunci a început să plângă. A fost singura dată când am văzut-o așa, fără să fie cu mintea încheoșată și neroadă.

— Da, a spus. Da, asta e ceea ce-mi doresc. Dumnezeu să te binecuvânteze, Dolores.

— Să nu te miști.

Am ridicat mâna ei plină de riduri până la buze și am sărutat-o.

— Grăbește-te, Dolores. Dacă vrei într-adevăr să mă ajuți, te rog grăbește-te.

"Înainte să ne pierdem amândouă curaju' ", păreau să-mi spună ochii ei.

I-am mai sărutat mâna o dată, apoi i-am așezat-o pe stomac și m-am ridicat. Puterea îmi revenise în picioare. Am coborât treptele și m-am dus la bucătărie. Scosesem cele necesare pentru copt înainte de-a ieși să atârn rufele pe sârmă; îmi trecuse prin cap că era o zi bună de făcut pâine. Avea un sucitor mare și greu, din marmură gri, cu vinișoare negre. Zăcea pe masă, lângă cutia din plastic galben cu făină. L-am luat, încă simțindu-mă parcă într-un vis sau având febră mare, și am traversat salonu' ca să ajung în holu' principal. În timp ce treceam prin camera aia, cu toate lucrurile alea vechi și drăguțe în ea, mă gândeam de câte ori îi jucasem festa cu aspiratoru' și cum se răzbunase pe mine o vreme. Pân' la urmă întotdeauna se scula, sprijinindu-se pe propriu' ei spate... nu d-aia mă aflui aici?

Am ieșit din salon și am intrat în hol, apoi am urcat scările până la ea, ținând sucitoru' de unu' dintre mânerul de lemn. Când am ajuns unde zăcea, cu capu' în jos și picioarele răsucite băgate sub corp, n-am avut chef s-o mai lungesc fiin'că știam că n-o să mai fiu în stare de nimic. Nu trebuia să mai aibă loc nici o discuție. Voiam să mă las într-un genunchi și s-o lovesc în cap cât mai tare și mai repede. Poate că avea să arate ca și cum i s-ar fi întâmplat când a căzut, poate că nu, da' oricum ar fi fost, tot aveam de gând s-o fac.

Când am îngenunchiat lângă ea, am văzut că nu mai era nevoie;

O rezolvase de una singură, ca de altfel majoritatea problemelor care i se iviseră în cursu' vieții. În vreme ce io mă dusesem la bucătărie să iau sucitoru' sau pe când traversam salonu', ea își închisese pleoapele și trecuse pe lumea ailaltă.

M-am așezat alături, am pus sucitoru' pe trepte, i-am ridicat o mână și i-am ținut-o în poală. Există situații în viață când timpul piere și nu mai poți număra minutele care se scurg. Tot ceea ce știi e că am stat acolo cu ea nițică vreme. Habar n-am dacă am mai spus sau nu ceva. Cre' că da, cre' că i-am mulțumit fiin'că m-a salvat, fiin'că m-a scăpat *pe mine*, fiindcă nu m-a lăsat să mai trec încă o dată prin *asta*, da' e posibil să fi fost doar în mintea mea. Îmi amintesc că i-am dus mâna la obraz, apoi i-am întors-o și i-am sărutat palma, îmi amintesc că m-am uitat la ea și m-am gândit la cât de roz și de curată e. Liniile îi dispăruseră aproape de tot și semăna cu o mână de bebeluș. Știam că ar trebui să mă ridic și să sun pe cineva, să-i spun ce se-ntâmplase, da' eram obosită, atât de obosită. Mi se părea mai ușor să stau acolo și s-o țin de mână.

Apoi am auzit soneria de la intrare. Pesemne că dacă n-ar fi fost așa, aș mai fi zăcut acolo o bună bucată de vreme. Da' știți cum e cu soneriile — ai senzația că tre' să răspunzi, indiferent de situație. M-am ridicat și am coborât treptele una câte una, ca o femeie cu zece ani mai bătrână (adevărate că *mă simțeam* cu zece ani mai bătrână), sprijinindu-mă tot timpu' de balustradă. Mi-amintesc că lumea încă mi se mai părea făcută din sticlă și că era musai să fiu foarte atentă să nu alunec și să mă tai, după ce m-am desprins de balustradă și am pornit-o spre ușă prin holu' de la intrare.

Venise Sammy Marchant, cu șapca de poștaș dată pe spate, arătând la fel de ridicol ca de obicei — el probabil își închipuie că modu' ăsta de a-și purta șapca îl face să semene cu o stea rock. Într-o mână ținea scrisorile obișnuite, iar în ailaltă unu' dintre plicurile alea burdușite, o recomandată care-i sosea o dată pe săptămână din New York și care conținea informații despre tranzacțiile ei financiare. Un tip pe nume Greenbush avea grijă de banii ei, v-am mai spus asta?

Da? Bine, mersi. Am trântit atât de mult, că nici nu mai știu ce v-am zis și ce nu.

Uneori trebuia ca hârtiile din scrisoarea asta recomandată să fie semnate, și de cele mai multe ori Vera putea s-o facă, dacă o ajutam să-și țină mâna ca să nu-i tremure, da' de câteva ori, când avea mintea total încheoșată, le semnasem chiar io cu numele ei. N-a fost nimic rău în asta și nici n-au existat probleme mai târziu cu cele de care mă ocupasem io. Oricum, în ultimii trei sau patru ani, semnătura ei nu era decât o mângălitură. Așa că mai e încă ceva cu care mă puteți prinde, dacă într-adevăr vreți: falsificare.

Sammy mi-a întins plicu' recomandat îndată ce-am deschis ușa, vrând să semnez și de primire, așa cum se-ntâmplă întotdeauna cu scrisorile recomandate, da' după ce s-a uitat mai bine la mine, și-a holbat ochii și a făcut un pas înapoi pe verandă. A fost mai mult o smucitură decât un pas; având în vedere faptu' că vorbim despre Sammy Marchant, mi se pare cel mai potrivit cuvânt

— Dolores! mi-a zis el. Te simți bine? Ești plină de sânge!

— Nu-i al meu, i-am răspuns cu o voce la fel de calmă ca și cum m-ar fi întrebat ce urmăream la televizor. E al Verei. A căzut pe scări. E moartă.

— Sfinte Isuse, a spus și a zbughit-o pe lângă mine în casă, cu geanta bălângănindu-i-se la nivelul șoldurilor.

Nici o clipă nu mi-a trecut prin cap să-l opresc și vă întreb pe voi: ce credeți că aș fi rezolvat cu asta?

L-am urmat încetișor. Sticla dispăruse din jurul meu, da' mi se părea că am tălpile din plumb. Când am ajuns la capu' scării, Sammy se afla deja la jumatea ei, îngenuncheat lângă Vera. Își pusese deo-partă geanta, iar ea se rostogolise aproape până jos, împrăștiind în toate părțile scrisori, polițe pentru Bangor Hydre și cataloage L. L. Bean.

Am urcat la el, târându-mi câte un picior de pe-o treaptă pe alta. Niciodată nu mă mai simțisem atât de obosită. Nici măcar după ce îl omorâsem pe Joe nu m-am simțit atât de obosită ca ieri-dimineată.

— E într-adevăr moartă, a constatat el, privind în jur.

— Îhî. Ți-am spus că e.

— Credeam că nu poa' să meargă. Întotdeauna mi-ai spus că nu poa' să meargă, Dolores.

— Păi, probabil c-am greșit.

Mi-am închipuit cât de stupid era să-mi iasă pe gură așa ceva, în timp ce ea zăcea acolo, da' ce dracu se mai putea *zice*? M-am gândit că, din anumite puncte de vedere, fusese mai ușor să vorbesc cu John McAuliffe decât cu săracu' Sammy Marchant cel prostănac, pen' că io chiar făcusem ceea ce bănuia McAuliffe. Când ești nevinovat, necazu' e că te împiedici mai mult sau mai puțin de adevăr.

— Ce-i *asta*? m-a-ntrebat, arătând cu degetu' spre sucitor.

Îl lăsasem pe trepte când mă dusesem să deschid ușa.

— Da' tu ce *crezi* că e? O colivie?

— Pare a fi un sucitor.

— Ești pe-aproape. Mi se părea că-mi aud vocea venind de departe, ca și cum s-ar fi aflat în alt loc decât restu' corpului meu. Ai putea să-i surprinzi pe toți și să te dovedești bun de trimis la facultate, Sammy.

— Îhî, da' ce caută un *sucitor* pe *trepte*? a întrebat el și dintr-o dată am remarcat felu' cum mă privea.

Sammy n-a sărit de douășcinci de ani, da' taică-său făcuse parte din echipa care l-a găsit pe Joe și brusc mi-am dat seama că Duke Marchant îi convinsese probabil pe Sammy și pe restu' ăloră nu-prea-străluciți-la-minte că Dolores Claiborne St. George îi venise de hac lu' bărba-su. V-aduceți aminte când v-am spus că, dacă ești nevinovat, te împiedici mai mult sau mai puțin de adevăr? Ei bine, în clipa în care l-am văzut pe Sammy cum se uita la mine, m-am decis pe loc că de data asta mai puțin adevăr o să fie un pic mai sigur.

— Eram în bucătărie și mă pregăteam să fac pâine când a căzut.

Și încă un lucru care se-ntâmplă atunci când ești nevinovat: minciunile pe care te hotărăști să le spui îți vin pe moment; tipii nevinovați nu-și petrec ore întregi inventând povești ca aia cu mine ducându-mă pe Pășunea Rusească să urmăresc eclipsa și nemai-întâlnindu-mi soțu' decât în camera mortuară a lu' Mercier. Iar când minciuna de care v-am zis mi-a ieșit pe gură, am știut că s-ar fi putut întoarce împotriva mea, da' dacă i-ai fi văzut privirea aia, Andy — întunecată, suspicioasă și, în același timp, speriată —, ai fi făcut și tu la fel.

S-a ridicat în picioare, a început să se răsucescă în loc, apoi a rămas încremenit, uitându-se în sus. M-am uitat și io. Am remarcat combinezonu' meu, strâns într-un ghemotoc.

— Am impresia că și-a scos furou' înainte de-a cădea, a spus el, întorcându-și iar privirea spre mine. Sau înainte de-a sări. Sau înainte de ce dracu' a făcut. Așa e, Dolores?

— Nu, e al meu.

— Dacă frământai pâine în bucătărie, a zis el, vorbind extrem de rar, ca un copil nu prea deștept care încearcă să rezolve o problemă de matematică scrisă pe tablă, atunci ce caută lenjeria ta intimă acolo sus?

N-am reușit să gădesc nici un răspuns la asta. Sammy și-a pus un picior pe treapta de jos, apoi încă unu', mișcându-se la fel de încet precum vorbise și ținându-se de balustradă, neluându-și nici un moment ochii de la mine, iar io am înțeles dintr-o dată ce voia să facă: să mărească distanța dintre noi. Fiin'că îi era teamă că ar putea să-mi vină ideea să-l împing *și-pe el* așa cum își închipuia c-o îm-brâncisem pe Vera. Exact în clipa aia am priceput că, în cel mai scurt timp, o să stau aici, pe scaunu' ăsta, și o să vă împui capu' cu povestea mea. Ochii lui ar fi putut să vorbească la fel de bine și tare: "Ai scăpat o dată, Dolores Claiborne și, având în vedere ce soi de om mi-a zis tata că era Joe St. George, poate că a fost mai bine. Da' ce ți-a făcut femeia asta în afară de faptu' că te-a hrănit și ți-a asigurat un acoperiș deasupra capului, plătindu-ți și salariu pe deasupra?" Da' ochii lui strigau mai ales că o femeie care a dat un brânci cuiva și a scăpat s-ar putea să mai dea unu'; sau mai bine-zis, o să mai

dea unu'. Iar dacă un brânci nu-i e suficient că să rezolve ce și-a pus în minte, n-o să fie nevoie să se gândească prea mult cum să-și termine treaba. Eventual cu un sucitor din marmură.

— Asta nu te privește pe tine, Sammy Marchant. Mai bine te-ai întoarce la socotelile tale. Trebuie să chem o ambulanță. Fii sigur că-ți iei și geanta înainte de-a pleca, fiin'că altfel o să se găsească o grămadă de firme care să vrea să-ți facă curu' arșice.

— Doamna Donovan n-are nevoie de nici o ambulanță, a zis, coborând încă două trepte cu ochii ațintiți în continuare asupra mea, și încă nu mă duc nicăieri. Cre' că înainte de-a chema o ambulanță mai bine l-ai suna pe Andy Bisette.

După cum știți, așa am și făcut. Sammy Marchant a rămas acolo, urmărindu-mă cu privirea. După ce-am închis telefonu', și-a strâns scrisorile pe care le împrăștiase (uitându-se din când în când peste umăr, probabil să se asigure că nu mă furișasem în spatele lui cu sucitoru' ăla din marmură în mână) și apoi s-a așezat la capu' scării, ca un câine de pază care încolțește un borfaș. N-a scos un cuvânt, da' nici io. Mi-a trecut prin cap că aș putea să ajung prin sufragerie și bucătărie până la etaj ca să-mi recuperez combinezonu'. Și ce-aș fi rezolvat cu asta? Făcălețu' încă se mai afla pe trepte, nu?

Destul de curând ai sosit tu, Andy, împreună cu Frank, iar puțin mai târziu am mers până la noua secție de poliție ca să dau o declarație. Asta a fost ieri dup-amiază, așa că n-are nici un rost să mai povestesc, nu? Știi că n-am suflat o vorbă despre combinezon, iar când m-ai întrebat de sucitor, ți-am zis că nu sunt absolut sigură cum ajunsese acolo. Numa' asta mi-a trecut prin cap să spun, cel puțin până când s-a învrednicit careva să vină și să-mi ia afișu' cu DEFECT de pe creier.

După ce-am semnat declarația, m-am urcat în mașină și am pornit-o spre casă. Totu' s-a petrecut pe tăcute și atât de repede, încât aproape mă convinsesem că n-am de ce să-mi mai fac griji. În fond *nu io o omorâsem*; ci ea *căzuse*. Îmi tot repetam asta și, până când am ajuns pe alea de la intrare, reușisem să mă autosugestionez că totu' va fi bine.

Da' senzația asta n-a durat decât până am parcurs drumu' de la mașină la ușa din spatele'casei. Acolo am găsit un bilețel prins în piu-neze. O simplă foaie de hârtie ruptă dintr-un carnețel. Avea o pată de grăsime pe ea, ca și cum ar fi provenit dintr-un carnet pe care cineva îl purta tot timpu' în buzunaru' de la spate. "DE DATA ASTA NU MAI SCAP!" scria pe el. Atâta tot. La naiba, era de-ajuns, nu vi se pare?

Am intrat în casă și am deschis larg ferestrele de la bucătărie ca să iasă mirosu' de igrasie. Îmi face silă, da' în perioada asta se simte mereu, indiferent dacă aerisesc sau nu. Și nu fiin'că locuiesc mai mult la Vera — adică locuiam —, cu toate că și asta joacă un rol, ci pen' că e o casă moartă... La fel de moartă ca și Joe sau micu' Pete.

Casele *au* propria lor viață, pe care o împrumută de la cei care trăiesc în ele; sunt absolut convinsă. Micuțu' nostru cămin cu un etaj a supraviețuit morții lu' Joe și plecărilor la școală ale celor doi copii mai mari, Selena la Vassar cu o bursă (partea ei din banii pentru facultate pentru care îmi făcusem atâtea griji s-a dus pe haine și caiete), iar Joe Junior la doi pași de-aci, la Universitatea statului Maine din Orono. A supraviețuit până și vestii că micu' Pete fusese ucis într-o explozie a cazarmii sale din Saigon. S-a ntâmplat imediat după ce-a ajuns acolo, cu mai puțin de două luni înainte de-a se termina hărmlaia. Am urmărit la televizoru' Verei plângând încontinuu, cum ultimele elicoptere au decolat de pe acoperișu' ambasadei. Am putut să mă ușurez așa fără să-mi fie frică de ce-o să spună, fiin'că se dusesse până la Boston pentru cumpărături.

Abia după funeraliile micului Pete viața a părăsit-o definitiv, după ce-au plecat toți, iar noi trei, adică io, Selena și Joe Junior, am rămas singuri. Joe Junior vorbea despre politică. Tocma' obținuse postu' de manager în Machias, nu prea rău pentru un copilandru căruia încă nu i se uscaseră cerneala de pe diplomă și se gândea să candideze peste vreun an sau doi pentru Adunarea Legislativă.

Selena a povestit un pic despre cursurile pe care le preda la Facultatea Albany — asta se-ntâmplă înainte să se mute la New York și să înceapă să scrie —, apoi a tăcut. Ea și cu mine strânseam vasele și dintr-o dată mi-am dat seama de ceva. M-am întors repede și am văzut-o uitându-se la mine cu ochii ăia întunecați. Po' să spun că i-am citit gândurile, știți, uneori părinții sunt în stare s-o facă dacă e vorba de copiii lor, da' nici măcar n-aveam nevoie; știam la ce se gândește, știam că acel lucru nu-i părăsise niciodată mintea. Am văzut în ochii ei aceeași întrebare ca în urmă cu douăzeci de ani, când venise după mine în grădină, printre fasole și castraveți: "I-ai făcut ceva?" și "E vina mea?" și "Cât timp mai am de plătit?"

M-am dus la ea, Andy, și am îmbrățișat-o. Și ea m-a strâns puțin, da' și-a ținut corpu' total rigid — de parcă înghițise un băț — în timp ce s-a lipit de mine; atunci am simțit cum dispare viața din casă. Ca ultima răsufare a unui muribund. Cred că și Selena a simțit. Nu însă și Joe Junior; și-a pus poza casei pe afișele lui electorale — am observat că asta îl făcea să arate ca un familist și alegătorii iubeau așa ceva —, da' nici n-a sesizat când a murit, fiin'că de fapt nu-i păsa de ea. Și de ce Dumnezeu să-i pese? Pentru Joe Junior, casa asta era doar locul în care se întorcea de la școală și în care taică-său îl umilea sau țipa la el, numindu-l tocilar tântălu. Cumberland Hall, căminul în care a stat la universitate, a însemnat mult mai mult pentru el decât casa de pe East Lane.

Era totuși căminu' meu, ca și al Selenei. Cre' că buna mea fetiță a continuat să trăiască aici mult

după ce i s-a scuturat pământu' insulei Little Tall de pe tălpi; pesemne că încă mai locuia aici în amintirile ei... În inima ei... În visele ei. Coșmarurile ei.

Mirosu' ăla de igrasie o dată instalat, nu mai poți scăpa de el.

Am rămas un pic lângă fereastra deschisă ca să iau o gură de aer curat, apoi m-a izbit un sentiment ciudat și m-am decis să mă duc și să încui ușile. Cu ușa din față m-am descurcat ușor, da' zăvoru' ăleia din dos a fost atât de năruș, că a trebuit să torn o grămadă de ulei Three în One ca să-l clintesc. În final am reușit și am descoperit și de ce se înțepenise: rugină. Îmi petreceam uneori cinci-șase zile una după alta la Vera, da' tot nu puteam să-mi amintesc când m-am deranjat ultima dată să încui ușile.

Gându' ăsta a spulberat tot curaju' din mine. Am intrat în dormitor, m-am întins în pat și mi-am băgat capu' sub pernă, ca atunci când eram mică și mă pedepseau ai mei, trimițându-mă devreme la culcare. Am plâns, am plâns și iar am plâns. N-aș fi crezut niciodată că există atâtea lacrimi în mine. Am plâns pentru Vera, pentru Selena și pentru micu' Pete; am impresia că și pentru Joe. Da' cel mai mult am plâns pentru mine. Am plâns până mi s-a-nfundat nasu' și până m-au apucat crampele la stomac. Pân' la urmă am adormit

Când m-am trezit, se făcuse întuneric și telefonu' suna. M-am ridicat și am bâjbâit până în sufragerie să răspund. Imediat după ce-am zis alo, cineva, o femeie, a spus:

— Nu poți să uci. Sper că știi asta. Dacă legea nu te prinde, o să te prindem noi. Nu ești atât de dășteaptă pe cât te crezi. Nu vrem să avem criminali printre noi, Dolores Claiborne; cel puțin nu atâta vreme cât mai există pe insulă câțiva creștini adevărați care să se împotrivescă.

Eram atât de amețită, încât la început m-am gândit că visez. Până când mi-am dat seama că mă trezisesem, s-a întrerupt legătura. Am pornit spre bucătărie, cu intenția să pun ibricu' de cafea pe foc sau să-mi iau o bere din frigider, când telefonu' a sunat din nou. Și de data asta tot o femeie, da' nu aceeași. Mi-a aruncat un șuvoi de înjurături, da' io am trântit receptoru'. Dorința de a plânge a pus din nou stăpânire pe mine, da' a naibii să fiu dacă m-am lăsat. Am scos telefonu' din priză. M-am dus la bucătărie și mi-am luat o bere, da' nu mi-a plăcut gustu' ei și am vărsat-o aproape pe toată în chiuvetă. Cel mai tare mi-aș fi dorit un scotch, da' nu mai ținusem nici un strop în casă de la moartea lui Joe.

Mi-am umplut un pahar cu apă, însă am constatat că nu puteam suporta duhoarea; mirosea aidoma unui bănuț cărat o zi întreagă într-un pumn transpirat de copil. *Asta* mi-a amintit de noaptea petrecută în murăriș și cum am simțit același miros adus de-o adiere ușoară de vânt, apoi de fata îmbrăcată într-o rochie vărgată și dată cu un ruj roz. M-am gândit cum de-mi trecuse prin cap că femeia în care se transformase se găsea în pericol. M-am întrebat unde se afla și în ce bucluc se băgase, da' niciodată *dacă* exista, înțelegeți ce vreau să spun? *Știam* că există. Nu m-am îndoit niciodată de asta

Da' nu contează; iar îmi zboară mintea, și gura imediat după ea. Tot ce începusem să spun e că apa de la robinet nu-mi fusesede nici un folos, ca de altfel nici berea cea mai bună a lui Budweiser — nici măcar două cuburi de gheață n-au reușit să îndepărteze mirosu' de cocleală —, iar io am sfârșit uitându-mă la o comedie cu poante răsuflăte și bând unu' dintre punciturile hawaiene pe care le țin în fundu' frigiderului pentru gemenii lui Joe Junior. Mi-am pregătit o cină rece, da' după ce-a fost gata mi-a pierit toată pofta de mâncare, așa că am azvârlit-o în găleata cu lături. În schimb mi-am mai luat un puncu hawaian, m-am întors în sufragerie și am rămas în fața televizorului. Începuse o altă comedie, da' n-am observat nici cea mai mică diferență. Pesemne din cauza faptului că nu le-am acordat prea multă atenție.

N-am încercat să mă gândesc la ce-o să fac în continuare; e mai înțelept să nu te-apuci de asemenea calcule în toiu' nopții, fiindcă atunci e cel mai posibil ca mintea să ți-o ia razna. Orice socoteli ți-ai face după lăsarea serii, în nouă cazuri din zece trebuie să le reiei a doua zi de dimineață. Așa că am rămas acolo și, puțin după ce s-au terminat știrile locale și a început spectacolu' de noapte, am adormit din nou.

Am avut un vis. A fost despre mine și Vera, numa' că Vera era cum am cunoscut-o prima oară, pe vremea când Joe trăia și toți copiii noștri, ai ei și ai mei, încă mai stăteau acasă și se țineau de fustele noastre cea mai mare parte a timpului. În visul meu, noi strângeam vasele, adică ea le spăla, iar io le ștergeam. Numa' că nu stăteam în bucătărie, ci la mine acasă, în fața sobei în stil Franklin din camera de zi. Mi s-a părut ciudat, fiindcă Vera nu fusese niciodată la mine acasă.

Numa' că în vis a fost altfel. Spăla vasele într-un lighean din plastic așezat deasupra sobei, iar farfuriile nu erau ale mele, ci ale ei, alea din porțelan fin. Clătea o farfurie, apoi mi-o întindea, da' toate îmi alunecau printre degete și se spargeau de suportu' din cărămizi al sobei. Vera îmi spunea: "Trebuie să fii mai atentă, Dolores; când are loc vreun accident, iar tu nu ești atentă, întotdeauna iese un scandal monstru."

I-am promis să fiu atentă și *am încercat*, da' farfuriile îmi scăpau din mână una după alta...

"Nu-i bine deloc", a zis pân' la urmă Vera. "Uită-te și tu la mizeria pe care ai făcut-o!"

Mi-am aplecat privirea, numa' că în loc de farfurii făcute țandări, pe cărămizi se împrăstiaseră bucățele mici din placa dentară a lui Joe și piatră sfărâmată. "Să nu-mi mai dai încă una", am zis io și am început să plâng. "Am impresia că nu mai sunt în stare să strâng vasele. Poate că sunt prea bătrână, habar n-am, da' nici nu-mi place să le sparg pe toate, de asta sunt *sigură*."

Dar ea a continuat să mi le întindă, iar io să le scap pe jos, și sunetu' pe care-l scoteau când atingeau cărămizile devenea din ce în ce mai puternic, ajungând să semene mai mult cu o *bubuitură* decât cu clinchetul cristalin pe care-l face porțelanu' când se lovește de ceva tare și se fărâmă. Pe loc mi-am dat seama că visam și că bubuiturile alea nu făceau parte din vis. M-am trezit cu o smucitură atât de bruscă, încât a fost cât p-aci să pic de pe scaun. S-a mai auzit încă o bubuitură și, acuma, m-am prins cu ce se mâncau: focuri de armă.

M-am ridicat și m-am dus la fereastră. Două camioane veniseră de pe șosea. Primu' avea în remorcă un om și al doilea cre' că doi. Se părea că fiecare ținea câte o armă și, la un interval de două secunde, cineva trăgea câte un foc în' aer. Am mai sesizat o scânteie și apoi încă o bubuitură. După felu' cum se legănau bărbații (bănuiesc că bărbați erau, nu știu sigur) și după cum șerpuiau camioanele, probabil că toată gașca se îmbătase mangă. Am recunoscut și unu' dintre camioane.

Ce?

Nu, n-o să vă spun, am deja destule necazuri. N-am plănuir să mai trag pe cineva după mine din cauza unor împușcături la beție. Poate că de fapt nici n-am recunoscut camionu'.

Oricum, am deschis fereastra când am văzut că nu încercau să găurească decât niște norișori. M-am gândit că se vor folosi de partea mai largă a dealului să întoarcă, și așa au și făcut. Unu' dintre ei a fost cât p-aci să se împotmolească, ar fi ieșit un haz nebun.

Au venit din nou la mine, huiduind și zbierând din toți bojocii. Mi-am pus mâna pâlnie la gură și am țipat: Plecați de-aici! Unii încearcă să doarmă! cât de tare am putut. Unul dintre camioane s-a clătinat un pic, aproape să intre într-un șanț, așa că am impresia că am reușit să bag spaima în ei. Tipu' care stătea în remorcă (era ăla pe care până acu' câteva minute crezusem că l-am recunoscut) a picat drept în fund. Am o pereche zdravănă de plămâni, iar dacă am chef, sunt în stare să hohotesc de râs în orice moment.

— Cară-te de pe Little Tall Island, scârbă blestemată și ucigașă! a zberlat unu' și a mai tras vreo câteva focuri în aer.

Numa' că ăsta era modu' lor de a-mi arăta ce coaie mari au, pen' că m-au lăsat în pace. I-am auzit cum se îndreptau urlând spre oraș — și spre baru' ăla care s-a deschis anu' trecut, bag mâna în foc — cu boturile guițând și pișându-se împrăștiat, la fel cum își pun ei la cale toate vicleniile. Doar știi cum sunt bărbații când se îmbată și conduc camioane.

Asta mi-a mai schimbat starea de spirit. Frica îmi trecuse și nu mă mai simțeam gata să izbucnesc în plâns. Încă mai eram destul de șucărită, da' nu chiar atât de furioasă, încât să nu-mi pot da seama de ce tipii ăia îmi făcuseră asemenea lucruri. Iar când mânia m-a împins să trec peste asta, am împiedicat-o, gândindu-mă la Sammy Marchant, la felu' cum îi arătau ochii atunci când stătea îngenunchat pe scări — aruncându-și privirea mai întâi spre sucitor și apoi spre mine —, întunecați, asemeni oceanului înainte de furtună, la fel ca ai Selenei, în grădină.

Deja știam că aveam să vin aici, Andy, da' numa' după ce-au plecat oamenii ăia am încetat să mă mai păcălesc de una singură că încă mai pot alege ce poveste să vă spun. M-am convins că trebuia să recunosc sincer absolut totu'. M-am întors în pat și am dormit liniștită până la nouă fără un sfert dimineața. Nu m-am mai sculat așa de târziu dinainte de-a mă căsători. Presupun că am vrut să mă odihnesc ca să pot vorbi toată noaptea asta împuțită.

După ce m-am trezit, m-am hotărât să vin cât mai repede aici — așa cum înghiți pe nerăsuflate un medicament amar —, da' ceva m-a oprit pân' să ies pe ușă, altfel v-aș fi bătut la cap cu toate astea mult mai devreme.

Mi-am făcut o baie și, înainte de-a mă îmbrăca, am băgat din nou telefonu' în priză. Nu mai era întuneric și nici io nu mai pluteam pe jumate în vis. Mi-am spus că, dacă cineva mă mai sună să mă în-jure, o să-i trântesc și io vreo câteva, începând cu "lașule" și "măță împuțită". Oricum, n-am apucat decât să-mi trag ciorapii pe mine și *a și sunat*. Am ridicat receptoru', pregătită să-i dau ăluia de la capătu' firului o doză bunicică de înjurături, când o voce de femeie a zis:

— Alo? Pot vorbi cu duduia Dolores Claiborne?

Mi-am dat seama imediat că era un telefon interurban, și nu numa' din cauza ecoului care se aude pe fir în asemenea cazuri. Ci fiin'că nu există nimeni pe insulă care să-i spună cuiva "duduie". Poate "domnișoară" sau "doamnă", da' "duduie" încă n-a reușit să traverseze drumu' dinspre continent, cel mult numa' cu ajutoru' unei reviste săptămânale.

— La telefon.

— Sunt Alan Greenbush.

— Ciudat, am spus io cât se poate de politicos, da' mie nu-mi prea *sună* a Alan Greenbush.

— Vă sun de la *biroul* lui, a zis ea, ca și cum n-ar mai fi auzit o asemenea tâmpenie. Așteptați un

moment să vi-l dau pe domnul Greenbush?

La început, numele ăsta m-a luat prin surprindere, știam că-l mai auzisem undeva, da' nu-mi dădeam seama unde.

— În legătură cu ce? am întrebat io.

A avut o ezitare, ca și cum n-ar fi trebuit să-mi dea o asemenea informație, apoi a spus:

— Cred că în legătură cu doamna Vera Donovan. Puteți să așteptați o clipă, duduie Claiborne?

Atunci mi s-a aprins becuțu' — Greenbush, ăla care-i trimitea scrisorile alea recomandate.

— Îhî, i-am răspuns.

— Poftim?

— Aștept.

— Mulțumesc.

Apoi am auzit un clic și am rămas un pic singură, așteptând acolo, doar cu ciorapii pe mine. Nu multă vreme, da' mie mi s-a *părut* un veac. Înainte de a intra pe fir, mi-a trecut prin cap că era în legătură cu actele pe care le semnasem în locu' Verei — mă prinseseră. Exista o probabilitate imensă; ați remarcat vreodată că, dacă se-ntâmplă vreun lucru rău, îl urmează toate relele dup-aia? Apoi a intrat pe fir:

— Duduia Claiborne? a spus el.

— Da, sunt Dolores Claiborne.

— Reprezentanții legii din Little Tall Island m-au sunat ieri după-amiază și m-au informat oficial că doamna Vera Donovan a decedat. Era destul de târziu când am primit telefonul, așa că m-am hotărât să aștept până azi dimineață ca să vă sun.

M-am gândit să-i zic că pe insulă se găsiseră unii pe care nu i-a frământat deloc la ce oră să mă sune, da' sigur că m-am abținut

Și-a dres vocea, apoi a reluat:

— Am primit o scrisoare de la doamna Donovan acu' cinci ani, care m-a împuternicit în mod special să vă informez asupra averii sale în cel mult douășpatru de ore de la deces. Și-a mai dres o dată vocea și a continuat: Deși am vorbit frecvent cu dânsa la telefon de-atunci încoace, aceasta a fost ultima scrisoare pe care am primit-o.

Avea un glas uscat și agitat. Stilu' de voce care, indiferent ce ți-ar spune, nu se poate să n-o asculți.

— Despre ce vorbești, omule? Atâta gargară și cuvinte goale! Zi-mi o dată!

— Am plăcerea să vă informez că, în afară de o mică parte care va fi donată Căminului pentru Copiii Străzii din Noua Anglie, sunteți singurul beneficiar al testamentului doamnei Donovan.

Limba mi s-a lipit de ceru' gurii și n-am fost în stare să mă gândesc decât la cum s-a prins ea, după un timp, de șmenu' cu aspiratoru'.

— Veți primi o telegramă de confirmare în cursul zilei de astăzi, dar sunt foarte încântat că am putut discuta cu dumneavoastră despre acest subiect înainte de sosirea ei, căci doamna Donovan a insistat foarte mult asupra acestei chestiuni.

— Îhî, am zis, putea fi într-adevăr foarte insistentă.

— Sunt sigur că moartea doamnei Donovan v-a întristat adânc, ca pe noi toți, de altfel, dar am vrut să știți că veți fi foarte bogată de-acum încolo, iar dacă vă pot îndruma în vreun fel având în vedere aceste circumstanțe, aș fi fericit să o fac, așa cum m-am ocupat și de afacerile doamnei Donovan. Bineînțeles că testamentul va trebui să fie autentificat, dar nu cred să existe vreo problemă sau vreo amânare. De fapt...

— Stai un pic, amice, l-am întrerupt io cu un soi de orăcăit. Parcă aș fi fost o broască într-un iaz secăt. Despre câți bani vorbești acolo?

Normal că *știam* că avea destui; faptu' că în ultimii ani n-a purtat decât pijamale flaușate și a ținut un regim dietetic cu supe Campbell și mâncare Gerber pentru bebeluși nu schimba absolut nimic. Îi vedeam casa, mașinile, iar uneori mă uitam mai mult decât numa' la semnătură pe hârtiile alea care soseau în plicuri recomandate. Unele erau forme de transfer ale stocurilor de acțiuni și știam și io că atunci când vinzi două mii de acțiuni ale firmei Upjohn și cumperi patru mii de ale firmei Mississippi Valley Light and Power nu te afli chiar pe drumu' înspre azilu' săracilor.

Da' nu întrebam asta fiin'că voiam să cer cărți de credit ca să comand diverse lucruri din catalogu' *Sears*, să nu credeți așa ceva. Aveam cu totu' alt motiv. Îmi dădeam seama că numărău' ăloră care s-ar fi gândit că io am omorât-o probabil că avea să crească o dată cu fiecare dolar în plus pe care mi-l lăsase, și voiam să aflu cât de tare o să mă lovească asta. Credeam că sunt vreo șaiszeci sau șaptezăci de mii... cu toate că el îmi declarase că o parte or să se ducă la un orfelinat, așa că mie îmi reveneau și mai puțini.

Și am mai simțit ceva — asemeni înțepăturii unei albine care ți se așează pe ceafă într-o zi de iunie. Ceva ce nu era în regulă cu ultima propoziție a lui. Însă nu puteam să-i dau de capăt, la fel cum se-ntâmplase atunci când secretara îi pronunțase prima dată numele.

A spus ceva ce n-am înțeles prea bine. Mi-a sunat în genu' "*buru-buru-în-jur-de-treizăci de-milioane-de-dolari*".

— Ce-ați spus, domnule?

— Că după autentificare, taxe de legalizare și încă vreo câteva impozite, vor mai rămâne în jur de treizeci de milioane de dolari.

Mi-am simțit mâna de pe telefon ca atunci când te scoli din somn și-ți dai seama că ai dormit pe ea cea mai mare parte a nopții... țeapănă în mijloc și cu furnicături pe margini. Aveam furnicături și la picioare, și dintr-o dată lumea mi s-a părut iar construită toată din sticlă.

— Îmi pare rău, am zis.

Îmi auzeam foarte distinct și limpede cuvintele, da' nu mă simțeam în nici un fel legată de cele ce-mi ieșiseră pe gură. Mi se părea doar un clănțănit, cum fac jaluzelele când suflă un vânt puternic.

— Nu-i prea bună legătura. Cre' că ați spus ceva ce conținea și *cuvântu' milion*.

Apoi am râs, numa' ca să-i arăt cât de protestesc îmi suna și mie, da' o parte din mine n-a considerat că e atât de protestesc, fiindcă a fost cel mai fals râs pe care l-am scos vreodată: un fel de *Hi-ha, hi-ha, hi-ha*.

— *Chiar* am spus *milion*. De fapt, am spus *treizeci* de milioane.

Și știți ceva, cre' că ar fi chicotit dacă n-ar fi fost cadavrul Verei. Donovan la mijloc. Am impresia că era *emoționat*, că, deși avea vocea aia uscată și limpede, era ca dracu' de emoționat. Presupun că se simțea ca John Bearsford Tipton, tipu' ăla bogat care arunca milioane pe geam cât ai clipi din ochi, în emisiunile alea de la televizor. Sigur că voia să se ocupe de afacerile mele, și asta juca un rol important; am sentimentu' că pentru oameni ca el, banii sunt ca trenulețele electrice, așa că n-avea nici un chef să piardă mărgețu' set al Verei, da' cre' că cel mai tare îl distra să-mi audă mie cuvintele sforăitoare.

— Nu-nțeleg, am zis, însă atât de încet, încât cu greu m-am putut auzi.

— Cred că îmi dau seama ce simțiți acum. E o sumă foarte mare și normal că vă va trebui un timp să vă obișnuiți cu gându'.

— Cât de mare e *de fapt*? I-am întrebat, și de data asta *chiar* a chicotit.

Andy, dacă s-ar fi aflat lângă mine, probabil că i-aș fi tras un șut în cur.

Mi-a mai zis o dată *treizăci de milioane de dolari* și m-am gândit că, dacă-mi mai amorțea puțin mâna, scăpam telefonu' pe jos. Am început să intru în panică. Ca și cum cineva s-ar fi găsit în interioru' capului meu și s-ar fi apucat să desfășoare un cablu de oțel.

M-am gândit: *treizăci de milioane de dolari* — da' astea nu erau decât cuvinte. Iar când am încercat să pricep ce înseamnă, tot ce mi-am putut imagina a fost un desen ca alea din cărțile umoristice cu Scrooge McDuck pe care Joe Junior obișnuia să i le citească micului Pete pe când avea vreo patru-cinci ani. Am văzut o grotă imensă, plină de monede și bancnote, numa' că în loc de Scrooge McDuck, care se bălăcea prin tot bănetu' ăla cu lăbuțele lui vărgate și ochelarii cocoțați pe cioc, m-am închipuit pe *mine*, vâslind cu papucii de casă. Apoi imaginea a dispărut și mi-am reamintit privirea lu' Sammy Marchant mutându-se dinspre făcăleț înspre mine și înapoi spre făcăleț, și de femeia care m-a sunat și mi-a zis că încă mai existau creștini adevărați pe insulă, care n-aveau de gând să admită criminali printre ei. Am cugetat la ce-or să creadă ea și cu prietenii ei când or să afle că Vera mi-a lăsat moștenire treizăci de milioane de dolari... Și gândul ăsta mi-a intensificat panica.

— Nu-mi puteți face asta! am spus io sălbatic. Mă auziți? Nu mă puteți obliga să-i iau!

Acu' a fost rându' *lui* să spună că n-a înțeles prea bine, că se pierduse legătura din cauza distanței mari. Nici nu m-a mirat. Când unu' ca Greenbush aude pe cineva declarând că nu-și dorește un calup de treizăci de milioane de dolari bani-gheață, își închipuie că *sigur* s-a bușit aparatura. Îmi deschisesem gura să-i repet că trebuia să și-i ia înapoi, că putea să-i verse până la ultimul cent Căminului pentru Copiii Străzii din Noua Anglie, când am priceput, dintr-o dată, ce nu era în regulă cu toată povestea. Nu mi-a venit așa, pur și simplu; m-a izbit în cap de parcă ar fi fost o grămadă de cărămizi.

— Donald și Helga! am zis.

Probabil i-am părut ca un concurent dintr-un joc de la televizor care găsește răspunsu' corect în ultima secundă.

— Poftim? a întrebat el, prudent.

— *Copiii* ei! am spus. Fiu' și fiica ei! Banii ăștia le aparțin lor, nu mie! Ei sunt *rudele* cele mai apropiate! Io nu sunt decât o menajeră spurcată!

A urmat o pauză atât de lungă, încât am crezut că s-a întrerupt legătura; nici n-aș fi regretat. Sinceră să fiu, mă simțeam îngrozitor de slăbită. Eram pe punctu' de-a închide, când mi-a zis cu vocea aia plată și stranie a lui:

— Nu știți?

— Ce nu știu? am răcnit la el. Știu că avea un fiu pe nume Donald și o fiică pe nume Helga! Mai știu că se credeau prea ai dracu' de buni ca să vină pân' aici s-o vadă, cu toate că ea întotdeauna le

ținea camerele pregătite, da' bănuiesc că n-or să mai fie chiar atât de buni când s-o pune problema să-și împartă o așa grămadă de gologani, acu' c-a murit!

— Nu știți? a repetat. Apoi a reluat ca și cum s-ar fi adresat chiar lui însuși. *Cum* de nu știți, după ce-ați lucrat atâta vreme pentru ea? *Cum* de nu? Să nu vă fi zis Kenopensky?

Și până să apuc să intervin, a început să-și răspundă singur la propriile-i întrebări.

— Normal că e posibil. Cu excepția unei mici știri apărute într-un ziar local a doua zi, a reușit să treacă totu' sub tăcere — puteai s-o faci acu' treizeci de ani dacă aveai cu ce să plătești. Nici nu știu dacă a existat măcar vreun anunț mortuar. S-a oprit, apoi a spus ca cineva care tocmai a descoperit ceva nou — ceva *extraordinar* — despre o persoană pe care o cunoștea de-o viață întreagă. Vorbea despre ei de parcă ar fi fost *vii*, nu-i așa? Toți acești ani!

— Despre ce dracu' trăncănești? am urlat la el. Mă simțeam ca și cum mi-ar fi coborât un lift până în stomac și dintr-o dată tot felu' de lucruri — mici amănunte — au început să se potrivească în mintea mea. Nu mi-o dorisem, da' pân' la urmă tot s-a-ntâmplat. *Sigur* că vorbea despre ei de parcă ar fi fost *vii*! *Sunt* *vii*! El creează o companie în Arizona — Golden West Associates! Ea concepe modele de rochii în San Francisco... Gaylord Fashions!

Numa' că Vera citea mereu romane istorice din alea ieftine în care femeii cu rochii decoltate sărută bărbați dezbrăcați până la brâu, iar cărțile făceau parte din colecția Golden West — scria pe o foiță aurie de pe copertă. Și brusc mi-am amintit că se născuse într-un orașel numit Gaylord, din Missouri. Voiam să cred că-i zicea altfel — Galen sau poate Galesburg —, da' îmi era imposibil. Însă fiica ei ar fi putut să denumască firma după orașelu' în care se născuse maică-sa... mi-am spus io.

— Dudaie Claiborne, a zis Greenbush cu o voce joasă și agitată, soțul doamnei Donovan a murit într-un accident nefericit pe vremea când Donald avea cînșpe ani, iar Helga treispe...

— Știu! am spus, ca și cum aș fi dorit să-l fac să creadă că dacă aflasem asta, știam și restu'.

— ...Și, în consecință, relațiile dintre doamna Donovan și copii au devenit extrem de proaste.

Știam și asta. Îmi amintesc că oamenii observaseră cât de tăcuți fuseseră copiii când au apărut de Memorial Day pentru a-și petrece vacanța pe insulă ca de obicei și cum câțiva au remarcat că nu-i mai puteai vedea pe toți trei împreună, lucru deosebit de ciudat dacă luăm în considerare moartea neașteptată a domnului Donovan din anu' trecut; în general, o chestie ca asta îi apropie pe oameni... Cu toate că în cazul celor de pe insulă presupun că lucrurile nu stau tocmai așa. Și apoi mi-am mai adus aminte ceva, ceva ce-mi spusese Jimmy DeWitt la sfârșitu' anului ăla

— În 1961, imediat după 4 Iulie, au avut o ceartă violentă într-un restaurant, am spus. Fata și băiatu' au plecat a doua zi. Masculu' feroce — vreau să zic Kenopensky — i-a însoțit până pe continent în barca lor cu motor.

— Da. S-a întâmplat să aflu de la Ted Kenopensky motivu' pentru care s-au certat. Donald își luase cu o primăvară în urmă permisul de conducere, iar doamna Donovan îi cumpărase o mașină pentru ziua lui de naștere. Helga a spus că-și dorește și ea una. Se pare că Vera — doamna Donovan — a încercat să-i explice că era o idee tâmpită, fiin'că n-avea ce face cu o mașină fără carnet de conducere, pe care nu l-ar fi putut obține până la cînșpe ani. Helga i-a replicat că asta nu se întâmpla decât în Maryland, și nu în Maine, că aici ar fi fost posibil și mai devreme, adică la paispe ani... pe care deja îi împlinise. Există vreo șansă să fi fost adevărat, duidia Claiborne, sau n-a fost decât o fantezie de adolescență?

— Pe vremea aia *era* adevărat, da' cre' că acu' tre' să ai cel puțin cînșpe ani. Domnule Greenbush, mașina pe care i-a făcut-o cadou fiului ei a fost cumva... un Corvette?

— Da. Cum de-ai aflat asta, duidia Claiborne?

— Pesemne că am văzut vreo poză cu el cândva, am zis, fără să-mi aud nici io vocea îmi suna în minte vocea Verei. "Am obosit să-i mai văd pe ăia sub lumina lunii ridicând cu macaraua mașina Corvette", mi-a spus ea în timp ce zăcea pe trepte. "Am obosit să mai văd apa țâșnind pe geamu' deschis de pe partea copilotului."

— Mă surprinde că a păstrat vreo fotografie. Vedeti, dumneavoastră, Donald și Helga Donovan au murit în acea mașină. S-a întâmplat în octombrie 1961, cu aproape un an după decesul tatălui lor. Se pare că fata se afla la volan.

A continuat să vorbească, da' nu l-am mai ascultat; Andy, eram prea ocupată să-mi umplu mie golurile și căpătasem o viteză atât de mare, încât presupun că pe undeva știusem dinainte c-au murit... Probabil că în adâncul meu fusesem convinsă permanent de asta. Greenbush mi-a zis că băuseră și că mergeau cu mai mult de-o sută cincizăci de kilometri pe oră în clipa în care fata a greșit o curbă și a intrat în dig; și că pesemne amândoi pieriseră înainte ca mașina aia pretențioasă de două locuri a lor să atingă pamântu'.

Mai zicea că și ăsta fusese un accident, da' poate că io învățasem mai mult decât el despre accidente.

Probabil și Vera; poate că întotdeauna se gândise că cearta din vara aia nu fusese absolut deloc legată de faptu' că Helga avea să-și ia sau nu permisul de conducere în statu' Maine; ăsta nu fusese

decât cel mai la îndemână pretext. Când McAuliffe m-a întrebat pe ce temă m-am contrazis cu Joe înainte ca el să mă strângă de gât, i-am răspuns că, în primu' rând, pe chestia banilor și după aia a băuturii. Am observat că la suprafață, discuțiile dintre oameni sunt în general mult diferite de ceea ce se găsește la baza lor și s-ar fi putut ca *în realitate* motivu' pentru care se păruiseră atunci să fi fost povestea cu Michael Donovan de dinainte cu un an.

Ea și masculu' feroce l-au ucis, Andy, ea s-a ocupat de tot, singuru' lucru pe care nu l-a făcut fiind să-mi spună mie. Nici n-au prins-o, da' câteodată ăia din familie dețin niște piese de puzzle pe care legea nu le are. Cei ca Selena, de exemplu... și poate ca Donald sau Helga Donovan. Mă tot întreb cum arătau în vara aia, înainte de a se certa în restaurantu' The Harborside și de a-și lua pentru ultima dată zboru' de pe insulă. M-am străduit să-mi amintesc ce expresie aveau ochii lor când se uitau la Vera, dacă semăna cu a Selenei, și n-am reușit. Poate că-mi trebuie mai mult timp, da' nici nu sunt nerăbdătoare să. aflu dacă înțelegeți ce vreau să zic.

Io *știu* că șaișpe ani era o vârstă prea mică pentru ca un copilaș neastâmpărat cu Don Donovan să-și ia carnetu' de conducere — a dracu' de mică —, și dacă mai pui și mașina aia zburdalnică, obții un pașaport pentru un dezastru. Vera avea suficientă minte încât să-și dea și ea seama, probabil că se pișa pe ea de frică. I-o fi detestat tatăl, da' pe fiu l-a iubit mai presus de orice. Sunt sigură. Și totuși, pân' la urmă, l-a lăsat. Așa dură cum era, ea a băgat dinamita în buzunaru' lui, și al Helgăi, după cum s-a văzut, pe vremea când încă nu se afla decât în liceu și abia începuse să se bărbierească. Cred că se simțea vinovată, Andy. Și poate îmi place să cred că *numai* atât, nici nu vreau să mă gândesc că mai exista și teamă la mijloc, că e posibil ca o pereche de copii bogați ca ei să-și fi șantajat mama, folosindu-se de moartea tatălui, pentru a dobândi ceea ce-și doreau. Nu *prea* îmi vine să cred... da' *nu-i* imposibil. Într-o lume în care un bărbat își pierde luni întregi încercând să se culce cu propria-i fiică, cred că orice e posibil.

— Sunt morți, i-am spus lu' Greenbush. Asta vrei să-mi zici.

— Da.

— Sunt morți de mai mult de *treizăci de ani*.

— Da, a repetat el.

— Și tot ce mi-a povestit despre ei a fost minciună.

Și-a dres încă o dată vocea — omu' ăla este unu' dintre cei mai mari curățători de găuri, dacă punem la socoteală discuția noastră de azi —, iar când a vorbit din nou, devenise aproape uman.

— Ce v-a îndrăgăstă despre ei, duduie Claibome?

Și după ce-am stat să mă gândesc, Andy, m-am prins că-mi spusese o droaie începând cu vara lu' 1962, când a sosit arătând cu zece ani mai bătrână și cântărind cu vreo nouă kile mai puțin decât în urmă cu un an. Îmi zisese că poate Donald și Helga or să vină să-și petreacă luna august pe insulă și să verific dacă existau destui biscuiți Quaker Rolled Oats, fiin'că numa' d-ăștia mâncau ei la micu' dejun. Apoi, îmi aminteam când s-a întors în octombrie — în perioada în care Kennedy și Hrușciiov discutau dacă să arunce sau nu cu bomba — și mi-a declarat c-o s-o vād mai des de-acu' încolo. "Sper că și pe copii", mi-a zis, da' era ceva în glasul ei, Andy... și în ochii ei... Mai mult ochii îmi veneau în minte, așa cum rămăsesem acolo, cu telefonu' în mână. Cu *gura* îmi îndrugase o grămadă de povești de-a lungul anilor, despre unde se duceau la școală, despre ocupațiile și prietenii lor (cică Donald se însurase și avea doi copii, iar Helga se măritase și apoi divorțase), da' mi-am dat seama că, încă din vara lu' 1962, ochii ei nu-mi spusese decât un singur lucru: muriseră. Îhî... da' poate nu chiar *de tot*. Nu, atâta timp cât mai exista o menajeră costelivă și urâtă pe-o insulă din Măine care încă mai credea că trăiesc.

De-aici, mintea mi-a zburat până-n vara lu' 1963 — vara în care îl ucisesem pe Joe, aia cu eclipsa. Fusese fascinată de eclipsă, da' nu numa' fiin'că așa ceva ți se-ntâmplă o singură dată în viață. Nu dom'le. Se îndrăgostise de ea pen' că avea impresia c-o să-i aducă pe Donald și pe Helga la Pinewood. Mi-o zisese de nenumărate ori. Iar expresia aia din ochii ei, care știa că nu mai erau pe lumea asta, dispăruse în primăvara și vara aceluia an.

Știți ce cred io? Cre' că din martie sau aprilie 1963 până în mijlocu' lu' iulie, Vera Donovan fusese nebună; că în lunile alea fusese *cu adevărat* convinsă că trăiau. Alungase din locu' în care i se ascunsese în minte imaginea mașinii Corvette apărând de după dig; fusese convinsă că-i readuce la viață numa' printr-o credință puternică și pură. *Convinsă* că-i readuce la viață? Nu, nu-i corect. *Eclipsată* că-i readuce la viață.

Înnebunise și am impresia că voia să *rămână* așa — poate ca să-i capete înapoi, poate ca să se pedepsească, ori amândouă —, da' pân' la urmă a dat greș, fiin'că în adâncu' ei mai era destul de sănătoasă. Cu o săptămână sau zece zile înainte de eclipsă, a intrat în declin. Îmi amintesc perioada aia, în care noi, cei care lucram pentru ea, pregăteam neobișnuita expediție și petrecerea de după, de parcă ar fi fost ieri. Fusese într-o dispoziție bună toată luna iunie și o parte din iulie, da' cam pe vremea când mi-am trimis copiii de-acasă totu' s-a dus dracu'. Vera a început să se poarte ca Regina de Cupă din *Alice în Țara Minunilor*, răcnind la oameni, dacă i se năzărea c-o privesc căș, concediind pe cine se

nimerea în dreapta și-n stânga. Probabil c-a fost ultima ei încercare de a-și dori să-i învie. De-atunci încolo s-a resemnat cu ideea că sunt morți, da' în același timp nici n-a lăsat baltă petrecerea. Vă imaginați cât curaj i-a trebuit pentru asta? Câtă *forță* să treacă peste un-împuțit-ca-o-borătură-de-eșec?

Și încă un lucru — ce s-a petrecut după ce m-am ridicat împotriva ei pen' că o dăduse afară pe fata aia, Jolander. Când Vera a venit la mine mai târziu, am fost sigură c-o să mă concedieze. Însă mi-a înmânat o pungă cu aparatură de privit eclipsa și și-a cerat — cel puțin ceea ce credea Vera că sunt — scuze. A spus că uneori o femeie tre' să fie jigodie. "Uneori", mi-a zis, "o femeie trebuie să fie jigodie ca să reziste".

Îhî, m-am gândit io. Când nu mai ai altceva, asta îți rămâne, întotdeauna asta.

— Duduie Claiborne? mi-a vorbit un glas în ureche, și atunci mi-am amintit că se mai afla cineva pe linie; uitasem complet de el. Duduie Claiborne, mai sunteți acolo?

— Da.

Mă întrebasese ce-mi povestise Vera despre copii și asta îmi fusese de-ajuns ca să mă întorc cu mintea la vremurile alea vechi și triste... Da' nu vedeam cum i-aș putea spune și lui, unui bărbat care nu știa nimic despre viața noastră de-aici, din Little Tall. Despre viața ei din Little Tall. Cu alte cuvinte, s-o fi priceput el foarte tare la Upjohn și la Mississippi Valley Light and Power, da' n-o bunghea deloc când venea vorba de sârmele de prin colțuri.

Sau iepurașii de praf. '

— Te întrebasese ce-ți povest... a început el.

— Mi-a spus să le păstrez paturile pregătite și o grămadă de Quaker Rolled Oats în cămară. Că voia să fie gata să-i primească, dacă ei s-ar fi decis în ultimul moment să se întoarcă.

Și era foarte aproape de adevăr, Andy, oricum destul de aproape pentru Greenbush.

— Păi, e uluitor, a zis cu același ton pe care l-ar fi folosit un doctor ca să afirme: "Asta-i o tumoare pe creier!"

Dup-aia am mai discutat puțin, da' nu prea am idee despre ce. Cre' că i-am repetat că nu vreau să iau nici cel mai mic bănuț și, după felu' cum mi-a vorbit el — blând, amabil și oarecum indulgent —, mi-am dat seama că atunci când a vorbit cu *tine*, Andy, n-ai pomenit nici un moment de noile indicii pe care ți le furnizase Sammy Marchant și care fuseseră aflate de toată lumea din Little Tall. Pesemne ți-ai spus că nu era treaba lui, cel puțin nu încă.

Îmi amintesc că i-am zis să-i dea pe *toți* copiii străzii, iar el mi-a replicat că-i imposibil. Că *io* pot, după ce-o să se autentifice testamentu' (cu toate că până și cel mai mare tăntălău din lume ar fi știut că nu m-ar mai fi crezut în stare să fac așa ceva o dată ce aș fi înțeles cu adevărat ce se-ntâmplase), da' că *e/* nu.

În final, i-am promis c-o să-l sun când o să fiu "cu mintea un pic mai limpede", după cum s-a exprimat, și a închis. Am rămas acolo o grămadă de timp — cînșpe minute sau chiar mai mult. Mă simțeam... strivită. De parcă toți banii ăia s-ar fi aruncat asupra mea și s-ar fi lipit de mine ca muștele de hârtia specială pe care taică-meu obișnuia s-o atârne pe terasă în vremurile de demult. Îmi era teamă că or să se lipească din ce în ce mai tare de mine, dacă o să mă mișc, că or să mă acopere și n-o să mai am nici o șansă pe lume să mă eliberez.

Până când să încep să mă mișc, uitasem complet să mai vin la secția de poliție ca să te văd, Andy. Sinceră să fiu, aproape că am uitat să mă și îmbrac. Pân' la urmă mi-am tras pe mine o pereche de blugi și un tricou, cu toate că rochia pe care mă gândisem să mi-o pun zăcea frumos întinsă pe pat (și încă mai e, dacă n-a spart cineva ușa și nu s-a răzbunat făcându-i ei ceea ce și-ar fi dorit să-i facă proprietarei). Mi-am încălțat și galoșii, și gata.

Am ocolit bolovanu' ăla mare și alb aflat între șopron și murăriș, oprindu-mă din când în când să mai arunc o privire înspre tufișuri și să ascult freamătu' rugilor de mure. Am zărit betonu' alb ce astupa puțu'. Asta m-a făcut să tremur, ca și cum aș fi căpătat o gripă cu febră. Am scurtat drumu' traversând Pășunea Rusească și am ajuns până în locu' unde East Lane se îmbucă cu East Head. Am rămas un pic acolo, lăsând briza oceanului să-mi dea păru' pe spate și să mă curețe cu adierea ei, ca de obicei, apoi am coborât scările.

O, nu te îngrijora atâta, Frank — sfoara așezată de-a curmezișu' lor și afișu' ăla de avertizare încă mai exista; numa' că nu-mi mai păsa prea tare de scările alea gata să se prăbușească, după toate câte mi se-ntâmplaseră.

Am mers până jos, unde se găsesc stâncile. Docu' vechi — ăla pe care bătrânii îl numeau docu' lu' Simmons — era acolo, știți, da' nu mai rămăsese nimic din el în afară de câțiva stâlpi și două inele din fier prinse în granit și ruginite de tot. Semănau cu ceea ce mi-aș fi imaginat io că sunt niște orbite de balaur înfipite într-un craniu. Când eram mică, am pescuit de pe docu' ăla de nenumărate ori, Andy, și nu mi-am închipuit vreodată că o să se degradeze în asemenea hal, numa' că pân' la urmă marea ia totu' cu ea.

M-am așezat pe treapta de jos, bălăngănindu-mi picioarele, și am stat așa vreo șapte ore. Am

urmărit refluxul și deja se pornise fluxul când am plecat de-acolo.

La început am încercat să mă gândesc la bani, da' nu m-am putut concentra. Poate că ăia care s-au obișnuit de-o viață cu ei sunt în stare. De fiecare dată când mă chinuiam, în fața ochilor îmi apărea Sammy Marchant uitându-se mai întâi la sucitor... și după-ai la mine. Numa' așa ceva însemnau banii pentru mine atunci, Andy, și numa' asta înseamnă și acuma — Sammy Marchant uitându-se la mine cu o privire întunecată și spunându-mi: "Credeam că nu poa' să meargă. Întotdeauna mi-ai zis că nu poa' să meargă, Dolores."

Apoi mintea mi-a zburat la Donald și la Helga. "De mă fraierești o dată, rușine să-ți fie", am vorbit io de una singură, în timp ce stăteam cu picioarele legănându-se atât de aproape de apă, încât se stropeau din când în când. "De mă fraierești a doua oară, rușine să-mi fie." Numa' că ea niciodată nu m-a păcălit cu adevărat... *ochii* ei nu m-au păcălit.

Mi-am amintit cum m-am trezit într-o dimineată — cre' că într-o zi pe la sfârșitu' anilor șaizeci — cu ideea că nu-i mai văzusem *nici măcar o singură dată* de când îi condusesese masculu' feroce pe continent în iulie 1961. Și asta m-a tulburat atât de tare, încât am călcat în picioare o regulă pe care mi-o impusesem — să nu vorbesc despre ei decât dacă Vera începea discuția.

"Ce mai fac copiii, Vera?" am întrebat-o, iar următoarele cuvinte mi-au ieșit din gură fără să mă gândesc înainte, Dumnezeu mi-e martor că așa s-a-ntâmplat. "Ce mai fac ei *în realitate!*"

Mi-aduc aminte că, atunci, stătea în salon, într-un scaun de lângă fereastră și tricota, iar când m-a auzit, s-a oprit și și-a ridicat privirea. Soarele lumina foarte puternic în ziua aia și-i arunca pe chip o dungă dreaptă strălucitoare; mi s-a părut că zăresc ceva atât de îngrozitor în înfățișarea ei, încât a fost cât p-aci să țip. Abia după ce m-am mai liniștit, am priceput ce mă șocase la ea: *ochii*. Două găuri negre și adânci, în juru' cărora totu' strălucea sub razele soarelui. Semănau cu *ai lui* Joe, când și-i îndreptase spre mine din fundu' puțului... Ca două pietricele negre sau două bucăți de cărbune înfipte într-un aluat alb. Vreo câteva clipe parcă aș fi avut în față o stafie. Apoi și-a mișcat puțin capu' și a redevenit Vera, șezând acolo și arătând ca și cum ar fi băut prea mult cu o noapte înainte. Și nici n-ar fi fost pentru prima dată.

"Nu prea știu, Dolores", mi-a răspuns. "Ne-am înstrăinat."

Asta a fost tot, mai mult decât atât nici n-ar fi avut ce să spună. Toate poveștile pe care mi le îndrugase despre viețile lor, și fuseseră inventate — acuma am aflat —, nu-mi ziceau mai mult decât astea trei cuvinte: "Ne-am înstrăinat." Mi-am petrecut astăzi o grămadă de timp pe docu' Simmons cugetând la cât de oribil e cuvântul ăsta. Înstrăinat. Numa' sunetu' lui mă face să tremur.

Am mai rămas acolo cât să revăd încă o dată toate astea, apoi m-am scuturat și m-am ridicat de unde stătusem cea mai mare parte a zilei. Mi-am dat seama că nu-mi prea păsa de ceea ce credeai voi sau ăilalți. Vedeți voi, totu' s-a terminat — pentru Joe, pentru Vera, pentru Michael Donovan, pentru Donald și Helga... și pentru Dolores Claiborne. Într-un fel sau altu', toate punțile dintre vremurile de-atunci și alea de-acum au fost retezate. Știți, și timpu' este un ocean la fel ca ăla care se întinde între insulă și continent, numa' că singuru' feribot care-l poate traversa este amintirea, și asta-i ca o navă-fantomă — dacă-ți dorești să dispară, așa se-ntâmplă.

În altă ordine de idei, nu vi se pare amuzant cum au ieșit lucrurile la suprafață? Îmi amintesc ce mi-a trecut prin cap după ce m-am ridicat și m-am răsucit spre treptele alea dărăpănate — același lucru ca atunci când Joe și-a furișat mâna în afara puțului și aproape că m-a tras înăuntru: *i-am săpat o groapă altuia și acuma cad singură în ea*. Am apucat balustrada crăpată și m-am pregătit să urc scările (presupunând c-or să mă țină a doua oară); am simțit că pân' la urmă am pățit-o și c-am știut întotdeauna că așa va fi. Doar că mie mi-a luat mai mult să pic într-a mea decât lu' Joe într-a lui.

Și Vera avea în ce să cadă, iar dacă există ceva pentru care pot fi recunoscătoare, atunci e faptul că n-a trebuit să-mi readuc copiii la viață în imaginație (ca ea)... Deși, uneori, când vorbesc cu Selena la telefon și-o aud bolborosindu-și cuvintele, mă-ntreb dacă se găsește vreo soluție ca să scapi de toate grijile și supărările din viață. N-am reușit s-o păcălesc, Andy, rușine să-mi fie.

Însă mă mulțumesc cu ce pot, și-mi scrâșnesc dinții să pară că rânjesc, la fel ca întotdeauna. Încerc să-mi tot zic că doi dintre cei trei copii ai mei mai trăiesc încă, că au avut succes dincolo de așteptările ăloră de pe insulă și mai presus de ceea ce ar fi fost posibil să ajungă dacă tatăl lor denaturat n-ar fi avut un accident în dup-amiaza zilei de 20 iulie 1963. Vezi tu, viața nu e o problemă exclusivă, iar dacă vreodată o să uit să fiu recunoscătoare pentru că fata și unu' dintre băieții mei trăiesc, în timp ce vlăstarele Verei au murit, o să fiu nevoită să-mi explic păcatu' în fața tronului Celui Atotputernic. Nu vreau să fie așa. Am deja destule pe conștiință — probabil și pe suflet. Ascultați-mă un pic toți trei și auziți ceea ce-am să vă spun, fiin'că e mai important ca orice: tot ce-am făcut a fost din dragoste... dragostea firească pe care o simte o mamă pentru copiii ei. E cea mai puternică dragoste din lume și cea mai tragică. Nu există jigodie mai mare decât o mamă care-și apără copiii.

După ce-am terminat de urcat scările și m-am oprit puțin lângă plăcuța de avertizare, pentru a mai privi o dată oceanu', m-am gândit la visu' meu, ăla în care Vera îmi întindea farfuriile, iar io le scăpam pe jos, și la zgomotul făcut de piatră când i-a lovit fața lu' Joe, la fap-tu' că amândouă sunetele

erau identice.

Da' cel mai mult am cugetat la Vera și la mine, două ticăloase trăind pe aceeași bucată de stâncă de lângă coasta Maine și în majoritatea timpului împreună. Cum dormeau cele două jigodii una lângă alta, când aia mai bătrână era speriată, și cum și-au petrecut ultimii ani în casa aia imensă, două jigodii care mai toată vremea se enervau reciproc. Cum m-a fraierit ea și cum am fraierit-o io dup-aia, cât de fericită devenea fiecare dintre noi după ce câștiga o rundă. Cum se coalizau împotriva ei iepurașii de praf, cum țipa și tremura ca un animal înghesuit într-un colț de-o creatură uriașă care vrea s-o sfâșie în bucăți. Îmi amintesc cum mă strecuram în pat lângă ea, o luam în brațe și o simțeam fremătând toată ca un cristal fin, pe care cineva l-a izbit cu cuțitu'. Îi simțeam lacrimile pe gâtul meu și-i treceam degetele prin părul ei rar și uscat șoptindu-i: "Ssstt, dragă.... ssstt. Iepurașii ăia de praf afurisiți nu mai sunt Ești în siguranță. Cu mine ești în siguranță."

Numa' că dacă am reușit să aflu ceva, Andy, atunci acel ceva e că, în realitate, *niciodată* nu dispăreau de tot. Crezi c-ai scăpat de ei, c-ai curățat peste tot și că nu mai există pe nicăieri vreunu', da' ei se întorc și seamănă cu niște chipuri, *întotdeauna* seamănă cu niște chipuri, exact cu alea pe care n-ai mai vrea să le vezi nici măcar în vis.

M-am gândit cum zăcea ea pe trepte și-mi zicea că obosise, că își dorea să moară. Și, cum stăteam cu galoșii plini de apă, acolo pe faleza aia dărăpănată, mi-am dat seama de ce alesesem treptele alea, atât de crâpate, că nici măcar copiii cei mai neastâmpărați nu se jucau pe ele după ce ieșeau de la școală sau când chiuleau. Și io mă simțeam obosită. Din punctul meu de vedere, îmi trăisem viața pe cât mă pricepusem de bine. N-am ocolit niciodată vreo problemă și nici nu m-am dat la o parte de la vreo muncă, oricât de grea mi s-ar fi părut. Vera avusese dreptate când îmi declarase că o femeie tre' să fie uneori ticăloasă ca să supraviețuiască, da' să afle toată lumea că asta e o treabă grea, așa că eram îngrozitor de obosită. Îmi doream să se termine și mi-a trecut prin cap că încă nu se făcuse prea târziu să cobor din nou treptele, da' acu' să nu mă mai opresc în josul lor, nici... dacă n-aș fi vrut.

Apoi am auzit-o iar pe Vera. La fel ca în noaptea aia, lângă puț, nu în mintea mea, ci vorbindu-mi la *ureche*. Po' să vă spun că acu' era mai ireală ca în 1963, pen' că pe-atunci încă mai *trăia*.

"La ce te *poți* tu gândi, Dolores!" mi-a zis cu vocea ei trufașă de Pupă-Mi-Obrăjorii-Din-Dos. "Io am plătit un preț mai mare ca tine; am plătit un preț mai mare decât va ști cineva vreodată, da' am trăit cu povara asta. Am făcut chiar mai mult de-atât. Când mi-au rămas numai iepurașii de praf și visele despre ce-ar fi putut fi, am pus mâna pe vise și le-am transformat în ale mele. Iepurașii de praf? Păi, m-au biruit ei la sfârșit, da' până atunci i-am suportat o mulțime de ani. Acum ai și tu cu ce să te răfuiești, da' dacă ți-ai pierdut tot cu-raju' de care ai dat dovadă în ziua în care ai venit la mine și mi-ai spus că am făcut un lucru de rahat concediind-o pe fata aia, Jolander, n-ai decât să continui. Dă-i drumu' și sari! Fiin'că fără curaju' tău, Dolores Claiborne, vei rămâne doar o femeie bătrână și proastă ca oricare alta."

M-am răsucit și am privit în jur, da' n-am văzut decât East Head, întunecat și umed de aburul care se răspândește în aer când bate vântul. Nu exista nici o suflare de om. Am mai rămas puțin acolo, uitându-mă la norii care goneau pe cer — îmi place să-i urmăresc, sunt atât de sus, liberi și tăcuți în timp ce-și continuă traseul — și apoi m-am întors și am pornit înapoi spre casă. A trebuit să mă opresc și să mă odihnesc de vreo câteva ori, fiin'că mă durea ca dracu' spatele după ce stătusem atâta vreme în umezeala aia din josul scârilor. Când am ajuns acasă, am înghițit trei aspirine, iar dup-aia m-am suit în mașină și am venit direct aici.

Și asta-i tot.

Nancy, observ că ai îngrămădit acolo vreo douășpe casete mititele și că micuțu' și adorabilu' tău casetofon s-a uzat aproape de tot. Și io la fel, da' am venit pân' aici să spun ce-aveam pe suflet; așa am și făcut, și fiecare cuvânt e al naibii de adevărat. Acu' sunt în mâinile tale, Andy; mi-am terminat partea și mă simt împăcată cu mine însămi. Presupun că asta-i tot ce contează; asta, și să afli cine ești tu cu adevărat Și *io* știu cine sunt: Dolores Claiborne, mai am două luni până să împlinesc șaișase de ani, simpatizez cu democrații și am trăit toată viața pe Little Tall Island.

Cre' că mai vreau să spun încă două lucruri, Nancy, înainte ca tu să apeși pe butonul STOP al mecanismului tău. Pân' la urmă, tot ticăloasele supraviețuiesc pe lume... Și pentru iepurașii de praf: *băga-v-aș undeva!*

FRAGMENTE DIN ZIARE

Ziarul *American*, din Ellsworth, 6 noiembrie 1962 (p.1):

FEMEIA DIN INSULĂ E NEVINOVATĂ

Dolores Claiborne, din Little Tall Island, multă vreme doamna de companie a Verei Donovan, tot din Little Tall, a fost absolvită de orice vină privind moartea doamnei Donovan, în urma unei anchete

speciale a Parchetului, desfășurată în Machias, în cursul zilei de ieri. Ancheta a avut drept scop să stabilească dacă doamna Donovan a suferit o "moarte nenaturală", adică o moarte rezultată dintr-o neglijență sau în urma unor acțiuni criminale. Speculația asupra rolului pe care doamna Claiborne l-ar fi jucat în decesul stăpânei sale fusese alimentată de faptul că doamna Donovan — care, conform părerii generale, era senilă în momentul morții — i-a lăsat moștenire menajerei și doamnei sale de companie întreaga avere. Unele surse estimează că valoarea totală a averii se ridică la 10 zece milioane de dolari.

Ziarul *Globe*, din Boston, 20 noiembrie 1992 (p.1):

O veselă Zi a Recunoștinței în Somerville

UN BINEFĂCĂTOR ANONIM A DONAT 30 DE MILIOANE ORFELINATULUI

Uluiți, directorii Căminului pentru Copiii Străzii din Noua Anglie au anunțat, la o conferință de presă precipitată, din această după-amiază, că pentru orfelinatul care împlinește în anul curent un secol și jumătate de la înființare Crăciunul a sosit puțin mai devreme, datorită unei donații de 30 de milioane de dolari făcute de o persoană necunoscută.

"Am primit vestea acestei donații de la Alan Greenbush, avocat respectabil din New York și totodată contabil autorizat", a spus Brandon Jaegger vizibil tulburat, președintele comitetului-director al CCSNA. "Se pare că este o tranzacție absolut cinstită, dar persoana din spatele acestei contribuții — ar trebui să spun de fapt îngerul păzitor — vrea să-și păstreze într-adevăr anonimatul. Nici măcar noi, personalul asociat Căminului, nu-i putem spune personal cât de fericiți suntem".

Dacă se adevărește donația, această moștenire neașteptată a Copiilor Străzii va fi cea mai mare contribuție caritabilă pentru un asemenea institut din Massachussets, din 1938, când...

Ziarul *The Weekly Tide*, 14 decembrie 1992 (p.16):

Note din Little Tall

De Nettie-cea-Băgăcioasă

Doamna Lottie McCandless a câștigat premiul cel mare de Crăciun la Petrecerea Anuală de Vineri Noaptea din Jonesport — un premiu de 240 de dolari, ceea ce înseamnă o mulțime de cadouri pentru Crăciun! Nettie-cea-Băgăcioasă e *atăââât* de invidioasă! Felicitări, Lottie!

Fratele lui John Caron, Philo, a venit din Derry pentru a-l ajuta pe John să-și călăfătuiască barca *Deepstar* trasă în docurile de pe uscat. Nu există nimic mai presus de puțină "dragoste frățească" în acest anotimp binecuvântat, nu-i așa, băieți?

Jolene Aubuchon, care locuiește împreună cu nepoata ei, Patricia, a terminat joia trecută un puzzle cu Sfânta Elena compus din 2 000 de piese. Jolene spune că are de gând să-și celebreze cea de-a nouăzecea aniversare de anul viitor terminând un puzzle cu Capela Sixtină din 5 000 de piese. Uraa, Jolene! Lui Nettie-cea-Băgăcioasă și tuturor celor de la *Tide* le place de tine!

Dolores Claiborne va face cumpărături suplimentare săptămâna aceasta! Știa că fiul ei Joe — "domnul Democrat" — urma să vină acasă împreună cu familia, lăsând la o parte slujba din Augusta pentru un "Crăciun pe insulă", dar acum a aflat că și fiica ei, faimoasa scriitoare de articole Selena St. George, îi va face prima vizită în mai mult de *douăzeci de ani*! Dolores spune că se simte "binecuvântată". Când Băgăcioasa a întrebat-o dacă vor discuta despre ultima "bucată" a Selenei din *Atlantic Monthly*, Dolores a zâmbit și a răspuns doar atât: "O să găsim destule de discutat, sunt convinsă."

Băgăcioasa a auzit de la Departamentul Medical de Recuperare că Vincent Bragg, care și-a rupt brațul în octombrie trecut în timp ce juca fotbal...

Octombrie 1989 — Februarie 1992